Београд

Војводе Миленка 33

Тел: 3065 188

Факс: 3065 188

E-mail: drhercog.dir@mts.rs

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ

ОШ “ДР ДРАГАН ХЕРЦОГ“

Директор школе

Зоран Алексић

Војводе Миленка 33

11000 Београд

тел./факс (011) 3065-188

На основу члана 76. тачка 2. Закона о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС, број 88/2017, 27/2018,), Школски одбор ОШ " Др Драган Херцог" на својој седници _____ одржаној 28. 06 2018. године, доноси

ОДЛУКУ

Усваја се Школски програм ОШ "Др Драган Херцог" за период од 01. 09. 2018. до 31. 08. 2022 године .

Председник Школског одбора

У Београду,

_____

јуна 2018. године

Садржај

Увод **11**
Лична карта школе. 11
Циљ школског програма **12**
Назив врста и трајање школског програма **13**
Полазне основе за израду школског програма 13
Начин прилагођавања рада и услова у којима се изводи образовно васпитни рад. 14
Просторни услови 15
Укључивање, упис ученика у школу и организација наставе 16
Кућна настава 16
Болничка настава 18
Одељење на даљину 19
Категорије ученика у наставном процесу 20
Болести ученика који се уписују у нашу школу 20
Начин прилагођавања циљева и исхода као и садржаја овр **21**
Специфични услови рада 21
Начин остваривања додатне подршке за ученике школе **23**
Циљеви основног образовања и васпитања **25**
Опште предметне компетенције **27**
Српски језик и књижевност 34
Математика 35
Ликовна култура 36
Музичка култура 37
Историја 37
Географија 38
Физика 40
Биологија 41
Хемија 42
Техничко и информатичко образовање 43
Физичко и здравствено васпитање 44
Страни језик 45
Специфичне предметне компетенције **46**
Српски језик и књижевност 46
Математика 47
Ликовна култура 48
Музичка култура 49
Историја 50
Географија 51

Физика.....52
Биологија.....56
Хемија.....57
Техничко и информатичко образовање.....58
Физичко и здравствено васпитање.....59
Страни језици.....60
Грађанско васпитање.....63

Млађи разреди (I-IV) 66
Обавезни и изборни наставни предмети и њихови садржаји за ученике од I-IV разреда 67
Фонд часова за сваки разред 67
Фонд часова за сваки предмет 67
Обавезни наставни предмети.....69
Српски језици и књижевност.....69
Први разред.....69
Други разред.....73
Трећи разред.....76
Четврти разред.....82
Први страни језик - заједнички део програма за стране језике (енглески, француски, немачки, руски).87
Први разред.....87
Други разред.....89
Трећи разред.....90
Четврти разред.....92
Енглески језик.....95
Први разред.....95
Други разред.....96
Трећи разред.....96
Четврти разред.....97
Француски језик 98
Први разред.....98
Други разред.....98
Трећи разред.....98
Четврти разред.....99
Немачки језик.....99
Први разред.....99
Други разред.....99
Трећи разред.....100
Четврти разред.....100

Руски језик.....100
Први разред.....100
Други разред.....101
Трећи разред.....101
Четврти разред.....101
Математика.....102
Први разред.....102
Други разред.....104
Трећи разред.....106
Четврти разред.....109
Свет око нас.....112
Први разред.....112
Други разред.....115
Природа и друштво.....117
Трећи разред.....117
Четврти разред.....120
Пројектна настава.....124
Први разред.....124
Ликовна култура.....126
Први разред.....126
Други разред.....127
Трећи разред.....127
Четврти разред.....128
Музичка култура.....129
Први разред.....129
Други разред.....130
Трећи разред.....131
Четврти разред.....132
Физичко и здравствено васпитање.....133
Први разред.....133
Други разред.....135
Трећи разред.....136
Четврти разред.....138
Изборни предмети.....141
Верска настава.....141
Први разред.....141
Други разред.....142
Трећи разред.....143
Четврти разред.....144

Грађанско васпитање 145
Први разред 145
Други разред 146
Трећи разред 147
Четврти разред 148
Чувари природе 149
Други разред 149
Трећи разред 149
Четврти разред 150
Народна традиција 151
Други разред 151
Трећи разред 151
Четврти разред 152
Рука у тесту 153
Други разред 153
Трећи разред 154
Четврти разред 155
Од играчке до рачунара 156
Други разред 156
Трећи разред 156
Четврти разред 157

Литература 158
Обавезни предмети 158
Српски језик и књижевност 158
Енглески језик 160
Француски језик 160
Немачки језик 161
Руски језик....162
Математика 163
Свет око нас 165
Природа и друштво 166
Ликовна култура 167
Музичка култура 168
Физичко и здравствено васпит.ање 169
Изборни предмети 170
Верска настава 170
Грађанско васпитање 170
Чувари природе 172

Народна традиција 173
Рука у тесту 173
Програм слободних активности ученика 174
Литерарно-рецитаторска секција 174
Ликовна секција 175
Хор....176
Storytelling секција 177
Програм допунске наставе 178
Програм додатне наставе 188
Програм рада одељенског старешине 192
Трајање и основни облици извођења програма 194
Табеларни преглед календара значајних датума....195

Старији разреди (V-VIII) 196
Обавезни и изборни наставни предмети и њихови садржаји за ученике од V-VIII разреда 197
Фонд часова за сваки разред 197
Фонд часова за сваки предмет 197
Обавезни наставни предмети 199
Српски језик и књижевност....199
Пети разред 199
Шести разред 202
Седми разред 203
Осми разред 205
Први страни језик, заједнички део програма за стране језике....211
Пети разред 211
Шести разред 214
Седми разред 216
Осми разред 219
Енглески језик 222
Пети разред 222
Шести разред 223
Седми разред 224
Осми разред 225
Француски језик 226
Пети разред 226
Шести разред 226
Седми разред 227
Осми разред 227

Немачки језик 227
Пети разред 227
Шести разред 230
Седми разред 231
Осми разред 231
Руски језик 232
Пети разред 232
Шести разред 232
Седми разред 233
Осми разред 234
Други страни језик, заједнички део програма за стране језике....240
Пети разред 240
Шести разред 243
Седми разред 244
Осми разред 246
Математика 250
Пети разред 250
Шести разред 252
Седми разред 252
Осми разред 253
Физика 257
Шести разред 257
Седми разред 258
Осми разред 259
Хемија 264
Седми разред 264
Осми разред 267
Биологија 274
Пети разред 274
Шести разред 275
Седми разред 277
Осми разред 279
Историја 288
Пети разред 288
Шести разред 289
Седми разред 291
Осми разред 292
Географија 297
Пети разред 297
Шести разред 300

Седми разред 303
Осми разред 306
Музичка култура 309
Пети разред 309
Шести разред 310
Седми разред 311
Осми разред 312
Ликовна култура 315
Пети разред 315
Шести разред 317
Седми разред 319
Осми разред 320
Техника и технологија....323
Пети разред 323
Шести разред 324
Техничко образовање 326
Седми разред 326
Осми разред 328
Информатика и рачунарство....330
Пети разред 330
Шести разред 332
Физичкои здравствено васпитање 334
Пети разред 334
Шести разред 337
Седми разред 338
Осми разред 338

Изборни предмети 343
Верска настава 343
Пети разред 343
Шести разред 344
Седми разред 344
Осми разред 345
Грађанско васпитање 346
Пети разред 346
Шести разред 348
Седми разред 349
Осми разред 350

Обавезне слободне активности.....352
Чувари природе 352
Пети разред 352
Шести разред 352
Свакодневни живот у прошлости 353
Пети разред 353
Шести разред 354
Седми разред 355
Осми разред 355
Цртање, сликање и вајање 356
Пети разред 356
Шести разред 357
Седми разред 359
Осми разред 360
Информатика и рачунарство 362
Седми разред 362
Осми разред 363
Изабрани спорт - Шах 365
Обавезне физичке активности.....365
Пети разред 365
Шести разред 366

Литература 366
Обавезни предмети 366
Српски језик и књижевност.....366
Енглески језик 368
Француски језик 370
Немачки језик 371
Руски језик 372
Математика 373
Физика 374
Хемија 375
Биологија 376
Историја 377
Географија 379
Музичка култура 381
Физичко и здравствено васпитање.....382
Ликовна култура 383
Техника и технологија.....383
Техничко образовање 384

Информатика и рачунарство....384
Изборни предмети 385
Информатика и рачунарство....385
Верска настава 385
Чувари природе 386

Програм слободних активности ученика 387
Литерарна секција 387
Рецитаторска секција 388
Драмска секција 390
Talking culture секција 391
Culture et civilisation секција 392
Фото-секција 392
Оригами секција 393
Музичка секција 393
Секција грађевинарства 395
Секција верске наставе....395
Програм допунске наставе 396
Програм додатне наставе 414
Трајање и основни облици извођења програма 429

Програми 430
Програм културних активности школе 431
Програм школског спорта и спортских активности 431
Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања 432
Програм професионалне орјентације 439
Програм здравствене заштите 440
Програм социјалне заштите 441
Програм заштите животне средине 443
Програм излета, екскурзија и наставе у природи 444
Програм рада школске библиотеке 445
Програм сарадње са породицом 447
Програм сарадње са локалном самоуправом 448
Програм безбедности и здравља на раду....448
Начин остваривања других облика развојног плана школе које утичу на образовно - васпитни рад 449
Правилник о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности("Сл. гласник РС", бр. 65/2018)....450

Увод

Лична карта школе

ОШ „Др Драган Херцог" је основана 1969. године. Већ дуже од четири деценије бави се образовањем болесне деце. Налази се у Улици војводе Миленка 33, на општини Савски венац у Београду.

Школа је име добила по доктору Драгану Херцогу, младом лекару хуманисти који је, као члан Међународног Црвеног крста, трагично изгубио живот лечећи децу и помажући становништву Бијафре (делу данашње Нигерије).

Данас, када се често говори о инклузији као важној и прогресивној новини у образовању, ваља се подсетити да је, још пре више од пола века било наставника, али и здравствених радника који су препознали потребу да се једно од основних људских права – право на образовање омогући и деци са озбиљним здравственим проблемима. Зато су одмах после Другог светског рата, када је много деце било на дужем болничком лечењу, у њихове собе са дневником у руци, полако почели да долазе наставници и учитељи. То је довело до потребе за оснивањем посебне школе.

Приликом оснивања, 1969. године, школа добија име „Основна школа за децу са специјалним здравственим проблемима". Већ прве школске године (1969/70) школа је имала 34 одељења распоређена у пет београдских болница, и ученике у кућној настави. Бројала је 38 запослених, од којих је 35 било непосредно ангажовано у настави. Две године касније, школа је име добила по доктору Драгану Херцогу.

У школу се уписују деца која због здравствених проблема, повремено или трајно нису у могућности да похађају своје матичне школе. У Србији се сваке године на хиљаде деце школског узраста налази на краћем или дужем болничком лечењу. Када се нормалан ток школовања прекине услед лечења, ученици га могу наставити у овој школи.

Настава за ученике од првог до осмог разреда се одвија у 11 београдских болница и установа, као и у домовима ученика на целој територији града Београда.

Циљ је да сваки ученик ОШ „Др Драган Херцог", без обзира на време боравка у болници, у школи има исти третман и да добије квалитетно и свеобухватно образовање у сигурном и подстицајном окружењу. Идеја је да се што већи број деце обухвати наставом, односно да се не дозволи да ниједно дете, због својих здравствених проблема, буде ускраћено за школовање.

Кроз пројекат „Учење на даљину" школа тежи да пружи подршку ученицима на територији целе Србије. Подршка се састоји у организовању континуиране наставе за све предмете, уз поштовање свих педагошких принципа и применом информационих технологија. Ученику је омогућено да прати предавања, да има приступ материјалима за учење, уз вежбање, тестирање и проверу знања и да има сталну комуникацију са наставником. Намењен је како деци из Београда, тако и деци из унутрашњости која после завршетка лечења у некој од београдских болница нису у могућности да одмах наставе образовање у својим матичним школама. Ова активност започета је у оквиру пројекта „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу – ДИЛС", кога заједно спроводе Министарство здравља, Министарство просвете, науке и технолошког развоја и Министарство рада и социјалне политике и са њеном реализацијом је настављено.

Школа је објавила неколико монографија и публикација, а 1970. године покренут је и лист „Плави чуперак", који уз мање прекиде и даље излази. За свој рад школа је добила и бројна признања, а 1984. године и престижну Доситејеву награду. Своју мисију школа и данас наставља, поносна на чињеницу да је у протекле 45 године у њој образовањем било обухваћено више од четрдесет хиљада ученика од првог до осмог разреда.

Циљ школског програма

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно другог законског заступника у избору школе, праћење квалитета образовно - васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика.

Назив, врста и трајање школског програма

Школски програм од првог до осмог разреда ће се реализовати у болничким и кућним условима. Образовно-васпитни рад школе остварује се у току школске године која почиње 1. септембра, а завршава се 31. августа наредне године. Образовно-васпитни рад организује се у два полугодишта. Школска година почиње и завршава се према школском календару.

Школски програм је изграђен према принципима на којима се заснива образовање, васпитање и наставни процес, при чему су пресудну улогу имали услови у којима се ради, расположиве могућности и постојеће потребе.

Настава се изводи на основу наставног плана и програма основног образовања и васпитања који доноси Национални просветни савет, у складу са утврђеним принципима, циљевима и стандардима постигнућа и представља основу за израду Школског програма.

Полазне основе за израду школског програма

- Закону о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС" број 101/2017 и 27/2018, -др. закон)
- Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС" број 88/2017 и 27/2018)
- Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС - Просветни гласник" бр 1/05, 15/2008, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011, 7/2011,- др. правилници, 1/2013, 11/2014 и 11/2016-др. правилници,
- Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС - Просветни гласник" бр. 10/2017)
- Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник" бр.10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 3/2011, 7/2011.- др. правилници, 1/2013, 4/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017)
- Правилник о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник – Просветни гласник РС" бр. 1/2005, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011-др. правилници, 7/2011-др. правилници, 1/2013, 11/2014, 11/2016);
- Правилник о наставном плану и програму за први, други , трећи и четврти разред основног образовања и васпитања („Просветни гласник" бр.7/2011.)
- Правилник о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС – Просветни гласник" бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010,др. правилници, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017)
- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник" бр. 1/2013.)
- Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник" бр. 8/2013.)
- Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања („Сл. гласник РС - Просветни гласник" бр. 8/2013.)
- Правилник о ближим упутствима за утврђивање права на ИОП, његову примену и вредновање - ("Сл. гласник РС" бр. 76/2010.)
- Правилник о образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања за предмете:српски језик,математика и природа и друштво („Просветни гласник" бр.5/2011.)
- Правилник о општим стандардима постигнућа - образовни стандарди за крај обавезног образовања („Просветни гласник" бр.5/2010.)

Начин прилагођавања рада и услова у којима се изводи образовно - васпитни рад

Ученици наше школе су сва она деца која због здравствених проблема привремено или трајно нису у могућности да похађају своје матичне школе. Присутни смо у 11 београдских дечјих болница као и у домовима ученика на целој територији града Београда. Сваки ученик наше школе добија најбоље могуће образовање у сигурном и подстицајном окружењу, где растемо, учимо и опорављамо се заједно. Прилагођавања се односе на ИОП-1 и ИОП-2.

Желимо да наши ученици имају квалитетно и свеобухватно образовање и да ни у чему не заостају за вршњацима. Нарочито смо посвећени идеји да што већи број овакве деце обухватимо наставом, односно да не дозволимо да ниједно дете због свог здравственог проблема буде ускраћено за школовање. Наше искуство показује да здравствени проблеми деци могу онемогућити похађање наставе и у болници и у сопственом дому, али не и право на образовање.

У болницама, настава се одвија у болничким собама, поред болесничких кревета или у посебним просторијама које представљају учионице. Водимо рачуна о распореду терапија, здравственим потребама и могућностима ученика. Настава се организује у преподневним и послеподневним часовима.

У болницама где постоји посебна просторија за рад (учионица), налазе се клупе и столице, ако је то потребно. Деци у инвалидским колицима омогућен је несметан приступ до клупе. Деца која су покретна седе на столицама. У учионици се налази и табла. Одељења су најчешће комбинована. Састоје се од најмање 6 ученика.

Када ученик није у могућности да устане из крвета или када у болници не постоје услови за посебну просторију, настава се изводи поред болесничког кревета. Ученик седи или лежи на кревету. Наставник стоји или седи поред кревета. Ученици који могу да пишу, то чине на коленима или на начин како им је то најлакше. Код ученика који не могу да пишу, због свог стања, болести или тренутачне спречености, провера знања се изводи вербално, договореним покретима или на начин на који је то могуће.

У домовима ученика, настава се изводи према могућностима породице у коју долазимо. Ако је могуће настојимо да наставник и ученик буду сами у просторији. Настојимо и да имамо сто и по потреби столице.

Кроз пројекат „Учење на даљину" школа жели да пружи подршку оваквим ученицима на територији целе Србије. Подршка се састоји у организовању континуиране наставе за све предмете уз поштовање свих педагошких принципа и применом информационих технологија. Ученику ће бити омогућено да прати предавања, да има приступ материјалима за учење уз вежбање, тестирање и проверу знања и да има сталну електронску комуникацију са наставником. Намењен је како деци из

Београда, тако и деци из унутрашњости која, после завршетка лечења у некој од београдских болница нису у могућности да одмах наставе образовање у својим матичним школама, али и деци која се налазе на бањском опоравку, дужем лечењу у иностранству… Ова активност реализује се у оквиру пројекта „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу" – ДИЛС, кога заједно спроводе Министарство здравља, Министарство просвете и науке и Министарство рада и социјалне политике, а из средстава зајма Светске банке.

Процес реинтеграције ученика у школу након завршеног лечења је веома важан корак. Сарадња се наставља и након одласка детета из наше школе, пружањем информација о постигнућима ученика и саветодавним радом са родитељима и наставницима. Зато смо тежили и тежимо да успоставимо сарадњу са што већим бројем болница и других здравствених установа, да имамо што бољу сарадњу са осталим школама, различитим удружењима, државним и невладиним организацијама, родитељима ученика, једном речју са свима за које сматрамо да нам могу помоћи у тој мисији. Укључени смо и у многе друге пројекте и активности које имају за циљ да обезбеде квалитетно и доступно школовање нашим ученицима

Нашим ученицима прилагођава се време рада, методе, као и трајање школског часа. Целокупан педагошки рад усмерен је ка ученику, његовим потребама и могућностима,

Просторни услови

Васпитање и образовање ученика од првог до осмог разреда тренутно се одвија у 11 београдских болница и установа и то:

- Клиника за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић", Сокобањска 13;
- Универзитетска дечја клиника, Тиршова 10;
- Институт за здравствену заштиту мајке и детета Србије „Др Вукан Чупић", Радоја Дакића 6-8, Нови Београд;
- Институт за ментално здравље, Палмотићева 37;
- Специјална ортопедско-хируршка болница „Бањица", М. Аварамовића 28;
- Завод за церебралну парализу и развојну неурологију, Сокобањска 17а (павиљон број 1) и
- Завод за церебралну парализу и развојну неурологију, Браће Јерковић 5;(павиљон број 2)
- Специјална дечја болница за плућне болести и туберкулозу „Дедиње", Јована Мариновића 4;
- Институт за онкологију и радиологију Србије, Пастерова 14;
- Дечја болница КБЦ Земун, Ивана Гундулића 32;
- Клиника за неурологију и психијатрију за децу и омладину, Др Јована Суботића 6а;
- Центар за заштиту одојчади, деце и омладине, Звечанска 7.

Осим болничке, организује се и кућна настава:

- за један број ученика настава се реализује у њиховим домовима који територијално припадају граду Београду;
- у домовима за незбринуту децу:

  - Дом „Јован Јовановић Змај", Браће Јерковић 119;

  - Дом „Дринка Павловић", Косте Главинића 14;
- у родитељским кућама: при удружењу НУРДОР (Национално удружење родитеља деце оболеле од рака) и ЗВОНЧИЦА
- учење на даљину; организује се за ученике чије лечење траје дужи временски период, у оквиру кога се смењују болничко, бањско и кућно лечење, за ученике са тежим облицима телесног инвалидитета (узнапредовала мишићна дистрофија, церебрална парализа и сл), онколошки пацијенти.

Укључивање - упис ученика у школу и организација наставе

У школу за образовање ученика са сметњама у развоју, дете, односно ученик уписује се на основу мишљења интерресорне комисије за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке, уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника. (Закон о основном образовању и васпитању, "Службеном гласнику РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 56)

У ОШ „Др Драган Херцог настава се организује у кућним и болничким условима. У наставни прочес укључују се, како ученици који имају трајне здравствене проблеме, тако и они ученици који се налазе на привременом болничком лечењу, али и они имају вишегодишње континуирано лечење. У зависности од тога имамо два облика наставе, кућну и болничку.

Кућна настава

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу, уз сагласност Министарства. За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи. Родитељ, односно други законски заступник је дужан да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу. Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар. (Закон о основном образовању и васпитању "Службени гласник РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 37)

Кућна настава се организује за децу која имају трајне здравствене проблеме и којима је до краја школске године или дуже од годину дана потребно организовати наставу у кућним условима. За упис ове деце потребно је да Интерресорна комисија донесе мишљење да је кућна настава врста подршке која је детету потребна. Родитељ, односно други законски заступник ученика који због здравствених проблема или хроничних болести не може да похађа наставу дуже од три недеље, дужан је да о потреби организовања наставе за ученика на кућном лечењу, обавести школу у коју је ученик уписан подношењем захтева. Захтев родитеља нарочито садржи разлоге због којих је ученику неопходно организовати наставу на кућном лечењу

. Уколико уз захтев није достављено мишљење Интерресорне комисије, школа ће родитеља, односно другог законског заступника упутити да прибави мишљење интерресорне комисије. (Правилник о начину организовања наставе за ученике на кућном и болничком лечењу) За организовање наставе у кућним условима за ученике који се први пут уписују у први разред, потребно је доставити Школи следећу документацију:

- захтев родитеља или старатеља;
- мишљење Интерресорне комисије
- Извод из матичне књиге рођених

Ученици који су започели своје школовање у матичној школи, у нашу школу уписују се на основу преводнице коју прибавља Школа. За ученике који су се уписали у нашу школу током лечења у болници, а после лечења се не враћају у матичну школу, већ постају наши стални ученици, такође је потребно мишљење интерресорне комисије и захтев родитеља. У кућној настави се програм наставе и учења реализује према конкретним потребама ученика, са 50% предвиђеног плана. Свим нашим ученицима израђујемо Индивидуални образовни план (ИОП1, ИОП2) који зависи од потреба и могућности детета. Трајање часа у кућној настави је 45 минута. Трајање часа за ученика може да буде и краће, у зависности од његових способности и здравственог стања што се утврђује ИОП-ом. Тако се разредна настава за ученика реализује сваки други дан, а предметна према утврђеном распореду са упола мањим фондом часова од предвиђеног за једно одељење.

Школа у складу са планом и програмом наставе и учења врши распоред обавезних предмета, изборних програма и активности, односно утврђује распоред часова. Распоред часова може да се мења у току наставне године.Час наставе траје 45 минута. Изузетно, час наставе може да траје дуже или краће од 45 минута, у складу са планом и програмом наставе и учења.Трајање часа наставе може се прилагодити посебним условима у којима се остварује образовно-васпитни рад у одређеном временском периоду, уз сагласност Министарства (Закон о основном образовању и васпитању, "Службени гласник РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 59а)

Болничка настава

Школа може да организује образовно-васпитни рад као посебан облик рада за ученике на дужем кућном и болничком лечењу, уз сагласност Министарства. За ученике који због већих здравствених проблема или хроничних болести не могу да похађају наставу дуже од три недеље, настава се организује у кућним условима, односно у здравственој установи. Родитељ, односно други законски заступник је дужан да о потреби организовања наставе за ученика на дужем кућном и болничком лечењу обавести школу. Начин организовања наставе за ученике на дужем кућном и болничком лечењу прописује министар. (Закон о основном образовању и васпитању, "Службеном гласнику РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 37)

Наставом у болници обухваћени су сви ученици који се налазе на болничком лечењу у току школске године без обзира на дужину боравка у болници. За ученике који су више од две недеље на болничком лечењу и, по процени лекара, постоји могућност продужетка боравка, шаље се захтев за преводницу матичној школи на основу које се они уписују у нашу школу. За упис ученика који се налазе на дужем рехабилитационом третману на Клиници за рехабилитацију „Др Мирослав Зотовић", Институту за ментално здравље и Специјалној болници за церебралну парализу и развојну неурологију, потребно је:

- Мишљење интерресорне комисије за упис у ОШ "Др Драган Херцог",
- Извод из матичне књиге рођених.

Већи број деце из наведених болница је у предшколском узрасту био на третману у дечјим дневним болницама и био обухваћен радом васпитача у болничким групама, и њих очекује вишегодишње континуирано лечење, а самим тим и школовање у нашој школи. Школа у болници може да организује привремену и повремену наставу, као и учење на даљину за оне ученике чије је здравствено стање такво да није могуће успоставити други вид наставе (са ослабљеним имунитетом, на бањском лечењу и сл.), укључујући и ученике који се у току школске године више пута враћају у болницу на терапију.Организација наставе у болници зависи од броја ученика, дужине боравка деце у болници, патологије, просторне организације болнице.

Настава може бити организована:

- у оквиру одељења;
- у оквиру групе;
- индивидуална

Број ученика по одељењу, у болницама где су ученици на дугом лечењу или у периоду трајања целе школске године, је најмање три ученика. У болницама са великом пролазношћу деце и различитим временским задржавањем формирају се одељења према патологији и просторној организацији болнице Наши ученици у болницама су из свих крајева Србије и из различитих социјалних средина. Наставом обухватамо и децу која долазе из Републике Српске и Црне Горе.Ученицима ће се омогућити образовање и васпитање које уважава њихове способности и потребе. Ученици се могу образовати по индивидуалном образовном плану који доноси педагошки колегијум, а на предлог Стручног тима за инклузивно образовање

. Ученици код којих се ублаже здравствени проблеми, а по препоруци надлежног лекара, укључиваће се постепено у своје матичне школе док се не стекну услови за потпуну интеграцију. У периоду адаптације ученика на нову средину, стручни тим школе ће пружати подршку ученицима, родитељу и наставнику матичне школе.

Одељења на даљину

Родитељ, односно други законски заступник може да се определи да његово дете основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину.Родитељ, односно други законски заступник дужан је да поднесе писани захтев за организовање наставе на даљину школи у којој његово дете стиче основношколско образовање и васпитање до краја наставне године за следећу школску годину. Настава на даљину мора да обезбеди остваривање прописаних циљева, исхода и стандарда постигнућа. За ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом за кога је организована настава на даљину, а стиче основношколско образовање и васпитање остваривањем ИОП-а 2, настава на даљину обезбеђује остваривање прилагођених циљева и исхода. О образовању на даљину школа одлучује на основу расположивих средстава, потребних за овај вид образовања и васпитања. Школа води евиденцију о образовању и васпитању ученика који основношколско образовање и васпитање стиче наставом на даљину. Ближе услове за остваривање и начин осигурања квалитета и вредновања наставе на даљину прописује министар. (Закон о основном образовању и васпитању, "Службени гласник РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 38а)

Школа организује наставу на даљину путем интернета, скајпа и платформи за учење применом информационих технологија уз поштовање свих педагошких принципа. Ученику је омогућено да прати предавања, да има приступ материјалима за учење и вежбање, тестирање и проверу знања и да има сталну електронску комуникацију са наставником. Ученици се уписују у одељење „на даљину" на захтев родитеља и на основу мишљења изабраног лекара, педијатра да је ученику потребан овакав вид наставе, јер није могуће обезбетити континуитет у настави на други начин. Кандидати за овакав вид школовања су ученици са онколошким и психијатријским дијагнозама, ученици са нарушеним имунолошким системом, ученици са тежим облицима телесног инвалидитета, ученици са ортопедским дијагнозама који пролазе кроз дуже болничко, бањско и кућно лечење. Праћење напредовања и оцењивање ученика се врши у складу са Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању. (преузето из Статута Школе)

Ако је ученик већ уписан у неку редовну школу, Школа прибавља преводницу за тог ученика

Категорије ученика у наставном процесу

Деца са сметњама у развоју су ученици наше школе. Како би им се створили адекватни услови за школовање према индивидуалним могућностима њихови развојни поремећаји су приказани кроз шему коју је предложио ОЕЦД.

- Оштећење сензорних функција (оштећење вида, слуха, поремећаји тактилне осетљивости, бола, додира, кретања и равнотеже);
- Поремећаји когнитивних функција (интелигенције, пажње, перцептивних функција, тешкоће код читања, писања, савладавања математике, говорне тешкоће);
- Поремећаји локомоторних функција (контрола мишића, коштано-зглобног система, као и сви поремећаји који отежавају или онемогућавају кретање и непосредну комункацију деце, социјалну и физичку);
- Хронична обољења деце;
- Тежи емоционални поремећаји (дечје неурозе, психозе, емоционалне промене настале неуролошким оштећењима, итд);
- Тежи поремећај социјализације (изазван органским или социјалним факторима, као сто су хиперактивна, хипоактивна, агресивна и друга социјално неприхватљива понашања);
- Комбиноване сметње.

Болести ученика који се уписују у нашу школу

Церебрална парализа,	Атритис,
Спина бифида,	Артрогрипоза
Дистрофија,	Леукемија
Хроничне болести,	Аутизам
Повреда главе	Дисхармоничан психо моторички развој
Епилепсије,	Болести уринарног система
Тумори,	Даунов синдром
Болести плућа и респираторног система,	Первазивни развојни поремећаји
Аномалије коштано-зглобног система,	Хиперактивност

Начин прилагођавања циљева и исхода, као и садржаја образовно - васпитног рада

Специфичан начин рада

Различите болести и стања наших ученика доводе до тешкоћа у функционисању која утичу на организацију и извођење наставног процеса. У свакодневном раду наилазимо на карактеристичне проблеме наших ђака и то: брзо замарање, честе промене расположења, кратка пажња, инертност у мишљењу, несамосталност, неспособност да владају собом и својим тренутним жељама, слаба иницијатива. Због наведених тешкоћа ученика, ретко се може организовати фронтални облик рада, па тако ученици истог разреда раде различитим темпом - индивидуално.

У већини болница настава се реализује у комбинованим одељењима, али и у таквим условима рада, сталним ученицима са специфичним тешкоћама у учењу, се омогућава да прате наставу издвојено ради веће ефикасности.

Болнички услови рада као и различите тешкоће наших ученика захтевају да се свакодневно модификује методологија наставе, да се наставни садржаји појединих предмета прилагоде тренутним способностима и могућностима ученика. Доминирају методе усменог излагања, метода разговора, објашњавања, метода рада на тексту и метода демонстрације.

Недостатак услова за примену других наставних метода се настоји превазићи употребом нових образовних технологија које чине доступним све што није могуће приказати ученицима у болничким условима.

Циљеви и исходи се прилагођавају могућностима сваког ученика. Пишемо прилагођене или измењене планове и програме за сваког ученика понаособ, на основу решења интерресорне комисије.

Садржај васпитно-образовног рада креирају се посебно за сваког ученика, према његовим способностима и потребама. Настојимо да се базирамо на ономе шта ученик може, а не шта не може. У раду користимо очигледна наставна средства, много слика које морају бити одговарајуће величине , јасноће и боја, разне играчке, сликовнице, прилагођене текстове (изгледом и садржајем), посебно направљене наставне листиће.

На крају осмог разреда пишемо тестове за завршни испит који су намењени сваком ученику према његовим потребама и способностима. Обезбеђујемо наставнике који ће асистирати ученику при решавцању завршних тестова уколико је то потребно.

Циљеви и задаци образовно-васпитног рада са ученицима на болничком лечењу

- обезбеђивање континуитета у образовно-васпитном процесу;
- пружање помоћи ученику да се интегрише у болничку средину и лакше поднесе одвајање од матичне средине и прихвати болницу и третман;
- стварање услова за повратак у школу и наставак школовања после болничког лечења-инклузивни процес;
- планирање активности оболелом и хоспитализованом ученику ради ублажавања његове усамљености, страха и тегоба;
- максимално укључивање родитеља у образовно-васпитни процес.

Циљеви и задаци образовно-васпитног рада са ученицима на кућном лечењу

- обухват свих ученика адекватним образовањем;
- функционално оспособљавање;
- припремање и оспособљавање ученика на формирање адекватног става о себи;
- радно усмеравање ученика - професионална оријентација;
- обезбеђивање посебних облика рада усмерених ка социјализацији и интерграцији.

На основу двомесечног (а по потреби и дужег) праћења постигнућа нових ученика и након процеса прилагођавања и индивидуализације, ако се закључи да ученик не остварује прописане стандарде, макар на основном нивоу. СТИО тим предлаже Педагошком колегијуму да донесе одлуку о увођењу ученика у ИОП-2 и његовој изради. Директор формира ИОП тим за сваког ученика.

С обзиром да се ученици уписују у школу током целе школске године и динамика израде ИОП-а се утврђује континуирано. ИОП-и чине Анекс Школског програма.

Начин остваривања додатне подршке за ученике школе

Детету и ученику коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу, ризика од раног напуштања школовања и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, школа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека, прилагођавање начина остваривања школског програма и израду, доношење и остваривање индивидуалног образовног плана.

Циљ додатне подршке у образовању и васпитању јесте постизање оптималног укључивања ученика у редован образовно- васпитни рад, осамостаљивање у вршњачком колективу и његово напредовање.

За остваривање додатне подршке у образовању и васпитању, директор школе, наставник, стручни сарадник, васпитач, педагошки асистент и родитељ, односно други законски заступник може да добије посебну стручну помоћ у погледу спровођења инклузивног образовања и васпитања. Ради остваривања додатне подршке у образовању и васпитању, школа остварује сарадњу са органима јединице локалне самоуправе, као и са школом за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, односно школом која има одељење за ученике са сметњама у развоју, другим организацијама, установама и институцијама на локалном и ширем нивоу. Школа је у обавези да успостави сарадњу са другом школом у којој ученик који остварује право на додатну подршку наставља стицање образовања, а у циљу остваривања континуитета додатне подршке (Закон о основном образовању и васпитању, "Службеном гласнику РС", бр. 55/2013 и 101/2017, члан 64)

Кроз пројекат „Учење на даљину" школа жели да пружи подршку својим ученицима на територији целе Србије. Подршка се састоји у организовању континуиране наставе за све предмете уз поштовање свих педагошких принципа и применом информационих технологија. Ученику је омогућено да прати предавања, да има приступ материјалима за учење уз вежбање, тестирање и проверу знања и да има сталну електронску комуникацију са наставником. Намењен је како деци из Београда, тако и деци из унутрашњости која, после завршетка лечења у некој од београдских болница нису у могућности да одмах наставе образовање у својим матичним школама, али и деци која се налазе на бањском опоравку, дужем лечењу у иностранству… Ова активност реализује се у оквиру пројекта „Пружање унапређених услуга на локалном нивоу" – ДИЛС, кога заједно спроводе Министарство здравља, Министарство просвете и науке и Министарство рада и социјалне политике, а из средстава зајма Светске банке.

Процес реинтеграције ученика у школу након завршеног лечења је веома важан корак. Сарадња се наставља и након одласка детета из наше школе, пружањем информација о постигнућима ученика и саветодавним радом са родитељима и наставницима. Зато смо тежили и тежимо да успоставимо сарадњу са што већим бројем болница и других здравствених установа, да имамо што бољу сарадњу са осталим школама, различитим удружењима, државним и невладиним организацијама, родитељима

ученика, једном речју са свима за које сматрамо да нам могу помоћи у тој мисији.Укључени смо и у многе друге пројекте и активности које имају за циљ да обезбеде квалитетно и доступно школовање нашим ученицима.

За ученике који имају ту потребу и могућност организујемо посете њиховим матичним школама ради дружења са вршњацима - социјализација ученика. Посете организујемо уз сагласност родитеља или старатеља и уз пратњу наставника-дефектолога. У матичним школама ученици најчешће присуствују настави ликовне културе, музичке културе, физичког васпитања (часови вештина).

Захваљујући начину реализације наставе, наставници-дефектолози су најчешће у свакодневном контакту са родитељима-старатељима, па често проводе саветодавни рад са њима.

У сарадњи са Удружењем за активности и терапије уз помоћ коња "Гуливер" реализује се и пројекат "Инклузивне активности уз помоћ коња за ученике са сметњама у развоју" Амбијентална настава уз помоћ коња, омогућава побољшање васпитно –образовног рада код ученика са сметњама у развоју . Васпитно– образовни процес код ученика који су обухваћени овим активностима је знатно измењен и захтева посебна методолошка решења, а коњ представља изузетно стимулативно средство у овим процесима. општи циљеви наставе уз помоћ коња су :

1. Подстицање процеса учења и побољшање квалитета васпитно- образовног рада
2. Подстицање когнитивног, језичког и социјалног развоја ученика
3. Елиминација непожељног понашања, смањење стреса, ригидности и стереотипија у понашању ученика

Због тешкоће обраде свакодневних сензорних информација у целовит опажај, вредност овакве тематске наставе кроз радионице код ових ученика који раде по ИОП-у 2 , састоји се у томе што се непосредним опажањем природне средине омогућава утврђивање стечених и стицање нових потпунијих и трајнијих искустава. Обезбеђивањем стимулативне средине и повезивањем садржаја различитих предмета у једну целину у природном окружењу са одговарајућим активностима, мирисима, додиром, звуком подстиче се развој свих чула која појачавају свесност ученика. Ствара се подстицајна атмосфера којом се ученици охрабрују да истражују окружење, буду физички и психички активни .

Вежбе и активности:

1. Наставне јединице чије су теме и садржај за циљ имале подстицање групног рада, социјалних интеракција, спонтаности и позитивног односа према животињама уз учешће коња.

2. Вежбе усвајања безбедног понашања поред коња и на коњуи усвајање правилног понашања приликом храњења коња

3. Вежбе за реедукацију психомоторике ,

4. Вежбе за развој визуомоторне контроле и манипулативне спертности руку

Циљеви основног образовања и васпитања

1. Обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика
2. Обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовит развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
3. Свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
4. Развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
5. Развијање свести о значају одрживог развоја, заштите очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
6. Континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања засновано на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
7. Развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
8. Пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
9. развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
10. развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
11. Оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопсвеног развоја и будућег живота;
12. Развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
13. Развијање позитивних људских вредности;
14. Развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
15. Развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
16. Развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина,, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17. Повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
18. Повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

Опште предметне компетенције

Циљ оријентације ка општим међупредметним компетенцијама и кључним компетенцијама је динамичније и ангажованије комбиновање знања, вештина и ставова релевантних за различите реалне контексте који захтевају њихову функционалну примену.

Опште међупредметне компетенције заснивају се на кључним компетенцијама, развијају се кроз наставу свих предмета, примењиве су у различитим ситуацијама и контекстима при решавању различитих проблема и задатака и неопходне свим ученицима за лично остварење и развој, укључивање у друштвене токове и запошљавање и чине основу за целоживотно учење.

Опште међупредметне компетенције за крај основног образовања и васпитања у Републици Србији су:

1) компетенција за учење;
2) одговорно учешће у демократском друштву;
3) естетичка компетенција;
4) комуникација;
5) одговоран однос према околини;
6) одговоран однос према здрављу;
7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;
8) рад са подацима и информацијама;
9) решавање проблема;
10) сарадња;
11) дигитална компетенција.

Компетенција за учење

Учење је процес стицања знања и вештина, развијања свести и ставова неопходних за лични и професионални развој и активно учешће у друштвеном животу. Способност за целоживотно учење обухвата све компетенције које се стичу образовањем. Компетенција за учење основа је целоживотног учења.

Ученик треба да буде оспособљен и мотивисан да схвати значај учења; изабере одговарајуће методе; прати сопствени напредак током учења и усмерава учење у складу са намерама и циљем који има. Ученик стиче нова знања и вештине, примењујући претходно учење и ваншколско искуство. Развија свест и о стваралачкој природи учења. Истрајан је и превазилази тешкоће у учењу.

- Има позитиван и одговоран однос према учењу.
- Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.
- Користи различите изворе информација и има критички однос према њима.
- Примењује одговарајуће начине учења у складу са циљевима, садржајем, интересовањима, условима и временом.
- Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користимогућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања.

Одговорно учешће у демократском друштву

Ученик разуме и прихвата значај принципа правде, слободе, солидарности, националне, верске, родне и етничке равноправности и одговорности – као темеља демократског друштва, активно учествујући у животу школе (одељењска заједница, вршњачки тим, ученички парламент и сл.) и заједница којима припада (нпр. породица, локална заједница) у складу са својим узрастом. Поштује и залаже се за поштовање дечјих и људских и мањинских права, као и личног и националног достојанства. Упознаје себе, развија своје друштвене улоге и јача свој идентитет, лични интегритет, самосталност, самопоуздање и позитиван однос према другима. Поштује равноправност различитих заједница, њихову традицију и културни идентитет. Одговоран је за изборе и одлуке које чини и понаша се хумано и с уважавањем према другима. Аргументовано заступа ставове и мишљења уважавајући супротна гледишта, као и усвојене процедуре доношења одлука.

- Има позитиван став према поштовању људских права и слобода.
- Зна дечја и основна људска права и одговорности, уме да препозна њихово кршење и способан је да их аргументовано брани.
- Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву.
- Примењује процедуре демократског друштва у одлучивању и избору; поштује одлуке већине и уважава мишљења мањине.
- Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу.
- Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима (нпр. хуманитарне, еколошке, културно-уметничке акције; борба против насиља и дискриминације по било ком основу (нпр. верском, националном, родном, узрасном, етничком...); акције против болести зависности, злостављања животиња итд.).

Естетичка компетенција

Ученик влада основним значењем појмова култура и естетичка вредност Естетичку вредност не везује само и искључиво за уметност, већ и за друге садржаје: природне или биологистичке (нпр. непоновљивост природе), социолошке или идеолошке (човеково деловање на природу, односи унутар заједнице), емотивно-афективне (креативност и стваралачко мишљење и понашање како појединца, тако и групе) и практичне (појмови, модели, поступци, теоријске основе игре, литерарних, ликовних, музичких и сценских облика и сл.).

- Препознаје естетичке елементе у различитим контекстима као што су: уметничко стваралаштво, национална и светска природна и културна баштина, језичка култура у уметничком и у неуметничком домену (свакодневни говор у приватном и јавном животу, електронским и штампаним медијима, дизајну и другим видовима комуникације…), научно мишљење, друштвени односи, друштво и појаве у друштву.
- Показује позитиван однос према сопственој и култури других заједница, упознаје и разуме њихове вредности, повезује културну и природну баштину са историјским и географским контекстом и доприноси очувању природних и културних добара.
- Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања.
- Употребљава основне појмове, схеме и правила који припадају теоријама уметничких грана које постоје у основном образовању.
- Показује осетљивост за еко-културу и културу свакодневног живљења и има критички однос према употреби и злоупотреби природе.

Комуникација

Ученик комуницира на сврсисходан и конструктиван начин у приватном, јавном, и образовном контексту. Прилагођава начин и средства комуникације карактеристикама ситуације. Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил комуникације специфичан за различите научне, техничке и уметничке дисциплине. У комуникацији уме да изрази мишљење, осећања и ставове и да представи своје циљеве на позитиван, конструктиван и аргументован начин поштујући и уважавајући другог. Критички процењује садржај и начин комуникације у различитим ситуацијама. Има развијену свест о значају конструктивне комуникације и активно доприноси неговању културе дијалога у заједницама којима припада.

- Познаје различите облике комуникације и њихове одлике (усмену и писану, невербалну, телефоном, путем интернета итд.).
- Уме јасно да се изрази усмено и писано, у складу са потребама и карактеристикама ситуације, поштујући ограничења у погледу дужине и намене.
- Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност.
- Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин.
- Користи на одговарајући и креативан начин језик и стил који је специфичан за различите дисциплине; кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет.
- Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица.

Одговоран однос према околини

Ученик стиче знања и развија свест о дејству људских активности на животну средину и природу; усваја ставове о неопходности очувања непосредне и шире околине и развија способности активног деловања ради очувања средине у школи, непосредној околини и породици. Познаје људске активности и начин на који оне могу да угрозе или унапреде околину, живи свет и природу у окружењу. Одговоран је према квалитету сопственог живота, што обухвата и однос према околини и

однос према здрављу. Разуме сопствену одговорност и одговорност заједнице у изградњи личне и заједничке будућности, као и будућности наредних генерација. У области одрживог развоја – зна основне поставке одрживости, разуме принципе одрживог развоја и практикује активности које га подржавају

- Уочава чиниоце и понашања који нарушавају природу и квалитет животне средине у широј околини и свакодневном животу; развија свест о положају човека у природи и његовој одговорности за стање животне средине и природе.
- Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе.
- Спознаје везу између квалитета животне средине и квалитета свог живота и разуме да се његова добробит и добробит заједнице и друштва огледа и у квалитету и одрживости његове околине
- Практикује активности које подстичу одрживост, на пример штедња воде и енергије, разврставање отпада, рециклажа; повезује значај тих активности за свој будући живот, живот заједнице, као и живот будућих генерација.
- Активно се укључује у друштвене акције у школи и заједници које су усмерене ка заштити, обнови и унапређењу животне средине и ка одрживом развоју.
- Процењује и вреднује утицај својих навика у потрошњи ресурса и одлагању отпада, и одређује какав утицај оне имају на животну средину, квалитет живота и здравља и одрживи развој.

Одговоран однос према здрављу

Ученик користи знања, вештине и усваја ставове ради очувања и унапређивања психофизичког здравља. Одговоран однос према здрављу укључује развијање свести о важности сопственог здравља и безбедности, знања о основним чиниоцима који утичу на здравље и практиковање здравих животних стилова. Својим понашањем, као појединац и део различитих група и заједница, промовише здравље, заштиту здравља и здраве стилове живота. Уочава опасности по здравље и доноси одлуке значајне за превенцију болести и очување здравља и укључује се у друштвене активности значајне за превенцију болести и очување здравља.

- Познаје улогу и значај воде и састојака намирница, примењује правила и принципе здраве исхране (редовност, важност доручка, умереност, разноврсност, начин прераде намирница) и зна последице неправилне исхране.
- Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције, личне хигијене и хигијене простора.
- Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести зависности (нпр. интернет, клађење, дијете) и свестан је здравствених, породичних и социјалних последица сопственог избора.
- Разуме утицај природних појава и индустријских производа (фармацеутских, техничких, хемијских итд.) на здравље, чита декларације и упутства на производима, слуша савете стручњака и према њима поступа.

- Препознаје сигурносне и здравствене ризике у животу и раду, примењује мере заштите, предвиђа и избегава опасне ситуације, познаје начине пружања прве помоћи и својим понашањем промовише здравље и сигурност.
- Бира стил живота и навике имајући на уму добре стране и ризике тог избора. Разуме да је стил живота ствар личног избора и преузима одговорност за свој избор.

Предузимљивост и оријентација ка предузетништву

Ученик препознаје могућности у школи и заједници да идеју претвори у активност, покреће и спремно прихвата промене, преузима одговорност, показује иницијативу и јасну оријентацију ка остварењу циљева и постизању успеха. Ученик кроз образовање стиче свест о сопственим потенцијалима и интересовањима и бива оснажен да самостално доноси одлуке о изборима будућег образовања, занимања и професионалне оријентације. Реализује унапред осмишљене идеје и учествује у пројектима који се тичу школе и локалне заједнице. Ученик стиче знања о карактеристикама одређених послова и радних места, разуме свет рада и пословања из перспективе друштва и спреман је на волонтерски рад и покретање хуманитарних акција.

- Прилагођава се друштвеним и економским променама, усмерен је на развој нових вештина, које примењује у практичном раду; суочава са неизвесностима на иницијативан и предузимљив начин.
- Препознаје сопствене предности и своје могућности у односу на будуће образовање и професионалну оријентацију.
- Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији; учествује у активностима са другима у оквиру своје тимске улоге.
- Мотивисан је и зна да истакне своје добре особине које су важне за обављање школских и радних задатака и користи CV и мотивационо писмо да опише своје компетенције, жеље и очекивања.
- Зна да постави реалне циљеве и на основу датих могућности уме да планира и проналази начине њиховог остваривања.

Рад с подацима и информацијама

Ученик разуме значај коришћења поузданих података и информација у процесу учења, њихову примену за рад, доношење одлука и свакодневни живот. Користи знања и вештине из различитих предмета да представи, прочита и протумачи податке користећи текст, бројеве, дијаграме и различите аудио-визуелне форме. Ученик користи и самостално проналази различите изворе информација и података, (библиотеке, медије, интернет, институције, личну комуникацију, итд.), критички разматра њихову поузданост и ваљаност, разврстава их и повезује релевантне информације из различитих извора.

- Зна да је за разумевање појава и догађаја и доношење компетентних одлука потребно имати релевантне и поуздане податке и разликује податак/ информацију од њиховог тумачења.
- Користи податке из различитих извора и начине добијања података и на основу тога процењује њихову поузданост и препознаје могуће грешке уз помоћ наставника.
- Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области
- Селектује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и презентује податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ.
- Разликује јавне и приватне податке и користи основна правила чувања приватности података.

Решавање проблема

Ученик примењује знање из различитих предмета, искуство стечено изван школе, интелектуалне, емоционалне и социјалне способности у проналажењу одговора/решења у за њега новим ситуацијама које се јављају током учења, као и у свакодневном животу. Оспособљен је да у циљу решавања проблемских ситуација селективно и сврсисходно користи књиге и друге изворе информација, алате, помоћ наставника, ученика и других особа из школског и ваншколског окружења. Ученик је мотивисан да реши проблемску ситуацију, истрајава у решавању, проналази/осмишљава решење проблемских ситуација, процењује тачност решења и начин решавања.

- Препознаје проблем, рашчлањује проблемску ситуацију на делове и уочава везе и односе између њих у светлу претходно стечених знања у оквиру различитих предмета и ваншколског искуства.
- Планира стратегију решавања проблема (претпоставља решења, планира редослед активности, избор извора информација, средстава/опреме коју ће користити, са ким ће сарађивати, са ким ће се консултовати).
- Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.
- Самостално или консултујући друге особе (вршњаке, наставнике, родитеље) преиспитује начин решавања проблема, алтернативне начине решавања, тачност и прецизност решења.
- Формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао у раду, презентује их и дискутује са другим особама и преиспитује их у светлу добијених коментара. Стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним
- Проверава применљивост решења у пракси и користи стечена знања и вештине у новим ситуацијама.

Сарадња

Ученик развија способност да у сарадњи са другима или да се као члан групе ангажује на заједничком решавању проблема или реализацији заједничких пројеката. Учествује у заједничким активностима на конструктиван, одговоран и креативан начин афирмишући дух међусобног поштовања, равноправности, солидарности и сарадње. Активно, аргументовано и конструктивно доприноси раду групе у свим фазама групног рада: формирање групе, формулисање заједничких циљева, усаглашавање

у вези са правилима заједничког рада, формулисање оптималног начина за остварење заједничких циљева на основу критичког разматрањаразличитих предлога, подела улога и дужности, преузимање одговорности за одређене активности, надгледање заједничког рада и усклађивање постигнутих договора са новим искуствима и сазнањима до којих се долази током заједничког рада и сарадње. У процесу договарања уме да изрази своја осећања, уверења, ставове и предлоге. Подржава друге да изразе своје погледе, прихвата да су разлике у погледима предност групног рада и поштује друге који имају другачије погледе. У сарадњи са другима залаже се да се одлуке доносе заједнички на основу аргумената и прихваћених правила заједничког рада.

- Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.
- Поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у групи или пару.
- Доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.
- Одговорно и савесно извршава заједничке активности стављајући интересе групе изнад сопствених.
- Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада.

Дигитална компетенција

Ученик је способан да користи одређена средства из области информационо- комуникационих технологија (уређаје, софтверске производе и сервисе из области електронских комуникација) на одговоран и критички начин ради ефикасног испуњавања постављених циљева, задатака и сопствених потреба у свакодневном животу и образовању. Познаје основне карактеристике информационо-комуникационих технологија (у даљем тексту: ИКТ), односно њихов утицај и значај на живот и рад појединца и заједница. Уме да одабере одговарајуће ИКТ средство и да га користи на одговоран и креативан начин у свакодневним активностима (учење и креативан рад; сарадња; комуникација; решавање проблема; организација, обрада, размена и презентација информација). Приликом коришћења ИКТ-а свестан је ризика за сопствену и туђу сигурност и добробит, поштује приватност и одговорним поступањем штити себе и друге

- Уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а.
- Уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства.
- Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин.
- Ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.
- Препознаје предности, ризике и опасности по себе и друге и одговорно поступа при коришћењу ИКТ-а.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ- ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Примењује основна знања о српском језику и основна начела тумачења књижевних дела; поштује књижевнојезичку норму и користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији – обликује логичан и структуриран говорени и писани текст; чита, тумачи, упоређује и вреднује књижевне и неуметничке текстове из националне и светске културне баштине прикладне узрасту ученика; уме да изабере дела за читање према свом литерарном укусу; чува, негује и воли српски језик.

Основни ниво

Говори јасно поштујући књижевнојезичку норму. Пажљиво и с уважавањем слуша саговорника. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре. Користи оба писма, дајући предност ћирилици. Разговетно и течно чита. У различите сврхе чита и тумачи краће једноставније књижевне и неуметничке текстове. Образлаже свој доживљај књижевног текста. Проналази и вреднује основне информације у неуметничком тексту. Разликује књижевни од народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и врстама реченица. Правилно употребљава речи из свакодневне комуникације, уџбеника и лектире. Зна ауторе књижевних дела из обавезног школског програма. Разликује усмену од ауторске књижевности. Уочава основне елементе тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног текста из обавезне школске лектире, наводећи примере. Тумачи тематске слојеве књижевног дела и свој доживљај уметничког дела.

Средњи ниво

Усмено јасно формулише своје мишљење. Стваралачки саставља логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст, тумачећи основне идејне и формалне елементе дужег једноставнијег књижевног и неуметничког текста. У различите сврхе чита, тумачи и критички промишља књижевне и неуметничке текстове. Износи јасан став о тексту који чита. Познаје основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и разуме његов значај за културу и историју српског народа. Разликује гласове, облике и врсте речи и реченица српског језика и уме да примени одређена граматичка правила у говору и писању. Правилно употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања.

Књижевна дела из обавезног школског програма локализује у основне књижевне контексте. Тумачи кључне чиниоце структуре књижевног текста као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Користи основне књижевне термине у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Анализира издвојен проблем у књижевном делу и уме да аргументује своје мишљење и ставове на основу примарног текста. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу.

Напредни ниво

У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из језика, књижевности и културе. Саставља једноставнији говорени и писани аргументативни текст. У писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе користи препоручену литературу. Чита и критички промишља књижевни и неуметнички текст средње сложености.

Разликује дијалекте српског језика на основу њихових основних особина. Уочава гласовне промене у речима. Одређује подврсте речи и начине грађења речи. Анализира основне моделе реченица. Користи језик као низ могућности које му служе у изражавању

Критички чита, тумачи и вреднује књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма. Самостално уочава проблеме у књижевном делу. Користи више гледишта у тумачењу књижевног текста. Свој суд о књижевном делу аргументовано износи стално имајући на уму примарни текст, као и друге текстове. Анализира и пореди њихове истакнуте тематске, композиционе и стилске одлике. Користи препоручену секундарну литературу у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком.

МАТЕМАТИКА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом, коришћењем калкулатора и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.

Основни ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним12 ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо- комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.

Средњи ниво

Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селектује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку. Тумачи природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине.

Напредни ниво

Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Критички анализира природне и друштвене појаве користећи математичке концепте, процесе и вештине. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.

ЛИКОВНА КУЛТУРА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик развија креативан, радознао и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментише и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разуме вредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из различитих области или предмета. Знања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу и у даљем стручном усавршавању и професионалном развоју.

Основни ниво

На основном нивоу ученик има следеће компетенције: Изражава своја осећања и идеје користећи основне технике визуелних уметности. Уме да пронађе изворе и информације потребне за креативан рад. Учествује у школским и ваншколским активностима кроз стваралаштво у визуелним уметностима. Познаје вредност сопствене културе и културе других народа.

Средњи ниво

На средњем нивоу ученик има следеће компетенције: Развија своја осећања и идеје користећи различите медије визуелне уметности. Развија интересовања и самостално проналази потребне информације. Активно учествује у школским и ваншколским активностима. Разуме специфичности различитих уметничких дисциплина. Уочава повезаност знања из различитих области или предмета. Разуме вредност сопствене културе и културе других народа.

Напредни ниво

На напредном нивоу ученик има следеће компетенције: Развија и изражава своја осећања, идеје и ставове и адекватно користи различите медије визуелне уметности. Негује и развија своје склоности и интересовања за уметност. Самостално истражује изворе и информације потребне за креативан рад и решавање проблема. Осмишљава и учествује у тимским активностима које доприносе развоју и побољшању друштвене заједнице. Разуме специфичности као и сличности различитих уметничких дисциплина. Повезује знања из различитих области или предмета и примењује их у различитим животним ситуацијама. Свестан је вредности сопствене културе и културе других народа. Разуме универзални језик уметности.

МУЗИЧКА КУЛТУРА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

На основу музичког искуства у основној школи ученик ужива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје. Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин остварује своје циљеве. Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима. Музичка искуства подстичу ученика да разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадње. Користи знања о музици у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета. Развија критички однос према музици. Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура.

Основни ниво

Ученик ужива у различитим музичким садржајима. Свестан је различитих утицаја музике на њега и улоге музике у друштвеним догађајима. Ученик разуме неопходност сарадње, међусобног подстицања и уважавања у заједничком музицирању и повезује ставове и искуства у свакодневном групном раду.

Средњи ниво

Ученик повезује музику са историјским, религијским, научним и осталим релевантним димензијама људског живота. Разуме везу између културног идентитета и музике. Ученик повезује музичка знања и вештине са различитим видовима сопственог изражавања. Учествује у музичким активностима школе и заједнице.

Напредни ниво

Ученик разуме музичке стилове у односу на друштвена дешавања и има критички однос према музици. Креативно користи музичка знања, вештине и искуства у подстицању индивидуалног и групног изражавања и сарадње и презентована знања. Даје свој допринос у очувању традиције и културног идентитета путем музике.

ИСТОРИЈА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

На крају основног образовања кроз наставу историје ученик је стекао основна историјска знања и вештине неопходне за даље учење, разумевање улоге историје, критичког сагледавања савременог света, његових историјских корена и актуелних дешавања. Оријентише се у историјском времену и простору, разуме историјске процесе и токове, користи и самостално проналази различите изворе података, критички разматра њихову поузданост и ваљаност и оспособљен је да резултате истраживања представи усмено, писано, графички и уз коришћење ИКТ-а. Има развијену свест о свом личном, као и о локалном, националном, европском и глобалном идентитету у духу толеранције и демократских вредности. Одговорно се односи према културно-историјском наслеђу и уважава грађанске обавезе.

Основни ниво

Ученик именује хронолошке и просторне одреднице; познаје основне појмове из историје цивилизације, именује најистакнутије историјске личности; описује повезаност најважнијих историјских догађаја, појава, процеса; препознаје историјско порекло савремених појава и процеса; разликује узроке и последице важних историјских догађаја и појава; препознаје и користи различите врсте историјских извора у једноставним истраживачким задацима, разликује чињенице од интерпретација; показује одговоран однос према културно-историјском наслеђу свог народа, других народа и етничких заједница у духу толеранције и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.

Средњи ниво

Ученик примењује хронолошке и просторне одреднице; разуме најважније догађаје и појаве и зна истакнуте личности из опште и националне историје; повезује најзначајније догађаје и појаве националне, регионалне и светске историје, појаве из прошлости са појавама у садашњости; разуме узрочно-последичне везе историјских догађаја; користи различите историјске изворе у истраживачким задацима и разумевању историјских појава и процеса, уочава стереотипе и предрасуде на примерима из прошлости; има активан однос према културно-историјском наслеђу свог народа, других народа и етничких заједница у духу толеранције и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.

Напредни ниво

Ученик упоређује и анализира догађаје у хронолошком и просторном одређењу; зна специфичне детаље из националне и опште историје; тумачи повезаност догађаја националне, регионалне и светске историје, као и повезаност појава из прошлости и садашњости; самостално закључује шта је узрок, а које су последице историјскихдогађаја; анализира садржај историјских извора; уочава различита тумачења истог историјског феномена, критички се односи према стереотипима, предрасудама и пропаганди; осмишљава активности са циљем очувања културно-историјског наслеђа свог народа, других народа и етничких заједница у духу толеранције и демократских вредности у школском и ваншколском окружењу.

ГЕОГРАФИЈА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

На крају основног образовања и васпитања ученик има развијене радне навике, поседује основна географска знања и вештине, примењује их у свакодневним ситуацијама; познаје географске везе и законитости, разуме њихову улогу у обликовању света; доприноси заштити и унапређивању животне средине; поштује демографске различитости, људске и националне вредности; комуницира и сарађује у свом окружењу; користи различите изворе информација и картографски приказује основне географске чињенице

Основни ниво

На крају основног образовања и васпитања на основном нивоу ученик се оријентише у природи и на географској карти; употребљава најједноставније мерне инструменте за обављање различитих активности. Поседује основна знања о планети Земљи, њеном географском омотачу и препознаје основне законитости, везе и њихов утицај на живот и рад људи. Користи географска знања о физичко-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије и света које ће ученику помоћи да рационално планира, организује и унапређује свој живот. Познаје принципе одрживог развоја и одговорног управљања на нивоу локалне средине и државе. Описује демографске различитости, националне и људске вредности и има толерантан став у демократским процесима у својој средини. Доприноси решавању актуелних проблема у својој средини насталих под утицајем природе или човека и учествује у акцијама за отклањање њихових последица.

Средњи ниво

На крају основног образовања и васпитања на средњем нивоу ученик користи различите изворе информација (географску карту, информационе технологије, писане и електронске медије) ради организовања и унапређивања свакодневних активности у животној средини. Описује појаве, процесе и њихове односе у Сунчевом систему. Идентификује и анализира географске објекте, појаве, процесе и односе у географском омотачу Земље и њихову сталну међуусловљеност и променљивост. Разуме неопходност очувања равнотеже међу свим компонентама природне средине. Ученик објашњава природно-географске и друштвено-географске одлике Републике Србије, може да их упоређује са одликама појединих региона у свету и да наведе њихов утицај на друштвени и економски развојРепублике Србије и региона. Разуме значај и могућности међународних организација за очување мира, безбедности, развијања пријатељских односа међу народима и пружања помоћи становништву које је погођено елементарним непогодама.

Напредни ниво

На крају основног образовања и васпитања на напредном нивоу ученик изводи једноставна теренска истраживања; користи и анализира различите изворе за прикупљање географских података и резултате користи у својим свакодневним активностима; примењује систем за глобално позиционирање (ГПС) и географски информациони систем (ГИС) ради лакшег сналажења у простору и времену. Ученик интерпретира и објашњава појаве, процесе и односе у Сунчевом систему. Објашњава географске везе и законитости између природних услова, ресурса и људских делатности на националном и глобалном нивоу. Разуме значај природног и културног наслеђа и потребу за њиховом валоризацијом. Објашњава глобалне друштвеноекономске процесе и анализира њихов утицај на друштвени и економски развој Републике Србије. Негује међусобно разумевање, поштовање различитости и сарадњу, доприноси очувању људских и националних вредности. Планира и доноси одговарајуће одлуке у свакодневним животним ситуацијама и активно учествује у предузимању иницијативе за очување и заштиту здравља, безбедности људи и животне средине.

ФИЗИКА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

На крају обавезног образовања ученик описује и објашњава природне појаве и процесе физичким законима. Овладао је специфичном терминологијом физике и коректно је користи (симболи, међународни систем јединица, формуле) у описивању физичких појава. Унапредио је апстрактно и критичко мишљење и развио и култивисао истраживачки дух. Оспособљен је да поштује правила заједничког рада и да активно и конструктивно учествује у раду групе. Уме да примени стечена знања и вештине у ситуацијама из свакодневног живота и оспособљен је да их унапређује у даљем школовању.

Основни ниво

Ученик је стекао елементарне основе научне писмености: зна да се вредности физичких величина добијају мерењем или израчунавањем и да се изражавају бројем и одговарајућим мерним јединицама; употребљава нека мерила и уме да одреди њихову прецизност; користи једноставне формуле. Има свест о улози физике у развоју људског друштва. Препознаје примену закона физике у свакодневном животу и уочава како развој физике доприноси технолошким променама у индустрији, саобраћају, медицини, енергетици и многим другим областима, и свестан је везе тих промена са побољшањем квалитета живота људи. Свестан јеважности енергетских потенцијала на Земљи и потребе њиховог економичног коришћења.

Средњи ниво

Ученик разуме значај прикупљања података и мерења; уме да реализује једноставније експерименте и да резултате мерења прикаже табеларно и графички; изводи закључке засноване на основу добијених података. Разуме и користи основне формуле у физици. Има развијену свест о опасности од могућих негативних последица на животно окружење и властито здравље услед погрешне примене технологија (бука, зрачење и сл.). Стекао је основна знања и умења да узме учешће у дискусијама које су у вези са овим проблемима.

Напредни ниво

Ученик уме да реализује експерименте, прикаже резултате табеларно и графички и анализира их, уопштава их и изводи закључке. Анализира физичке проблеме и решава их коришћењем формула. Свестан је да се природне појаве и процеси описују, објашњавају, предвиђају и користе употребом сазнања добијених изучавањем физике. Способан је да планира и реализује једноставне истраживачке пројекте у сарадњи с другим ученицима.

БИОЛОГИЈА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик разуме основне биолошке појмове и процесе. Поседује општа знања о пореклу и развоју живота на Земљи на основу сазнања савремене биолошке науке. Познаје значај јединствености и очувања разноврсности живота на Земљи, разликује елементе грађе и функције живих бића и има развијену свест о општој здравственој и еколошкој култури. Уме да процени значај биолошких знања за развој људског друштва, а посебно у свом непосредном окружењу. Поседује истраживачке вештине потребне за рад у биологији. Способан је да примени стечена биолошка знања и вештине у свакодневном животу. Критички размишља и развија научни поглед на свет и оспособљен је за наставак школовања.

Основни ниво

Уме да разликује основне групе и систематске категорије живих бића, да познаје основне елементе грађе и нивое организације живих бића и животне средине. Уме да наведе основне фазе у индивидуалном развићу живих бића. Уме да наведе основне фазе у историјском развоју живог света и да правилно дефинише појам биолошке еволуције. Препознаје разлику између позитивног и негативног утицаја човека на биосферу, као и мере којима се могу смањити штетни утицаји на животну средину. Уме да дефинише основне еколошке појмове и одрживи развој, као и да препозна значај одрживог развоја. Одређује основне чиниоце који утичу на здравље, а посебно мере хигијене. Познаје различите друштвене ситуације и понашања која доводе до нарушавања здравља и зна како да их избегне. Уме да опише основне етапе у реализацији практичних и лабораторијских радова.

Средњи ниво

Уме да уочи основне принципе по којима су организми разврстани у одговарајуће систематске категорије и везу која постоји између грађе организама и њиховог функционисања. Уме да образложи основне генетичке појмове. Уме да разликује и разврста фазе у индивидуалном развићу живих бића. Уочава везу између геолошких доба и развоја живота на Земљи. Разликује и разврстава основне еколошке појмове и процесе и уме да уочи везу између еколошких система и животне средине. Примењује стечена знања из биологије у свакодневном животу, а посебно у очувању сопственог здравља. Познаје и у животу примењује принципе одрживог развоја. Уме да реализује практичне и лабораторијске радове.

Напредни ниво

Уме да анализира корелације које постоје између грађе и функционисања организама и животних услова у њиховој околини. Просуђује на који начин функционишу еволуциони механизми у развоју живог света. Анализира утицај средине и наслеђа на животне циклусе живих бића. Разуме фазе у историјском развоју живог света. Уме да објасни значај примене генетике у различитим подручјима људске делатности. Учествује у очувању и унапређењу биодиверзитета. Анализира утицаје различитих чинилаца на здравље и вреднује различите стилове живота. Вреднује значај биолошких открића за

развој људског друштва и уме самостално да процени квалитет биолошке информације у медијима. Уме да ревидира/преради и реорганизује сопствени систем биолошког знања и сопствене ставове. Осмишљава, приказује и критички анализира резултате практичног и лабораторијског рада.

ХЕМИЈА - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, као и својстава супстанци с њиховом практичном применом. У породичном окружењу и друштву вршњака ученик примењује стечена знања и вештине, доноси одлуке и предузима активности у вези с правилним коришћењем материјала и комерцијалних производа, правилним разврставањем и одлагањем отпада, правилном исхраном, брине о здрављу и животној средини. Знање хемије ученику служи да прати и користи информације о супстанцама, исказане хемијским терминима, хемијским симболима, формулама и хемијским једначинама, као и да сагледава допринос хемије развоју медицине, фармације, индустрије, пољопривреде. Ученик развија научну писменост и вештине за експериментални рад и оспособљен је да самостално или у сарадњи с другима примењује знање хемије за решавање проблема.

Основни ниво

Ученик зна да су супстанце предмет изучавања хемије и познаје улогу хемије у различитим областима људске делатности. Ученик познаје заступљеност најзначајнијих супстанци у природи и различитим производима. Избор и примену производа (материјала, прехрамбених производа, средстава за хигијену и сл.) заснива на познавању својстава супстанци и промена којима подлежу. Рукује комерцијалним производима у складу с ознакама опасности, упозорења и обавештења на амбалажи, придржава се правила о начину чувања производа и одлагању отпада, и предузима активности које доприносе заштити животне средине. Правилну исхрану и остале активности у вези с очувањем здравља заснива на познавању својстава и извора биолошки важних једињења и њихове улоге у живим системима. У свакодневном животу препознаје примере хомогених смеша (раствора) и хетерогених смеша, повезује својства смеша с њиховим саставом, припрема смеше према потребама или издваја жељени састојак из смеше. Ученик препознаје значење хемијских симбола, формула, хемијских једначина и ознака за процентни састав раствора.

Средњи ниво

Ученик повезује структуру супстанци са својствима и променама супстанци, и примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама. На основу хемијске формуле ученик одређује назив супстанце, а на основу назива пише формулу супстанце. Према хемијској формули и називу ученик може да сврста најважније супстанце у одговарајуће класе и опише заједничка својства супстанци које припадају истој класи. Хемијске промене представља помоћу хемијских једначина. Ученик уме правилно и безбедно да изведе једноставне огледе, да припреми раствор одређеног процентног састава за потребе у свакодневном животу, да испита основна својства неорганских и органских једињења, опише и објасни запажања користећи се хемијским терминима, симболима, формулама и хемијским једначинама.

Напредни ниво

Ученик објашњава својства супстанци примењујући стечена знања о њиховој структури. Ученик има развијене вештине за лабораторијски рад, испитивање својстава и промена супстанци и решавање проблема; планира, правилно и безбедно изводи огледе, израчунава масу и количину супстанци које учествују у променама. У објашњавању својстава и промена супстанци користи одговарајуће хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине. На основу посматрања својстава супстанци и резултата огледа изводи закључке и генерализације. Ученик на основу разумевања својстава и промена супстанци иницира активности на нивоу породице и/или вршњака у вези са заштитом животне средине.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Ученик разуме неопходност рада као основне и најважније људске делатности; разуме и усваја привредне и етичке вредности рада сваког појединца, као и важност тимског рада. Ученик стиче знања и вештине из техничко-технолошких области у корист сопственог развоја и чини прве одлуке везане за будуће школовање и професију. Ученик користи информационо-комуникационе технологије (у даљем тексту ИКТ) при решавању проблема у различитим областима и истражује нове могућности њихове примене.

Основни ниво

Ученик уме да употреби податке из понуђене техничке документације који су му потребни за решавање једноставних проблема у свакодневном животу. Ученик користи ИКТ за обраду података, претрагу и представљање информација, и комуникацију у непосредном и ширем окружењу. Ученик познаје основне технолошке процесе и техничка средства. Ученик има развијену свест о важности природних ресурса на Земљи и потреби њиховог економичног коришћења, као и значају рециклаже и штедње материјала. Ученик примењује мере личне заштите и препознаје важност заштите животног окружења. Као члан тима у раду на пројекту ученик поштује правила заједничког рада и препознаје своје место и улогу у њему.

Средњи ниво

Ученик зна да анализира и користи податке дате у техничкој документацији, познаје технолошке процесе и уме да иновира понуђено решење проблема. Ученик уме да претражује, анализира и систематизује информације у електронском облику. Ученик примењује ИКТ у ситуацијама учења и свакодневном животу бирајући одговарајућа средства. Ученик разуме утицај примене технологија и машина на човека и животну средину и има развијену свест о активностима које се односе на њену заштиту и очување. Као члан тима у раду на пројекту ученик поштује друге као равноправне учеснике и прихвата најбоље решење.

Напредни ниво

Ученик се прецизно изражава, користи стручну терминологију, примењује правила графичког комуницирања у различитим техничким дисциплинама и упутства за коришћење машина и уређаја. Ученик примењује познавање техничко-технолошких процеса у свакодневном животу и раду. Ученик користи средства ИКТ-а за решавање различитих проблема и мултимедијално изражавање. Ученик препознајеризике и опасности при коришћењу ИКТ-а. Ученик активно учествује у заштити и очувању непосредне животне средине. Као члан тима у раду на пројекту ученик активно предлаже решење проблема, пружа подршку и помоћ својим сарадницима и прихвата њихову подршку и помоћ. Ученик добро познаје техничке дисциплине и њихову међусобну повезаност и зна да се определи за будуће занимање.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Учењем наставног предмета физичко васпитање ученик стиче вештине и овладава знањима и културним вредностима телесног вежбања, примењује их у свакодневном животу, новим и ванредним животним ситуацијама; разуме значај континуираног развоја физичких способности, разноврсних моторичких активности, утицај на здравље, здравље околине и квалитет живота. Сагледава да физичка активност и спорт омогућавају исказивање: личног идентитета, креативности, емоција, самопотврђивања и учешћа у тимском раду, као и да смањује негативне утицаје савременог живота на здравље и социјално понашање. Јача свест о толеранцији, одговорности, поштовању правила и квалитетним комуникацијама. Активно учествује у развоју хуманих односа, односа према окружењу у оквирима локалних, регионалних, националних и ширих оквира.

Основни ниво

Ученик је оспособљен за вођење бриге о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје и разуме законитости утицаја физичког вежбања на телесни статус. Препознаје важност физичког вежбања, хигијене тела, исхране, простора и правила безбедности током вежбања. Критички просуђује о облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним активностима.

Здравље околине. Са глобалном присутношћу и активношћу сваки појединац треба да призна своју одговорност према околини. Стално ћемо процењивати и побољшавати утицај на околину свих наших активности и кроз конкретне акције ћемо представљати добар пример како показати поштовање и бригу за околину.

Средњи ниво

Ученик се бави спортско-рекреативним активностима у циљу унапређивања својих физичких способности и унапређивања здравих животних навика. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима. Ученик самостално вежба у слободно време.

Напредни ниво

Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању

СТРАНИ ЈЕЗИК - ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Општа предметна компетенција или језичка комуникативна компетенција обухвата поседовање свести о језику као комуникационом средству, располагање основном језичком писменошћу и схватање повезаности између језикâ и културних идентитета. Она омогућава ученику да се користи једноставним језичким средствима у циљу обављања елементарне писмене и усмене комуникације, остваривања интеракције и преношења информативних и других садржаја из полазног језика ка циљном и обрнуто, у приватном, јавном и образовном контексту.

Основни ниво
Ученик разуме главне информације у најједноставнијим писаним и усменим исказима. У усменом и писаном општењу користи најједноставнија језичка средства за исказивање информација о себи и својим непосредним потребама. Познаје основне граматичке и лексичке елементе. Разуме основне појаве и процесе циљне културе.

Средњи ниво
Ученик разуме препознатљиве и предвидиве информације у фреквентнијим и једноставнијим врстама писаних текстова и формама усменог општења, а које се односе на њему блиске ситуације и појаве. Користи типске фразе, готове изразе, конструкције и просте реченице за формулисање конкретних исказа везаних за сопствену личност и свакодневне активности или послове. Познаје одређени број правилних граматичких елемената и структура и основну лексику из домена сопствене свакодневице и непосредног интересовања. Поседује свест о суштинским сличностима и разликама између своје и циљне културе.

Напредни ниво
Ученик разуме већи број речи и израза у свакодневној усменој и писаној комуникацији, везаних за сопствену личност, окружење, интересовања, школски контекст. Поседује елементарни репертоар језичких средстава за савладавање типичних и уобичајених свакодневних комуникативних ситуација. Ученик познаје већину једноставнијих и одређени број сложенијих граматичких правила и фреквентне лексике. Ученик прихвата постојање разлика између сопствене и циљне културе и прилагођава своје понашање основним општеприхваћеним друштвеним конвенцијама.

Специфичне предметне компетенције

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ- Специфична предметна компетенција: Језик

Основни ниво

Разуме шта је језик, поштује свој језик и поштује друге језике. Разликује појмове књижевног и народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и реченицама. Разуме значење речи из уџбеника, лектире и свакодневне комуникације и уме правилно да их употреби у одговарајућем облику и контексту. Говори јасно и саговорника слуша пажљиво, уз уважавање. Саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Користи оба писма, дајући предност ћирилици. Влада основним жанровима писане комуникације потребним за учешће у друштвеном животу. Примењује правописну норму у једноставним примерима и уме да се служи школским издањем Правописа.

Средњи ниво

Разликује основне језичке групе у Европи и одређује место српског језика у породици словенских језика. Познаје основне етапе у развоју књижевног језика код Срба и разуме његов значај за културу и историју српског народа. У говору и писању примењује одређена граматичка правила у вези са гласовима, облицима иврстама речи и са реченицама српског језика. Употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања. Примењује правописна правила у сложенијим примерима и уме да се служи речницима, приручницима и енциклопедијама. Јасно формулише своје мишљење. Саставља логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст, тумачећи основне идејне и формалне елементе једноставнијег књижевног и неуметничког текста.

Напредни ниво

Разликује дијалекте српског језика на основу њихових основних особина. Има шира знања о гласовима, врстама, подврстама и облицима речи и реченица српског језика и зна да примени та знања у говору и писању. Има богат речник и доживљава језик као низ могућности које му служе у изражавању. Говори о одабраним темама из језика, књижевности и културе које су предвиђене градивом, примењујући основне говорничке вештине. Саставља једноставнији аргументативни текст. Користи препоручену литературу у писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе, имајући на уму читалачку публику. Доследно примењује правописну норму из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом.

Специфична предметна компетенција: Књижевност

Основни ниво

Разговетно и течно чита. У различите сврхе чита, разуме и парафразира краћи једноставнији књижевни и неуметнички текст из обавезног школског програма. Уме укратко да опише свој доживљај књижевног дела и издвоји тражене информације у неуметничком тексту. Познаје ауторе књижевних дела предвиђених програмом. Прави разлику између усмене и ауторске књижевности. Уочава основне елементе тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног дела из обавезне школске лектире. Анализира издвојен проблем у краћем једноставнијем књижевном тексту. Своје утиске и закључке илуструје основним примерима из књижевног и неуметничког текста.

Средњи ниво

Тумачи и критички промишља дужи једноставнији књижевни и неуметнички текст из обавезног школског програма. Истраживачки тумачи кључне чиниоце структуре књижевног дела, као и његове тематске, идејне, стилске, језичке и композиционе особине. Познаје основне књижевне термине и адекватно их примењује у тумачењу књижевних дела. Самостално анализира издвојен проблем у књижевном тексту и уме да аргументује своје мишљење. Познаје основне стратегије читања и уме да их примени у типичним читалачким ситуацијама. Заузима јасан став према тексту који чита. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу. Испољава читалачку радозналост (нпр. радо посећује библиотеке) и схвата значај читања за развој сопствене опште културе и знања.

Напредни ниво

Доживљајно, истраживачки и критички чита, тумачи и вреднује књижевне и неуметничке текстове средње сложености из школског програма. Самосталноуочава и анализира проблеме у таквим књижевним текстовима. Користи више гледишта у тумачењу књижевног дела. Пореди истакнуте тематске, композиционе и стилске одлике анализираног књижевног дела са другим делима. Аргументовано износи свој суд о тексту. Користи препоручену основну и секундарну литературу у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком. Има развијену читалачку културу; чита ради уметничког доживљаја књижевног дела, знања, богаћења лексичког фонда, способности аргументације и исказивања мишљења и ставова. Уме да препоручи књижевно дело и да образложи свој избор. Исказује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.

МАТЕМАТИКА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Специфичне предметне компетенције су: математичко знање и резоновање, примена математичких знања и вештина на решавање проблема и математичка комуникација

Основни ниво

Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Примењује основна математичка знања на решавање једноставних ситуација из свакодневног живота. Решава проблеме у једноставном контексту који се своде на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.

Средњи ниво

Примењује математичке концепте, процесе и вештине у различитим ситуацијама. Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Анализира податке користећи основне статистичке методе. Уме да користи одговарајуће средство ИКТ-а за организацију и обраду података. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове.

Напредни ниво

Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. Разуме и користи формални математички језик. Уме да критички дискутује о добијеним резултатима и анализира их.

ЛИКОВНА КУЛТУРА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик кроз предмет Ликовна култура развија стваралачке способности, индивидуалну креативност и естетску осетљивост.

Основни ниво

Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Ученик познаје најважнија уметничка дела из културног наслеђа свог и других народа, развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања

Средњи ниво

Ученик проналази и развија своје идеје истражујући природно и вештачко окружење, свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације.

Напредни ниво

Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и подстицајно их примењује у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје. Ученик праћењем културних догађаја постаје активна публика и/или учесник у јавном и културном животу заједнице и развија своје критичко мишљење.

МУЗИЧКА КУЛТУРА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик користи језик музике за изражавање својих осећања и идеја и за комуникацију са другима. Кроз познавање музичког језика и стилова ученик увиђа везу музике са догађањима у друштву и доприноси њиховом обликовању. Ученик истражује везу између музике и изражавања покретом.

Основни ниво

Ученик познаје језик музике и изражава се гласом, инструментом и покретом индивидуално и/или у групи. Ученик слушно препознаје основне карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост.

Средњи ниво

Ученик користи различите музичке изражајне елементе у исказивању својих осећања и идеја и у комуникацији са другима. Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Ученик комуницира покретом уз музику.

Напредни ниво

Ученик креативно примењује стечена музичка искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура. Доприноси очувању и развоју музичке културне баштине. Има критички став према музици. Повезује и користи музику са ИКТ-ом у стварању и презентовању знања. Прати и учествује у музичком животу заједнице.

ИСТОРИЈА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Разумевање историје и критички однос према прошлости и садашњости

Основни ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да: препознаје и користи основне појмове из историје цивилизације и наводи значајне догађаје, појаве и личности из историје људског друштва; именује хронолошке одреднице и зна да их користи у разумевању прошлости и садашњости; разликује врсте историјских извора и користи понуђене у једноставним истраживачким задацима; усмено, писано и графички представи резултате једноставног истраживачког задатка; препозна међусобну повезаност најважнијих појава и догађаја на националном и регионалном нивоу као и историјско порекло савремених појава; разликује узроке и последице најважнијихдогађаја у историји људског друштва; одреди и покаже на ком простору су се одиграли најважнији догађаји из националне, регионалне и опште историје.

Средњи ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да: опише, усмено и писано, основне појмове, процесе и најзначајније догађаје из прошлости људског друштва, улогу значајних личности из опште, регионалне, националне и историје сопствене државе; користи хронолошке одреднице и у њима идентификује појаве, догађаје и личности; сакупља информације користећи различите изворе у истраживачким задацима ради реконструисања личне, породичне и локалне прошлости; усмено, писано и графички представи резултате истраживачких задатака, преко чега ствара слику како о историјским тако и о савременим појавама; повеже најважније појаве, догађаје и личности на националном и регионалном нивоу, појаве из прошлости са појавама из садашњости; разуме узрочно-последичне везе најважнијих догађаја у историји људског друштва; одреди и покаже на ком простору су се одиграли најважнији догађаји, појаве и процеси из националне, регионалне и опште историје и повеже их са савременим простором.

Напредни ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да опише, усмено и писано, специфичности најзначајнијих појава, догађаја и личности из опште, регионалне, националне и историје сопствене државе; повеже најважније појаве, догађаје и личности на националном, регионалном и светском нивоу и смести их у одговарајући хронолошки оквир (историјски период, миленијум, век) и тумачи повезаност појава из прошлости и садашњости, уочавајући различита тумачења истог историјског феномена; сакупља и разврстава изворе информација у циљу решавања истраживачког задатка као и за разумевање историјских појава и процеса; представи, усмено, писано, графички и уз помоћ ИКТ-а садржај извора информација и резултате спроведеног истраживачког задатка; изведе закључак, на основу извораинформација, о узроку и последицама историјског догађаја; уочи променљивост простора и граница у различитим историјским периодима.

Разумевање историје као основе за активно учествовање у друштву

Основни ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да: разликује чињенице од интерпретација у историјским и савременим изворима информација; уочава различите културне, друштвене, политичке и религијске погледе на прошлост чиме гради и употпуњује сопствени идентитет и развија вредносни систем демократског друштва утемељен на хуманистичким постулатима и поштовању другачијег становишта; одговорно се односи према културно-историјском наслеђу, меморијалима и празницима свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; толерантно се односи према другим и другачијим мишљењима и ставовима, примењује основне елементе интеркултуралног дијалога, наводи права и обавезе које има као ученик и сагледава непосредно друштвено окружење.

Средњи ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да: препозна стереотипе и предрасуде кроз примере из прошлости у историјским и савременим изворима информација; процењује објективност извора информација и гради одговоран однос према осетљивим појавама из прошлости и садашњости; одговорно и активно се односи према сопственим правима и обавезама, културно-историјском наслеђу, меморијалима и празницима свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; уочава могуће узроке конфликата у непосредном окружењу и ради на њиховом спречавању, односно решавању и превазилажењу; комуницира у вршњачкој групи на толерантан начин и уз поштовање основних људских права.

Напредни ниво

Учењем историје ученик је оспособљен да: анализира предрасуде, стереотипе, различите видове пропаганде и њихове последице у историјским и савременим изворима информација као и различита тумачења исте историјске појаве/догађаја/ личности; планира активности са циљем очувања културно-историјског наслеђа, меморијала и празника свог народа, других етничких, друштвених група и верских заједница; конструктивно комуницира у вршњачкој групи и окружењу уз поштовање основних људских права; унапређује

ГЕОГРАФИЈА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

1. ОБЛАСТ: Развијеност и примена географских способности и вештина за решавање одређених ситуација

Основни ниво

Ученик чита географску карту, употребљава различите географске изворе и статистичке податке. Употребљава најједноставније мерне инструменте и описује податке које они приказују.

Средњи ниво

Ученик истражује, класификује и приказује елементе географске средине на немој карти, моделом, дијаграмом, табелом, схемом, текстом. Познаје значај примене информационих технологија у свакодневним активностима.

Напредни ниво

Ученик планира и изводи једноставна теренска истраживања, користи и анализира информације о географским чињеницама датим у писаним и електронским медијима, изводи закључке и примењује их у новим ситуацијама. Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности.

2. ОБЛАСТ: Примена географских знања и концептуалног разумевања у одређеним проблемским ситуацијама

Основни ниво

Ученик препознаје, разликује и именује физичко-географске, друштвено-географске и регионално-географске чињенице и наводи њихове вредности за рационално коришћење у свакодневном животу.

Средњи ниво

Ученик идентификује и анализира индивидуалност, разноврсност и распрострањеност физичко-географских и друштвено-географских чињеница, а регионално-географске чињенице, везе и законитости сврстава у одређене појмовне категорије и системе.

Напредни ниво

Ученик анализира и објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у географској средини и предлаже нова решења. Издваја и упоређује географске регије.

ФИЗИКА - Специфична предметна компетенција: МЕХАНИКА

Основни ниво

Ученик зна основне појмове механике чврстих, течних и гасовитих тела, познаје различите облике кретања и њихове основне карактеристике. Разуме да је сила узрок промене кретања и деформације тела. Користи знања из механике у различитим животним ситуацијама и изводи најједноставније огледе.

Средњи ниво

Ученик разуме основне законе динамике, разликује скаларне и векторске величине, решава једноставне проблеме и задатке из области кретања и силе. Користи и интерпретира графички и табеларни запис зависности физичких величина, примењује стечена знања из ове области у свакодневним школским и ваншколским ситуацијама; изводи једноставне експерименте

Напредни ниво

Ученик примењује физичке законе и релације у објашњавању и решавању сложенијих проблема и задатака из кинематике, динамике, физике мирне течности и гасова и процењује релевантност добијених резултата. Решава задатке истраживачким приступом (дефинише проблем, проналази начин за његово решавање, анализира решење; поставља и реализује експеримент, приказује резултате и упоређује их са очекиваним).

Специфична предметна компетенција: ТОПЛОТНА ФИЗИКА

Основни ниво

Ученик зна значај топлотне енергије у свакодневном животу и има свест да је осећај температуре субјективан. Зна основна својства чврстог, течног и гасног стања супстанце и да промена температуре доводи до прелаза из једног у друго стање. Препознаје појаву топлотног ширења тела и разликује добре и лоше проводнике топлоте у пракси. Има свест да енергију треба рационално користити и познаје начине уштеде енергије у свакодневном животу. Уме да опише и прикаже огледима једноставније топлотне појаве.

Средњи ниво

Ученик разликује појмове температура и топлота. Зна да унутрашња енергија зависи од температуре тела. Разуме смер одвијања топлотне размене и појам топлотне равнотеже. Зна да опише фазне прелазе: топљење, испаравање, кондензација и очвршћавање. Наводи примере претварања механичког рада у унутрашњу енергију тела и уме да их објасни. Уме да прикаже неке топлотне појаве једноставним огледима.

Напредни ниво

Ученик разуме да размена топлоте међу телима доводи до промене њихове унутрашње енергије. Описује принцип функционисања термометра. Разуме трансформацију других облика енергије у топлотну и указује на примере рационалног коришћења енергије. Решава сложеније проблеме и задатке из ове области и уме да осмисли и постави једноставан експеримент.

Специфична предметна компетенција: ЕЛЕКТРОМАГНЕТИЗАМ

Основни ниво

Ученик зна основна својства наелектрисаних тела и магнета и описује узајамно деловање наелектрисаних тела, односно магнета. Идентификује и разликује електричне и магнетне појаве у природи и свакодневном животу. Разликује супстанце на основу проводљивости електричне струје. Зна елементе простог струјног кола. Познаје опасности од електричне струје и уме да се заштити.

Средњи ниво

Ученик зна да се електрична и магнетна интеракција преносе преко одговарајућих поља, графички их представља и описује их одговарајућим физичким величинама. Процењује проводљивост метала на основу табличних података и зна под којим условима течности и гасови постају проводници. Познаје основне законе електричне струје и зна да око проводника кроз који протиче струја постоји магнетно поље. Уме да опише деловање магнетног поља на гвожђе и челик, као и на струјни проводник. Повезује елементе у струјно коло, изводи мерења и врши једноставне огледе.

Напредни ниво

Ученик уме да одреди силу којом магнетно поље делује на струјни проводник и да објасни основни принцип рада електромотора. Решава сложеније квалитативне и рачунске задатке. Уме да осмисли и (сам или у групи) реализује експеримент са струјним колима, налектрисаним телима или магнетима и презентује резултате.

Специфична предметна компетенција: ТАЛАСИ и ОПТИКА

Основни ниво

Ученик у конкретним примерима разликује периодично, осцилаторно и таласно кретање и познаје основне појмове којима се они описују. Зна за таласну природу звука и светлости. Препознаје и именује у свакодневном животу и уме да прикаже једноставним огледима основне звучне и светлосне појаве. Упознат је са штетним последицама буке и прекомерног излагања Сунчевој светлости и зна мере заштите.

Средњи ниво

Ученик познаје деловање звука и светлости на чула вида и слуха. Зна везу између основних величина које описују таласе и зна да брзина таласа зависи од својстава средине кроз коју се простиру. Разуме светлосне појаве у природи користећи законе праволинијског простирања светлости. Уме да решава једноставне проблеме и задатке из геометријске оптике и да користи најједноставније оптичке инструменте.

Напредни ниво

Ученик разуме појаву тоталне рефлексије светлости. Зна за индекс преламања и уме да опише и нацрта преламање светлости кроз оптичка тела и да конструише лик предмета код сабирног и расипног сочива. Решава сложеније проблеме и задатке из области осцилација, таласа и геометријске оптике. Познаје примену звука и светлости у науци, техници, медицини и уметности.

Специфична предметна компетенција: СТРУКТУРА МАТЕРИЈЕ

Основни ниво

Ученик зна да супстанца има атомску и молекулску структуру. Познаје основну структуру атома и уме да је скицира. Зна за употребу нуклеарних реакција и радиоактивности у животу човека, посебно у енергетици, техници и медицини. Свестан је потребе контроле и заштите од радиоактивног и електромагнетног зрачења.

Средњи ниво

Ученик зна разлику између атома и молекула, као и за постојање нуклеарних и међумолекуларних сила. Зна да су многе макроскопске појаве последица деловања на молекуларном и међумолекуларном нивоу. Зна да постоје различите врсте радиоактивног зрачења.

Напредни ниво

Ученик зна да су нуклеарне реакције основа енергетских процеса у звездама и нуклеарним реакторима. Свестан је велике улоге познавања структуре материје за свакодневни живот, за развој технике, технологије и медицине.

Специфична предметна компетенција: МЕРЕЊЕ

Основни ниво

Ученик има основна знања и вештине за извођење мерења. Користи проста мерила и мерне инструменте. Зна основне мерне јединице и зна да су међународног карактера. Пореди и процењује вредности основних физичких величина у свакодневним ситуацијама.

Средњи ниво

Ученик може самостално да врши мерења и зна када их понављамо више пута. Употребљава одговарајуће мерне јединице; користи сложеније мерне инструменте, уме да изабере одговарајући инструмент у зависности од тачности и опсега мерења.

Напредни ниво

Ученик је у потпуности овладао вештинама мерења, може самостално да их изводи и анализира. Изводи и повезује мерне јединице и претвара их у одговарајуће сложеније јединице.

БИОЛОГИЈА - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ове компетенције се односе на: овладавање знањима и вештинама о јединству живота на Земљи, његовој разноврсности, као и о месту и улози човека у природи; примену стечених знања и вештина у свакодневном животу, превасходно у очувању сопственог здравља и одабиру квалитетног начина живота; стицање знања, вештина и формирање ставова који ће допринети екологији заштите животне средине, очувању биодиверзитета и постизању одрживог развоја.

Основни ниво

На основном нивоу ученик: Уме тачно да дефинише заједничке особине живих бића и може да препозна по чему је живот на Земљи јединствен. Зна основне чињенице о грађи и функцији живих бића. Познаје основне чињенице о најчешћим болестима и повредама и уме да избегне ситуације које доводе до болести и повреда, као и да правилно реагује и потражи адекватну помоћ. Уме да наведе основне појмове и чињенице о организацији наследног материјала. Познаје основне чињенице о биодиверзитету, његовој угрожености и начинима заштите. Познаје разноврсност живог света непосредне околине и одговорно се односи према њему.

Средњи ниво

На средњем нивоу ученик: Разуме повезаност грађе и функције живих бића. Уме да уочи везу између грађе и физиологије човека и оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља. Уочава место и улогу човека у природи и његову одговорност за последице развоја човечанства. Може да уочи везу између узрока и последица загађења животне средине и на основу тога разуме потребу заштите животне средине. Користи знања о разноврсности живог света своје околине ради побољшања квалитета сопственог живота. Познаје разноврсности живог света Србије и одговорно се односи према њему.

Напредни ниво

На напредном нивоу ученик: Способан је да направи упоредни преглед грађе и функције појединих група организама. Вреднује основне чињенице о пореклу живота на Земљи и човека на основу познавања еволуционе биологије. Разумеосновне чињенице о јединству и разноврсности живота на Земљи. Анализира на који начин долази до поремећаја у нормалном функционисању организма, а што доводи до нарушавања здравља и способан је да заступа здраве животне навике. У стању је да уочи узроке и анализира последице загађења и да учествује у различитим акцијама заштите, обнове и унапређења животне средине. Поседује одговоран став према животној средини у складу са принципима одрживог развоја. Представљамо и посебну предметну компетенцију, коју у овом тренутку предлажемо само као развојну компетенцију која се може реализовати у школским срединама у којима за то постоје одговарајући услови. Компетенција се односи на овладавање знањима и вештинама при поставци и у реализацији практичног и/или лабораторијског рада, током које се ученик оспособљава да самостално и/или у групи: посматра, систематски сакупља и обрађује биолошки материјал, анализира и интерпретира добијене информације

На основном нивоу ученик: Уме да наведе и опише различите методе, технике и средства рада који се могу користити у практичном и/или лабораторијском истраживању. Познаје основне фазе у истраживању (посматрање, уочавање, праћење, описивање, закључивање). Зна да објасни важност примене метода практичног и лабораторијског рада у свакодневном животу.

На средњем нивоу ученик: Оспособљен је да користи више извора информација током истраживачког поступка и да примењује различите методе, технике и средства за посматрање и сакупљање података. Уме безбедно да рукује лабораторијским прибором и опремом за теренски и практичан рад и уме да на адекватан начин (усмено, писмено, графички) прикаже резултате истраживања.

На напредном нивоу ученик: Способан је да самостално планира и реализује једноставно истраживање, уме да протумачи и процени резултате истраживања, оспособљен је да самостално напише извештај о реализованом практичном и/или лабораторијском истраживању (са изведеним закључком) и да га презентује; уме да вреднује резултате свога рада.

ХЕМИЈА - Специфична предметна компетенција: ХЕМИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Ученик је формирао хемијску писменост као основ за разумевање својстава и промена супстанци у природи и примене супстанци у свакодневном животу и различитим професијама. Хемијску писменост примењује у доношењу одлука у вези са коришћењем различитих материјала и комерцијалних производа у свакодневном животу, и као основ за активан и одговоран однос према очувању здравља и животне средине.

Основни ниво

Ученик је формирао основне хемијске појмове о својствима и променама супстанци и повезује их с комерцијалним производима с којима је у контакту у свакодневном животу. Безбедно и одговорно рукује производима, правилно складишти отпад, брине о очувању здравља и животне средине.

Средњи ниво

Ученик је формирао систем хемијских појмова о структури, својствима и променама супстанци, класификује супстанце, примењује знање да се при физичким и хемијским променама не мења укупна маса супстанци које учествују у променама, припрема раствор одређеног процентног састава, доноси одлуке у вези с начином коришћења комерцијалних производа на основу познавања својстава састојака тих производа.

Напредни ниво

Ученик објашњава структуру, својства и промене супстанци и примењује знање у решавању проблема. Формиран систем хемијских појмова омогућава ученику сагледавање значаја хемије у различитим областима живота и различитим професијама, и праћење доприноса хемије развоју технологије и друштва

Специфична предметна компетенција: ВЕШТИНЕ ЗА ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИ РАД И ХЕМИЈСКИ ЈЕЗИК

Ученик прикупља податке о својствима и променама супстанци посматрањем и мерењем, планира и описује поступак, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, представља резултате табеларно и графички, уочава правилности и користи хемијски језик (хемијске термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине) у описивању опажених својстава и промена супстанци, објашњењима и закључцима.

Основни ниво

Ученик прати поступак у датом упутству за рад и уме да: испита својства и промене супстанци, измери масу, запремину и температуру супстанце, правилно и безбедно рукује супстанцама, прибором и посуђем, опише поступак и резултате користећи хемијску терминологију.

Средњи ниво

Ученик уме да: у експерименталном раду прикупи податке о својствима и променама супстанци, користи одговарајућу апаратуру, формулише објашњења и закључке користећи хемијски језик (термине, хемијске симболе, формуле и хемијске једначине).

Напредни ниво

Ученик планира и изводи експерименте, анализира податке, објашњава уочене правилности и изводи закључке. С другима размењује информације из области хемије усмено, у писаном виду, у виду табеларних и графичких приказа, помоћу хемијских симбола, формула и хемијских једначина.

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик разуме представљене проблеме користећи свеобухватна знања из техничких дисциплина и информатике. Ученик схвата техничко-технолошке поступке и користи креативне способности у процесу стварања материјалних производа. Ученик путем ИКТ-а прикупља податке, анализира, систематизује и презентује информације, електронски комуницира и управља савременим уређајима. Ученик користи мере заштите и очувања животне средине.

Основни ниво

Ученик познаје својства и примену материјала, машина, електронских компоненти, грађевинских елемената, саобраћајних средстава и облика енергије. Ученик црта једноставан технички цртеж, табеларно приказује и црта графиконе користећи прибор за техничко цртање и рачунар. Ученик израђује модел или макету на основу понуђене техничке документације. Ученик манипулише документима помоћу рачунара, уме да изради текстуални документ и мултимедијалну презентацију, користи интернет за претрагу и комуникацију.

Средњи ниво

Ученик разуме принципе рада машина и уређаја, техничких средстава, транспортних система и уређаја за претварање енергије. Ученик користи интернет сервисе, познаје карактеристике рачунарског софтвера и хардвера, подешава и користи ИКТ уређаје, преузима и инсталира апликације.

Напредни ниво

Ученик разуме технолошке поступке, функционисање машина и уређаја, и енергетски ефикасно понашање. Ученик уме тимски да планира и изради пројекат. Ученик креира једноставне алгоритме и програме и одговорно користи софтвер и интернет.

ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ - СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Ученик је стекао знања и у стању је да користи разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања и разне изворе информација, како би усавршио своја знања и унапредио своје моторичке способности и вештине. Има позитиван став према физичким активностима и спорту у свакодневном животу, поштује правила и негује здраве међуљудске односе. Промовише улогу физичке активности и спорта у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.

Основни ниво

Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; примењује прогреме за развој моторичких способности; зна основну технику индивидуалних и колективних спортских игара; познаје основна правила и елементе тактике спортских грана; током вежбања се понаша дисциплиновано и безбедно у односу на себе и друге; способан је да упореди вредности почетних и финалних резултата сопствених моторичких способности у односу на референтне вредности након завршетка разреда. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.

Средњи ниво

Зна да физичка активост и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко-тактичке елементе спортске гране; правилно поступа у случају незгоде на часу и ван часа.

Напредни ниво

Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задатке; препознаје основне законитости оптерећења у физичким и спортским активностима, промовише њихову улогу у унапређивању здравља и превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА

КОМПЕТЕНЦИЈА РАЗУМЕВАЊА ГОВОРА. Уважавајући чињеницу да су аудио и аудиовизуелни медији, укључујући и нове медије, за младу генерацију примаран извор информисања, праћење аутентичних и псеудоаутентичних аудио и видео записа морало би бити једна од централних активности и у настави страног језика. Њу практично не би требало изоставити ни са једног часа и то од самог почетка учења страног језика, како би се ученици континуирано навикавали на различите видове говора на страном језику и јачали когнитивне способности неопходне за процесуирање информација добијених усменим путем. Ученици постепено усвајају технике за издвајање и селекцију суштинских информација и прихватају чињеницу да не могу у потпуности разумети говор већ да се приликом слушања морају оријентисати према оним елементима које су успели да схвате (укључујући и визуализацију околности у којима се одвија комуникација).

КОМПЕТЕНЦИЈА РАЗУМЕВАЊА ПИСАНОГ ТЕКСТА. Како се ова компетеницја и у матерњем и у страном језику стиче и увежбава путем самосталног читања, то ученике увек треба подстицати да се с новим и непознатим текстом суочавају најпре сами (техником читања у себи), покушавајући да утврде општи смисао прочитаног текста (тему, главне нити садржаја, развој и расплет описане ситуације и сл.), као и мањи или већи број појединачних релевантних детаља. У првом случају тексту се приступа са намером глобалног разумевања, а у другом селективног (уколико се издваја неколико важних појединости) или детаљног (код текстова који се морају схватити у потпуности). Техника читања текста наглас, наслеђена из преткомуникативне наставе страних језика (било да то чини наставник или сами ученици), не треба да буде доминантан начин за дидактичку обраду новог текста (оно се евентуално може примењивати у фазама провере повезивања писане форме и звучне слике речи и исказа). Самосталним приступом новом тексту ученици се подстичу да читају на аутентичан начин.

КОМПЕТЕНЦИЈА ПИСАНОГ ИЗРАЖАВАЊА. У ери виртуелног комуницирања писање не губи на значају, али се одвија у измењеној форми; све чешће се, наиме, констатује да се границе функционалних стилова померају и да се елементи говорног језика појављују у многим видовима писане комуникације у којима су доскора били незамисливи. Образовни стандарди стога предвиђају да ће ученици умети да пишу једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима, упитницима или табелама, краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама, кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвеним мрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита итд. Врсте текстова које се усвајају структурно су једноставне али покривају широк спектар домена у којима се примењује активност писања (како на матерњем тако и на страном језику). У овој фази учења не треба инсистирати на граматичкој и правописној тачности, већ превасходно на кохеренцији текста, што је непосредно повезано са способношћу организације идеја и представља основ за свако даље академско описмењавање.

КОМПЕТЕНЦИЈА УСМЕНОГ ИЗРАЖАВАЊА. У савременој настави страних језика комуникативна компетенција се неретко своди на пуку говорну активност, те се усмено изражавање сматра јединим или макар примарним циљем учења. Наставнику се, наиме, препоручује да самостално одређује начине вредновања у складу с датим наставним околностима.

КОМПЕТЕНЦИЈА МЕДИЈАЦИЈЕ. Пошто се у последњим разредима основне школе медијација и у наставним програмима издваја као посебна активност у настави страних језика, она је актуелизована и у образовним стандардима. Под медијацијом се подразумева сваки вид преношења садржаја с једног језика на други (један од њених видова јесте и поступак превођења, приликом којег се преноси сама

порука, али и њена спољна форма; у школским условима није предвиђено усвајање ове технике). Компетенција медијације је дефинисана као врста језичког посредовања између особа које не говоре исти језик, а у циљу преношења (суштине) поруке, што укључује и одређено преобликовање текста (усменог, писаног или комбинованог).

ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА. Усвајање правила и закономерности страног језика на различитим језичким нивоима (фонетско-фонолошком, правописном, граматичком, лексичком, функционално-стилистичком) саставни је део наставе и учења страних језика, али не може бити њихова главна сврха и примарни садржај, као што је већ раније истакнуто. Како задаци показују, граматички садржаји се не увежбавају нити проверавају ванконтекстуално; граматичко-лексичка знања треба да буду функционалног карактера, односно повезана с комуникативним потребама. Граматичка прогресија се постепено усложњава и ученик на вишим нивоима учења бива у стању да за исту комуникативну сврху користи све комплексније језичка средства.

ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА. Полазећи од премисе да језик и култура чине нераздвојиво јединство, дефинисањем стандарда који се односе на стицање интеркултурне компетенције валоризује се учење културних специфичности заједница циљног језика и оспособљавање за непристрасно и нестереотипно поређење полазне и циљне културе. Култура се поима у најширем смислу, тако да се не односи само на највише производе човекове комплексне когнитивне и уметничке делатности, већ обухвата и културу свакодневице, тј. основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране, радно време, навике, празници, разонода). Задаци из ове области могу послужити за проверу не само стечених знања већ и прагматичких вештина, културно сензитивног обликовања ставова као и вербалног и невербалног понашања.

1) **ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА**

Функционално-прагматичка компетенција представља комуникативну компетенцију у ужем смислу и обухвата умеће рецепције (разумевања говора и разумевања писаног текста), умеће продукције (писано и усмено изражавање), умеће интеракције и умеће језичког посредовања (медијације).

Основни ниво

Ученик разуме најфреквентније речи и изразе из свакодневног спорог и разговетног говора, као и најједноставније писане текстуалне форме. Уме да обави основне комуникативне активности (поздрављање, представљање, добродошлица, опраштање, захваљивање, пружање информација о себи, распитивање о суштинским информацијама које се тичу саговорника).

Средњи ниво

Ученик разуме уобичајене речи, изразе, фразе и кратке везане усмене исказе и записе који се тичу његових непосредних искуствених доживљаја и сфера интересовања. Сналази се у кратким и увежбаним комуникационим секвенцама и улогама, уз употребу научених и уобичајених фраза и формула (постављање питања и давање одговара).

Напредни ниво

Ученик разуме фреквентне и уобичајене писане и усмене исказе, као и кратке, једноставне текстове и усмене прилоге везане за познате теме, појаве и догађаје. Обавља основне језичке функције (давање и тражење, тј. размена информација о искуствено блиским датостима и појавама, једноставно исказивање идеја и мишљења), у писаном и усменом општењу, уз успостављање базичног, али ефикасног друштвеног контакта.

2) ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

Лингвистичка компетенција се односи на познавање и разумевање принципа функционисања и употребе језика и обухвата фонолошко-фонетска, правописна, лексичка, семантичка, граматичка (морфосинтаксичка) знања.

Основни ниво

Ученик познаје изговор фреквентних, понављаних и меморисаних гласова, као и неких најчешћих гласовних група. Повезује гласове и начин(е) њиховог записивања у увежбаним речима. Познаје ограничени број регуларних морфолошких облика и синтаксичких структура у оквиру наученог контигента језичких средстава. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за савладавање основних комуникативних активности.

Средњи ниво

Ученик познаје исправан изговор већине гласова и гласовних група, уз ограничења акценатско-интонацијске природе. Ученик исправно записује гласове и гласовне комбинације и познаје одређен број основних правописних правила. Ученик познаје једноставне граматичке елементе и конструкције. Ученик познаје ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција за исказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

Напредни ниво

Ученик углавном правилно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежим и неувежбаним комбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила. Записује речи и изразе с релативном ортографском тачношћу и познаје фреквентна правописна правила. Познаје одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе именица, глагола, придева, прилога. Ученик познаје фреквентне лексичке елементе који се односе на искуствено блиске теме и ситуације.

3) ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

Основни ниво

Ученик познаје основне појаве и процесе који одликују свакодневни живот циљне културе / циљних култура, познаје основне просторне и временске оквире развоја циљне културе / циљних култура, као и најзначајније личности и дела из историје и савременог доба. Ученик показује интересовање за одређене појаве и личности циљне културе.

Средњи ниво

Ученик поседује основна знања о разликама у свакодневном животу и разуме да су разлике последица сложености културе. Ученик познаје и разуме основне природне и друштвене специфичности циљне културе. Ученик поседује свест о основним сличностима и разликама између своје и циљне културе и препознаје/избегава најкритичније табуе и неспоразуме у комуникацији. Негује позитиван и отворен став према разликама које препознаје између своје и циљне културе.

Напредни ниво

Ученик поседује општа знања о свакодневном животу, друштву и култури страног/страних језика. Разуме утицај природних и друштвених појава на процесе у властитој и циљној култури; разуме положај земаља циљне културе у свету и њихову везу са властитом културом. Прихвата разлике које постоје између властите и циљне културе и уме да прилагоди понашање основним конвенцијама.

Негује став отворености и радозналости према циљној култури / циљним културама и поседује основне вештине за критичко истраживање и разумевање појава циљне и властите културе.
Искази који описују шта ученик/ученица треба да зна и уме у оквиру функционално прагматичке, лингвистичке и интеркултуралне компетенције на основном, средњем и напредном нивоу за први или други страни језик дефинисани су Правилником о општим стандардима постигнућа за крај основног образовања за страни језик који је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 78/2017 од 18.08.2017. године, а ступио је на снагу 26.08.2017. године.

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ - СПЕЦИФИЧНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ

Компетенције за крај ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА I ниво (1–4. разреда)

Сазнање о себи и другима - ЗНАЊЕ

- Зна своје особености и различитости у односу на друге.
- Препознаје особености и различитости других и уважава их.
- Разуме иприхвата међусобне разлике.
- Разуме појам пријатељства.
- Зна права која има као дете.
- Разуме појмове: право, правда, неправда, насиље.
- Разуме појам одговорности, схвата разлике између одговорности према себи, другим људима, заједници.
- Зна важност поштовања правила у учионици, школи, заједници.
- Препознаје предрасуде и стереотипе.

ВЕШТИНЕ

- Уме да препозна и разуме сопствена осећања и потребе.
- Штити своје потребе на начин који не угрожава друге.
- Комуницира, размењује мишљење са другима, износи своја осећања, потребе, мишљење и слуша, разуме и уважава туђе мишљење.
- Сарађује са вршњацима;договара се у групи.
- Конструктивно разрешава сукобе са вршњацима и одраслима.
- Самостално доноси одлуке и изводи закључке.
- Учествује у доношењу одлука у групи, разреду.
- Понаша се у складу са правилима и дужностима у одељењу и школи.
- Реагује у ситуацијама неправде, кршења својих и туђих права на начин који није угрожавајући за друге.
- Учествује у раду тима, поштујући договорена правила.
- Идентификује и покреће акције за решавање проблема у својој школи.

- Уважава дечја права и учествује у њиховом остваривању; штити своја и туђа права.
- Уочава проблеме у одељењу и учествује у њиховом решавању.
- На креативан начин изражава идеје, искуства, осећања.
- Учествује у развитку своје животне средине и штити је.

СТАВОВИ

- Свест о себи као појединцу/појединки и свест о припадности групи.
- Преузима одговорност за своје поступке.
- Разумевање и уважавање различитости.
- Спремност да учествује у решавању проблема у својој школи.
- Спремност да учествује у активностима у школи и да сарађује са вршњацима и одраслима.
- Спремност да штити своја права, права других и преузима одговорност за своје речи и поступке у ситуацијама угрожавања права.
- Спремност на супротстављање предрасудама, дискриминацији и неправди на свим нивоима.
- Спремност на саосећање са другима и помоћ онима који су у невољи.
- Разуме важност поштовања правила у одељењу и школи.

Компетенције за крај ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА II ниво (5–8. разреда)

Активно учешће у грађанском животу и друштву - ЗНАЊЕ

- Зна своје особености и различитости у односу на друге и препознаје особености и различитости других и уважава их.
- Разуме место и улогу детета као грађанина у друштву.
- Разуме функционисање нивоа и органа власти као и мере власти.
- Зна права и одговорности грађана на нивоу заједнице.
- Разуме место, улогу и одговорност државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву.
- Разуме појмове: право, једнакост, правда.
- Зна којим међународним и домаћим организацијама и институцијама може да се обрати у циљу заштите и остваривања дечјих права.
- Разуме улогу и значај медија у савременом друштву.

ВЕШТИНЕ

- Слободно изражава своје ставове, мишљења и подстиче и прихвата ставове, идеје, мишљења и осећања других.
- Учествује у раду тима.
- Предлаже мере органима власти за побољшање квалитета живота у заједници.
- Критички расуђује, одговорно одлучује и дела.
- Укључује се у активности школе, локалне заједнице и укључује се при доношењу одлука.
- Укључује се у решавање проблема у школи, локалној заједници у циљу побољшања квалитета живота заједнице.
- Уме да тражи информацију и да даје информације у писаној и усменој форми;
- уме да користи медије у сврху пласирања информације.
- Критички разматра информације добијене преко различитих медија.

СТАВОВИ

- Свест о себи као појединцу/појединки и свест о припадности групи, локалној заједници, земљи, свету.
- Разумевање и уважавање различитости.
- Прихватање концепта људских права и једнакости као основе за солидарност и одговорност у
- заједници,прихватање родне равноправности.
- Разуме појмове: право, једнакост, правда.
- Спремност да учествује у демократском одлучивању на свим нивоима у школи.
- Склоност волонтирању и учешће у грађанским активностима, пружање подршке различитим
- иницијативама и облицима грађанскогактивизма у школи и локалној заједници.
- Спремност на поштовање вредности и приватности других са спремношћу да реагује на ситуације дискриминације, насиље, говор мржње...
- Критичко прихватање информација које добија из медија.

Млађи разреди (I - IV)

Обавезни и изборни предмети и њихови садржаји за ученике од I - IV разреда

Фонд часова за сваки разред

врста предмета	разред			
	први	други	трећи	четврти
обавезни предмети	19	20	20	20
изборни предмети	1	2	2	2
Укупно	20	22	22	22

Фонд часова за сваки предмет

обавезни предмети	разред							
	први		други		трећи		четврти	
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
српски језики књижевност*	5	180	5	180	5	180	5	180
страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
математика	5	180	5	180	5	180	5	180
свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
укупно	19	684	20	720	20	720	20	720

изборни наставни предмети	разред							
	први		други		трећи		четврти	
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
верска настава грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
народна традиција	/	/	1	36	1	36	1	36
природа и друштво	/	/	1	36	1	36	1	36
рука у тесту	/	/	1	36	1	36	1	36
чувари природе	/	/	1	36	1	36	1	36
од играчке до рачунара	/	/	1	36	1	36	1	36
укупно	1	36	2	72	2	72	2	72

облик образовно васпитног рада	разред							
	први		други		трећи		четврти	
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
редовна настава	20	720	21	756	21	756	21	756
пројектна настава	1	36	1	36	1	36	1	36
допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
додатна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

облик образовно васпитног рада	разред							
	први		други		трећи		четврти	
	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
час одељењског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
ваннаставне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
екскурзије	1-3 ДАНА ГОДИШЊЕ		1-3 ДАНА ГОДИШЊЕ		1-3 ДАНА ГОДИШЊЕ		1-3 ДАНА ГОДИШЊЕ	

Обавезни наставни предмети

Српски језик и књижевност

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању српског националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 1. РАЗРЕД				
ОБЛАСТИ	**ТЕМЕ**	**обрада**	**остало**	**Број часова**
Почетно читање и писање		26	64	90
Књижевност		32	13	45
Језик	**граматика, правопис и ортоепија**	4	6	10
Језичка култура	**говорење, слушање, писање, читање**	3	32	35
	укупно	**65**	**115**	**180**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- разликује изговорени глас и написано слово; изговорене и написане речи и реченице;
- влада основном техником читања и писања ћириличког текста;
- разуме оно што прочита;
- активно слуша и разуме садржај књижевно уметничког текста који му се чита;
- препозна песму, причу и драмски текст;
- одреди главни догађај, време (редослед догађаја) и место дешавања у вези са прочитаним текстом;
- уочи ликове и прави разлику између њихових позитивних и негативних особина;
- изрази своје мишљење о понашању ликова у књижевном делу;
- препозна загонетку и разуме њено значење;
- препозна басну и разуме њено значење;
- разликује слово, реч и реченицу;
- правилно изговори и напише кратку и потпуну реченицу једноставне структуре са одговарајућом интонацијом, односно интерпункцијским знаком на крају;
- правилно употреби велико слово;
- учтиво учествује у вођеном и слободном разговору;
- обликује усмену поруку служећи се одговарајућим речима;

- усмено препричава; усмено прича према слици/сликама и о доживљајима;
- усмено описује ствари из непосредног окружења;
- бира и користи одговарајуће речи у говору, на правилан начин користи нове речи у свакодневном говору;
- напамет говори краће књижевне текстове;
- учествује у сценском извођењу текста;
- пажљиво и културно слуша саговорнике;
- слуша, разуме и парафразира поруку;
- слуша интерпретативно читање и казивање књижевних текстова ради разумевања и доживљавања;
- примењује основна правописна правила;
- пише читко и уредно;
- писмено одговара на постављена питања;
- спаја више реченица у крађу целину;
- пише реченице по диктату примењујући основна правописна правила;
- гласно чита, правилно и са разумевањем;
- тихо чита (у себи) са разумевањем прочитаног;
- пронађе информације експлицитно изнете у тексту.

Образовни стандарди

	1.Основни ниво	2.Средњи ниво	3.Напредни ниво
1.Говорна култура	1.1.1.Познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике	2.1.1.Казује текст природно, поштујући интонацију рече-нице/стиха, без тзв."певуше-ња" или „скандирања"	3.1.1.уме да преприча изабрани наративни или краћи информа-тивни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља
	1.1.2.Користи форме учтивог обраћања	2.1.2.уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју	3.1.2.уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средиш и заврш део казивања), добро распоређујући основну информац. и додатне информац.
	1.1.3.уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање		3.1.3.уме да одбрани своју тврдњу или став

2.Вештина читања и разумевање прочитаног	1.2.1.влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста	2.2.1.одговара на једноставна питања у вези са текстом, про налазећи информације експли цитно исказане у једној рече ници, пасусу, или у једностав ној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)	3.2.1.препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија,парафраза),садржана у тексту
	1.2.2.одређује основну тему текста	2.2.2.познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)	3.2.2.изводи једноставне закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације иска зане у различитим деловима текс та (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)
	1.2.3.разуме дословно значење текста	2.2.3.чита текст природно, поштујући интонацију рече нице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије	3.2.3.износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова
		2.2.4.раздваја битне од небит них информација; одређује след догађаја у тексту	3.2.4.објашњава и вреднује догађа је и поступке ликова у тексту(нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја пред виђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
3.Писано изражавања	1.3.1.пише писаним словима ћирилице	2.3.1.потребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места(једно чланих), назива школе	3.3.1.пише честитку (за Нову год, рођендан), позивницу (за рођендан ску прославу, забаву),разгледницу (са летовања,зимовања,екскурзије)
	1.3.2.уме да се потпише	2.3.2.пише кратким потпуним реченицама једност структуре	3.3.2.зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
	1.3.3.почиње реченицу великим сло вом, завршава је одговарајућим интерпункцијским знаком	2.3.3.користи скроман фонд речи (у односу на узраст); пра вилно их употребљава	3.3.3.пише јасним и потпунимре чи ницама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)
	1.3.4.издваја наслов, углавном се држи теме	2.3.4.пише кратку поруку(о то ме куда иде,зашто касни,и сл.)	3.3.4.саставља кратак дескриптив ни текст
	1.3.5.препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)	2.3.5.користи фонд речи при мерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)	3.3.5.исправља свој текст (критич ки чита написано, поправља текст и исправља грешке)
			3.3.6.издваја пасусе

4. Граматика	1.4.1.препознаје врсте реченица по комуникативној функцији(обавеш тајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	2.4.1.препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	3.4.1.одређује врсте реченица по комуникативној функцији (обавеш тајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)
		2.4.2.препознаје субјекат и глаголски предикат	3.4.2.уме да промени облик про менљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју
		2.4.3.саставља реченице различите по комуникативној функцији и облику	
5. Лексикологија	1.5.1.познаје значења речи и фразео логизама који се употребљавају у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	2.5.1.препознаје синонимију	3.5.1.познаје значења речи и фразе ологизама који се јављају у школ. текстовима (у уџбеницима, књига ма из лектире и сл.) и правилно их употребљава
			3.5.2.одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
			3.5.3.употребљава речи у основн.и пренесеном/фигуратив. значењу
6.Књижевност	1.6.1.одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту	2.6.1.препознаје књиж. родове на основу формалних одлика поезије, прозе и драме	3.6.1.препознаје риму, стих и строфу у лирској песми
	1.6.2.одређује време и место дешавања радње књиж.умет. тексту	2.6.2.препознаје књижевне врсте (бајку и басну)	3.6.2.тумачи особине, понашање и поступ. лик позивајући се на текст
		2.6.3.одређује фолклорне фор ме (кратке народне умотвор - послов, загонетке, брзалице)	3.6.3. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту
		2.6.4.уочава везе међу догађа јима (нпр. одређује редослед догађаја у књиж.умет. тексту	

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

1.Свакодневно посматрање, разговор и презентација радова.
2. Писмено испитивање, 5-15 мин. вежбе, контолни задаци, наставни листови после сваке реализоване теме.
3. Активност на часу.
4. Израда домаћих задатака.
5. Опште ангажовање ученика.

Кључни појмови:

- Почетно читање и писање,
- Књижевност,
- Језик и језичка култура

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Језик (граматика, правопис)	24	24	48
2.	Књижевност (школска и домаћа лектира)	38	31	69
3.	Језичка култура (усмена и писмена, вежбања и изражавања)	35	23	63
	Укупно:	97	83	180

Циљ:
Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Оперативни задаци у другом разреду:

- уочавање и схватање реченице као основне језичке категорије; препознавање и разумевање главних реченичних делова;
- упознавање са фонетским и морфолошким појмовима према захтевима програма;
- савладавање нових програмских захтева из правописа;
- овладавање техником читања и писања латиницом;
- мотивисање, подстицање и усмерење на читање лектире;
- увежбавање читања наглас; усавршавање читања у себи у функцији разумевања текста према захтевима програма;
- уочавање и тумачење битних чинилаца текста према захтевима програма;
- симултано усвајање књижевних и функционалних појмова
- овладавање основним облицима језичког изражавања и даље усавршавање и неговање језичке културе;
- систематско и доследно реализовање програмираних и њима сличних вежбања у говору и писању.

Образовни стандарди

	1.Основни ниво	2.Средњи ниво	3.Напредни ниво
1.Говорна култура	1.1.1.Познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике	2.1.1.уме да преприча изабрани наративни или краћи информа-тивни текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајн. делова или занимљивих детаља	3.1.1.уме да одбрани своју тврдњу или став
	1.1.2.Користи форме учтивог обраћања	2.1.2.уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средиш и заврш део казивања), добро распоређујући осн и додатне информац.	
	1.1.3.Казује текст природно, пошту-јући интонацију реченице / стиха, без тзв."певушења" или „скандирања"	2.1.3. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју	
	1.1.4.уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање	2.1.4.уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју	
2.Вештина читања и разумевање прочитаног	1.2.1.влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста	2.2.1.препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија,парафраза),садржана у тексту	3.2.1препознаје фигуративно значење у тексту
	1.2.2.одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној рече ници,пасу-су, или у једностав ној табели (ко, шта, где, када, колико и сл.)	2.2.2.процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је за-нимљив; да ли постоји сличност између ликова и ситуација из тек-ста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате	3.2.2.изводи једноставне закључ-ке у вези са текстом,анализирају-ћи и обједињујући информације исказане у различитим деловима текс та (у различитим реченица-ма, пасусима, пољима табеле)
	1.2.3.познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, реч-ник)	2.2.3.чита текст природно,пошту-јући интонацију рече нице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије	3.2.3.износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова
	1.2.4.одређује основну тему текста	2.2.4.раздваја битне од небитних информација; одређује след дога-ђаја у тексту	3.2.4.издваја делове текста који су му нејасни
	1.2.5.разуме дословно значење текста	2.2.5.одређује основни смисао текста и његову намену	3.2.5.вреднује примереност илус-трација које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустр.
			3.2.6.објашњава и вреднује догађа је и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик пос-тупио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја пред виђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)

3.Писано изражавања	1.3.1.пише писаним словима ћирилице	2.3.1.пише кратку поруку(о то ме куда иде,зашто касни,и сл.)	3.3.1.исправља свој текст (критич ки чита написано, поправља текст и исправља грешке)
	1.3.2.уме да се потпише	2..3.2.пише честитку(за Нову год, рођендан), позивницу (за рођен-данску прославу, забаву), раз-гледницу (са летовања, зимова-ња, екскурзије	3.3.2.пише писмо (приватно) и уме да га адресира
	1.3.3.почиње реченицу великим сло вом, завршава је одговарају-ћим интерпункцијским знаком	2.3.3.зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)	3.3.3.издваја пасусе
	1.3.4.потребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места(једно чланих), назива школе	2.3.4. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи; правилно пише прис-војне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласо-ве ћ, ч, ђ, џ; правилно пише су-гласник ј у интервокалској пози-цији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при набрајању	
	1.3.5.пише кратким потпуним реченицама једност структуре	2.3.5.пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)	
	1.3.6.издваја наслов, углавном се држи теме	2.3.6.држи се теме; излагање ор-ганизује око основне идеје текста коју поткрепљује одг. Детаљима	
	1.3.7.препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)	2.3.7.користи скроман фонд речи (у односу на узраст); пра вилно их употребљава	
		2.3.8.саставља кратак дескриптив ни текст	
		2.3.9.користи фонд речи при мерен узрасту; употребљава синониме (нпр. да избегне понављање)	
4. Граматика и Лексикологија	1.4.1.препознаје врсте речи (име-нице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	2.4.1.одређује врсте реченица по комуникативној функцији (оба-вешт тајне, упитне, узвичне, запо-ведне) и попотврдности/одрич-ности (потврдне и одричне)	3.4.1. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве)
	1.4.2.препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавеш тајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/од-ричности (потврдне и одричне)	2.4.2. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу	3.4.2. препознаје граматичке кате-горије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског времена у друго

	1.4.3. препознаје граматичке ка-тегорије промењивих речи (род и број заједничких именица) и глаголско време (презент, пер-фекат и футур)	2.4.3..препознаје субјекат и глаголски предикат	3.4.3.уме да промени облик про менљивих речи према задатом критеријуму: заједничких имени-ца према броју, а глагола, придева и заменица према роду и броју
	1.4.4.познаје значења речи и фра-зеологизама који се употребљава-ју у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	2.4.4.саставља реченице разли-чите по комуникативној функци-ји и облику	3.4.4.одређује значења непозна-тих речи и фразеологизама на ос-нову ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
		2.4.5.препознаје синонимију	3.4.5.употребљава речи у основн. и пренесеном/фигуратив. значењу
		2.4.6.познаје значења речи и фразе ологизама који се јављају у школ. текстовима (у уџбеницима, књига ма из лектире и сл.) и пра-вилно их употребљава	
5.Књижевност	1.5.1. препознаје књижевне родо -ве на основу формалних одлика поезије, прозе и драме	1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту	3.5.1. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и пос-тупке ликова; и односе међу ликовима укњижевноум. тексту
	1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)	2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)	3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту
	1.5.3. одређује време и место де-шавања радње у књиж.ум. тексту	2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми	
		2.5.4. уочава везе међу догађаји-ма (нпр. одређује редослед дога-ђаја у књижевноуметн. тексту)	

Трећи разред

Циљ:

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1	Језик	42	16	58
2	Књижевност	55	23	78
3	Језичка култура	19	9	28
4	Усмена и писмена вежбања	0	16	16
	укупно	116	**64**	**180**

Задаци наставе српског језика:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- основно описмењавање најмлађих ученика на темељима ортоепских и ортографских стандарда српског књижевног језика;
- поступно и систематично упознавање граматике и правописа српског језика;
- упознавање језичких појава и појмова, овладавање нормативном граматиком и стилским могућностима српског језика;
- оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе и у различитим комуникационим ситуацијама (улога говорника, слушаоца, саговорника и читаоца);
- развијање осећања за аутентичне естетске вредности у књижевној уметности;
- развијање смисла и способности за правилно, течно, економично и уверљиво усмено и писмено изражавање, богаћење речника, језичког и стилског израза;
- увежбавање и усавршавање гласног читања (правилног, логичког и изражајног) и читања у себи (доживљајног, усмереног, истраживачког);
- оспособљавање за самостално читање, доживљавање, разумевање, свестрано тумачење и вредновање књижевноуметничких дела разних жанрова;
- упознавање, читање и тумачење популарних и информативних текстова из илустрованих енциклопедија и часописа за децу;
- поступно, систематично и доследно оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање прочитаног текста;
- развијање потребе за књигом, способности да се њоме самостално служе као извором сазнања; навикавање на самостално коришћење библиотеке (одељењске, школске, месне); поступно овладавање начином вођења дневника о прочитаним књигама;
- поступно и систематично оспособљавање ученика за доживљавање и вредновање сценских остварења (позориште, филм);
- усвајање основних теоријских и функционалних појмова из позоришне и филмске уметности;
- упознавање, развијање, чување и поштовање властитог националног и културног идентитета на делима српске књижевности, позоришне и филмске уметности, као и других уметничких остварења;
- развијање поштовања према културној баштини и потребе да се она негује и унапређује;
- навикавање на редовно праћење и критичко процењивање емисија за децу на радију и телевизији;
- подстицање ученика на самостално језичко, литерарно и сценско стваралаштво;
- подстицање, неговање и вредновање ученичких ваннаставних активности (литерарна, језичка, рецитаторска, драмска, новинарска секција и др.);
- васпитавање ученика за живот и рад у духу хуманизма, истинољубивости, солидарности и других моралних вредности;
- развијање патриотизма и васпитавање у духу мира, културних односа и сарадње међу људима.

Оперативни задаци:

- овладавање техником читања и писања на оба писма;
- савладавање просте реченице (појам, главни делови);
- стицање основних појмова о именицама, придевима и глаголима;
- постепено увођење у тумачење основне предметности књижевног дела (осећања, догађаји, радње, ликови, поруке, језичко-стилске карактеристике);
- овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма (препричавање, причање, описивање, извештавање);
- постепено упознавање методологије израде писменог састава.

Образовни стандради

	1.Основни ниво	2.Средњи ниво	3.Напредни ниво
1.Говорна култура	1.1.1. познаје основна начела вођења разговора:уме да започне разговор,учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговор-нике	2.1.1. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју	
	1.1.2. користи форме учтивог обраћања	2..1.2. уме да одбрани своју тврдњу или став	
	1.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице /стиха, без тзв. „певушења"или „скандирања"		
	.1.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информат. текст на основу претходне израде плана текста и издвајања значајних делова или занимљивих детаља		
	1.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основ. информацију и додатне информ.		
	1.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање		

2.Вештина читања и разумевање прочитаног	1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста	2.2.1. препознаје да ли је тражена информација, која може да буде исказана на различите начине (синонимија, парафраза), садржана у тексту	3.2.1. изводи једн. закључке на осн. текста (предвиђа даљи ток радње, објашњава расплет, уочава међусобну повезаност догађаја, на основу поступака јунака /актера закључује о њиховим особинама,осећањима, намерама и сл.)
	1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, проналазећи информације експлицитно исказане у једној реченици,пасусу, или у једност. табели (ко,шта,где,када,колико и сл.)	2.2.2 разликује књижевноуметнички од информативног текста	3.2.2. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова
	1.2.3. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)	2.2.3.чита текст природно,поштујући интонацију реченице/стиха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије	3.2.3. вреднује примереност илустрација које прате текст; наводи разлоге за избор одређ. илустрације
	1.2.4. одређује основну тему текста	2.2.4.изводи једност.закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације исказане у различитим деловима текста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)	3.2.4. процењује сврху информат. текста у односу на предвиђену намену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упут-ство за (познату) игру потпуно и сл.)
	1.2.5. разуме дословно значење текста	2.2.5. раздваја битне од небитних информација; одређује след догађаја у тексту	3.2.5. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста)
	1.2.6. процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји слич-ност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му	2.2.6. одређује основни смисао текста и његову намену	
		2.2.7. препознаје фигуративно значење у тексту	
		2.2.8. издваја делове текста који су му нејасни	

3.Писано изражавања	1.3.1. пише писаним словима ћирилице	2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)	3.3.1. саставља кратак наративни текст
	1.3.2. уме да се потпише	2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи;правилно пише прис-војне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласо-ве ћ,ч,ђ,џ; правилно пише суглас-ник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при наб-рајању	3.3.2. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкц., укључујући и сложене
	1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарај. интерпункцијским знаком	2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)	3.3.3. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информ. и додатне информације унутар текста и пасуса
	1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе	2.3.4. држи се теме; излагање ор-ганизује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима	.3.3.4. прилагођава језичко-стилски израз типу текста
	1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једностав. структуре	2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)	3.3.5. саставља кратак експозиторни текст
	1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме	2.3.6. саставља кратак дескриптивни текст	3.3.6. користи богат фонд речи (у односу на узраст)
	1.3.7. препричава кратак једнос-таван текст (до 400 речи)	2.3.7.користи фонд речи приме-рен узрасту;употребљава синони-ме (нпр.да избегне понављање)	3.3.7. издваја пасусе
	1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их	2.3.8. исправља свој текст (кри-тички чита написано,поправља	
	1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)	2.3.9. пише писмо (приватно) и уме да га адресира	
	1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)		

4. Граматика и Лексикологија	1.4.1.препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	2.4.1. одређује врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	3.4.1.именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне,присвојне и градивне придеве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)
	1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједн. именица) и глаг. време (презент,перфекат и футур)	2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основ. и редне бројеве)	3.4.2.уме да промени облик променљивих речи према задатом критеријуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и замени-ца према роду и броју
	1.4.3.препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавеш тајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/од-ричности (потврдне и одричне)	2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу	3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин
	1.4.4.познаје значења речи и фразеологизама који се употребљава-ју у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	2.4.4.препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског врем. у друго	3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
		2.4.5.препознаје субјекат и глаголски предикат	3.4.5. употребљава речи у основ. и пренесеном/фигуративном значењу
		2.4.6. одређује врсте реченица по комуникатив. функцији (обавештајне, упитне, узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	
		2.4.7.саставља реченице различи-те по комуникативној функцији и облику	
		2.4.8. препознаје синонимију	
		2.4.9.познаје значења речи и фразеологизама који се јављају у шк. текстовима(у уџбеницима,књигама из лектире и сл.) и правилно их употребљава	
		2.4.10. препознаје антонимију	
5.Књижевност	1.5.1. препознаје књижевне родо-ве на основу формалних одлика поезије, прозе и драме	2.5.1. разликује лирску од епске песме	3.5.1. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту
	1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)	2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)	3.5.2. тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст
	1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту	2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми	3.5.3. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту
	1.5.4. одређује време и место дешавања радње у књижевноуметничком тексту	2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и поступке ликова;и односе међу ликовима у књижевноуметн. тексту	3.5.4.тумачи идеје у књижевноумет. тексту, аргументује их позивајући се на текст
		2.5.5. уочава везе међу догађаји-ма (нпр. одређује редослед дога-ђаја у књижевноуметнич. тексту)	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Књижевност	50	30	80
2.	Језик	35	20	55
3.	Култура изражавања	30	15	45
	укупно	105	65	180

Циљ:
Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се правилно усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Оперативни задаци у четвртом разреду:

- проширивање знања о простој реченици и њеним деловима;
- савладавање основних појмова о променљивим и непроменљивим речима;
- оспособљавање за изражајно читање и казивање;
- поступно оспособљавање ученика за самостално тумачење основне предметности књижевног текста и сценских дела (осећања, фабула, радња, ликови, поруке, стилогеност сценског израза);
- навикавање на сажето и јасно усмено и писмено изражавање према захтевима програма;
- савладавање основа методологије израде писмених састава.

Образовни стандарди

	1.Основни ниво	2.Средњи ниво	3.Напредни ниво
1.Говорна култура	1.1.1. познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га; пажљиво слуша своје саговорнике		
	1.1.2. користи форме учтивог обраћања		
	1.1.3. казује текст природно, поштујући интонацију реченице /стиха, без тзв. „певушења"или „скандирања		
	.1.1.4. уме да преприча изабрани наративни или краћи информат. текст на основу претходне израде плана текста и издвајања зна-чајних делова или занимљивих детаља		

	1.1.5. уме самостално (својим речима) да описује и да прича на задату тему: држи се теме, јасно структурира казивање (уводни, средишњи и завршни део казивања), добро распоређујући основ. информацију и додатне информ.		
	1.1.6. уме на занимљив начин да почне и заврши своје причање		
	1.1.7. уме у кратким цртама да образложи неку своју идеју		
	1.1.8. уме да одбрани своју тврдњу или став		
2.Вештина читања и разумевање прочитаног	1.2.1. влада основном техником читања ћириличког и латиничког текста	2.2.1. чита текст природно, пошту-јући интонацију реченице /сти-ха; уме да одреди на ком месту у тексту је пауза, место логичког акцента; који део текста треба прочитати брже, а који спорије	3.2.1. изводи сложеније закључке на основу текста, обједињујући инфор-мације из разл. делова дужег текста
	1.2.2. одговара на једноставна питања у вези са текстом, про-налазећи информације експли-цитно исказане у једној рече-ници,пасусу, или у једност. табели (ко,шта,где,када,колико и сл.)	2.2.2. изводи једност.закључке у вези са текстом, анализирајући и обједињујући информације иска-зане у различитим деловима тек-ста (у различитим реченицама, пасусима, пољима табеле)	3.2.2. повезује и обједињује инфор -мације исказане разл. симболичким системима (нпр. текст, табела, графички приказ)
	1.2.3. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)	2.2.3. раздваја битне од небитних информација; одређује след дога-ђаја у тексту	3.2.3. разликује различита гледишта заступљена у информатив.тексту (нпр. мишљење аутора текста vs. мишљења учесника у догађају)
	1.2.4. познаје и користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора; садржај, речник)	2.2.4. успоставља везу између ин-формација исказаних у линеар. и нелинеарном тексту (нпр.прона-лази део/детаљ који је приказан на илустр, у табели, или на дијагр.)	3.2.4. изводи сложеније закључке на основу текста и издваја делове текста који их поткрепљују; резимира наративни текст
	1.2.5. одређује основну тему текста	2.2.5. одређује основни смисао текста и његову намену	3.2.5. представља текст у одговар. Нелинеар. форми (уноси податке из текста у дату табелу или дијаграм)
	1.2.6. разуме дословно значење текста	2.2.6. препознаје фигуративно значење у тексту	3.2.6. процењује сврху информат. текста у односу на предвиђену на-мену (нпр. који од два текста боље описује дату слику, да ли је упут-ство за (познату) игру потпуно и сл.)

	1.2.7. разликује књижевноуметн. од информативног текста	2.2.7. изводи једноставне закључ-ке на основу текста (предвиђа да-љи ток радње,објашњава расплет, уочава међусобну повезаност до-гађаја, на осн. поступака јунака /актера закључује о њиховим осо-бинама,осећањима,намерама и сл.)	3.2.7. објашњава и вреднује догађаје и поступке ликова у тексту (нпр. објашњава зашто је лик поступио на одређен начин, или вреднује крај приче у односу на своја предвиђања током читања текста, или износи свој став о догађајима из текста
	процењује садржај текста на основу задатог критеријума: да ли му се допада, да ли му је занимљив; да ли постоји слич-ност између ликова и ситуација из текста и особа и ситуација које су му познате; издваја речи које су му непознате	2.2.8. износи свој став о садржају текста и образлаже зашто му се допада/не допада, због чега му је занимљив/незанимљив; да ли се слаже/не слаже са поступцима ликова	
		2.2.9. издваја делове текста који су му нејасни	
		вреднује примереност илу-страција које прате текст; наводи разлоге за избор одређене илустр.	
3.Писано изражавања	1.3.1. пише писаним словима ћирилице	2.3.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)	3.3.1. пише јасним, потпуним, добро обликованим реченицама; користи разноврсне синтаксичке конструкц., укључујући и сложене
	1.3.2. уме да се потпише	2.3.2. употребљава велико слово приликом писања имена држава и места и њихових становника; користи наводнике при навођењу туђих речи;правилно пише прис-војне придеве (-ов/-ев/-ин, -ски/-чки/-шки); правилно пише гласо-ве ћ,ч,ђ,џ; правилно пише суглас-ник ј у интервокалској позицији; правилно пише речцу ли и речцу не; употребљава запету при наб-рајању	3.3.2. јасно структурира текст (уводни, средишњи и завршни део текста); добро распоређује основну информ. и додатне информације унутар текста и пасуса
3.Писано изражавања	1.3.3. почиње реченицу великим словом, завршава је одговарај. интерпункцијским знаком	2.3.3. пише јасним и потпуним реченицама; варира језички израз (ред речи у реченици, типове реченица, дужину реченице...)	3.3.3. . прилагођава језичко-стилски израз типу текста
	1.3.4. употребљава велико слово приликом писања личних имена, назива места (једночланих), назива школе	2.3.4. држи се теме; излагање ор-ганизује око основне идеје текста коју поткрепљује одговарајућим детаљима	.3.3.4 саставља кратак експозиторни текст
	1.3.5. пише кратким потпуним реченицама једностав. структуре	2.3.5. језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној/неформалној)	3.3.5. користи богат фонд речи (у односу на узраст)
	1.3.6. издваја наслов, углавном се држи теме	2.3.6. саставља кратак наративни текст	3.3.6. издваја пасусе

3.Писано изражавања	1.3.7. препричава кратак једноставан текст (до 400 речи)	2.3.7. саставља кратак дескриптив-ни текст	
	1.3.8. користи скроман фонд речи (у односу на узраст); правилно их употребљава	2.3.8. користи фонд речи приме-рен узрасту;употребљава синони-ме (нпр.да избегне понављање)	
	1.3.9. пише кратку поруку (о томе куда иде, зашто касни, и сл.)	2.3.9. исправља свој текст (кри-тички чита написано,поправља текст и исправља грешке)	
	1.3.10. пише честитку (за Нову годину, рођендан), позивницу (за рођенданску прославу, забаву), разгледницу (са летовања, зимовања, екскурзије)	2.3.10. уме да попуни једноставан образац са основним подацима о себи (име, презиме, име родитеља, година рођења, адреса, телефон; школа, разред, одељење)	
		2.3.11. пише писмо (приватно) и уме да га адресира	
4. Граматика и Лексикологија	1.4.1.препознаје врсте речи (именице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	2.4.1. одређује врсте речи (име-нице, заменице, придеве, бројеве и глаголе)	3.4.1.именује врсте и подврсте речи (властите и заједничке именице; описне,присвојне и градивне приде-ве; личне заменице; основне и редне бројеве; глаголе)
	1.4.2. препознаје граматичке категорије променљивих речи (род и број заједн. именица) и глаг. време (презент,перфекат и футур)	2.4.2. препознаје подврсте речи (властите и заједничке именице; описне, присвојне и градивне придеве; личне заменице; основ. и редне бројеве)	3.4.2.уме да промени облик промен-љивих речи према задатом критери-јуму: заједничких именица према броју, а глагола, придева и замени-ца према роду и броју
	1.4.3.препознаје врсте реченица по комуникативној функцији (обавешт тајне, упитне, узвичне, заповедне) и по потврдности/од-ричности (потврдне и одричне	2.4.3. препознаје лице, род и број личних заменица у номинативу	3.4.3. препознаје прави објекат (у акузативу) и прилошке одредбе за време, место и начин
	1.4.4. препознаје антонимију	2.4.4.препознаје граматичке категорије глагола (лице, број и род) и уме да пребаци глаголе из једног глаголског врем. у друго	3.4.4. одређује значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста/контекста у којем су употребљени
	1.4.5.познаје значења речи и фразеологизама који се употребљава-ју у свакодневној комуникацији (у кући, школи и сл.)	2.4.5.препознаје субјекат и гла-голски предикат	3.4.5. употребљава речи у основ. и пренесеном/фигуративном значењу
		2.4.6. одређује врсте реченица по комуникатив. функцији (обавешт-тајне, упитне, узвичне,заповедне) и по потврдности/одричности (потврдне и одричне)	
		2.4.7.саставља реченице различи-те по комуникативној функцији и облику	

		2.4.8. препознаје синонимију	
		2.4.9.познаје значења речи и фра-зеологизама који се јављају у шк. текстовима(у уџбеницима,књига-ма из лектире и сл.) и правилно их употребљава	
5.Књижевност	1.5.1. препознаје књижевне родо-ве на основу формалних одлика поезије, прозе и драме	2.5.1. разликује лирску од епске песме	3.5.1 тумачи особине, понашање и поступке ликова позивајући се на текст.
	1.5.2. препознаје књижевне врсте (бајку и басну)	2.5.2. одређује фолклорне форме (кратке народне умотворине - пословице, загонетке, брзалице)	3.5.2. уочава узрочно-последичне везе међу догађајима у тексту
	1.5.3. одређује главни догађај и ликове (који су носиоци радње) у књижевноуметничком тексту	2.5.3. препознаје риму, стих и строфу у лирској песми	3.5.3. тумачи идеје у књижевноумет. тексту, аргументује их позивајући се на текст
	1.5.4. одређује време и место де-шавања радње у књижевноумет. тексту	2.5.4. одређује карактеристичне особине, осећања, изглед и пос-тупке ликова;и односе међу лико-вима у књижевноуметн. тексту	.
		2.5.5. уочава везе међу догађаји-ма (нпр. одређује редослед дога-ђаја у књижевноуметнич. тексту)	
		2.5.6. разликује приповедање од описивања и дијалога	
		2.5.7. разуме фигуративну употребу језика у књижевноуметничком тексту	

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК

ПРВИ РАЗРЕД - ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ - ЕНГЛЕСКИ, ФРАНЦУСКИ, НЕМАЧКИ И РУСКИ

Циљ учења страног језика у основном образовању и васпитању је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну усмену и писану комуникацију (од трећег разреда) и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА

Комуникативне функције: Поздрављање; Представљање себе и других; Давање основних информација о себи; Давање и тражење основних информација о другима; Разумевање и давање једноставних упутстава и налога; Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности; Исказивање молбе, захвалности, и извињења; Честитање; Описивање живих бића, предмета, места и појава; Исказивање потреба, осета и осећања; Исказивање положаја у простору; Изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања; Изражавање допадања/недопадања;

ИСХОДИ: По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства; представи себе и другог; разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих; разуме кратка и једноставна упутства и налоге и реагује на њих; даје кратка и једноставна упутства и налоге; разуме позив и реагује на њега; упути позив на заједничку активност; разуме кратке и једноставне молбе и реагује на њих; упути кратке и једноставне молбе; искаже и прихвати захвалност и извињење на једноставан начин; разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; упути једноставне честитке; препозна и именује жива бића, предмете и места из непосредног окружења; разуме једноставне описе живих бића, предмета и места; опише жива бића, предмете и места користећи једноставна језичка средства; разуме свакодневне исказе у вези са непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима; разуме једноставна обавештења о положају у простору и реагује на њих; тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о положају у простору; разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање и реагује на њих; тражи и даје једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/непоседовање; разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања и реагује на њих; тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима.

ЈЕЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ У КОМУНИКАТИВНИМ СИТУАЦИЈАМА И (ИНТЕР)КУЛТУРНИ САДРЖАЈИ

Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Реаговање на усмени импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично); успостављања контакта при сусрету; Слушање кратких и једноставних текстова у којима се неко представља; представљање себе и других особа, присутних и одсутних; Слушање налога и упутстава и реаговање на њих; давање кратких и једноставних упутстава

(комуникација у учионици - упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично); Слушање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих (позив на рођендан, игру, дружење...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, уз коришћење најједноставнијих израза; Слушање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог одговора на исказану молбу; изражавање и прихватање молби, захвалности и извињења; Слушање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан; реаговање на упућену честитку и упућивање кратких пригодних честитки; Слушање краћих једноставних описа живих бића, предмета и места у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених описа живих бића, предмета и места; Слушање исказа у вези са потребама, осетима, осећањима; саопштавање својих потреба, осета и осећања и (емпатично) реаговање на туђа; Слушање кратких текстова у којима се на једноставан начин описује положај у простору; усмено тражење и давање информација о положају у простору; Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања и реаговање на њих; усмено исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања; Слушање кратких текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено исказивање слагања/неслагања, допадања/недопадања;

(Интер)културни садржаји: Формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости; Препознавање најосновнијих сличности и разлика у начину упознавања и представљања; руска лична имена и надимци; Поштовање основних норми учтивости; Дечје песме одговарајућег садржаја; Прикладно прихватање и одбијање позива; прослава рођендана, игре, забава и разонода; Правила учтиве комуникације; Најзначајнији празници и начин обележавања/прославе и честитања; пригодне дечје песме и игре; Дечје песме и приче одговарајућег садржаја; Култура становања: село, град, кућа, стан, просторије у стану; Породица, пријатељи, кућни љубимци, играчке; Храна и пиће

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

- Посматрање и праћење,
- усмена провера кроз играње улога у паровима,
- симулације у паровимаи групама,
- задаци у радној свесци,
- тестови слушања,
- различите технике формативног оцењивања,
- ученички радови/пројекти.

Други разред

ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

ЦИЉ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писаном (од трећег разреда) облику о темама из његовог непосредног окружења. У исто време, настава страних језика треба да: подстакне потребу за учењем страних језика; подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика; олакша разумевање других и различитих култура и традиција; стимулише машту, креативност и радозналост; подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

ОПШТИ СТАНДАРДИ - кроз наставу страног језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ -

Разумевање говора: ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама;

Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника;

Интеракција: ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама;

Знања о језику: ученик препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика;

ЗАДАЦИ НА НИВОУ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА -

Разумевање говора: разликује језик који учи од других језика; препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију; разуме вербални садржај уз помоћ облика невербалне комуникације; разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.); развија способност и навику слушања са разумевањем;

Усмено изражавање: разговетно изговара гласове, научене речи и изразе, акцентује речи, поштује ритам и интонацију; даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ; описује кратким и једноставним језичким структурама себе и друге у познатим ситуацијама; именује ствари из непосредног окружења у вези са темама које се обрађују; репродукује, сам или у групи, кратке рецитације и бројалице и пева познате песмице;

Интеракција: реагује вербално и невербално на упутства и постављена питања о познатим темама; поставља једноставна питања; изражава допадање и недопадање; учествује у игри и комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.);

Знања о језику: препознаје шта је ново научио; препознаје, на елементарном нивоу, гласовну структуру језика који учи и уочава разлику у односу на матерњи језик; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

ТРЕЋИ РАЗРЕД - ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

ЦИЉ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. У исто време, настава страних језика треба да: подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика; олакша разумевање других и различитих култура и традиција; стимулише машту, креативност и радозналост; подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

ОПШТИ СТАНДАРДИ - кроз наставу страног језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ -

Разумевање говора: ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама;

Разумевање писаног текста: ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са познатим темама;

Усмено изражавање: ученик усмено изражава садржаје у вези са познатим темама, самостално или уз помоћ наставника;

Писмено изражавање: ученик у писаној форми изражава краће поруке према познатом узору, поштујући правила писаног кода;

Интеракција: ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује кратке информације у вези са познатим темама;

Знања о језику: ученик препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика;

ЗАДАЦИ НА НИВОУ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА -

Разумевање говора: препознаје гласове (посебно оне којих нема у матерњем језику) у говорном ланцу, акценат, ритам и интонацију; разуме кратке дијалоге, приче и песме о познатим темама, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство итд.);

Разумевање писаног текста: препознаје слова, написане речи и реченице које је усмено већ усвојио и поштује правописне знаке приликом читања; разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама;

Усмено изражавање: разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију; даје основне информације о себи и свом окружењу, самостално и уз наставникову помоћ; описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију, користећи усвојене речи и реченичне моделе;

Интеракција: са саговорницима размењује неколико основних исказа у вези са конкретном ситуацијом; размењује информације о хронолошком и метеоролошком времену; учествује у комуникацији (у пару, у групи, итд.); препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења;

Писмено изражавање: поштујући правопис преписује, допуњава и пише речи и краће реченице у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; пише своје личне податке (име, презиме и адресу); прави спискове са различитим наменама (куповина, прослава рођендана, обавезе у току дана...); допуњава честитку;

Знања о језику: препознаје основне граматичке елементе; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ -

Говорне ситуације: Представљање себе и других; Поздрављање; Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама); Разумевање и давање једноставних упутстава и команди; Постављање и одговарање на питања; Молбе и изрази захвалности; Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности; Изражавање допадања/недопадања; Изражавање физичких сензација и потреба; Именовање активности (у вези са темама); Исказивање просторних односа и величина (*Идем*, *долазим из...*, *Лево*, *десно*, *горе*, *доле...*); Давање и тражење информација о себи и другима; Тражење и давање обавештења; Описивање лица и предмета; Изрицање забране и реаговање на забрану; Изражавање припадања и поседовања; Тражење и давање обавештења о времену на часовнику - пуни сати; Скретање пажње; Тражење мишљења и изражавање слагања/ неслагања.

ТЕМАТИКА -

Школа: школски простор, активности излети;

Ја и моји другови: дружење; спорт;

Породица и блиско окружење: шира породица, суседи и пријатељи; кућни љубимци и обавезе према њима;

Празници: Божић, Нова година, Ускрс и други важни празници;

Мој дом: обавезе у кући;

Исхрана: оброци, омиљена храна, здрава храна; навике у исхрани у земљама чији се језик учи;

Одећа: одевни предмети; прикладно одевање;

Окружење: место и улица где станујем; важне установе у окружењу (биоскоп, школа, позориште, пошта, музеј, банка, болница); посете установама;

Остало: годишња доба, месеци, дани у недељи и делови дана; основни подаци о земљи чији се језик учи.

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД - ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

ЦИЉ наставе страног језика на млађем школском узрасту је да оспособи ученика да на страном језику комуницира на основном нивоу у усменом и писаном облику о темама из његовог непосредног окружења. У исто време, настава страних језика треба да: подстакне развијање свести о сопственом напредовању ради јачања мотивације за учење језика; олакша разумевање других и различитих култура и традиција; стимулише машту, креативност и радозналост; подстиче употребу страног језика у личне сврхе и из задовољства.

ОПШТИ СТАНДАРДИ - кроз наставу страног језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ -

Разумевање говора: ученик разуме и реагује на краћи усмени текст у вези са познатим темама;
Разумевање писаног текста: ученик чита са разумевањем кратке писане и илустроване текстове у вези са познатим темама;
Усмено изражавање: ученик самостално усмено изражава садржаје у вези са познатим темама;
Писмено изражавање: ученик у писаној форми изражава краће садржаје у вези са познатим темама, поштујући правила писаног кода;
Интеракција: ученик остварује комуникацију и са саговорницима размењује информације у вези са познатим темамапоштујући социокултурне норме комуникације;
Знања о језику: ученик препознаје основне принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај личног залагања у процесу учења страног језика;

ЗАДАЦИ НА НИВОУ ЈЕЗИЧКИХ ВЕШТИНА -

Разумевање говора: разуме општи садржај кратких и прилагођених текстова после неколико слушања; разуме краће дијалоге (до 5 реплика / питања и одговора), прилагођене приче и песме у оквиру тема предвиђених програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа и адекватно реагује на појединачне делове усмених порука издвајајући битне информације (датум, време, место, особе, количину...); разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.);
Разумевање писаног текста: разуме краћи текст (до 50 речи), написане речи и реченице састављене углавном од познатих језичких елемената (речи и језичке структуре предвиђене програмом); разуме основна значења кратких писаних и илустрованих текстова о познатим темама; разуме и реагује на одговарајући начин на писане поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на игру, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости и планови за будућност итд.);

Усмено изражавање: разговетно изговара гласове, акцентује речи, поштује ритам и интонацију; самостално даје информације о себи и свом окружењу; описује у неколико реченица познату радњу или ситуацију препричава општи садржај прочитаног или саслушаног текста, користећи усвојене језичке елементе и структуре;

Интеракција: у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези са контекстом учионице, активностима у учионици, свакодневним активностима и договорима (у садашњости и будућности), као и догађајима из непосредне прошлости; размењује информације о хронолошком и метеоролошком времену; учествује у комуникацији (у пару, у групи итд.) поштујући социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге...); препознаје кад нешто не разуме, поставља питања и тражи разјашњења;

Писмено изражавање: допуњава и пише реченице и краће текстове (до 5 реченица, односно 20 речи), чију кохерентност и кохезију постиже користећи језичке елементе предвиђене програмом и у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем, користећи познате тематске и језичке елементе; препричава текст, пише честитку или разгледницу, поруку, позивницу и др.; попуњава формулар или пријаву (име, презиме, улица и број, место и поштански број, датум рођења);

Знања о језику: препознаје и користи предвиђене граматичке садржаје (глаголска времена: садашње, прошло и будуће време у јасно контекстуализованим структурама, односно без теоријског објашњавања и инсистирања на апсолутној граматичкој тачности); поштује ред речи у реченици; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

ТЕМАТИКА -

Школа: склоности према предметима, активности и теме по предметима, школски дан;

Ја и моји другови: хоби, заједничке активности, солидарност и толеранција (помоћ другу/другарици, позајмљивање ствари, ужине, подела одговорности);

Породица и блиско окружење: слободно време у породици, породична путовања и излети - подела послова и обавеза у породици - опис и особине животиња; однос према животињама;

Празници: прославе и манифестације у оквиру школе и ван ње (Дан школе, такмичења, ревије...);

Мој дом: дневни распоред активности током радних дана и викендом (учење, игре, обавезе...);

Исхрана: оброци ван куће (ресторан, ужина у школи, куповина у супермаркету...);

Одећа: одевни предмети за одређене прилике (формално и неформално одевање) - народна ношња земаља чији се језик изучава;

Окружење: суседски односи - екологија, однос према човековој околини;

Остало: знаменитости земаља чији се језик учи - пригодна дечја прича или бајка - бројеви до 1.000 - исказивање времена (детаљно) - коришћење новца.

КОМУНИКАТИВНЕ ФУНКЦИЈЕ -

Говорне ситуације:

- Представљање себе и других;
- Поздрављање;
- Идентификација и именовање особа, објеката, делова тела, животиња, боја, бројева, итд. (у вези са темама);
- Разумевање и давање једноставних упутстава и команди;
- Постављање и одговарање на питања;
- Молбе и изрази захвалности;
- Примање и давање позива за учешће у игри/групној активности;
- Изражавање допадања/недопадања;
- Изражавање физичких сензација и потреба;
- Именовање активности (у вези са темама);
- Исказивање просторних односа и величина (*Идем*, *долазим из...*, *Лево*, *десно*, *горе*, *доле...*);
- Давање и тражење информација о себи и другима;
- Тражење и давање обавештења;
- Описивање лица и предмета;
- Изрицање забране и реаговање на забрану;
- Изражавање припадања и поседовања;
- Тражење и давање обавештења о времену на часовнику;
- Скретање пажње;
- Тражење мишљења и изражавање слагања/неслагања;
- Исказивање извињења и оправдања.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА У ПРВОМ ЦИКЛУСУ ОБРАЗОВАЊА

Програм предмета страни језик у првом циклусу основне школе усмерен је на развој функционалних знања и усмерен је на активности које ученик успешно реализује користећи страни језик. Формално и садржински, централну улогу имају комуникативне функције (поздрављање, представљање себе и других, разумевање и давање упутстава, позив и реаговање на пизив, итд). Комуникативне функције се преносе, усвајају и увежбавају током читавог образовног циклуса с растућим степеном сложености.

Примена комуникативног приступа у настави страних језика заснива се на томе да се спроводе следећи ставови: - циљни језик се употребљава у контекстима који су осмишљени тако да одговарају атмосфери заједништва и сарадње; - говор наставника треба да буде прилагођен узрасту и знањима ученика; - наставник мора бити сигуран да је порука пренесена и да се њено језичко и културолошко значење разуме; - знања ученика се не мере према изворном говорнику већ према јасно одређеним критеријумима који одговарају узрасту и знању ученика; - наставник треба да организује наставу која се заснива и на социјалној интеракцији; - наставник упућује у законитости усменог и писаног (од трећег разреда) кода и њиховог међусобног односа; - граматички садржаји би требало да се уводе у оквиру контекстуализованих примера, у складу са нивоом, без детаљних објашњења, осим ако ученици на њима не инсистирају.

Комуникативно-интерактивни приступ подразумева и да се садржаји усвајају кроз циљано учествовање у друштвеном чину; да наставник омогућава приступ и креирање нових идеја; да се поред наставнихј материјала користе и додатни материјали; да се рад на дневном нивоу може прилагођавати физичким условима, окружење прилагодити потребама ученика, да се остварује корелација са другим предметима у циљу подстицања когнитивног развоја ученика; за увођење новог лексичког материјала користити познате граматичке структуре, интернационализме и речи које су ученицима познате.

Када су у питању технике и активности, препоручује се следеће: - динамично смењивање техника/ активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; - слушање и реаговање на упутства наставника или говорника са аудио записа на циљном језику (а у складу са узрастом и нивоима знања ученика); - рад у паровима/групама, мануелне активности (израда паноа, постера и сл); - вежбе слушања и разумевање преслушаног; - игре примерене узрасту и знању ученика; - класирање и упоређивање; - „превођење" исказа у гест и обрнуто.

Енглески језик

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 1. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Hello	3	6	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1
2.	School	3	5	8	1.1.1.1.1.2.1.1.3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.2.4. 1.3.1.
3.	Family and Friends	3	5	8	1.1.1. 1.1.2 .1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.
4.	You and Me	4	5	9	1.1.1. 1.1.2.1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4.1.3.1. 2.1.1.
5.	Toys and games	3	5	8	1.1.1.1.1.2.1.1. 1.1.21. 1.1.22. 3. 1.1.4. 1.1.10. 1.1.11.1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1.1.2.4.1.3.1.
6.	My body	3	6	9	1.1.1. 1.1.2.1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.10. 1.1.11. 1.1.12.1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4.1.3.1. 2.1.1.
7.	Food	3	7	10	1.1.1. 1.1.2.1.1.3. 1.1.4. 1.1.5.1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.4.1.3.1. 2.1.1.
8.	My house	3	8	11	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10.1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.
укупно		25	47	72	

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 2. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1	We're back	1,5	7,5	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
2	Party time	1,5	6,5	8	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11.1.1.15. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
3	Home and family	1,5	6,5	8	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15.1.1.22. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.
4	You and me	3	6	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.21. 1.1.22. 1.2.1. 1.3.1.2.1.1.2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
5	Animals	2	6	8	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15.1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
6	My town	3	6	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15.1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
7	My favourite food	3	7	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15.1.1.22. 1.2.1. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25.
8	Clothes	3	8	11	11.1.1. 1.1.2. 1.2.1. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.22. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.12. 2.1.25. 2.3.1.
	Укупно:	18,5	53,5	72	

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 3. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	New friends	3	9	12	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.3.2.
2.	People	5	8	13	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.6.2.1.19.2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
3.	Happy days	4,5	8,5	13	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8.1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1.2.1.6. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
4.	At home	4,5	8,5	13	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
5.	Around town	4	7	11	1.1.2. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.11. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.6. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.22.
6.	Good times	3	7	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23.1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2.2.1.6. 2.1.7. 2.1.12. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.2.1. 2.3.2.
	Укупно:	24	48	72	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 4. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	About Me	3	9	12	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.20. 1.1.21.1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.120. 2.3.2.
2.	People	3	9	12	1.1.1.1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11.1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22.1.1.23 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
3.	Environment	3,5	9,5	13	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13.1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
4.	Shopping	4,5	8,5	13	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13.1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26. 2.3.2.
5.	Free time	4	8	12	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. .2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26.
6.	Stories	3	7	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.18. 1.1.20. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. .2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.25 2.1.26.
	Укупно:	21	51	72	

Француски језик

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 1. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Mon école	6	4	10
2.	Mes amis	6	4	10
3.	Ma famille	6	4	10
4.	Mes fetes	4	4	8
5.	Ma ville	6	3	9
6.	Mes repas	6	3	9
7.	Ma mode	4	4	8
8.	Mon monde	4	4	8
	укупно	42	30	72

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Mon école	6	4	10
2.	Mes amis	6	4	10
3.	Ma famille	6	4	10
4.	Mes fetes	4	4	8
5.	Ma ville	6	3	9
6.	Mes repas	6	3	9
7.	Ma mode	4	4	8
8.	Mon monde	4	4	8
	укупно	42	30	72

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Mon école	6	4	10
2.	Mes amis	6	4	10
3.	Ma famille	6	4	10
4.	Mes fetes	4	4	8
5.	Ma ville	6	3	9
6.	Mes repas	6	3	9
7.	Ma mode	4	4	8
8.	Mon monde	4	4	8
	укупно	42	30	72

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Mon école	6	4	10
2.	Mes amis	6	4	10
3.	Ma famille	6	4	10
4.	Mes fetes	4	4	8
5.	Ma ville	6	3	9
6.	Mes repas	6	3	9
7.	Ma mode	4	4	8
8.	Mon monde	4	4	8
	укупно	42	30	72

Немачки језик

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК 1. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Schule	8	6	12
2.	Ich und meine Freunde	8	6	14
3.	Meine Familie	6	4	10
4.	Mein Zuhause	4	4	8
5.	Kleidung	6	3	9
6.	Essen und Trinken	6	3	9
7.	Hier libe ich	4	4	8
	укупно	42	30	72

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Schule	8	6	12
2.	Meine Freunde	8	6	14
3.	Meine Familie	6	4	10
4.	Mein Haus	4	4	8
5.	Kleidung	6	3	9
6.	Essen und Trinken	6	3	9
7.	Hier libe ich	4	4	8
	укупно	42	30	72

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Schule	8	6	12
2.	Ich und meine Freunde	8	6	14
3.	Meine Familie	6	4	10
4.	Mein Zuhause	4	4	8
5.	Kleidung	6	3	9
6.	Essen und Trinken	6	3	9
7.	Hier libe ich	4	4	8
	укупно	42	30	72

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Schule	8	6	12
2.	Ich und meine Freunde	8	6	14
3.	Meine Familie	6	4	10
4.	Mein Zuhause	4	4	8
5.	Kleidung	6	3	9
6.	Essen und Trinken	6	3	9
7.	Hier libe ich	4	4	8
	укупно	42	30	72

Руски језик

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУСКИ ЈЕЗИК 1. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Здравствуй, школа!	4	5	9
2.	Давай дружить!	4	5	9
3.	Моя семья	4	5	9
4.	С праздником!	4	5	9
5.	Мой дом	4	5	9
6.	Ах, как вкусно!	3	6	9
7.	Что надеть?	3	6	9
8.	Где ты живешь?	3	6	9
	укупно	29	43	72

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУСКИ ЈЕЗИК 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Здравствуй, школа!	4	5	9
2.	Давай дружить!	4	5	9
3.	Моя семья	4	5	9
4.	С праздником!	4	5	9
5.	Мой дом	4	5	9
6.	Ах, как вкусно!	3	6	9
7.	Что надеть?	3	6	9
8.	Где ты живешь?	3	6	9
	укупно	29	43	72

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУСКИ ЈЕЗИК 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Теремок; Репка; Лесенка	3	6	9
2.	Азбука; Наш друг Миша; Наш класс	4	5	9
3.	На уроке; В парке	3	6	9
4.	С Новым годом; С днем рождения	4	5	9
5.	С добрым утром; Чего тебе хочется?	4	5	9
6.	На кого мы похожи? У меня котенок	4	5	9
7.	На какой улице ты живешь? Мы идем в театр	5	4	9
8.	В деревне; Каникулы	4	5	9
	укупно	31	41	72

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУСКИ ЈЕЗИК 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Наша школа	3	6	9
2.	Белград - Радость Европы!	4	5	9
3.	Который час? Сколько времени?	3	6	9
4.	Зимние радости	4	5	9
5.	Дома в воскресенье	4	5	9
6.	День школы	3	6	9
7.	В цирке	4	5	9
8.	Летние каникулы	3	6	9
	укупно	28	44	72

МАТЕМАТИКА

Први разред

Циљ учења предмета математика је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МАТЕМАТИКА 1. РАЗРЕД				
ОБЛАСТ	**ТЕМЕ**	**обрада**	**остали облици**	**Број часова**
Геометрија	**ПОЛОЖАЈ, ВЕЛИЧИНА И ОБЛИК ПРЕДМЕТА ЛИНИЈА**	11	16	27
Бројеви		57	89	146
Мерење и мере		3	4	7
	укупно	**71**	**109**	**180**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- одреди међусобни положај предмета и бића и њихов положај у односу на тло;
- упореди предмете и бића по величини;
- уочи и именује геометријске облике предмета из непосредне околине;
- именује геометријска тела ифигуре;
- групише предмете и бића са заједничким својством;
- сложи/разложи фигуру која се састоји од познатих облика;
- разликује: криву, праву, изломљену, затворену и отворену линију;
- црта праву линију и дуж помоћу лењира;
- Броји унапред и уназад и са прескоком;
- прочита, запише, упореди и уреди бројеве прве стотине и прикаже их на бројевној правој;
- користи редне бројеве;
- разликује парне и непарне бројеве, одреди највећи и најмањи број, претходника и следбеника;
- користи појмове: сабирак, збир,умањеник, умањилац, разлика;
- сабира и одузима два једноцифрена броја не записујући поступак;
- сабира и одузима до 100 без прелаза преко десетице;
- растави број на сабирке и примени замену места и здруживање сабирака ради лакшег рачунања;
- реши текстуални задатак са једном операцијом;
- разликује новчане апоене до 100 динара и упореди њихову вредност;

- уочи правило и одреди следећи члан започетог низа;
- прочита и користи податке са једноставнијег стубичног и сликовног дијаграма или табеле;
- измери дужину задатом, нестандардном јединицом мере;
- преслика тачке и фигуре у квадратној мрежи на основу задатог упутства.

Кључни појмови:

- Односи у простору,
- Геометријски облици,
- Број,
- Сабирање и одузимање
- Мерење

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

1. Свакодневно посматрање, усмено испитивање, разговор.
2. Писмено испитивање, писмене и контролне вежбе после сваке реализоване теме, наставни листови, краће писмене провере.
3. Активности залагање на часу.
4. Израда домаћих задатака.

Образовни стандарди

	основни	средњи	напредни
1. Природни бројеви до 100	1.1.1 зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	2.1.1уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом	3.1.1.уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју
	1.1.2 рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде	2.1.2.уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	3.1.2.рачуна вредност израза с највише две операције
		2.1.3.уме да примени својства прир бројева (паран, непаран, највећи, најмањи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем	3.1.3.зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени
		2.1.4.сабира и одузима, рачуна вредност израза	3.1.4.уме да израчуна бројевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет
		2.1.5уме да решава једначине	3.1.5уме да решава сложеније проблемске задатке дате у текстуалној форми

2.Мерење и мере	1.2.1 зна јединице за мерење дужине и њихове односе	2.2.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	3.2.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама
3. Геометрија	1.3.1. уме да именује геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометријска објекта у равни (паралелност, нормалност, припадност)	2 .3.1.користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	3.3.1.претвара јединице за мерење дужине
		2.3.2.уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МАТЕМАТИКА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Природни бројеви до 100	65	80	145
2.	Геометријски облици	15	10	25
3.	Мерење и мере	5	5	10
	укупно	85	95	180

Циљ:
Циљ наставе математике јесте да ученици усвоје елементарна знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да допринесе развијању менталних способности, формирању научног погхледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Оперативни задаци у другом разреду:
Ученици треба да:

- савладају сабирање и одузимање до 100;
- схвате множење као сабирање једнаких сабирака, упознају и користе термине и знак множења;
- упознају операцију дељења, користе термине и знак дељења;
- упознају комутативност и асоцијативност рачунских операција;
- уочавају својство нуле као сабирака, чиниоца и дељеника, а јединице као чиниоца и делиоца;
- савладају таблицу множења једноцифрених бројева и одговарајуће случајеве дељења;
- савладају множење и дељење у оквиру 100, упознају функцију заграде и редослед извођења рачунских операција;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова збир, разлику, производ и количник, као и да знају да одреде вредност израза са две операције;

- упознају употребу слова као ознаку за непознати број у најједноставнијим примерима;сабирања и одузимања;
- умеју да решавају текстуалне задатке с једном и две рачунске операције, као и једначине с једном операцијом;
- схвате појам половине;
- уочавају и стичу одређену спретност у цртању праве и дужи као и разних кривих и изломљених линија;
- уочавају и цртају правуогаоник и квадрат на квадратној мрежи;
- упознају и примењује мере за дужину (m,dm,cm) и време (час, минут, дан, седмица, месец).

Образовни стандарди

	основни	Средњи	напредни
1. Природни бројеви и операције са њима	1.1.1 зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	2.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева (па-ран, непаран, највећи, најма-њи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем	3.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева у решавању проблемских задатака
	1.1.2 рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде	2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју	3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.
	1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде	2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза	3.1.3. уме да израчуна бро-јевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет
	1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом	2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције	3.1.4. уме да решава сложени-је проблемске задатке дате у текстуалној форми
	1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	2.1.5. уме да решава једначине	3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом
2.Геометрија	1.2.1. уме да именује геом. објекте у равни (квадрат, круг,троугао,право-угаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометр. објекта у равни (пара-лелност, нормалност, припадност)	2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	3.2.1. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
	1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе	2.2.2. претвара јединице за мерење дужине	3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника

2.Геометрија	1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	2.2.3. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугао-ника када су подаци дати у истим мерним јединицама	
3.Разломци	1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак n/1(n ≤ 10) и препозна његов графички приказ	2.3.1. уме да препозна разло-мак b/a (b ≤ 10, a < b) када је графички приказан на фигури подељеној на b делова	3.3.1. уме да прочита,формал-но запише и графички прика-же разломак b/a (b ≤ 10, a < b)
	1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређу-је разломке облика n/1(n ≤ 10)	3.3.2. зна да израчуна део b/a(b ≤ 10, a < b) неке целине и користи то у задацима
4.Мерење и мере	1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама	2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, ме-сец, година, век) и уме да пре-твара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама
	1.4.2. зна коју јединицу мере да упо-треби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)	2.4.2. зна јединице за време (се-кунда,минут,сат,дан,месец, годи-на) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности
	1.4.3. зна коју јединицу мере да упо-треби за мерење задате масе (g, kg, t)	2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање	3.4.3. претвара јединице за мерење масе
		2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање	

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МАТЕМАТИКА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Природни бројеви до 1000	4	6	10
2.	Основне рачунске операције у скупу природних бројева	50	78	128
3.	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	12	20	32
4.	Марење и мере	4	6	10
	укупно	70	110	180

Циљ:

Циљ наставе математике у трећем разеду основне школе јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе; да упути ученике за успешно настављање математичког образовања и самообразовање, као и да доприноси развијању менталних спсобности, формирању научног погледа на свет и свестраном развоју личности ученика.

Оперативни задаци у трећем разреду:

Ученици треба да:

- савладају читање, писање и упоређивање природних бројева до 1000;
- упознају римске цифре (I, V, X, L, C, D, M) и принцип читања и писања бројева помоћу њих;
- успешно обављају све четири рачунске операције до 1000.
- упозната својства операција користе за рационалније (лакше) рачунање;
- упознају зависност резултата од компонената операција;
- знају да израчунају вредност бројевног израза са највише три операције;
- умеју да прочитају и запишу помоћу слова својства рачунских операција;
- знају да одреде вредност израза са словима из дате вредности слова;
- знају да решавају једноставније једначине у скупу бројева до 1000;
- упознају и правилно записују разломке чији је бројилац 1, а именилац мањи или једнак 10;
- успешно решавају текстуалне задатке;
- формирају представе о правој и полуправој;
- уочавају и умеју да цртају прав, оштар и туп угао;
- знају да цртају паралелне и нормалне праве, квадрат, правоугаоник, троугао и кружницу (помоћу лењира, троугаоника и шестара);
- стичу представу о подударности фигура (преко модела и вртања);
- знају да одреде обим правоугаоника, квадрата и троугла;
- упознају мерење масе тела и запремине течности, као и нове јединице за време (година, век);

Образовни стандарди

	основни	средњи	напредни
1. Природни бројеви и операције са њима	1.1.1 зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	2.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева (па-ран, непаран, највећи, најма-њи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем	3.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева у решавању проблемских задатака
	1.1.2 рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде	2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју	3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.
	1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде	2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза	3.1.3. уме да израчуна бро-јевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет

	основни	средњи	напредни
1. Природни бројеви и операције са њима	1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом	2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције	3.1.4. уме да решава сложени-је проблемске задатке дате у текстуалној форми
	1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	2.1.5. уме да решава једначине	3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом
2.Геометрија	1.2.1. уме да именује геом. објекте у равни (квадрат, круг,троугао,право-угаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометр. објекта у равни (пара-лелност, нормалност, припадност)	2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	3.2.1. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
	1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе	2.2.2. претвара јединице за мерење дужине	3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
	1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	2.2.3. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугао-ника када су подаци дати у истим мерним јединицама	
3.Разломци	1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $n/1(n \leq 10)$ и препозна његов графички приказ	2.3.1. уме да препозна разло-мак b/a $(b \leq 10, a < b)$ када је графички приказан на фигури подељеној на b делова	3.3.1. уме да прочита,формално запише и графички прика-же разломак b/a $(b \leq 10, a < b)$
	1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке целине	2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређу-је разломке облика $n/1(n \leq 10)$	3.3.2. зна да израчуна део $b/a(b \leq 10, a < b)$ неке целине и користи то у задацима
4.Мерење и мере	1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама	2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, месец, година, век) и уме да претвара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама
	1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)	2.4.2. зна јединице за време (секунда,минут,сат,дан,месец, годи-на) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности
4.Мерење и мере	1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t)	2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање	3.4.3. претвара јединице за мерење масе
		2.4.4. претвара јединице за мерење масе из већих у мање	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МАТЕМАТИКА 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Скупи природних бројева	50	82	132
2.	Мерења и мере	4	6	10
3.	Површина	12	18	30
4.	Писмени задаци	4	4	8
	укупно	70	110	180

Циљ:
Циљ наставе математике у основној школи јесте: да ученици усвоје елементарна математичка знања која су потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање; као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Оперативни задаци у четвртом разреду:
Ученици треба да:

- успешно савладају читање и писање природних бројева у декадном бројевном систему;
- упознају скуп природних бројева;
- науче да природне бројеве приказују тачкама бројевне полуправе;
- умеју да читају и записују помоћу слова основна својства рачунских операција;
- упознају и уочавају зависност између резултата и компонената операције (на примерима);
- примењују упозната својства рачунских операција при трансформисању израза и у случају рачунских олакшица;
- знају да читају, састављају и израчунавају вредност израза са више операција;
- знају да решавају једноставне једначине и неједначине (упознатих облика) у скупу природних бројева;
- успешно решавају задатке дате у текстуалној форми;
- упознају разломке (наведене у садржају програма), њихово читање, писање и значење, уз коришћење одговарајућих термина;
- знају да цртају мреже и праве моделе коцке и квадра;
- упознају јединице за површину и примењују их при израчунавању површине квадрата, правоугаоника, квадра и коцке.

Задаци наставе математике јесу:

- да ученици стичу знања неопходна за разумевање квантитативних и просторних односа и законитости у разним појавама у природи, друштву и свакодневном животу;
- да ученици стичу основну математичку културу потребну за откривање улоге и примене математике у различитим подручјима човекове делатности (математичко моделовање), за успешно настављање образовања и укључивање у рад;

- да развија ученикову способност посматрања, опажања и логичког, критичког, стваралачког и апстрактног мишљења;
- да развија културне, радне, етичке и естетске навике ученика, као и математичку радозналост у посматрању и изучавању природних појава;
- да ученици стичу навику и обучавају се у коришћењу разноврсних извора знања;
- да ученицима омогући разумевање одговарајућих садржаја природних наука и допринесе радном и политехничком васпитању и образовању;
- да изграђује позитивне особине ученикове личности, као што су: истинољубивост, упорност, систематичност, уредност, тачност, одговорност, смисао за самосталан рад;
- да интерпретацијом математичких садржаја и упознавањем основних математичких метода допринесе формирању правилног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика;
- да ученици стичу способност изражавања математичким језиком, јасноћу и прецизност изражавања у писменом и усменом облику;
- да ученици усвоје основне чињенице о скуповима, релацијама и пресликавањима;
- да ученици савладају основне операције с природним, целим, рационалним и реалним бројевима, као и основне законе тих операција;
- да ученици упознају најважније равне и просторне геометријске фигуре и њихове узајамне односе;
- да оспособи ученике за прецизност у мерењу, цртању и геометријским конструкцијама.

Образовни стандарди

	основни	средњи	напредни
1. Природни бројеви и операције са њима	1.1.1 зна да прочита и запише дати број, уме да упореди бројеве по величини и да прикаже број на датој бројевној полуправој	2.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева (па-ран, непаран, највећи, најма-њи, претходни, следећи број) и разуме декадни бројни систем	3.1.1. уме да примени свој-ства природних бројева у решавању проблемских задатака
	1.1.2 рачуна вредност бројевног израза са највише две операције сабирања и одузимања у оквиру прве хиљаде	2.1.2. уме да одреди десетицу, стотину и хиљаду најближу датом броју	3.1.2. зна својства операција сабирања и одузимања и уме да их примени.
	1.1.3. множи и дели без остатка (троцифрене бројеве једноцифреним) у оквиру прве хиљаде	2.1.3. сабира и одузима, рачуна вредност израза	3.1.3. уме да израчуна бро-јевну вредност израза са више операција, поштујући приоритет
	1.1.4. уме да на основу текста правилно постави израз са једном рачунском операцијом	2.1.4. рачуна вредност израза с највише две операције	3.1.4. уме да решава сложени-је проблемске задатке дате у текстуалној форми
	1.1.5. уме да решава једноставне једначине у оквиру прве хиљаде	2.1.5. уме да решава једначине	3.1.5. уме да одреди решења неједначине са једном операцијом

2.Геометрија	1.2.1. уме да именује геом. објекте у равни (квадрат, круг,троугао,право-угаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и уочава међусобне односе два геометр. објекта у равни (пара-лелност, нормалност, припадност)	2.2.1. уочава међусобне односе геометријских објеката у равни	3.2.1. претвара јединице за мерење површине из већих у мање
	1.2.2. зна јединице за мерење дужине и њихове односе	2.2.2. претвара јединице за мерење дужине	3.2.2. уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугаоника
	1.2.3. користи поступак мерења дужине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	2.2.3. зна јединице за мерење површине и њихове односе	3.2.3. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника
	1.2.4. користи поступак мерења површине објекта, приказаног на слици, при чему је дата мерна јединица	2.2.4.уме да израчуна обим троугла, квадрата и правоугао-ника када су подаци дати у истим мерним јединицама	3.2.4. уме да израчуна обим и површину сложених фигура у равни када су подаци дати у истим мерним јединицама
		2.2.5. уме да израчуна површину квадрата и правоугаоника када су подаци дати у истим мерним јединицама	
		2.2.6. препознаје мрежу коцке и квадра и уме да израчуна њихову површину када су подаци дати у истим мерним јединицама	
3.Разломци	1.3.1. уме да прочита и формално запише разломак $n/1(n \leq 10)$ и препозна његов графички приказ	2.3.1. уме да препозна разло-мак $b/a(b \leq 10, a < b)$ када је графички приказан на фигури подељеној на b делова	3.3.1. уме да прочита,формал-но запише и графички прика-же разломак b/a $(b \leq 10, a < b)$
	1.3.2. уме да израчуна половину, четвртину и десетину неке	2.3.2. уме да израчуна n-ти део неке целине и обрнуто, упоређу-	3.3.2. зна да израчуна део $b/a(b \leq 10, a < b)$ неке целине и користи то у задацима
4.Мерење и мере	1.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у једноставним ситуацијама	2.4.1. уме да изрази одређену суму новца преко различитих апоена и рачуна са новцем у сложенијим ситуацијама	3.4.1. зна јединице за време (секунда, минут, сат, дан, ме-сец, година, век) и уме да пре-твара из једне јединице у другу и пореди временске интервале у сложенијим ситуацијама
	1.4.2. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате запремине течности (l, dl, ml)	2.4.2. зна јединице за време (се-кунда,минут,сат,дан,месец, годи-на) и уме да претвара веће у мање и пореди временске интервале у једноставним ситуацијама	3.4.2. претвара јединице за мерење запремине течности
	1.4.3. зна коју јединицу мере да употреби за мерење задате масе (g, kg, t)	2.4.3. претвара јединице за мерење запремине течности из већих у мање	3.4.3. претвара јединице за мерење масе
	1.4.4. уме да чита једноставније	2.4.4. претвара јединице за мерење	
		2.4.5. уме да користи податке приказане графички или табе-ларно у решавању једнос. задатака и уме графички да представи дате податке	

Свет око нас

Први разред

Циљ учења предмета свет око нас јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА-СВЕТ ОКО НАС 1. РАЗРЕД				
ОБЛАСТ	**ТЕМЕ**	**обрада**	**Остали облици**	**Број часова**
НЕПОСРЕДНО ОКРУЖЕЊЕ	Ја и други	4	4	8
	Породични дом, школа	6	4	10
	Здравље и безбедност	5	4	9
	Оријентација у простору и времену	5	4	9
	Човек ствара	5	4	9
	Разноврсност природе	15	12	27
укупно		**40**	**32**	**72**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- препозна и искаже радост, страх, тугу и бес уважавајући себе и друге;
- правовремено и примерено ситуацији искаже своје основне животне потребе за храном, водом и одласком у тоалет;
- се понаша тако да уважава различитости својих вршњака и других људи;
- придржава се договорених правила понашања у школи и прихвата последице ако их прекрши;
- сарађује са вршњацима у заједничким активностима;
- одржава личну хигијену и адекватно се одева у циљу очувања здравља;
- чува своју, школску и имовину других;
- својим речима опише пример неке опасне ситуације из свог непосредног окружења
- примењује правила безбедног понашања на путу од куће до школе приликом кретања улицом са и без тротоара и преласка улице;
- снађе се у простору помоћу просторних одредница: напред-назад, лево-десно, горе-доле и карактеристичних објеката
- одреди време својих активности помоћу временских одредница: делови дана, обданица и ноћ, дани у недељи, пре, сада, после, јуче, данас, сутра, прекјуче, прекосутра;
- посматрањем и опипавањем предмета одреди својства материјала: тврдо - меко, провидно - непровидно, храпаво - глатко.
- учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује природне феномене:
- разликује природу од производа људског рада на примерима из непосредног окружења
- препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, баре, реке, језера.
- препознаје и изгеде земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина
- идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиҳовог спољашњег изгледа
- уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа:
- препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу

- препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења;
- штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места;
- се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу;
- препознаје облике појављивања воде у непосредном окружењу: потоци, реке, баре,језера;
- препознаје изглед земљишта у непосредном окружењу: равница, брдо, планина;
- идентификује биљке и животиње из непосредног окружења на основу њиховог спољашњег изгледа;
- уочава разноврсност биљака и животиња на основу спољашњег изгледа;
- препознаје главу, труп, руке и ноге као делове тела и њихову улогу у његовом свакодневном животу;
- препознаје улогу чула вида, слуха, мириса, укуса и додира у његовом свакодневном функционисању и сазнавању окружења;
- штеди воду и одлаже отпад на предвиђена места;
- се понаша тако да не угрожава биљке и животиње у непосредном окружењу;

Кључни појмови:

- Оријентација,
- Култура живљења и
- Друштвена стварност у непосредном окружењу

Образовни стандарди

	основни	средњи	напредни
1.Ја и други	1.1.1.зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови	2.1.1.зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова	3.1.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
	1.1.2.зна основна правила понашања у породици, школи и насељу	2.1.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама	3.1.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
2. Жива и нежива природа	1.2.1.уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања	2.2.1.прави разлику између природе и производа људског рада	3.2.1.зна да различите животне намирнице садрже различите састојке
	1.2.2.препознаје и именује делове тела живих бића	2.2.2.зна ко и шта чини живу и неживу природу	3.2.2.зна основна својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина,растворљивост, провидност, намагн.

	1.2.3.разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	2.2.3.зна основна својства воде, ваздуха и земљишта	3.2.3.зна промене мат. које настају због промене температуре,услед механич ког утицаја и деловања воде и ваздуха
		2.2.4.зна да својства матери јала одређују њихову упот ребу и препознаје примере у свом окружењу	3.2.4.разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима
		2.2.5.зна основне разлике између биљака, животиња и људи	3.2.5.зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање
		2.2.6.зна улогу основних делова живих бића	
3.Оријентација у простору и времену	1.3.1.уме да препозна кре тање тела у разл појавама	2.3.1.уме да одреди стране света помоћу Сунца	3.3.1.уме да пронађе тражене ул и објек на плану насеља
	1.3.2.зна помоћу чега се људи оријентишу у просто ру:лева и десна страна,стра не света,адреса, карактер објекти	2.3.2.зна јединице за мерење времена: дан, недеља,месец, година, деценија и век	
		2.3.3.уме да прочита тражене инфор мације са часовн и календара	

4.Култура живљења	1.4.1.зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите	2.4.1.зна да различите животне намирнице садрже различите састојке	3.4.1.на да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу
	1.4.2.зна основне типове насеља и њихове карактер.	2.4.2.зна поступке за очување и унапређивање људског здравља	

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

1. Свакодневно посматрање, усмено испитивање, разговор, презентација рада, дискусија, расправа.
2. Писмено испитивање: писмене и контролне вежбе после сваке реализоване теме, наставни листови, краће писмене провере.
3. Активности залагање на часу.

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СВЕТ ОКО НАС 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Жива и нежива природа	15	12	27
2.	Где човек живи	9	6	15
3.	Људске делатности	11	7	18
4.	Кретање у простору и времену	7	5	12
	укупно	42	30	72

Циљ:

Циљ интегрисаног наставног предмета Свет око нас јесте да деца упознају себе, своје окружење, развију способности за одговоран живот у њему.

Опеартивни задаци у другом разреду:

- формирање елементарних научних појмова из природних и друштвених наука;
- овладавање методама и техникама сазнајног процеса и почетним методама и техникама учења;
- подстицање дечијих интересовања, питања, идеја и одговора у вези са појавама, процесима и ситуацијама у окружењу у складу са њиховим когнитивно – развојним способностима;
- подстицање и развијање истраживачких активности деце;
- подстицање уочавања узрочно – последичних веза, појава и процеса, на основу различитих параметара;
- описивање и симулирање неких појава и моделовање једноставних објеката у свом окружењу;
- слободно исказивање својих запажања и предвиђања и самостално решавање једноставних проблем – ситуација;
- развијање различитих социјалних вештина и прихватање основних људских вредности за критеријум понашања према другима;
- развијање одговорног односа према окружењу као и интересовања и спремности за његово очување.

Образовни стандарди

	основни	**средњи**	**напредни**
1. Жива и нежива природа	1.1.1.прави разлику између природе и производа људског рада	2.1.1. разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	3.1.1.примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића
	1.1.2.зна ко и шта чини живу и неживу природу	2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи	3.1.2.разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту
	1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића	2.1.3. зна улогу основних делова живих бића	3.1.3.разуме међус зависност. живих бића у живот. заједници
	1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума:изгледу, начину ис-хране, кретања и размножавања	2.1.4.зна основна својства воде, ваздуха и земљишта	3.1.4.зна осн.својства материјала: тврдоћа, еластичност, густина, растворљи-вост, провидност, намагнетисаност

	основни	средњи	напредни
1. Жива и нежива природа	1.1.5. препознаје и именује делове тела живих бића	2.1.5.зна да различите животне намирнице садрже различите састојке	3.1.5.разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима
	1.1.6. препознаје и именује природне ресурсе	2.1.6.зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	
	1.1.7.разликује повољно и неповољно деловање човека по очување природе	2.1.7.зна промене материјала које настају због промене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	
		2.1.8.зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање	
2.Оријентација у простору и времену	1.2.1.уме да препозна кретање тела у разл појавама	2.2.1.зна јединице за мерење времена: дан, недеља,месец, година, деценија и век	3.2.1.зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела
	1.2.2.зна помоћу чега се људи оријентишу у простору:лева и десна страна,стране света, адреса, карактер објекти	2.2.2.уме да прочита тражене информације са часовника и календара	
	1.2.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца	2.2.3.уме да пронађе тражене ул и објек на плану насеља	
3.Култура живљења	1.3.1.зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите	2.3.1.зна које људске делатности постоје и њихову улогу	3.3.1.разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
	1.3.2.зна осн типове насеља и њихове карактеристике	2.3.2.зна које су улоге разл. друш. група и њихових чланова	
	1.3.3.зна поступке за очување и унапређив. људског здравља	2.3.3.зна која су права и обавезе чланова у разл. Друшт. групама	
4.Друштво	1.4.1.зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови	2.4.1.препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини	
	1.4.2.зна основна правила понашања у породици, школи и насељу		
	1.4.3.зна основне облике рељефа и површинских вода		
	1.4.4.зна основне типове насеља и њихове каракте-ристике		

Природа и друштво

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ПРИРОДА И ДРУШТВО 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Природа-човек-друштво	10	14	24
2.	Кретање у простору и времену	5	5	10
3.	Наше наслеђе	7	5	12
4.	Материјали и њихова употреба	5	10	15
5.	Људска делатност	7	4	11
	укупно	34	38	72

Циљ:
Да ученици упознају себе, своје природно и друштвено окружење, развију способности за одговоран живот у њему.

Циљеви и задаци у трећем разреду:

- развијање основних научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – завичају;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање основних елемената логичког мишљења;
- стицање елементарне научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање сличности и разлика међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у непосредном окружењу;
- развијање одговорног односа према себи, окружењу и културном наслеђу.

Образовни стандради

	основни	средњи	напредни
Жива и нежива природа	1.1.1. прави разлику између природе и производа људског рада	2.1.1.разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима	3.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
	1.1.2. зна ко и шта чини живу и неживу природу	2.1.2.зна основне разлике изме-ђу биљака, животиња и људи	3.1.2.разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
	1.1.3.зна заједничке карактеристике живих бића	2.1.3.примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића	
	1.1.4. уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума:изгледу,начину исхране, кретања размножавања	2.1.4. зна улогу основних делова живих бића	

	основни	средњи	напредни
	1.1.5. препознаје и имену-је делове тела живих бића	2.1.5.разуме повезаност услова живота и живих бића устаништу	
	1.1.6. разликује станишта према условима живота и живим бићи-ма у њима	2.1.6.разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	
2. Екологија	1.2.1. препознаје и именује природне ресурсе	2.2.1. разликује обновљиве и необ-новљиве природне ресурсе	
	1.2.2. зна употребну вредност природних ресурса	2.2.2. разуме еколошку оправданост употребе обновљивих ресурса и рацио-налног коришћења необновљ. ресурса	
	1.2.3. разликује повољно и неповољно деловање чове-ка по очување природе	2.2.3. зна основне мере заштите живе и неживе природе као природних ресурса	
		2.2.4.зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	
3. Материјали	1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта	2.3.1. зна основна својства материјала: тврдоћа,еластичност,густина, раствор-љивост, провидност,намагнети-саност	3.3.1.разликује промене материјала при којима настају други материјали од оних промена материјала при којима не настају други материјали
	1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала	2.3.2. зна сложенија својства воде и ваздуха: агрегатно стање и кретање	3.3.2. разуме како загревање и хла-ђење воде и ваздуха утичу на појаве у природи
	1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке	2.3.3. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава	3.3.3. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу
	1.3.4. зна да својства материјала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	2.3.4. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису	
	1.3.5. зна промене материјала које настају због промене темпе-ратуре, услед механичког ути-цаја и деловања воде и ваздуха	2.3.5.зна да топлотна иелектрична проводљивост материјала одређују њихову употребу и препознаје прим у свом окруж.	
		2.3.6. разликује повратне и неповратне промене материјала	
4.Кретање и оријентација у простору	1.4.1. уме да препозна кретање тела у различитим појавама	2.4.1. зна да кретање тела зависи од силе која на њега делује, врсте подлоге и облика тела	3.4.1. зна да се светлост креће праволинијски
	1.4.2. зна помоћу чега се људи оријентишу у простору: лева и десна страна стране света, адреса, карактеристични објекти	2.4.2. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља	3.4.2. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена
	1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца	2.4.3. уме да пронађе основне информације на географ. карти Србије: највећа и најважнија насеља, облике рељефа и повр-шинских вода	3.4.3. уме да чита географску карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова

	1.4.4. зна јединице за мерење времена: дан, недеља, месец, година, деценија и век		
	1.4.5. уме да прочита тражене информације са часовника и календара		
5.Друштво	1.5.1. зна које друштвене групе постоје и ко су њи-хови чланови	2.5.1. зна које су улоге различитих друштвених група и њихових чланова	3.5.1. разуме заједничке карактерис-тике друштвених група и разлике међу њима
	1.5.2. зна основна правила понашања у породици, школи и насељу	2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама	3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно Допуњују
	1.5.3. зна које људске делатнос-ти постоје и њихову улогу	2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	
	1.5.4. зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите		
	1.5.5. зна поступке за очување и унапређивање људског здравља		
6.Држава Србија и њена прошлост	1.6.1.зна осн.облике рељефа и површинских вода	2.6.1.зна најважније догађаје, појаве и личности из прошл.	3.6.1. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјс. периода
	1.6.2. зна основне типове насе-ља и њихове каракте-ристике	2.6.2. препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини	3.6.2. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч
	1.6.3. зна геогр, положај и осн. одреднице државе Србије: територија, грани-це, главни град, симболи, становништво	2.6.3. зна основне одлике рељефа и вода у држави Србији	3.6.3. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава
	1.6.4. зна осн. информације о на-чину живота људи у прошлости	2.6.4. разуме повезаностприродно-географских фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи	
	1.6.5.зна шта су историјски извори и именује их	2.6.5. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности	
		2.6.6. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ПРИРОДА И ДРУШТВО 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Моја домовина део света	10	6	16
2.	Сусрет с природом	9	6	15
3.	Истражујемо природне појаве	5	4	9
4.	Рад, енергија, производња, потрошња	6	4	10
5.	Осврт уназад-прошлост	12	10	22
	укупно	**42**	**30**	**72**

Циљ:
интегрисаног наставног предмета Природа и друштво јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.

Задаци наставног предмета Природа и друштво су:
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу – и повезивање тих појмова;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности;
- развијање елемената логичког мишљења;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- интегрисање искуствених и научних сазнања у контуре система појмова из области природе и друштва;
- стицање елемента научне писмености, њена функционална применљивост и развој процеса учења;
- усвајање цивилизацијских тековина и упознавање могућности њиховог рационалног коришћења и доградњивања;
- развијање еколошке свести и навика здравог живљења;

Циљеви и задаци у четвртом разреду:
- развијање основних, научних појмова из природних и друштвених наука;
- развијање основних појмова о ширем природном и друштвеном окружењу-завичају и домовини;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање окружења;
- оспособљавање за сналажење у простору и времену;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима и групама;
- коришћење различитих социјалних вештина, знања и умења у комуникацији и другим интеракцијским односима;
- развијање одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- чување националног идентитета и уграђивање у светску културну баштину.
- развијање способности запажања основних својстава материјала, објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности.

Образовни стандарди

	основни	средњи	напредни
Жива и нежива природа	1.1.1.прави разлику између природе и производа људског рада	2.1.1. разуме повезаност живе и неживе природе на очигледним примерима	3.1.1.разуме повезаност живе и неживе природе на мање очигледним примерима
	1.1.2.зна ко и шта чини живу и неживу природу	2.1.2. зна основне разлике између биљака, животиња и људи	3.1.2. разуме функционалну повезаност различитих делова тела живих бића
	1.1.3. зна заједничке карактеристике живих бића	2.1.3. примењује вишеструке критеријуме класификације живих бића	
	1.1.4.уме да класификује жива бића према једном од следећих критеријума: изгледу, начину исхране, кретања и размножавања	2.1.4. зна улогу основних делова живих бића	
	1.1.5.препознаје и именује делове тела живих бића	2.1.5. разуме повезаност услова живота и живих бића у станишту	
	1.1.6.разликује станишта према условима живота и живим бићима у њима	2.1.6. разуме међусобну зависност живих бића у животној заједници	
2. Екологија	1.2.1.препознаје и именује природне ресурсе	2.2.1. разликује обновљиве и необновљиве природне ресурсе	
	1.2.2.зна употребну вредност природних ресурса	2.2.2. разуме еколошку оправ-даност употребе обновљивих ресурса и рационалног кориш-ћења необновљивих ресурса	
	1.2.3.разликује повољно и неповољно деловање чове-ка по очување природе	2.2.3. зна основне мере заш-тите живе и неживе природе као природних ресурса	
		2.2.4. зна шта је добробит животиња и поступке којима се она штити	
3. Материјали	1.3.1. зна основна својства воде, ваздуха и земљишта	2.3.1.зна сложенија својства во-де и ваздуха: агрегатно стање и	3.3.1. разуме како загревање и хлађење воде и ваздуха утичу на
	1.3.2. зна да су вода у природи, ваздух и земљиште састављени од више материјала	2.3.2. зна да су различита својства воде, ваздуха и земљишта последица њиховог различитог састава	3.3.2. примењује знање о променама материјала за објашњење појава у свом окружењу
	1.3.3. зна да различите животне намирнице садрже различите састојке	2.3.3. разликује материјале који су добри проводници топлоте и електрицитета од оних који то нису	

3. Материјали	1.3.4. зна основна својства материјала: тврдоћа, елас-тичност, густина, рас-творљивост, провидност, намагнетисаност	2.3.4. зна да топлотна и елек-трична проводљивост мате-ријала одређују њихову упо-требу и препознаје примере у свом окружењу	
	1.3.5. зна да својства мате-ријала одређују њихову употребу и препознаје примере у свом окружењу	2.3.5.разликује повратне и не-повратне промене материјала	
	1.3.6. зна промене матери-јала које настају због про-мене температуре, услед механичког утицаја и деловања воде и ваздуха	2.3.6.разликује промене мате-ријала при којима настају дру-ги материјали од оних проме-на материјала при којима не настају други материјали	

Простор и време	1.4.1.уме да препозна кретање тела у различитим појавама	2.4.1. зна да кретање тела за-виси од силе која на њега делу-је, врсте подлоге и облика тела	3.4.1. уме да чита геогр. карту примењујући знања о странама света и значењу картографских знакова
	1.4.2.зна помоћу чега се људи оријентишу у прос-тору: лева и десна страна, стране света, адреса, карактеристични објекти	2.4.2. зна да се светлост креће праволинијски	
	1.4.3. уме да одреди стране света помоћу Сунца	2.4.3. уме да пронађе тражене улице и објекте на плану насеља	
	1.4.4.зна јединице за мере-ње времена:дан,недеља,ме-сец, година, деценија и век	2.4.4. уме да пронађе основне информације на географској карти Србије: највећа и најваж-нија насеља, облике рељефа и површинских вода	
	1.4.5.уме да прочита тражене информације са часовника и календара	2.4.5. уме да пронађе и упише тражене информације на ленти времена	
5.Друштво	1.5.1.зна које друштвене групе постоје и ко су њихови чланови	2.5.1. зна које су улоге различ. друштвених група и њихових чланова	3.5.1. разуме заједничке карактеристике друштвених група и разлике међу њима
	1.5.2.зна основна правила понашања у породици, школи и насељу	2.5.2. зна која су права и обавезе чланова у различитим друштвеним групама	3.5.2. разуме да се права и обавезе чланова друштвених група међусобно допуњују
	1.5.3.зна које људске делатности постоје и њихову улогу	2.5.3. разуме повезаност и међузависност различитих људских делатности	
	1.5.4.зна који су главни извори опасности по здравље и живот људи и основне мере заштите		
	1.5.5.зна поступке за очување и унапређивање људског здравља		

6.Држава Србија и њена прошлост	1.6.1. зна основне облике рељефа и површинских вода	2.6.1.препознаје и именује облике рељефа и површинских вода у свом месту и у околини	3.6.1. зна шта је претходило, а шта је уследило након важних историјских догађаја и појава
	1.6.2. зна основне типове насеља и њихове карактеристике	2.6.2.зна основ. одлике рељефа и вода у држави Србији	
	1.6.3. зна геогр. положај и основне одреднице државе Србије: територија, границе, главни град, симболи, становништво	2.6.3. разуме повезаност прир-геогра фактора – рељефа, вода, климе – и делатности људи	
	1.6.4.зна најважније догађаје, појаве и личности из прошлости	2.6.4. зна редослед којим су се јављали важни историјски догађаји, појаве и личности	
	1.6.5.зна основне информације о начину живота људи у прошлости	2.6.5. уочава сличности и разлике између начина живота некад и сад	
	1.6.6.зна шта су историјски извори и именује их	2.6.6. препознаје основна културна и друштвена обележја различитих историјских периода	
		2.6.7. препознаје на основу карактеристичних историјских извора о ком историјском периоду или личности је реч	

Пројектна настава

Назив предмета	**ПРОЈЕКНА НАСТАВА**
Циљ	**Циљ** пројектне наставе је стицање знања и оспособљавање ученика да знања примене у животу, решавање актуелних проблема из животног окружења, самостално коришћење различитих извора ради стицања нових знања, подстицање за истраживањем, истраживачко учење, развој интересовања за уметност, културу и демократију, развој комуникационих вештина
Разред	**први**
Годишњи фонд часова	**36 часова**

Етапе пројектне активности	**Задаци етапа**	Активности наставника	**Активност ученика**	**Методе наставе и учења**	**ИСХОДИ** По завршетку првог разреда ученик ће бити у стању да
ЦИЉАНА ЕТАПА	Одерђивање циљева, формирање радних група	Одређивање предмета истраживања, мотивисање ученика, помоћ у постављању циљева наставног пројекта	Разматрање предмета истраживања, добијање неопходних додатних информација, утврђивање циљева истраживања	Истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	Функционално повезивање знања, вештина и искустава и мотивација
АНАЛИТИЧКА ЕТАПА	Анализа проблема, утврђивање извора информација, постављање задатака, редослед улога у групи	Изношење предлога одговарајућег извора, начин прикупљања и анализа података, корекција, одређивање улога у сагласности са очекиваним исходима	Формулисање задатка, утврђивање извора	Истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	Уочавање сличности и различитости ради класификовања
ИСТРАЖИВАЧКА ЕТАПА	Анализа степена остварености сваког задатка, конструисање пројекта	Сагледавање слабости, консултације у оквиру отклањања слабости, консултације о формирању текуће документације	Анализа добијених информација, комбиновање идеја и њихово уопштавање, извлачење опште идеје	Истраживање, посматрање, учење решавањем проблема анализа и синтеза	Испитивање својстава и особина, веза и узрочно-последичних односа

ПРЕЗЕНТАЦИОНА ЕТАПА	Презентација наставног пројекта	Организација експертизе	Јавна одбрана	демонстрација	Добијени продукт учинити видљивим и представити их другима
РЕФЛЕКСИВНО-ОЦЕЊИВАЧКА ЕТАПА	Оцена резултата наставног пројекта и процеса његове реализације	Уопштавање рецензија и мишљења, прогностичке оцене организације и реализација пројекта	Процена процеса реализације, подстицај за стицање нових знања	анализа	Повезује резултате учења и рада са уложеним трудом
ЕВАУЛАЦИЈА	процена остварености резултата, тешкоће у реализацији, посебни успеси, кавлитет представљања и обавештавања јавности	Оцењивање педагошког ефекта рада	Самооцена у оквиру пројектне активности	самооцењивање	Вербално изражавање спољашњих и унутрашњихз апажања

Садржаји програма	Начин остваривања програма (пројектна настава)
ЦИЉАНА ЕТАПА	одређивање циља повезан са битним странама дечјег живота повезан садржај са осталим предметима
АНАЛИТИЧКА ЕТАПА	ослањање на постојећа знања указивање на изворе додатних информација
ИСТРАЖИВАЧКА ЕТАПА	решавање постављених задатака, консултације међу ученицима и између ученика и наставника
КОНСТРУКЦИЈСКА ЕТАПА	превазилажење тешкоћа превазилажење слабости конструкција пројекта
ПРЕЗЕНТАЦИОНА ЕТАПА	припрема пројекта за презентацију демонстарација урађеног
РЕФЛЕКСИВНО-ОЦЕЊИВАЧКА ЕТАПА	анализа урађеног пројекта кроз све етапе оцењивање позитивних страна које се могу још побољшати јасноћа и занимљивост самог пројекта
ЕВАЛУАЦИЈА	Усвојеност и применљивост нових сазнања

НАЧИНИ ПРОВЕРЕ ЗНАЊА Критеријуми за оцењивање су редовност у похађању наставе, заинтересованост и активно укључивање у процес наставе. Праћење ће се остваривати систематским посматрањем.

Ликовна култура

Циљ учења предмета ликовна култура је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЛИКОВНА КУЛТУРА 1. РАЗРЕД			
ТЕМЕ	**обрада**	**Остали облици**	**Број часова**
Ликовна култура и окружење	2	4	6
Односи у видном пољу	6	4	10
Обликовање	6	8	14
Споразумевање	2	4	6
укупно	16	20	**36**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- опише, својим речима, визуелне карактеристике по којима препознаје облике и простор;
- пореди своје утиске и утиске других о уметничким делима, изгледу објеката/предмета и облицима из природе и окружења;
- одреди, самостално и у сарадњи са другима, положај облика у простору и у равни;
- црта на различитим подлогама и форматима папира;
- користи материјал и прибор у складу са инструкцијама;
- обликује једноставне фигуре од меког материјала;
- одабере, самостално, начин спајања најмање два материјала;
- преведе једноставне појмове и информације у ликовни рад;
- изрази, материјалом и техником по избору, своје замисли, доживљаје, утиске, сећања и опажања;
- преобликује, сам или у сарадњи са другима, употребне предмете мењајући им намену;
- изрази познате појмове мимиком и покретом тела, без звука;
- повеже одабрану установу културе са њеном наменом;
- поштује договоре и правила понашања и облачења приликом посете установама културе.

Вредновање и оцењивање

1. Посматрање (практични радови, прављење портфолија ученичких радова, естетско уређење учионичног и школског простора)
2. Испитивање (разговор, усмено излагање, презентација радова, изложбе, учешће на ликовним конкурсима, дикусија, расправа)

Кључни појмови: простор, облик и линија.

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЛИКОВНА КУЛТУРА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Кретање облика у простору	4	2	6
2.	Дејство светлости на карактер облика	6	4	10
3.	Амбијент-сценски простор	6	4	10
4.	Лепо писање са калиграфијом	3	3	6
5.	Контраст	12	8	20
6.	Разне врсте знакова и симбола	2	2	4
7.	Једнобојна композиција употребних предмета	3	3	6
8.	Замишљања	3	3	6
9.	Преобликовање материјала или предмета	2	2	4
	укупно	41	31	72

Циљ:
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Оперативни задаци у другом разреду:

- Ученици треба да схвате ликовно-визуелни рад као израз индивидуалног осећања, доживљаја и стваралачке имагинације;
- Опажају, сећају се, објашњавају и реконструишу појаве или ситуације;
- Стекну искуства о: оплемењивању животног и радног простора, контрасту облика, карактеру облика, коришћењу материјала за рад, визуелним знаковима, опажањима облика у кретању, компоновању, рекомпоновању, дејство светлости на каракетр облика;
- Развију навику лепог писања.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЛИКОВНА КУЛТУРА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Коришћење разних материјала за компоновање	6	4	10
2.	Композиција и покрет у композицији	8	8	16
3.	Орнаментика	6	4	10
4.	Простор (повезивање разних облика у целину)	12	6	18
5.	Одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору ученика	2	2	4
6.	Плакат, билборд, реклама	4	2	6
7.	Ликовне поруке као могућност споразумевања	4	2	6
8.	Ликовна дела и споменици културе	1	1	2
	укупно	**44**	**28**	**72**

Циљ:
Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Оперативни задаци у трећем разреду:

- ликовно изражавање ученика у функцији развијања мишљења и визуелног ликовног естетског сензибилитета за медијуме, уз коришћење разних материјала за компоновање, покрет у композицији, орнаментику, простор, одабирање случајно добијених ликовних односа по личном избору, плакат и ликовне поруке као могућност споразумевања;
- увођење ученика у различите могућности комуникација,
- стварање услова за развијање свести о потреби чувања човекове природне и културне околине, те активног учествовања у квалитетном естетском и просторном уређењу живтоне околине.

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЛИКОВНА КУЛТУРА 4. РАЗРЕД				
Рб. Теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Колаж, фротаж, деколаж и асамлаж	6	4	10
2.	Везивање облика у тродимензионалном простору и равни	6	4	10
3.	Сликарски материјали и технике	6	4	10
4.	Основне и изведене боје	6	4	10
5.	Линија, површина, волумен, боја, простор	5	17	22
6.	Амбијент-сценски простор	6	4	10
	укупно	45	73	72

Циљ:
наставе ликовне културе у четвртом разеду основне школе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са хуманистичким опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци васпитно–образовног рада у настави ликовне културе састоје се у развијању ученикове способности за:

- све ликовне елементе;
- ликовно стваралачки рад;
- различите ликовне материјале и медије;
- естетске критеријуме;
- ликовна уметничка дела у оквиру културне баштине у за савремена кретања уметности свог и других народа;
- визуелну перцепцију и аперцепцију;
- креативно мишљење;
- оплемењивање животног и радног простора;
- активно стваралачко учествовање у културном и уметничком животу средине;

- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја;
- неговање укупних људских достигнућа;
- сопствену еманципацији;
- културу рада.

Оперативни задаци у четвртом разреду:

- Упућивање ученика на могућност повезивања и разликовања дводимензионалних и тродимензионални облика;
- Ученици треба да усвоје знање о боји и креативно раде са односима боја;
- Обликовање критеријума према делима ликовних уметности и ликовним појавама у животу;
- Координирање ликовног рада са звуком, покретом, литерарним изразом и сценским луткарством;
- Ученици треба да препознају ликовне технике и одлуче се у њиховој примени.

Музичка култура

Циључења предмета музичка култура је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Садржаје музичке културе чине активности: извођење (певање/свирање),слушање и стварање музике

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МУЗИЧКА КУЛТУРА 1. РАЗРЕД			
ТЕМЕ	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
Слушање музике	6	2	8
Извођење музике	15	10	25
Музичко стваралаштво	2	1	3
укупно	**23**	**13**	**36**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- објасни својим речима утиске о слушаном делу, особине тона, доживљај прегласне музике и њеног утицаја на тело и зашто је тишина важна;
- разликује одабране звукове и тонове, певање/свирање; хор/један певач/група певача; оркестар/ један свирач/група свирача, боју различитих певачких гласова и инструмената и музичке изражајне елементе;
- препозна музички почетак и крај и понављање теме или карактеристичног мотива у слушаном делу;

- повезује музичко дело у односу на њему блиске ситуације, врсту гласа и боју инструмента са карактером дела;
- поштује договорена правила понашања при слушању музике;
- користи самостално или уз помоћ одраслих доступне носиоце звука;
- изговара у ритму, уз покрет бројалице
- пева по слуху песме различитог садржаја и расположења
- пева по слуху уз покрет народне песме, музичке игре
- примењује правилан начин певања и договорена правила понашања у групном певању и свирању;
- свира по слуху звучне ономатопеје и илустрације, ритмичку пратњу уз бројалице и песме, једноставне аранжмане, свирачке деонице у музичким играма;
- повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са бојама, ритам са графичким приказом;
- објашњава својим речима доживљај свог и туђег извођења;
- учествује у школским приредбама и манифестацијама;
- направи дечје ритмичке инструменте;
- ствара звучне ефекте, покрете уз музику, мању ритмичку целину помоћу различитих извора звука, ритмичку пратњу за бројалице, песме и музичке игре помоћу различитих извора звука, музичко питање и одговор на ритмичким удараљкама, једноставну мелодију на крађи задати текст;
- изабере према литерарном садржају одговарајући музички садржај.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

1. Посматрање (израда аудио записа, стварање музичких колекција, музичке игре)
2. Испитивање
3. Опште ангажовање и рад ученика

Кључни појмови: тон, покрет, мелодија, ритам и извођење.

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МУЗИЧКА КУЛТУРА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Извођење музике	15	10	25
2.	Слушање музике	4	3	7
3.	Стварање музике	3	1	3
	укупно	22	14	36

Циљеви:

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа.

Оперативни задаци у другом разреду:

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МУЗИЧКА КУЛТУРА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Извођење музике	4	5	9
2.	Увођење у основне музичке писмености	12	4	16
3.	Музичко изражавање и стварање	2	4	6
4.	Слушање музике	3	2	5
	укупно	21	15	36

Циљеви:

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање) ;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности;
- стицање навика слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- упознавање традиционалне и уметничке музике свога и других народа;
- подстицање музичког стваралаштва и изражавања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- развијање критичког мишљења – исказивање осећања о музици која се изводи и слуша

Оперативни задаци у трећем разреду:

Ученици треба да :

- певају песме по слуху
- слушају вредна дела уметничке и народне музике
- изводе дечје, народне и уметничке игре
- свирају на дечјим музичким инструментима
- усвајају основе музичке писмености .

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – МУЗИЧКА КУЛТУРА 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остали облици**	**укупно**
1.	Извођење музике	4	5	9
2.	Увођење у основне музичке писмености	12	4	16
3.	Музичко изражавање и стварање	2	4	6
4.	Скушање музике	3	2	5
	укупно	21	15	36

Циљеви:

- развијање интересовања, музичке осетљивости и креативности;
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања;
- развијање осетљивости за музичке вредности упознавањем уметничке традиције и културе свог и других народа.

Задаци:

- неговање способности извођења музике (певање/свирање);
- стицање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука;
- подстицање стваралачког ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- упознавање традиционалне и уметничке музике свог и других народа;
- развијање критичког мишљења;
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- певају песме по слуху;
- певају песме солмизацијом;
- обраде просте и сложене тактове;
- усвајају основе музичке писмености;
- свирају на дечјим музичким инструментима;
- изводе дечје, народне и уметничке игре;
- импровизују мелодије на задани текст;
- упознају звуке разних инструмената;
- слушају вредна дела уметничке и народне музике.

Физичко и здравствено васпитање

Циљ учења предмета *физичко и здравствено васпитање* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Први разред

ОБЛАСТИ	ТЕМЕ	Број часова
Физичке способности	Вежбе за развој снаге. Вежбе за развој покретљивости. Вежбе за развој издржљивости. Вежбе за развој брзине. Вежбе за развој координације.	10
Моторичке вештине	Ходање и трчање Скакање и прескакање Бацање и хватање Пузање, вишење, упори и пењања Вежбе на тлу Вежбе равнотеже Вежбе са реквизитима Плес и ритмика Полигони	30
Физичка и здравствена култура	Култура вежбања и играња Здравствено васпитање	11
Корективно-педагошки рад	Уочавање постуралних поремећаја код ученика; Саветовање ученика и родитеља; Организовање додатног превентивног вежбања у трајању од једног школског часа недељно; Организовање корективног вежбања у сарадњи са одговарајућом здравственом установом.	55
Ваннаставне активности	Спортски дан Излет	2
	Укупно часова	**108**

ИСХОДИ

По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

- примени једноставне, двоставне опште припремне вежбе (вежбе обликовања);
- правилно изведе вежбе, разноврсна природна и изведена кретања;
- комбинује и користи усвојене моторичке вештине у игри и у свакодневном животу;
- одржава равнотежу у различитим кретањима;
- разликује правилно од неправилног држања тела и правилно држи тело;
- примењује правилну технику дисања приликом вежбања;
- изведе кретања, вежбе и кратке саставе уз музичку пратњу;

- игра дечји и народни плес;
- користи основну терминологију вежбања;
- поштује правила понашања на просторима за вежбање;
- поштује мере безбедности током вежбања;
- одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима у просторима за вежбање;
- поштује правила игре;
- навија фер и бодри учеснике у игри;
- прихвати сопствену победу и пораз;
- уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања
- наведе делове свога тела и препозна њихову улогу
- уочи промене у расту код себе и других
- уочи разлику између здравог и болесног стања
- примењује здравствено-хигијенске мере пре, у току и након вежбања;
- одржава личну хигијену;
- учествује у одржавању простора у коме живи и борави;
- схвати значај коришћења воћа у исхрани;
- правилно се понаша за столом.

Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика:

1. посматрање (вођење белешки – чеклисте, протоколи посматрања);
2. разговор и дискусија
3. опште ангажовање и рад ученика

Кључни појмови:

- Васпитање,
- Физичко вежбање,
- Игра,
- Здравље и култура.

Други разред

Циљ физичког васпитања је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком),развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су, као садржаји, утврђени програмом физичког васпитања и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- усвајање знања ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци у другом разреду:

- задовољавање основних дечјих потреба за кретањем и игром;
- развијање координације, гипкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима:елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- формирање и овладавање елементарним облицима кретања - "моторичко описмењавање";
- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ 2. РАЗРЕД			
Редни број теме	**Наставне теме и активности**	**активности**	**Укупно часова**
1	Ходање и трчање	-ходање у месту и кретању - трчање са и без реквизита	14
2	Скакање и прескакање	-поскоци у месту -поскоци у кретању -скок удаљ -скок увис -прескакање вијаче	10
3	Бацање и хватање	-бацање лоптице у циљ -бацање лопте у вис -вођење лопте -додавање лопте	20
4	Пењања	-уз лествe	10
5	Вежбе на тлу	-поваљка	14
6.	Вежбе равнотеже	- на тлу -на ниској греди	10
6	Вежбање реквизитима	-палице -вијаче -обрући	10
7.	Ритмичке игре и народни плесови	-вијача,њихање и кружење -плес „Ми смо деца весела“ -коло	10
8.	Здравствено васпитање	-значај вежбања за тело - хигијена - правилна исхрана	10
Укупно часова			108
Ваннаставне активности		-излети -спортски дани	

Трећи разред

Циљ: наставе *физичког васпитања* је да разноврсним и систематским моторичким активностима, у повезаности са осталим васпитно-образовним подручјима, допринесе интегралном развоју личности ученика (когнитивном, афективном, моторичком), развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци наставе физичког васпитања су:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- стицање моторичких способности;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање ради разумевања значаја и суштине физичког васпитања дефинисаног циљем овог васпитно-образовног подручја;
- формирање морално-вољних квалитета личности;
- оспособљавање ученика да стечена умења, знања и навике користе у свакодневним условима живота и рада;
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине.

Оперативни задаци у трећем разреду:

- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- развијање координације, гипкости, равнотеже и експлозивне снаге;
- стицање моторичких умења у свим природним (филогенетским) облицима кретања у различитим условима: елементарним играма, ритмици, плесним вежбама и вежбама на тлу; упознавање са кретним могућностима и ограничењима сопственог тела;
- стварање претпоставки за правилно држање тела, јачање здравља и развијање хигијенских навика;
- формирање и овладавање елементарним облицима кретања-„моторичко описмењавање";
- стварање услова за социјално прилагођавање ученика на колективан живот и рад.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ 3. РАЗРЕД			
Редни број теме	**Наставне теме и активности**	**активности**	**Укупно часова**
1	Атлетика	-техника трчања -скокови увис и удаљ -бацање лоптице у циљ	28
2	Вежбе на справама и тлу	- поваљка, свећа, мала вага -поскок -ниска греда	18
3	Ритмичка гимнастика и народни плесови	-вежбе за обликовање трупа -окрети -скокови -вијача -плесови	28
4	Основи тимских игара	-рукомет -кошарка -одбојка	20
5	Здравствено васпитање	-твоја физичка форма -лична хигијена и хигијена здравља -правилна исхрана -правилан ритам рада и одмора -прва помоћ	14
Укупно часова			**108**
Ваннаставне активности		-излети -спортски дан	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ФИЗИЧКО ВАСПИТАЊЕ 4. РАЗРЕД			
Редни број теме	**Наставне теме и активности**	**активности**	**Укупно часова**
1	Ходање и трчање	-ходање у месту и кретању -трчање са препрекама -игре	Сваки час
2	Скакање и прескакање	-поскоци у месту -поскоци у кретању -скок у даљ -скок у вис -прескакање вијаче	18
3	Бацање и хватање	-бацање лоптице у циљ -бацање лопте у вис -вођење лопте -додавање лопте	18
4	Вучење и гурање		20
5	Пузање, провлачење и пењање	-пењање и спуштање -провлачење	20
6	Вежбање реквизитима	-вежбе обликовања -трчање,поскоци и скокови -дизање и ношење -елементарне игре	14
7.	Вежбе на тлу	-склек -повалька	14
8.	Ритмичке игре и народни плесови	-ходање и трчање са променом ритма,темпа -галоп напред и странце -вијача,њихање и кружење -плес -коло	4
Укупно часова			108
Ваннаставне активности		-излети -спортски дани	

Циљ:

Циљ наставе физичког васпитања је задовољавање потреба ученика за кретањем, допринос повећању адаптивне и стваралачке способности у савременим условима живота и рада, развијање физичке културе неопходне ради очувања здравља и стварања трајне навике да се физичко вежбање угради у свакодневни живот и културу живљења.

Задаци наставе физичког васпитања јесу:

- усмерени развој основних моторичких способности, првенствено брзине и координације;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика предвиђених програмом физичког васпитања;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру, такмичење и сл.);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем и сл;
- естетско изражавање кретњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности и подстицање вољних особина ученика.

Редни број теме	Наставне теме и активности	активности	Укупно часова
1.	Телесне вежбе и вежбе реедукације	-јачање мишића шаке, руку и раменог појаса -јачање мишића леђа -јачање мишића стомака -доживљај телесне целовитости -вежбе латерализације -вежбе за доживљај гестуалног простора	Сваки час
2.	Бацање и хватање	-бацање лоптица у циљ -бацање лоптице у вис и хватање -додавање лопте -додавање балона	24
3.	Вежбе реквизитима	-вежбе лоптама -вежбе палицама -вежбе балонима -вијача	20
4.	Народни плесови (теотијски)	-посматрање снимака и анализа)	10
5.	Друштвене игре	-домине -човече не љути се -мица -монопол -пикадо	34
6.	Здравствено васпитање	-упознај своје тело -моје здравље, хигијена -ко све брине о мом здрављу -тражим помоћ -правилна исхрана	20
Укупно часова			108
Ваннаставне активности		-излети -спортски дани	

Напомена: Глобални план предмета физичког васпитања је пралагођен за ученике у болницама и кућној настави који због здравствених разлога користе инвалидска колица.

Редни број теме	Наставне теме и активности	Активности	Укупно часова
1	Основне вежбе опуштања и релаксације	-опуштање целог тела -опуштање одређене групе мишића	Сваки час
2	Телесне вежбе	-јачање мишића, шаке, руку и раменог појаса -јачање мишића леђа -јачање мишића стомака	Сваки час
3	Бацање и хватање	-бацање лоптица у циљ -бацање лоптице у вис и хватање -додавање лопте -додавање балона	34
4	Вежбе реквизитима	- лоптама -палицама -вијачом -балоном	20
5	Друштвене игре	-домине -човече не љути се -мица -монопол -пикадо	34
6	Здравствено васпитање	-упознај своје тело -моје здравље, хигијена -ко све брине о мом здрављу -тражим помоћ -правилна исхрана	20
		Укупно часова	108

Напомена:

Глобални план предмета физичког васпитања је пралагођен за ученике који из својих матичних школа долазе на привремено болничко лечење и неопходно је лежање у болничком кревету.

Изборни предмети

Верска настава

Циљ:
Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног).
То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринираној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се излагање хришћанског виђења живота и постојања света обавља у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којима са настоји показати да хришћанско виђење, литургијско, као и подвижничко искуство Православне цркве обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.
Све ово спроводи се како на информативно–сазнајном тако и на доживљајном и на делатном плану, уз настојање да се доктриниране поставке спроведу у свим сегментима живота (однос са Богом, са светом, са другим људима и са собом).

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 1. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Заједница као основ живота	3	1	4
3.	Заједница љубави Бога, човека и природе	4	1	5
4.	Неизмерна љубав Божја – Христос се роди!	4	2	6
5.	Црква – заједница са Богом	7	2	9
6.	Христова љубав према човеку и свету	3	1	4
7.	Наша брига о свету	5	2	7
	УКУПНО	27	9	36

Циљ: Ученици треба да схвате да искуство љубави чини да свет који нас окружује не буде маса,већ га чине конкретна и непоновљива бића и да биће са којим смо у заједници љубави постаје извор и нашег постојања као конкретне личности.Прихватање да је постојање израз заједништва личности и да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу

Задаци: Уочавање да се кроз слободни однос љубави према некоме или нечему тај неко или нешто конкретизује,односно да постаје за нас јединствено и непоновљиво, уочавање да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност и постојање, да од онога кога волимо зависи и наше постојање, да науче да је човек икона Божија управо због тога што може да друга бића чини непоновљивим, да биће са којим смо у заједници љубави постаје и извор нашег постојања.

Оперативни задаци

Ученици треба да уоче

- да се кроз слободни однос љубави према неком или нечему тај неко или нешто конкретизује, односно да постаје јединствено и непоновљиво,
- да љубав човека према другим људима и природи њима даје непоновљиву вредност,
- да од онога кога заволимо зависи и наше постојање,
- да науче да је човек икона Божија због тога што друга бића може да чини непоновљивим

Корелација:

Ликовна култура,Музичка култура,Српски језик,Свет око нас

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Моје место у Цркви	5	1	6
3.	Литургијске службе	5	2	7
4.	Живот у Цркви – лепота празника	4	1	5
5.	Трпеза Господња	4	2	6
6.	Света Литургија – прослава Васкрсења	3	2	5
7.	Икона – прозор у вечност	4	2	6
	УКУПНО	**26**	**10**	**36**

Циљ:

Ученици треба да схвате да је Бог заједница личности и да се открива свету преко литургијске заједнице људи. Овај циљ треба остварити преко ученикове конкретног упознавања са Литургијом и њеном структуром. Прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Задаци:

- уочавање да Литургија није обичан догађај,
- уочавање да се на Литургији појављује Бог као заједница личности: Оца, Сина и Светог Духа, упознавање структуре Литургије, разликовање радње на Литругији,
- уочавање да је Исус Христос, иако физички одсутан, присутан на Литругији као плод наше љубави према њему,
- да је Богољубље истовремено човекољубље,
- Бог није идеја и апстрактан појам, већ жива личност која је постала човек и зато се преко човека среће у Литургији.

Оперативни задаци у другом разреду:

- уочити да Литургија није обичан догађај;
- уочити да се на Литургији појављује Бог као заједница личности: Оца, Сина-Христа и Светог Духа;
- упознавање структура Литургије;
- разликовање радње на Литургији;
- уочавање да је Исус Христ, иако физички одсутан, присутан на Литургији као плод наше љубави према њему.

Корелација:
Ликовна култура, Музичка култура, Српски језик, Свет око нас

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Бог је створио Свет ни из чега	5	2	7
3.	Последице створености по природу	5	2	7
4.	Стварање човека по икони и подобију Божијем	4	3	7
5.	Евхаристија као свет у малом	5	2	7
6.	Стварање Света и човека у прав.иконографији	4	3	7
	УКУПНО	**24**	**12**	**36**

Циљ:
Ученици треба да схвате да свет није самобитан,већ да га је створио Бог Отац слободно,из љубави, и то као конкретне врсте и бића и да постојање света зависи од воље другог,односно од Божије воље.Овим се постиже веома важан услов за даље разумевање хришћанске науке.Прихватање да је постојање израз заједништва личности, а да личност постоји само у заједници слободе са другом личношћу.

Оперативни задаци у трећем разреду:
Ученици треба да:

- уоче да конкретни људи као и личности нису постојали пре него што су се родили;
- спознају да је Бог из љубави створио свет за вечност;
- уоче да је Бог створио свет као скуп конкретних врста;
- запазе да је Бог на крају свега створио човека као личност;
- уоче разлику између природе и личности код човека;
- уоче да је структура створеног света огледа у Литургији.

Корелација:
Ликовна култура, Музичка култура, Српски језик, Свет око нас

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Црква је наш избор	6	1	7
3.	Христос нас све зове	6	1	7
4.	Диван је Бог у светима својим	5	3	8
5.	Значај врлинског живота	5	3	8
6.	Са нама је Бог	3	2	5
	УКУПНО	**26**	**10**	**36**

Циљ:

Ученици треба да стекну знања о томе да постојање света има свој циљ.Тај циљ је есхатолошка литургијска заједница:јединство свих створених бића међу собом и на крају с Богом,преко Богочовека Исуса Христа.Циљ због којег је све створено и зашто је створено на овај начин, откривен нам је као Црква, односно као конкретна литургијска заједница Стицање знања о томе да постојање света има свој циљ.Тај циљ је есхатологија као литургијска заједница: јединство свих створених бића међу собом и на крају са Богом, преко Богочовека Исуса Христа.

Оперативни задаци у четвртом разреду:

- изградити свест о томе да Бог општи са светом кроз човека Христа;
- уочити да је Христос корпоративна личност;
- запазити да у цркви нико не може да постоји сам за себе, без заједнице са свима
- стећи појам о бићу као заједници;
- схватити да је извор сваког греха егоизам, индивидуализам.

Корелација:

Ликовна култура,Музичка култура,Српски језик,Свет око нас

Грађанско васпитање

Први разред

Циљ учења програма *грађанско васпитање* је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 1. РАЗРЕД				
ОБЛАСТИ	**ТЕМЕ**	**обрада**	**Остали облици**	**Укупно часова**
Људска права	Ја и други у одељењу	13	5	18
Демократско друштво	Одељење/група као заједница	5	2	7
Процеси у савременом свету	Комуникација и сарадња	4	1	5
Грађански активизам	Акција одељења/групе	3	3	6
	УКУПНО ЧАСОВА	**25**	**11**	**36**

ИСХОДИ: По завршеном разреду ученик ће бити у стању да:

- наведе у чему је успешан и у чему жели да напредује;
- уочава међусобне разлике и сличности са другим ученицима у одељењу;
- понаша се на начин који не угрожава потребе, права и осећања других;
- препозна код себе и других основна осећања;
- препознаје примере поштовања и кршења права детета у свом окружењу, причама, филмовима;
- преиспитује своје поступке и прихвата да не мора увек да буде у праву;
- тражи помоћ у ситуацијама кршења својих и туђих права;
- разликује добру и лошу комуникацију у сопственом искуству, ближем окружењу, књижевним делима, филмовима;
- комуницира слушајући саговорника и тражи објашњење онога што не разуме;
- слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење;
- сарађује и преузима различите улоге у групи/тиму;
- договара се и одлучује у доношењу одељењских правила и да се понаша у складу са њима;
- својим речима образложи неопходност правила која регулишу живот у заједници;
- препозна добре стране свог одељења и оно што би требало променити/побољшати;
- заједно са вршњацима и наставником учествује у решавању проблема у одељењу;
- учествује у изради плана једноставне акције;
- са другим ученицима изводи и документује једноставну акцију;
- доприноси промоцији акције;
- на једноставан начин вреднује изведену акцију.

Кључни појмови: различитости, комуникација и права.

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 2. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**број часова**
1.	Подстицање групног рада,договарања и сарадње	2
2.	Подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других	3
3.	Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе	7
4.	Развијање комуникативне способности,невербалне и вербалне комуникације	4
5.	Оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању	4
6.	Оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета	4
7.	Оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању	6
8.	Развајање и неговање основних људских вредности	4
9.	Евалуација	2
	Укупно	**36**

Циљ:
Циљ наставе Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни ученици у процесу образовања и васпитања,и да изграде сазнања,умења,способности и вредности неопходне за формирање аутономне,компонентене,одговорне и креативне личности,отворене за договор и сарадњу,која поштује себе и друге.

Задаци наставе Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима су:

- подстицање групног рада,споразумевања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање самосвести, самопоштовања и уважавања других;
- оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност,да чтите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање комуникативне способности,невербалне и вербалне комуникације,вештина ненасилне комуникације ненасилне комуникације;
- оспособљавање ученика за примену вештина ненасилне комуникације у решавању сукоба и вршњачком посредовању;
- развијање креативног изражавања;
- оспособљавање ученика да упознају непосредно друштвено окружење и сопствено место у њему и да активно доприносе развоју школе по мери детета;
- оспособљавање ученика да упознају и уважавају дечја права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање основних људских вредности.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 3. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**број часова**
1.	подстицање групног рада,договарања и сарадње	2
2.	уважавање различитости и особености, и превазилажење стерео типа везаних за пол,узраст,изглед,понашање,порекло	9
3.	пријатељство и моралне дилеме у вези са тим	5
4.	појединац и заједница	9
5.	заштита од насиља	3
6.	развијање моралног расуђивања	4
7.	развијање еколошке свести	3
8.	евалуација	1
	УКУПНО ЧАСОВА	**36**

Циљ:
Циљ наставе Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни ученици у процесу образовања и васпитања,и да изграде сазнања,умења,способности и вредности неопходне за формирање аутономне,компонентене,одговорне и креативне личности,отворене за договор и сарадњу,која поштује себе и друге.

Задаци наставе Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима су:
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима;
- подстицање развоја самопоуздања и личне одговорности;
- да препознају и и разумеју сопствене потребе и потребе других, и да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге;
- развијање свести о потреби уважавања различитости и особености,уочавање и превазилажење стереотипа везаних за пол,узраст,изглед,понашање,порекло;
- развијање појма пријатељства;
- оспособљавање ученика за ненасилно решавање сукоба;
- оспособљавање ученика да разумеју неопходност правила која регулишу живот у заједници и да кроз договарање активно доприносе поштовању или мењању правила сагласно са потребама;
- да упознају и уважавају дечија права и да буду способни да активно учествују у њиховом остваривању;
- развијање и неговање еколошке свести;
- развијање моралног расуђивања и неговање основних људских вредности;
- оспособљавање ученика да активно доприносе развоју школе по мери детета

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 4. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**број часова**
1.	Подстицање групног рада, договарања и сарадње	2
2.	Универзално важење дечјих права	8
3.	Заједно стварамо демократску атмосферу у нашем разреду, школи	10
4.	Живим демократију, демократска акција	11
5.	Међузависност и развијање еколошке свести	3
6.	Евалуација	2
	УКУПНО ЧАСОВА	**36**

Циљ:
Циљ наставе Грађанско васпитање-сазнање о себи и другима јесте подстицање развоја личности и социјалног сазнања код ученика основне школе. Овај наставни предмет треба да пружи могућност ученицима да постану активни ученици у процесу образовања и васпитања,и да изграде сазнања,умења,способности и вредности неопходне за формирање аутономне,компонентене,одговорне и креативне личности,отворене за договор и сарадњу,која поштује себе и друге.
Задаци су:

- дечја и људска права и слободе;
- идентитет;
- друштвена одговорност;
- демократија;
- прихватање и уважавање различитости;
- једнакост;
- право и правда;
- мир, сигурност и стабилност;
- тимски рад;
- демократија;
- примена појмова
- критичко мишљење;
- јасно изражавање;
- аргументација;
- саосећајна комуникација
- умеће истраживања;
- тимски рад;
- ненасилно решавање сукоба;
- руковођење;
- учешће;
- привржености демократским начелима и поступцима;
- привржености ненасилномм и конструктивном решавању проблема;
- спремност за заступање и заштиту својих и туђих права;
- спремност за преузимање одговорности за своје поступке;
- заинтересованост за свет око себе и отвореност према разликама;
- спремност на саосећање са другима и пружање помоћи онима којима је то потребно ;
- спремност на супротстављање предрасуда, дискриминацији и неправди на свим нивоима.

Чувари природе

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Животна средина	3	2	5
2.	Природне појаве и промене у животној средини	6	4	10
3.	Загађивање животне средине	6	6	12
4.	Заштита животне средине и заштита здравља	5	4	9
	УКУПНО	**20**	**16**	**36**

Циљ:
Циљ је развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Задаци:
- знати појам животне средине и њене елементе;
- препознавање и описивање најуочљивијих појава и промена у животној средини;
- стицање знања о појавама које угрожавају животну средину;
- формирање навика и развијање одговорног односа према себи и животној средини;
- развијање радозналости,креативности и истраживачких способности;
- развијање основних елемената логичког и критичког мишљења.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 3.. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Животна средина	5	3	8
2.	Природне појаве и промене у животној средини	5	3	8
3.	Загађивање животне средине	6	4	10
4.	Заштита животне средине	6	4	10
	УКУПНО	**22**	**14**	36

Циљ:
Циљ је развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине,усвајање и примена принципа одрживости,етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Задаци:

- разумевање појава везаних за непосредну животну средину;
- препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини (квалитет воде, ваздуха, земљишта,хране, биљног и животињског света) ;
- уочавање узрочно-последичних веза у животној средини;
- уочавање узрочно-последичних веза у животној средини извођењем једноставних огледа
- васпитавање ученика да чува и уређује простор у коме живи и учи;
- стицање навика одговорног понашања према животињама;
- развијање интересовања и способности за активно упознавање и чување животне средине;
- решавање једноставних проблем-ситуација самостално и у тиму;
- развијање правилног става и критичког размишљања.

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Животна средина	5	3	8
2.	Природне појаве и промене у животној средини	5	3	8
3.	Заштита животне средине	12	8	20
	УКУПНО	**22**	**14**	36

Циљ:
Циљ је развијање свести о потреби и могућностима личног ангажовања у заштити животне средине, усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Задаци су:

- формирање и развијање основних појмова из природних наука и њихова повезивање;
- развијање способности за активно стицање знања о природним појавама кроз истраживање;
- развијање дечјих интересовања и интелектуалне способности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката (материјала),појава и процеса и оучавање њихове повезаности;
- формулисање питања,постављање хипотеза и исказивање претпоставфки за решавање проблема;
- развијање критичког мишљења кроз посматрање и експеримент;
- истраживање и оучавање узрочно-последичних веза појава и процеса окружења и у изведеним огледима,издвајање параметра и уочавање њиховог односа;
- решавање једноставних проблем-ситуација самостално и у тиму;
- коришћење научног речника,примереног узрасту,за описивање промена својстава материјала,појава и процеса и поступака и корака у истраживању;
- подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске;
- развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима;
- препознавање опасности и услова за безбедан рад.

Народна традиција

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НАРОДНА ТРАДИЦИЈА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Биљке	7	5	12
2.	Кућа	14	10	24
	УКУПНО	**19**	**17**	**36**

Циљ:
Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Оперативни задаци у другом разреду:

- познавање разлика између отвореног и затвореног простора (ливада-кућа) ;
- познавање разлика између настањивог и ненастањивог простора (шта је најмањи услов да се нешто сматра домом) ;
- познавање различитих облика становања (пећина,кућа,село,варош,град.);
- елементарно познавање структуре традиционалне куће.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НАРОДНА ТРАДИЦИЈА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Питај своју баку	3	3	6
2.	Радови и празници	3	3	6
3.	Зимски хлебови и пролећно биље	3	3	6
4.	Биљке	2	2	4
5.	Кућа	2	2	4
6.	Традиционални занати	5	5	10
	УКУПНО	**18**	**18**	36

Циљ:
Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Оперативни задаци у трећем разреду:

- развијање знања о фолклорним празницима,биљкама,хлебовима и кући-дому;
- познавање разлика отвореног и затвореног простора (ливада-кућа) ;
- упознавање различитих традиционалних заната у окружењу;
- стицање елементарних знања о појединим традиционалним занатима;
- упознавање са фолклорним веровањима као пратећим формама традиционалних заната;
- упознавање карактеристичних обичајно-обредних облика понашања везаних за одређене традиционалне занате;
- упознавање типичних традиционалних заната урбаних и руралних средина;
- схватање значаја о чувању и неговању трдиционалних заната.

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – НАРОДНА ТРАДИЦИЈА 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Традиционални облици транспорта и транспортних средстава	9	8	17
2.	Народни музички инструменти	4	6	10
3.	Носиоци народне традиције	4	5	9
	УКУПНО	**17**	**19**	36

Циљ:
Остварити директно увођење ученика у активности ревитализације традиције кроз непосредно упознавање материјалне и духовне традицијске културе свог народа и народа у ужем и ширем окружењу.

Задаци су:

- продубљивање знања о фолклорним празницима,биљкама,кући,занатима;
- стицање елементарних знања о традиционалним облицима транспорта и транспортним средствима и њиховом значају за живот људи на селу и у граду;
- упознавање различитих народних музичких инструмената и њихове улоге у традицијској култури;
- упознавање са носиоцима народне традиције (усменим,писаним и материјалним) ;
- схватање важности чувања и неговања народне традиције.

Руке у тесту

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУКЕ У ТЕСТУ 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Различити облици кретања у окружењу	1	1	2
2.	Кретање у забавном парку	2	1	3
3.	Како изазвати таласе у води	2	1	3
4.	Брже,брже најбрже – од чега то зависи	3	2	5
5.	Материјали и њихова ел.проводљивост	1	1	2
6.	Када ће сијалица да светли	1	1	2
7.	Дрво или метал	2	2	4
8.	Мерим – значи упоређујем	1	1	2
9.	Дневна температура ваздуха	1	1	2
10.	Како настају различити звуци	1	1	2
11.	Својства звука	1	1	2
12.	Звуци у жици и свирали	1	1	2
13.	Високо це	1	1	2
14.	Биљке траже своје тло	2	1	3
	Укупно	**18**	**18**	36

Задаци:

- формирање елементарних научних појмова из природних наука;
- подстицање дечјих интересовања и интелектуалне активности;
- подстицање дечјих питања, истраживања и дискусије;
- препознавање неких критеријумаза класификацију материјала и њихово коришћење;
- постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема;
- самостално постављање и извођење једноставних огледа на основу упутства;
- развијање критичког промишљања кроз посматрање и експеримент;
- уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и изведеним огледима;
- решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму;
- развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима;
- препознавање опасности и услова за безбедан рад.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУКЕ У ТЕСТУ 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Биљке	3	3	6
2.	Вода	3	3	6
3.	Ваздух	3	2	5
4.	Земља	3	1	4
5.	Кретање	4	4	8
6.	Магнети	1	1	2
7.	Ветар	3	2	5
	УКУПНО	**20**	**16**	36

Циљ и задаци:

- развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање;
- развијање радозналости и истраживачких способности;
- развијање основних елемената логичког и критичког мишљења;
- подстицање усменог и писменог изражавања крозу дискусије и записе о изведеним огледима.

Задаци:

- формирање елементарних научних појмова из природних наука;
- развијање дечијих интересовања и интелектуалне активности; ;
- развијање истраживачких способности и креативности кроз различите поставке експеримента
- испитивање основних карактеристика гасова, течности и чврстих тела и препознавање критеријума за њихову класификацију;
- формулисање питања, постављање хипотеза и исказивање претпоставки за решавање проблема;
- развијање критичког промишљења кроз посматрање и експеримент;
- уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и изведеним огледима;
- решавање једноставних проблем-ситуација, самостално и у тиму;
- коришћење научног речника, примереног узрасту, за описивање промена својстава материјала, појава и процеса;
- подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске;
- развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима;
- препознавање опасности и услова за безбедан рад.

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – РУКЕ У ТЕСТУ 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Кретање	5	3	8
2.	Вода	5	3	8
3.	Мерење	4	4	8
4.	Електрицитет	2	1	3
5.	Светлост и сенка	6	3	9
	УКУПНО	**22**	**14**	36

Циљ и задаци:

- развијање основних појмова из природних наука и њихово повезивање;
- развијање радозналости и истраживачких способности;
- развијање основних елемената логичког и критичког мишљења;
- подстицање усменог и писменог изражавања крозу дискусије и записе о изведеним огледима.

Задаци су:

- формирање и развијање основних појмова из природних наука и њихова повезивање;
- развијање способности за активно стицање знања о природним појавама кроз истраживање;
- развијање дечијих интересовања и интелектуалне активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката (материјала),појава и процеса и уочавање њихове повезаности;
- формулисање питања,постављање хипотеза и исазивање претпоставки за решавање проблема;
- развијање критичког мишљења кроз посматрање и експеримент;
- истраживање и уочавање узрочно-последичних веза између појава и процеса у окружењу и у изведеним огледима,издвајање параметра и уочавање њиховог односа;
- решавање једноставних проблем-ситуација,самостално и у тиму;
- коришћење научног речника,примереног узрасту,за описивање промена својстава материјала,појава и процеса и поступака и корака у истраживању;
- подстицање усменог и писменог изражавања кроз дискусије и вођење експерименталне свеске;
- развијање критичког односа према информацијама које се добијају чулима;
- препознавање опасности и услова за безбедан рад.

Од играчке до рачунара

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА 2. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Рад на тексту	3	6	9
2.	Копирање и штампање	3	6	9
3.	Покретање програма	3	6	9
4.	Образовни рачунарски програми	3	6	9
	УКУПНО	12	24	36

Циљеви и задаци:

- развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара;
- развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
- упознавање и употреба образовних програма;
- развијање конструкторских вештина;
- упознавање једноставног програма за цртање и одговарајуће алате;
- развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
- развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА 3. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Алгоритамски начин мишљења	8	8	16
2.	ИКТ	8	8	16
3.	Безбедност	2	2	4
	УКУПНО	**18**	**18**	36

Циљеви и задаци:

- развијање моторичких способности уз коришћење материјала, прибора, алата, уређаја и рачунара;
- развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања;
- упознавање и употреба образовних програма;
- развијање конструкторских вештина;
- упознавање једноставног програма за цртање и одговарајуће алате;
- развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
- развијање способности решавања једноставних задатака уз помоћ рачунара.

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ОД ИГРАЧКЕ ДО РАЧУНАРА 4. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Цртамо и пишемо	4	5	9
2.	Правимо одељенске новине	3	6	9
3.	Играмо се и снимамо	4	5	9
4.	Креирамо, стварамо	4	5	9
	Укупно	**15**	**21**	**36**

Циљеви и задаци:

- развијање умења и вештина за коришћење материјала, прибора, алата и рачунара у игри и свакодневном животу;
- развијање креативности, огичког мишљења и способности комбиновања;
- упознавање и употреба једноставних програма за рачунарске игре и образовне програме;
- развијање способности решавања задатака уз помоћ рачунара;
- развијање конструкторских вештина;
- развијање способности за тимски рад.

Литература

Обавезни предмети
Српски језик и књиженост

Напомена: Сви наведени уџбеници који се налазе у табелама односе се на рад са сталним ученицима наше школе. У раду са ученицима који повремено долазе на краћа или дужа лечења, користе се уџбеници које они са собом доносе из својих матичних школа.

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Нови буквар са наставним листовима	Љ. Вдовић, Б. Матијевић Р. Јанаћковић	**Едука**
	Читанка са поукама о језику	И. Јовић, М. Јовић	

Литература за наставнике	Приручник за учитеље	В. Милатовић, А. Ивковић	**ЗУНС**
	Приручник за учитеље	Д. Чича ,С. Илић	**Креативни центар**
	Приручник за учитеље	Б. Матијевић, Љ. Видовић, Р. Јанаћковић	**Едука**
	Приручник за учитеље	Д. Павловић, Р. Жежељ	**Klett**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Читанка Језичке поуке-радна свеска Радна свеска за српски језик Латица по латица—латиница	М. Манојловиц, С. Бабуновић Љ. Прћић М. Манојловиц, С. Бабуновић З. Милошевић	**Едука**

Литература за наставнике	Приручник за учитеље	Др Славица Јовановић Радмила Жежељ –Ралић	**ЗУНС**
	Приручник за учитеље	С.Бабуновић , М.Манојловић	**Креативни центар**
	Приручник за учитеље Материјали са сајта	М.Манојловић , С.Бабуновић Група аутора	**Едука**
	Материјали са сајта	Група аутора	**Нова школа**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Водено огледало** - читанка **Жубор речи** - пауке о језику Радна свеска	М. Цветковић; С. Цветковић; Т. Живановић; М. Плавшић М.Цветковић; С.Цветковић; Т. Живановић; М.Плавшић Ана Цветковић, Весна Дрезгић	**Едука**

Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Наташа добрић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Симеон Маринковић и Славица Марковић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Симеун Маринковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Радмила Жежељ- Ралић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Ћук	**Нова школа**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Читанка – Трешња у цвету Радна свеска Пауке о језику	Нада Тодоров; Соња Цветковић; Миодраг Плавшић Нада Тодоров, Софија Зурупски и Стеванија Кеча Милован Б, Цветковић и Борисав Првуновић	**Eduka**

Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Рајна Драгићевић, Зорана Опачић-Николић, Даница Пантовић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Јелисавета Делић, Милорад Рикало	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Н Тодоровић , група аутора	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Радмила Жежељ-Ралић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Ћук	**Нова школа**

Енглески језик

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Happy house 1 уџбенички комплет	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Happy house 2 уџбенички комплет	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Happy street 1 уџбенички комплет	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Happy street 2 уџбенички комплет	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Stella Maidment, Lorena Roberts	**Oxford University Press**

Француски језик

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Images	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	**ЗУНС**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Couleurs	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Images	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Jours	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Весна Фила, Милица Голубовић-Тасевска	ЗУНС

Немачки језик

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	DU und ICH 1 Уџбеник за прву годину учења Немачки језик за 1.разред основне школе DU und ICH 1 Радна свеска за прву годину учења	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	DU und ICH 2 Уџбеник за другу годину учења Немачки језик за 2. разред основне школе DU und ICH 2 Радна свеска за другу годину учења	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	DU und ICH 3 Уџбеник за трећу годину учења Немачки језик за 3.разред основне школе DU und ICH 3 Радна свеска за трећу годину учења	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	DU und ICH 4 Уџбеник за четврту годину учења Немачки језик за 4. разред основне школе DU und ICH 4 Радна свеска за четврту годину учења	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Илдико Врачарић, Ана Бабић, Цвијета Шмит, Иванка Фајфер-Чаго	ЗУНС

Руски језик

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Родничок - руски језик за 1. разред основне школе Родничок - радна свеска	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Родничок - руски језик за 2. разред основне школе Родничок - радна свеска	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Родничок - руски језик за 3. разред основне школе Родничок - радна свеска	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Родничок - руски језик за 4. разред основне школе Родничок - радна свеска	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд.**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Људмила Поповић Јелена Гинић	**Завод за уџбенике, Београд**

Математика

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**МАТЕМАТИКА 1а** **МАТЕМАТИКА 1б** уџбеник са радним листовима за први разред основне школе	Љ. Видовић, Б.Матијевић Р.Јанаћковић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М. Марјановић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Ћук	**Нова школа**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	С. Маринковић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	С Јоксимовић	**Eduka**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Математика 2а и Математика 2 b** Уџбеник са радним листовима	С. Јоксимовић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	В. Дрезгић, Б. Вељковић, А. Цветковић, С. Ђекић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Материјали на сајту	Александра Стефановић Група аутора	**Креативни центар**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Уџбеник са радним листовима Математика 3а и Математика 3б**	Светлана Јоксимовић и Бошко Влаховић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Марина Јовановић и Анђелка Николић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Контролне вежбе за 3 разред	М.Мадарас, И.Грошко, П.Глигоријевић,Љ.Чобан, К.Еветовић-Бозоки Љ. Вуковић, А. Стефановић, С. Радовановић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Контролни задаци-математика	Софија Зарупски, Бошко Влаховић- С.Вујић и Н.Марковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Оливера Тодоровић и Срђан Огњановић	**Нова школа**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Уџбеник са радним листовима Математика 4А и 4б**	Светлана Јоксимовић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Марјановић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Дејић и група аутора	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Софија Зарупски	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Јовановић , А Николић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Ћук	**Нова школа**

Свет око нас

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Свет око нас**, уџбеник за први разред основне школе	И. Јухас	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Љ. Новковић, Б. Гачановић, Б. Требјешанин	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	И. Јухас	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Б. Животић, О. Рамовић	**Klett**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Свет око нас 2а и Свет око нас 2б** Уџбеник са радним листовима	Б. Вељковић М. Манојловић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Милица Ћук Гордана Стевановић Бранко Стевановић	**Нова школа**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Милица Ћук Марија Митровић Бранимир Инђић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Ивана Васиљевић Јелена Кенда	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Биљана Животић Оливера Рамовић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Марела Манојловић Бранкица Вељковић	**Едука**

Природа и друштво

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Уџбеник са радним листовима **Природа и друштво 3а и Природа и друштво 3б**	В.Матановић, Б.Влаховић, С.Јоксимовић, М.Ђурђевић	**Едука**

Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Радмила Жежељ-Ралић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	И.Васиљевић и Ј.Кенда	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Е.Милетић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Б.Гаћановић, Љ.Новковић и Б.Требјешанин	**ЗУНС**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Природа и друштво за 4** разред –**уџбеник 4а** **Природа и друштво за 4** разред –**радна свеска 4б**	В. Матановић, З. Веиновић, Н Станчић, И. Марковић В. Матановић, З. Веиновић, Н. Станчић, И. Марковић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Винко Ковачевић, Бранка Бечановић	**Klet**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Томислав Сенћански	**Креативна школа**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Вера Матановић, Зорица Веиновић, Нада Станчић, Иванка Марковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Др Вељко Банђур	**Нова школа**

Ликовна култура

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Ликовна култура**- уџбеник	М. Бузаши Марганић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	К. Богдановић, Р. Бошковић, Т. Лалић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М. Живковић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Др. С. Филиповић	**Klett**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Шарени ликовни путокази**	Мариа Бузаси Марганић, З. Петровић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Мирјана Живковић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	К. Богдановић, Б. Николић, Д. Миловановић,Р. Бошковић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Невена Хаџи-Јовановић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Мариа Бузаси Марганић, З. Петровић	**Едука**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Шарени ликовни путокази**	М. Бузаши-Марганић, С. Кеча	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Светлана Веселић, Т Сандуловић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Мирјана Живковић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М. Бузаши-Марганић, С. Кеча	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	К. Богдановић, Мр Рајка Бошковић, Т. Лалић	**ЗУНС**

Музичка култура

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Музичка сликовница** уџбеник + ЦД	М.Смрекар Станковић С. Цветковић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Г. Стојановић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М. Смрекар- Станковић, С. Цветковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	В. Илић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Мр Г. Илић	**Klett**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Музичка вртешка-уџбеник**	М.Смреков Станковић, Соња Цветановић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Милица Ћук,З. Јевтић, С.Илић, М.Лацковић	**Нова школа**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Г.Стојановић, З Васиљевић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Владица Илић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	мр Гордана Илић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М.Смреков Станковић, Соња Цветановић	**Едука**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Музичка култура за трећи разред** **Радна свеска** –музичка култура	Владица Илић Владица Илић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Гордана илић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Владица Илић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Станковић, С Цветковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Група аутора	**Нова школа**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература За ученике	**У свету мелодија и стихова-уџбеник**	М.Смрекар-Станковић, М.Б. Цветковић	**Едука**

Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Гордана Илић	**Klett**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Владица Илић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Мирјана Смренар-Станковић Милован Б. Цветковић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	М Ћук, З Јевићевић	**Нова школа**

Физичко и здравствено васпитање

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Физичко и здравствено васпитање	Г. Крагујевић, И. Ракић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Вежбајмо заједно	В. Курјан Манестар	**Креативни центар**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Габријела Крагујевић	**ЗУНС**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Габријела Крагујевић	**ЗУНС**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Габријела Крагујевић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Група аутора	**Нова школа**

Изборни предмети

Верска настава

Први, други, трећи и четврти разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература	Свето Писмо, Светосавско звонце.		

Грађанско васпитање

Први разред

ПРВИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**"Растимо"** – радна свеска	Н. Марковић и С. Вујић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Б. Бубањ, М. Влајков, С. Мали, Т. Пејовић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Н. Игњатовић Савић и група аутора	**Креативни центар**

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Растимо- радна свеска**	Наташа Марковић, Славица Вујић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Нада Игњатовић-Савић, група аутора	**МПС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Б. Бубањ, М. Влајков, С. Мали, Т. Пејовић-Себић	**ЗУНС**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Н, Игњатовић- Савић, Ј. Димитријевић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Б Бубањ, Т Пејовић-Себић	**ЗУНС**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Валерија Живковић, М Остојић Ј Димитријевић	**Креативни центар**

Чувари природе

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Чувари природе**	ЛуцијаТасић, МилеваТопаловић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Станко Брдар	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Вера Матановић, Бранислав Станец, Вера Ђорђевић	**ЗУНС**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Т Челановић, Н Корица	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	В Ђорђевић, В Матановић	**ЗУНС**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**Чувајући природу чувамо и себе**	Луција Тасић, Лидија Виденовић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Вера Матановић, Бранислав Станец, Вера Ђорђевић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Станка Брдар	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Луција Тасић, Лидија Виденовић	**Едука**

Народна традиција

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Народна традиција **Моја кућица, моја слободица**	С.Миловановић, И. Јухас	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Свуда пођи, кући дођи	С.Перић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ Моја кућица, моја слободица	С.Миловановић, И. Јухас	**Едука**

Трећи разред

ТРЕЋИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	**„Сваки занат је златан“** – уџбеник за 3.разред	Слађана Миловановић	**Едука**
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Т. Миловановић	**Креативни центар**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Слађана Миловановић	**Едука**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Силвија Перић, В. Нишкановић	**ЗУНС**

Четврти разред

ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	С. Перић, В.Нишкановић	**ЗУНС**
	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	С. Миловановић	**Едука**

Руке у тесту

Други разред

ДРУГИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за наставнике	ПРИРУЧНИК ЗА УЧИТЕЉЕ	Група аутора	**ЗУНС**

Програм слободних активности ученика

Литерарно-рецитаторска секција

Циљ и задаци:

- развијање љубави према матерњем језику и потребе да се он негује и унапређује;
- развијање смисла за усмено и писмено изражавање;
- потстицање ученика на самостално, језичко и литерарно стваралаштво;
- развијање креативности, логичког мишљења и способности комбиновања речи и реченица;
- подстицање активног стваралачког учествовања у културном и уметничком животу средине .

Септембар
увођење ученика у рад и значај секције (2 часа).
упознавање са литералним стваралаштвом (2 часа).

Октобар
уметничко и народно стваралаштво (4 часа).

Новембар
пригодни текстови из књижевности за децу и дечијих листова и часописа (2 часа).
говорне вежбе (текст, тонски записи, цртани филм, тв емисије…) (2 часа).

Децембар
истраживање облика изражавања песме (2 часа).
акценатске вежбе. Паузе у рецитовању (2 часа).

Јануар
слушање снимака рецитала (2 часа).

Фебруар
увежбавање рецитовања (и писања) конкретних песама (4 часа).

Март
анализа дела из школске лектире (4 часа).

Април
писање и читање радова (3часа).

Мај
припрема за такмичење у рецитовању (5 часа).

Јун
такмичење и избор најбољих рецитатора (2 часа).

Ликовна секција

Циљеви:

- да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење,креативност;
- да подстиче и развија способност комбиновања;
- осамостаљивање и развој самосталних идеја;
- да развија истраживачки рад;
- подстицање активног стваралачког учествовања у културном и уметничком животу средине;
- развијање естетских критеријума.

Задаци:

- подстицање ликовног стваралачког рада;
- развијање развијање моторичке способности;
- употреба различитих ликовних материјала;
- развијање свести о потреби оплемењивања животног и радног простора;
- да одговарајући материјал употреби на адекватан прибор за рад;
- да користе различите ликовне и неликовне материјале.

Септембар
смешне слике (колаж) ;
преобликовање материјала "Двоглед";
Дан заштите озонског омотача;
европски дан без аутомобила.

Октобар
Дан права детета;
имам права да... ;
дан здраве хране;
заштитимо животиње;
дан храњења птица.

Новембар
животиње од јесењих плодова;
израда слика од семенки;
израда слика од пресованог лишћа;
израда слика од пресованог цвећа.

Децембар
израда маски;
израда украса за јелку;
израда лампиона;
израда шаблона за осликавање прозора.

Јануар
школска слава;
дан без дувана.

Фебруар
преобликовање материјала "Робот";
смешне слике (колаж) ;
израда рамова за слике;
израда накита од керапласта, глинамола...

Март
израда накита и украса од керапласта, глинамола
моја лутка (колаж) ;
Дан заштите шуме и вода;
Дан борбе против пушења.

Април
Дан здравља;
израда постоља за ускршња јаја;
осликавање јаја од гипса;
израда колажа од љуски фарбаних јаја.

Мај
израда лептира, бубамара (глинамол) ;
моја школа;
Дан паркова;
Дан борбе против пушења.

Јун
осликавање каменчића;
Дан океана

Хор

Циљ:

Образовни циљ обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, раз вијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију.
Васпитни циљ обухвата развијање осећања припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање треме и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

ВЕЖБЕ ДИСАЊА	1. Опуштање грла – ученици треба дубоко да удахну и симулирају зевање. 2. Код следеће вежбе треба да удахну кроз нос, а потом и издахну на уста бројећи до четири, као да желе да угасе свећу. Важно је да „дишу стомаком" уместо грудима (могу да положе руке на стомак и да удишу тако да им стомаци „расту"). 3. Затим удахну кроз нос, изброје до четири и издишу кроз уста, тј. зубе, изговарајући 'сссссс', први пут тихо, а затим гласно. 4. Поновити вежбу тако што глас 'с' изговарају испрекидано
ВЕЖБЕ РАСПЕВАВАЊА	1. Распевавање почиње певањем вокала (а, е, и, о, у) или кратких слогова на истој тонској висини, уз минимално покретање вилице у циљу изједначавања вокала, а у циљу добијања уједначене хорске боје. Увек почети од тонова средњег певачког регистра хора (то је најчешће це1). 2. Тонови и мотиви се могу певати и брзим издувавањем ваздуха кроз спојене усне, тако да трепере. 3. Препоручује се и певање једноставних мотива (на пример на слоговима „ио" или „мио"), секвенцираних поступно наниже па навише (дијатонски и хроматски). 4. Једна од вежби за ширење обима гласа је повезивањетонова у распону октаве глисандом, навише и наниже (це1- ге1- це1- ге1- це1), као сирена. 5. За распевавање се могу користити и једноставне песме или модели, као и делови песама.
ОБРАДА ПЕСМЕ	1. усвајање мелодије у фрагментима 2. усвајање песме/композиције у целини 3. постизање једнаке интонације
	УКУПНО 36

Storytelling секција

Циљеви:

Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према култури и обележјима земаља језика који учи, као и комуникацији са говорницима других језика.

Задаци:

- развој љубави према писаној речи, интересовања за читање и писање на страном језику
- богаћење и развој маштовитости и креативног начина мишљења, стваралаштва као и способности невербалног и вербалног комуницирања
- развијање љубави према читању, слушању прича и глуми; према позоришту, драми и осталим облицима уметничког изражавања.
- развијање комуникационих способности ученика, опажања, размишљања и слободног изражавања,
- подстицање спонтаности и слободе у понашању, у односима са другима, знатижеље и самосталности
- адекватно коришћење слободног времена , развој радних навика
- упознавање и дружење кроз говор
- активно учествовање у раду и животу Школе

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА СЕКЦИЈЕ Storytelling–(Енглески језик I-IV)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Popular fairytales I	3	4	7	
2.	Helloween stories	1	1	2	
3.	Thanksgiving day stories	1	1	2	
4.	Popular fairytales II	3	4	7	
5.	Christmas tales	1	1	2	
6.	Folktales	2	2	4	
7.	Valentine's day –love stories and songs	1	1	2	
8.	Nursery rhymes	2	2	4	
9.	Easter stories and songs	1	1	2	
10.	Stories about animals	2	2	4	
	укупно	23	13	36	

Програм допунске наставе у млађим разредима

Циљ допунске наставе: усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја, посебно ученицима који раде по прилагођном програму. Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или неког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.

Допунска настава се организује, по потреби, у сва четири разреда, из следећих предмета: Српски језик, Математика, Енглески језик, Француски језик, Немачки језик и Руски језик.

Српски језик

Циљ допунске наставе:
Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја, посебно ученицима који раде по прилагођном програму. Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или неког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – СРПСКИ ЈЕЗИК 1. РАЗ.		
Р.бр. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Основе читања и писања	8
2.	Књижевност	4
3.	Језик	4
4.	Језичка култура	2
	укупно	**18**

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА- ДОПУНСКА НАСТАВА СРПАКИ ЈЕЗИК 2. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Језик (граматика, правопис)	9
2.	Књижевност (школска и домаћа лектира)	4
3.	Језичка култура (усмена и писмена, важбања и изражавања)	5
	Укупно:	18

Трећи разред

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ-СРПСКИ ЈЕЗИК 3. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**Укупно**
1	Језик	8
2	Књижевност	3
3	Језичка култура	3
4	Усмена и писмена вежбања	4
	укупно	**18**

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– СРПСКИ ЈЕЗИК 4. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Књижевност	2
2.	Језик	12
3.	Култура изражавања	4
	укупно	18

Енглески језик

Циљ допунске наставе: усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја, посебно ученицима који раде по прилагођном програму. Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или неког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 1. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Welcome to Happy House	2	1	3	
2.	Pens and Pencils	3	2	5	
3.	Come and Play	5	2	7	
4.	Dressing Up	4	1	5	
5.	Happy Birthday	4	2	6	
6.	Bathtime	3	1	4	
7.	Animal Friends	3	1	4	
8.	Happy Christmas	1	0	1	
9.	Happy Easter	1	0	1	
	укупно	26	10	36	

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 2. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Playroom Safari	3	1	4	
2.	School Time	3	2	5	
3.	I'm Hungry	4	2	6	
4.	Happy Faces	3	2	5	
5.	Parts of a House	3	2	5	
6.	Summertime	4	1	5	
7.	Playtime	3	1	4	
8.	Happy Christmas	1	0	1	
9.	Happy Easter	1	0	1	
укупно		25	11	36	

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 3. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Welcome to Happy Street	1	0	1	
2.	At School	4	1	5	
3.	At Happy House	3	2	5	
4.	At the Shop	3	2	5	
5.	At the Park	3	1	4	
6.	Greg's Flat	3	1	4	
7.	In the Street	3	1	4	
8.	In the Playground	3	1	4	
9.	At the Sports Centre	3	1	4	
укупно		26	10	36	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 4. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Welcome Back	2	1	3	
2.	Happy Families	3	1	4	
3.	Food, Food, Food!	3	1	4	
4.	A Day at the Zoo	3	2	5	
5.	In the Town	3	1	4	
6.	Just for Fun	3	0	3	
7.	People at Work	3	1	4	
8.	What's the Weather Like?	3	1	4	
9.	What Happened?	3	2	5	
укупно		26	10	36	

Француски језик

Циљ допунске наставе наставног предмета:
Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави страног језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 1. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Mon école	2	2	4	
2.	Mes amis	2	3	5	
3.	Ma famille	2	3	5	
4.	Mes fêtes	2	2	4	
5.	Ma ville	2	2	4	
6.	Mes repas	2	3	5	
7.	Ma mode	2	3	5	
8.	Mon monde	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 2. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Mon école	2	2	4	
2.	Mes amis	2	3	5	
3.	Ma famille	2	3	5	
4.	Mes fêtes	2	2	4	
5.	Ma ville	2	2	4	
6.	Mes repas	2	3	5	
7.	Ma mode	2	3	5	
8.	Mon monde	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 3. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Mon école	2	2	4	
2.	Mes amis	2	3	5	
3.	Ma famille	2	3	5	
4.	Mes fêtes	2	2	4	
5.	Ma ville	2	2	4	
6.	Ma mode	2	3	5	
7.	Mes repas	2	3	5	
8.	Mon monde	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 4. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Mon école	2	2	4	
2.	Mes amis	2	3	5	
3.	Ma famille	2	3	5	
4.	Mes fêtes	2	2	4	
5.	Ma ville	2	2	4	
6.	Ma mode	2	3	5	
7.	Mes repas	2	3	5	
8.	Mon monde	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Немачки језик

Циљ допунске наставе наставног предмета:

Ученици који не могу да прате градиво (из различитих оправданих разлога) које је предвиђено за савладавање лексике и граматике страног језика у току једне школске године, моћи ће да на допунској настави надокнаде пропуштено и постигну одговарајуће резултате у неком од тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Задаци допунске наставе наставног предмета:

У складу са наставним планом и програмом и са савременим принципима методике наставе немачког језика, задаци за ученика на допунској настави су да се научи примени стечених знања и да овлада основним правилима разумевања, писања, читања и слушања немачког књижевног језика. У изношењу граматичке грађе користе се сазнања теорије граматике која су прилагођена узрасту ученика.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 1. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	2	4	6	
2.	Ich und meine Freunde	1	2	4	
3.	Meine Familie	2	4	5	
4.	Mein Zuhause	1	4	5	
5.	Kleidung	2	4	5	
6.	Essen und Trinken	2	4	3	
7.	Hier lebe ich	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 2. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	2	4	6	
2.	Ich und meine Freunde	2	4	6	
3.	Meine Familie	2	4	6	
4.	Mein Zuhause	2	4	6	
5.	Kleidung	1	4	5	
6.	Essen und Trinken	2	2	4	
7.	Hier lebe ich	1	2	3	
8.	Wo ist denn hier…?	0	2	2	
	укупно	12	24	36	

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 3. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	2	4	6	
2.	Ich und meine Freunde	2	3	5	
3.	Meine Familie	2	4	6	
4.	Mein Zuhause	2	4	6	
5.	Kleidung	2	4	6	
6.	Essen und Trinken	1	2	3	
7.	Hier lebe ich	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 4. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	3	5	8	
2.	Ich und meine Freunde	2	5	7	
3.	Meine Familie	2	4	6	
4.	Mein Zuhause	2	4	6	
5.	Kleidung	1	4	5	
6.	Essen und Trinken	1	1	2	
7.	Hier lebe ich	1	1	2	
	укупно	12	24	36	

Руски језик

Циљ допунске наставе: Допунска настава се организује за ученике који из објективних разлога, у редовној настави страног језика, не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК I РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Zdravstvuj, [kola!	2	2	4	
2.	Davaj dru`itx!	2	3	5	
3.	Mo] semx].	2	3	5	
4.	S prazdnikom!	2	2	4	
5.	Moj dom.	2	2	4	
6.	Ah, kak vkusno!	2	3	5	
7.	^to nadetx?	2	3	5	
8.	Gde tw `ive[x?	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Задаци : Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; разликује и правилно изговара гласове; употребљава најједноставније језичке структуре у усменом изражавању у вези ситуација и комуникативних функција предвиђених наставним програмом.

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК II РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Zdravstvuj,novi~ok!	2	2	4	
2.	Davaj igratx!	2	3	5	
3.	Nadenx palxto!	2	3	5	
4.	Ura, zimnie kanikulw!	2	2	4	
5.	V na[ej kvartire.	2	2	4	
6.	Babu[ka priehala!	2	3	5	
7.	Pora obedatx!	2	3	5	
8.	Ho~u \enka!	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Задаци : Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; разликује и правилно изговара гласове; употребљава најједноставније језичке структуре у усменом изражавању у вези ситуација и комуникативних функција предвиђених наставним програмом.

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК III РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Teremok;Repka;Lesenka	2	2	4	
2.	Azbuka; Na[drug Mi[a;Na[klass	2	3	5	
3.	Na uroke; V parke	2	3	5	
4.	S Novwm godom;S dnem ro`deni]	2	2	4	
5.	S dobrwm utrom;^ego tebe ho~ets]?	2	2	4	
6.	Na kogo mw poho`i?U men] kotenok	2	3	5	
7.	Na kakoj ulice tw `ive[x?Mw idem v teatr	2	3	5	
8.	V derevne;Kanikulw	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Задаци : Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; препознаје слова, написане речи и поштује правописна правила; самостално се изражава у оквиру неколико исказа везаних за конкретну ситуацију;самостално пише речи и краће реченице поштујући правопис

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК IV РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Na[a [kola	2	2	4	
2.	Belgrad-Radostx Evropw!	2	3	5	
3.	Kotorwj ~as?Skolxko vremeni?	2	3	5	
4.	Zimnie radosti	2	2	4	
5.	Doma v voskresenxe	2	2	4	
6.	Denx [kolw	2	3	5	
7.	V cirke	2	3	5	
8.	Letnie kanikulw	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Задаци : Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; познаје слова, написане речи и поштује правописна правила; самостално се изражава у оквиру неколико исказа везаних за конкретну ситуацију;самостално пише речи и краће реченице поштујући правопис; размењује информације и поставља питања.

Математика

Циљ допунске наставе:
Усвајање наставних садржаја које ученици нису усвојили током редовне наставе. Пружање индивидуалне помоћи ученицима у учењу и бољем разумевању наставних садржаја, посебно ученицима који раде по прилагођном програму. Пружање помоћи ученицима који због болести, слабог предзнања или неког другог разлога нису усвојили одређено наставно градиво.

Први разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА 1. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Геометрија (положај, величина и облик предмета, линија)	3
2.	Бројеви	13
5.	Мерење и мере	2
	укупно	18

Други разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ- МАТЕМАТИКА 2. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Природни бројеви до 100	8
2.	Геометријски облици	5
3.	Мерење и мере	5
	укупно	18

Трећи разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ-МАТЕМАТИКА 3. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Природни бројеви до 1000	2
2.	Основне рачунске операције у скупу природних бројева	10
3.	Геометријске фигуре и њихови међусобни односи	2
4.	Мерење и мере	4
	укупно	18

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 4. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Скуп природних бројева	10
2.	Мерења и мере	4
3.	Површина	4
	укупно	18

Програм додатне наставе у млађим разредима

Циљ додатне наставе: проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Додатна настава се организује, по потреби, у четвртом разреду, из следећих предмета: Српски језик, Математика, Енглески језик, Француски језик, Немачки језик и Руски језик.

Српски језик

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– СРПСКИ ЈЕЗИК 4. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Књижевност	2
2.	Језик	12
3.	Култура изражавања	4
	укупно	18

Циљ и задаци додатне наставе:

Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат

Енглески језик

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 4. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Welcome Back	1	0	1	
2.	Happy Families	4	1	5	
3.	Food, Food, Food!	3	0	3	
4.	A Day at the Zoo	3	2	5	
5.	In the Town	2	2	4	
6.	Just for Fun	3	0	3	
7.	People at Work	4	2	6	
8.	What's the Weather Like?	3	0	3	
9.	What Happened?	4	2	6	
	укупно	27	9	36	

Циљ и задаци додатне наставе:
Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Француски језик

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 4. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Mon école	2	2	4	
2.	Mes amis	2	3	5	
3.	Ma famille	2	3	5	
4.	Mes fêtes	2	2	4	
5.	Ma ville	2	2	4	
6.	Ma mode	2	3	5	
7.	Mes repas	2	3	5	
8.	Mon monde	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Циљ:
Додатни рад се организује за надпросечне и посебно заинтересоване ученике који желе да сазнају више и покажу своју даровитост и да се припремају за такмичење. Проширују се садржаји из редовне наставе, у циљу развијања индивидуалних могућности ученика, њихових интересовања, способности, као и развијања самопоуздања ученика и њихове унутрашње мотивације.

Задаци:
Усвајање сложенијих граматичких и језичких структура, развијање говорних способности у комуникацији и проширивање знања о култури и цивилизацији франкофоних земаља.

Немачки језик

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 4. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	3	6	9	
2.	Meine Freunde und ich	3	5	8	
3.	Meine Familie und ich	3	6	9	
4.	Mein Zuhause	2	4	6	
5.	Hier lebe ich	1	1	2	
	укупно	12	22	34	

Циљ додатне наставе је да напредни и талентовани ученици примене сложене структуре немачког књижевног језика, развију говорне способности у комуникацији и прошире знања о култури земаља у којима се тај језик говори као службени језик.

Задаци додатне наставе је усвајање сложених језичких образаца као и обогаћивање писаног изражавања на немачком књижевном језику, развијање комуникативних способности и проширивање знања о култури и традицији земаља немачког говорног подручја.

Руски језик

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК IV РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Na[a [kola	2	2	4	
2.	Belgrad-Radostx Evropw!	2	3	5	
3.	Kotorwj ~as?Skolxko vremeni?	2	3	5	
4.	Zimnie radosti	2	2	4	
5.	Doma v voskresenxe	2	2	4	
6.	Denx [kolw	2	3	5	
7.	V cirke	2	3	5	
8.	Letnie kanikulw	2	2	4	
	укупно	16	20	36	

Задаци: Усвајање сложенијих граматичких и језичких структура, развијање говорних способности у комуникацији и проширивање знања о култури и цивилизацији словенских земаља.

Математика

Четврти разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 4. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	Скуп природних бројева	10
2.	Мерења и мере	4
3.	Површина	4
	укупно	18

Циљ додатне наставе:
Проширивање и продубљивање знања, умења и вештина, заинтересованих за овај предмет пружајући им могућност да континуирано развијају свој таленат.

Програм рада одељенског старешине

Напомена-часови су дати тако да наставник у зависности од места реализације наставе, одабере одговарајућу тему за разговор.

СЕПТЕМБАР

1.недеља
-Здраво војско оштрих оловака
-Поново смо у школи
-Добро дошли нови ђаци

2.недеља
-Уважавамо различитости међу нама
-Сви треба да знају шта другарство значи
-Ужина је слађа када се подели

3.недеља
-Омиљено превозно средство
-Путовали смо и упознали.....
-Европски дан без аутомобила,22.9

4.недеља
-Радост Европе
-Играмо се и певамо
-Игра и учење како их спојити

ОКТОБАР

1.недеља
-Буквар дечјих права
-Моја права у болничким условима
-Разговор са дефектологом око израде домаћих задатака

2.недеља
-У свету игара
-Коришћење слободног времена
-Када учити ,а када се играти

3.недеља
-Љубав и разумевање у породици
-Ко се са ким дружи-не дружи
-Међусобно поверење

4.недеља
-Да ли и када говоримо истину
-Лепо понашање-ненасилна комуникација
-Зашто понекад лажемо

5.недеља
-Шта ме мотивише за учење
-Фактори успешног учења
-Тражим помоћ-разговор са педагогом

НОВЕМБАР

1.недеља
-Технике учења
-Домаћи задаци-зашто их радити
-Како да будем добар ђак

2.недеља
-Пристојно-непристојно понашање
-Понашање на јавним местима
-Како се понашамо у болници

3.недеља
-Мој простор за учење
-Уређујемо учионицу
-Свако је место извор знања

4.недеља
-Култура одевања,лепо,удобно,практично
-Модерно-практично
-У улози креатора

ДЕЦЕМБАР

1.недеља
-Лична хигијена
-Култура живљења
-Бринимо о свом здрављу

2.недеља
-Како трошити ђепарац
-Добио сам новац-како да га користим
-Шта бих купио за Нову годину

3.недеља
-Поклони-шта и коме
-Честитања,писање честитки
-Израда новогодишњих честитки

4.недеља
-Окитимо јелку
-Направимо украсе
-Заштитимо јелке

ЈАНУАР

1.недеља
-Које филмове гледамо
-Коју музику слушамо
-Посета музеју ,позоришту

2.недеља
-Светосавски пано
-Прослава школске славе
-Приче и песме о Светом Сави

ФЕБРУАР

1.недеља
-Како решавамо конфликте
-Неуспели и успели дијалог
-Шта претходи свађи

2.недеља
-Читамо дечју штампу
-Забавна, научна и шунд литература
-Шта читају у мом окружењу?

3.недеља
-Поштујемо туђи рад
-Приче из моје школе
-Читамо вицеве о школским згодама и незгодама

4.недеља
-Несташлуци у школи
-Заједно смо јачи
-Тражим помоћ

5. недеља
-Приче из моје школе
-Читамо вицеве о школским згодама и незгодама

МАРТ

1. недеља
-Моје обавезе у кући
-Уређујем своју собу
-Нема мале помоћи

2. недеља
-Шта ме брине , мучи, плаши
-Болест не бира
-У посети болесном другу

3. недеља
-Дружење у природи-заједнички излет
-Чувајмо животну средину
-Дан заштите шуме

4. недеља
-Изневерена очекивања
-Скромност је врлина
-Дан борбе против пушења

АПРИЛ

1. недеља
-Шта знам о дроги
-Узроци узимања наркотика
-Дан здравља

2. недеља
-Да сам ја наставник...
-Да сам ја доктор...
-Да сам ја...

МАЈ

1. недеља
-Кад порастем бићу ...
-Разговор о избору занимања
-Куда после основне школе

2. недеља
-Како изгледа моје двориште
-Како настају паркови
-Дан паркова

3. недеља
-Наше тајне

-Које се тајне не чувају

-Тајна (певамо песму)

4. недеља
-Школски дани твога учитеља
-Школски дани мојих родитеља
-Прослава Дана школе

ЈУН

1. недеља
-Сунчан дан и расположење
-Кишни дан и расположење
-Расположен сам као ово време

2. недеља
-Музика коју волимо
-Час је наш-играмо се
-Анализа рада у протеклој школској години

Трајање и основни облици извођења програма

Обавезни и изборни предмети и остали облици васпитно образовног рада се реализују од првог септембра.

Са ученицима који су укључени у наставни процес целе школске године наставни програм се реализује у складу са Правилницима о наставном плану и програму за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања, са прилагођавањима и идивидуализацијом у складу са потребама ученика. Страни језик од првог разреда се одређује у складу са кадровским могућностима школе и жељом ученика.

Ученици који долазе из других школа, настављају да уче страни језик који су започели у школи из које долазе.

За ученике са сметњама у развоју, израђује се Индивидуални образовни план.

Са ученицима у кућној настави програм се реализује у целости, а наставни план са 50 % фонда прописаних часова.

Настава се одвија кроз индивидуални рад, групни рад и рад у паровима.

За изборне предмете ученици се изјашњавају јуна месеца за следећу школску годину, односно, приликом укључивања у наставни процес школе. Ученицима који су у краћем временском периоду наши ђаци нуде се изборни наставни предмети који се реализују у разреду у који се укључују.

ТАБЕЛАРНИ ПРЕГЛЕД КАЛЕНДАРА ЗНАЧАЈНИХ ДАТУМА ЗА ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ОДГОВАРАЈУЋИМ АКТИВНОСТИМА

Месец	Датум	Назив обележја значајног датума
СЕПТЕМБАР	16.	Међународни дан очувања озонског омотача
	21.	Међународни дан мира (УН)
	22.	Дан поштовања слонова
	23.	Први дан ЈЕСЕНИ
ОКТОБАР	1.	Међународни дан старих особа
	1.	Светски дан музике
	1.	Дан деце – Дечија недеља
	24.	Основана ОУН (1945)
НОВЕМБАР	11.	Међународни дан науке и мира
	13.	Светски дан ДОБРОТЕ
	16.	Међународни дан толеранције (UNESCO)
ДЕЦЕМБАР	3.	Међународни дан деце са хендикепом
	10.	Дан људских права (1948)
	11.	Дан УНИЦЕФА
	21.	Светски дан МИРА
	22.	Први дан ЗИМЕ
	25.	Божић - верске заједнице које славе по Грегоријанском календару
	31.	Нова година
ЈАНУАР	7.	Божић - верске заједнице које славе по Јулијанском календару
	8.	Светски дан писмености
	25.	Одржане су Прве олимпијске игре (1924)
	27.	Свети Сава - Дан духовности
ФЕБРУАР	14.	Дан заљубљених
	15.	Сретењски Устав - Дан државности Србије
	21.	Дан кућних љубимаца
	27.	Дан поларних медведа
МАРТ	8.	Међународни дан жена
	21.	Први дан ПРОЛЕЋА
	22.	Светски дан воде
АПРИЛ	1.	Међународни дан шале
	7.	Светски дан здравља
	8.	Светски дан Рома
	12.	Први човек полетео у космос (J. Гагарин - 1961)
	22.	Дан планете Земље
	23.	Светски дан књиге (UNESCO)
МАЈ	1.	Међународни дан рада
	8.	Светски дан Црвеног крста и црвеног полумесеца
	15.	Међународни дан породица
	21.	Дан ЦВЕЋА
	28.	Дан ПРИРОДЕ
	31.	Светски дан борбе против пушења
ЈУН	4.	Међународни дан невине деце - жртава агресије
	5.	Светски дан животне средине
	8.	Светски дан заштите ОКЕАНА
	15.	Светски дан хране
	21.	Светски дан мира и молитве
	22.	Први дан ЛЕТА
	28.	Видовдан - спомен на Косовску битку
ЈУЛ		
АВГУСТ	1.	Дан ПРИЈАТЕЉСТВА
	7.	Међународни дан међународних права и образовања
	12.	Међународни дан омладине
	31.	Прва Велика школа у Београду (1908)

Старији разреди (V - VIII)

Обавезни и изборни предмети и њихови садржаји за ученике од V - VIII разреда

Фонд часова за сваки разред

врста предмета	разред			
	пети	шести	седми	осми
Обавезни предмети	25.5	26.5	26	26
(Обавезни) изборни предмет	3	3	5	5
Остали облици образовно васпитног рада	2	2	2	2
укупно	**30,5**	**31.5**	**33**	**33**

Фонд часова за сваки предмет

Р. бр.	а) обавезни наставни предмети	пети разред		шести разред		седми разред		осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годшње	недељно	годишње
1	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11	Техника и технологија	2	72	2	72	-	-	-	-
12	Техничко и информатичко образовање	-	-	-	-	2	72	2	68
13	Физичко и здравствено васпитање/ обавезне физичке активности	2+1.5	72+54	2+1.5	72+54	-	-	-	-
14	Физичко васпитање	-	-	-	-	2	72	2	68
15	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	-	-	-	-
	укупно а:	**25.5**	**918**	**26.5**	**954**	**26**	**936**	**26**	**884**

Р. бр.	б) изборни наставни предмети	пети разред		шести разред		седми разред		осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годишње
1	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2	Други страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3	Физичко васпитање - изабрани спорт	-	-	-	-	1	36	1	34
	укупно б:	**3**	**108**	**3**	**108**	**4**	**144**	**4**	**136**

Р. бр.	в) обавезни изборни наставни предмети	пети разред		шести разред		седми разред		осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годишње	недељно	годшње	недељно	годишње
1	Свакодневни живот у прошлости	-	-	-	-	1	36	1	34
2	Цртање, сликање и вајање	-	-	-	-	1	36	1	34
3	Информатика и рачунарство	-	-	-	-	1	36	1	34
	укупно в:	**-**	**-**	**-**	**-**	**1**	**36**	**1**	**34**

Р. бр.	ОБЛИК ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА	пети разред		шести разред		седми разред		осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годшње	недељно	годишње	недељно	годишње
1	Редовна настава	28.5	1026	29.5	1062	31	1116	31	1054
2	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
3	Додатни рад	1	36	1	36	1	36	1	34

Р. бр.	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	пети разред		шести разред		седми разред		осми разред	
		недељно	годишње	недељно	годшње	недељно	годишње	недељно	годишње
1.	Обавезне слободне активности (чувари природе, свакодневни живот у прошлости, цртање, сликање, вајање)	1	36	1	36	-	-	-	-
2.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Слободне сктивности	-	-	-	-	1	36	1	36
4.	Друштвене, техничке, хуманитарне, спортске и културне активности	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	34-68
5.	Екскурзија	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	34-68

Обавезни наставни предмети

Српски језик и књижевност

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Српски језик и књижевност, 5. разред)					
Рб. теме	Наставна област		Број часова		
			за обраду	за друге типове	укупно
1	КЊИЖЕВНОСТ		50	20	70
2	ЈЕЗИК	ГРАМАТИКА	25	29	54
		ПРАВОПИС	3	7	10
		ОРТОЕПИЈА	3	3	6
3	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА		10	30	40
		Укупно:	89	91	180

Циљеви наставе и учења *Српског језика и књижевности* јесу да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета, да кроз читање и тумачење књижевног дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.

ИСХОДИ: По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:

КЊИЖЕВНОСТ:

- разликује књижевни и некњижевни текст; упоређује одлике фикционалне и нефикционалне књижевности
- чита са разумевањем и опише свој доживљај различитих врста књижевних дела
- чита са разумевањем одабране примере осталих типова текстова
- одреди род књижевног дела и књижевну врсту
- разликује карактеристике народне од уметничке књижевности
- разликује реалистичну прозу и прозу засновану на натприродној мотивацији
- анализира елементе композиције лирске песме (строфа и стих); епског дела у стиху и прози (делови фабуле – поглавље, запета, епизода, стих); драмског дела (чин, сцена, појава)

- разликује појам песника од појма лирског субјекта; појам приповедача у односу на писца
- разликује облике казивања
- увиђа звучне, визуелне, тактилне, олфакторне елементе песничке слике
- одреди стилске фигуре и разуме њихову улогу у књижевноуметничком тексту
- процени основни тон певања, приповедања или драмске радње (шаљив, ведар, тужан и сл.)
- развија имагинацијски богате асоцијације на основу тема и мотива књижевних дела
- одреди тему, главне и споредне мотиве
- анализира узрочно-последично низање мотива
- илуструје особине ликова примерима из текста
- вреднује поступке ликова и аргументовано износи ставове
- илуструје веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости описане у књижевним делима
- уважава националне вредности и негује српску културноисторијску баштину
- наводи примере личне добити од читања
- напредује у стицању читалачких компетенција
- упореди књижевно и филмско дело, позоришну представу и драмски текст

ЈЕЗИК

Граматика:

- разликује промењљиве од непромењљивих речи
- разликује категорије рода, броја и падежа речи које се деклинирају
- разликује основне функције и значења падежа
- употребљава падежне облике у складу са нормом
- употребљава глаголске облике у складу са нормом
- разликује основне реченичне чланове (у типичним случајевима)

Правопис:

- доследно примењује правописну норму у употреби великог слова; састављеног и растављеног писања речи; интерпункцијских знакова
- користи *Правопис* (школско издање)

Ортоепија:

- правилно изговара речи водећи рачуна о месту акцента и интонацији реченице
- говори јасно поштујући књижевнојезичку норму
- течно и разговетно чита наглас књижевне и неуметничке текстове

ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА

- користи различите облике казивања: дескрипцију (портрет и пејзаж), приповедање у првом и трећем лицу, дијалог
- издваја делове текста (наслов, пасусе) и организује га у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
- саставља говорени или писани текст о доживљају књижевног дела и на теме из свакодневног живота и света маште

- проналази експлицитно и имплицитно садржане информације у једноставнијим књижевним и некњижевним текстовима
- напамет говори одабране књижевне текстове или одломке

Образовни стандарди

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевање прочитаног	1.1.1. 1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7.	2.1.1.	3.1.2.
Писано изражавање	1.2.1. 1.2.2. 1.2.4. 1.2.5. 1.2.8. 1.2.9.	2.2.1. 2.2.2. 2.3.3. 2.2.5.	3.2.1. 3.2.5.
Граматика, лексика, народни и књижевни језик	1.3.2. 1.3.4. 1.3.7. 1.3.9. 1.3.14. 1.3.15. 1.3.20. 1.3.21.	2.3.3. 2.3.7. 2.3.8. 2.3.10. 2.3.11.	3.3.4. 3.3.6. 3.3.7.
Књижевност	1.4.1. 1.4.2. 1.4.3. 1.4.4. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7. 1.4.8. 1.4.9.	2.4.2. 2.4.5. 2.4.7. 2.4.8. 2.4.9.	3.4.1. 3.4.2. 3.4.3. 3.4.4. 3.4.6. 3.4.7. 3.4.8.

Начин праћења/оцењивања

Активности ученика

Посматрање, слушање, бележење, излагање, описивање, процењивање, груписање, истраживање, стварање, закључивање, анализирање,цртање, постављање питања, понављање, самостални рад, вежбање, повезивање, исказивање става, самопроцењивање

Активности наставника

Излагање, разговор, посматрање, описивање, диктирање, образлагање, тумачење, причање, упућивање, похвале, критике, извештавање, исправљање, охрабривање, усмеравање, разговор, причање, цртање, процењивање, подстицање, вођење, упућивање питања, сажимање, испитивање самопроцењивање Иницијално процењивање, праћење напредовања, разговор, посматрање, испитивање, ученички радови (домаћи задаци ,тестирање, диктати, писмени задаци, контролни задаци, самопроцењивање)

Начин оцењивања Ученици се оцењују из следећих области:

- Вештина читања и разумевање прочитаног,
- писано изражавање,
- граматика и лексика,
- књижевност и
- усмено изражавање.

Писмено изражавање оцењује се кроз израду обавезна четири писмена задатка, као и писање осам домаћих задатака којим се континуирано развија писменост ученика и припрема за израду писменог задатка. Истовремено се путем кратких правописних диктата проверава усвојеност одређених правописних правила и ради на отклањању грешака.

Познавање граматике,лексике, књижевности и књижевне теорије проверава се кроз израду контролних задатака након савладаних програмских садржаја (систематизација наставне теме).

Усмено изражавање ученика вреднује се кроз говорне и сценске вежбе (усмено излагање на одређену тему, рецитовање и казивање наученог текста, препричавање, драматизације одломака из књижевних дела, учествовање у расправи, формулисање свог мишљења, култура комуникације ...)

Вештина читања и разумевање прочитаног текста, као и богатство лексике, вреднује се кроз свакодневни рад ученика у одељењу – од тумачења књижевних дела до решавање језичких задатака.

Кључни појмови и термини

Лирика: песник и лирски субјект; мотиви и песничке слике као елементи композиције лирске песме; врста строфе; одлике лирске песме – слоковитост, ритмичност, емоционалност; стилске фигуре – епитет, ономатопеја; врсте ауторске и народне лирске песме .

Епика: писац и приповедач; облици казивања – приповедање у првом и трећем лицу; фабула; карактеризација ликова; врсте епских дела у прози и стиху: епска народна песма, бајка (народна и ауторска), новела (народна и ауторска), шаљива народна прича; врста стиха по броју слогова – десетерац.

Драма: позоришна представа и драма; Чин, појава, лица у драми, драмска радња; драмске врсте: једночинка и радио-драма.

Корелација: историја, географија, музичко, ликовно, верска настава, грађанско, страни језици, информатика

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Српски језик и књижевност, 6. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Кад се сретну сан и јава	8	9	17	
2.	И ствари имају душу	11	6	17	
3.	У завичају – међу својима	7	10	17	
4.	Говорити о љубави – то је већ помало волети	8	9	17	
5.	Зимска разгледница	6	4	10	
6.	Породично благо	10	6	16	
7.	Љубав је сусрет најлепши на свету	7	10	17	
8.	Била једном једна бајка	5	7	12	
9.	Живот је леп	9	12	21	
	укупно	71	73	144	

НАСТАВНА ОБЛАСТ	Број часова обраде, утврђивања и обнављања
КЊИЖЕВНОСТ	56
ЈЕЗИК	60
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	23
Систематизација, провера и анализа	5
УКУПНО	144

Циљ:

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци предмета:

- увођење ученика у грађење речи;
- упознавање са гласовним системом;
- упознавање гласовних алтернација, њихово уочавање у грађењу и промени речи;
- утврђивање знања о значењу и функцији придевских заменица;
- стицање основних знања о грађењу и значењима глаголских облика (футур II; имперфекат; плусквамперфекат; императив; потенцијал; трпни глаголски придев; глаголски прилози);
- проширивање знања о сложеној реченици;
- оспособљавање ученика за уочавање разлике између дугих акцената;
- оспособљавање за уочавање и тумачење узрочно-последичних веза у уметничком тексту, за исказивање властитих судова и закључака приликом анализе текста и у разним говорним ситуацијама;
- развијање способности за уочавање и тумачење емоција, мотива и песничких слика у лирском тексту;
- постепено упознавање структуре основних облика усменог и писменог изражавања – према захтевима програма.

Образовни стандарди

	ОСНОВНИ НИВО	**СРЕДЊИ НИВО**	**НАПРЕДНИ НИВО**
Вештина читања и разумевање прочитаног	1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7.	2.1.1.	3.1.2.
Писано изражавање	1.2.2. 1.2.6. 1.2.7. 1.2.8. 1.2.9.	2.2.1. 2.2.5.	3.2.1. 3.2.5.
Граматика, лексика, народни и књижевни језик	1.3.1. 1.3.3. 1.3.5. 1.3.10. 1.3.15. 1.3.16. 1.3.20. 1.3.21.	2.3.1. 2.3.2. 2.3.3. 2.3.4. 2.3.8. 2.3.10. 2.3.11.	3.3.1. 3.3.2. 3.3.4. 3.3.6. 3.3.7.
Књижевност	1.4.2. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7. 1.4.8. 1.4.9.	2.4.1. 2.4.2. 2.4.5. 2.4.8. 2.4.9.	3.4.1. 3.4.2. 3.4.4. 3.4.5. 3.4.6. 3.4.7. 3.4.8.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Српски језик и књижевност, 7. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Утва златокрила	6	11	17	
2.	Сви осташе, госпо, у Косову	9	8	17	
3.	Вила гнездо тица ластавица	10	7	17	
4.	Јабука на друму	5	12	17	
5.	Свети Сава	6	4	10	
6.	То код нас не може да буде	7	9	16	
7.	Плави чуперак	11	6	17	
8.	Само је усправан човек слободан човек	8	4	12	
9.	Немири	9	12	21	
	укупно	71	73	144	

НАСТАВНА ОБЛАСТ	Број часова обраде, утврђивања и обнављања
КЊИЖЕВНОСТ	62
ЈЕЗИК	47
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	35
Укупно	144

Циљ наставе српског језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа,да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче одабрана књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине.

Задаци предмета:

- систематизација и проширивање знања о врстама речи и граматичким, категоријама променљивих речи о значењу и употреби падежа, о врстама глагола
- систематизација и проширивање знања реченичним члановима,
- напоредни односи међу реченичним члановима,
- појам синтагме и састав именичке синтагме,
- појам актива и пасива,
- систем независних предикатских реченица,
- напоредни односи међу независним предикатским реченицама у оквиру
- комуникативне реченице
- конгруенција,
- разликовање кратких акцената и реченични акценат,
- основни појмови о старословенском језику,
- осамостаљивање за анализу лирских, епских и драмских дела,
- усвајање књижевних и функционалних појмова према захтевима програма,
- излагање (експозиција), опис и приповедање,
- технички и сугестивни опис, техничко и сугестивно приповедање,
- рад на некњижевном тексту,
- информативно читање и упућивање ученика у читање „с оловком у руци" (подвлачење, обележавање, записивање).

Образовни стандарди

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевање прочитаног	1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.5.	3.1.2. 3.1.4.
Писано изражавање	1.2.2. 1.2.7. 1.2.8. 1.2.9.	2.2.1. 2.2.5.	3.2.1. 3.2.4. 3.2.5.
Граматика, лексика, народни и књижевни језик	1.3.6. 1.3.8. 1.3.10. 1.3.15. 1.3.16. 1.3.20. 1.3.21.	2.3.1. 2.3.5. 2.3.6. 2.3.8. 2.3.10. 2.3.11.	3.3.3. 3.3.4. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.7. 3.3.8.
Књижевност	1.4.1. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7. 1.4.8. 1.4.9.	2.4.2. 2.4.5. 2.4.6. 2.4.7. 2.4.8. 2.4.9.	3.4.1. 3.4.2. 3.4.4. 3.4.5. 3.4.6. 3.4.7. 3.4.8.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Српски језик и књижевност, 8. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Кад се сретну сан и јава	8	9	17	
2.	Земља тврда, а небо високо	10	7	17	
3.	Усправна земља	8	9	17	
4.	Говорити о љубави, то је већ помало волети	12	5	17	
5.	Савиним стопама	6	4	10	
6.	Цео свет је позорница	9	7	16	
7.	Мрвица детињства	4	13	17	
	укупно	57	54	111	

НАСТАВНА ОБЛАСТ	Број часова обраде, утврђивања и обнављања
КЊИЖЕВНОСТ	51
ЈЕЗИК	53
ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	32
УКУПНО	**136**

Циљ наставе српског језика и књижевности јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају основним законитостима српског књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају, доживе и оспособе се да тумаче књижевна дела, позоришна, филмска и друга уметничка остварења из српске и светске баштине и савремене уметности.

Задаци предмета:

- даље овладавање знањима из граматике, стилистике, лексикологије, историје књижевног језика, дијалектологије;
- развијање позитивног односа према дијалектима (свом и другима), као и потребе да се усваја, негује и развија књижевни језик;
- даље усвајање ортоепске, ортографске, граматичке, лексичке и стилске норме српског језика;
- развијање критичког односа према језику и садржини текстова из свакодневног живота; развијање осетљивости на манипулацију језиком (нарочито у виду бирократског језика и језика реклама);
- формирање критеријума за самосталан избор, анализу и процену уметничких дела приступачних овом узрасту;
- систематизација знања о књижевнотеоријским појмовима;
- овладавање расправом као обликом усменог и писаног изражавања;
- обнављање и систематизовање знања из свих подручја.

Образовни стандарди

	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Вештина читања и разумевање прочитаног	1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8.	2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.7.	3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.4.
Писано изражавање	1.2.2. 1.2.7. 1.2.8. 1.2.9.	2.2.1. 2.2.4. 2.2.5.	3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.5.
Граматика, лексика, народни и књижевни језик	1.3.11. 1.3.12. 1.3.13. 1.3.15. 1.3.16. 1.3.17. 1.3.18. 1.3.19. 1.3.20.1.3.21.	2.3.4. 2.3.5. 2.3.6. 2.3.8. 2.3.9. 2.3.10. 2.3.11.	3.3.3. 3.3.5. 3.3.6. 3.3.7. 3.3.8.
Књижевност	1.4.1. 1.4.5. 1.4.6. 1.4.7. 1.4.8. 1.4.9.	2.4.2. 2.4.3. 2.4.4. 2.4.5. 2.4.6. 2.4.8. 2.4.9.	3.4.1. 3.4.2. 3.4.4. 3.4.5. 3.4.6. 3.4.7. 3.4.8.

Образовни стандарди за Српски језик су дефинисани за следеће области:
1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ
2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК
4. КЊИЖЕВНОСТ

У образовне стандарде, после одговарајућих испитивања и одређивања нивоа, треба укључити и област УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ. Као основа за дефинисање стандарда у тој области може послужити следећи списак знања и умења: правилно изговара гласове; поштује књижевнојезичку норму у говору; изражајно чита уметнички текст обрађен у настави и изражајно казује научен текст; препричава текст без сажимања или са сажимањем; зна да исприча о стварном или измишљеном догађају, у првом или трећем лицу, поштујући изворну хронологију или ретроспективно; уме усмено да обавести некога о нечему и опише нешто (да усмено сачини експозиторни и дескриптивни текст); уме да учествује у расправи; уме да формулише своје мишљење и да га јавно искаже; и има изграђену културу комуникације (културу сопственог изражавања, као и слушања и поштовања туђег мишљења).

ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.1.1.1. разуме текст (ћирилични и латинични) који чита наглас и у себи
СЈ.1.1.2. разликује уметнички и неуметнички текст; уме да одреди сврху текста: експозиција (излагање), дескрипција (описивање), нарација (приповедање), аргументација, пропаганда
СЈ.1.1.3. препознаје различите функционалне стилове на једноставним примерима
СЈ.1.1.4. разликује основне делове текста и књиге (наслов, наднаслов, поднаслов, основни текст, поглавље, пасус, фуснота, садржај, предговор, поговор); препознаје цитат; служи се садржајем да би пронашао одређени део текста
СЈ.1.1.5. проналази и издваја основне информације из текста према датим критеријумима
СЈ.1.1.6. разликује у тексту битно од небитног, главно од споредног
СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту
СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.1.2.1. зна и користи оба писма (ћирилицу и латиницу)
СЈ.1.2.2. саставља разумљиву, граматички исправну реченицу
СЈ.1.2.3. саставља једноставан експозиторни, наративни и дескриптивни текст и уме да га организује у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста)
СЈ.1.2.4. уме да преприча текст
СЈ.1.2.5. свој језик прилагођава медијуму изражавања (говору, односно писању), теми, прилици и сл.; препознаје и употребљава одговарајуће језичке варијетете (формални или неформални)
СЈ.1.2.6. влада основним жанровима писане комуникације: саставља писмо; попуњава различите обрасце и формуларе с којима се сусреће у школи и свакодневном животу
СЈ.1.2.7. зна да се служи Правописом (школским издањем)
СЈ.1.2.8. примењује правописну норму (из сваке правописне области) у једноставним примерима
СЈ.1.2.9. има изграђену језичку толеранцију и негативан став према језику дискриминације и говору мржње

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.1. зна особине и врсте гласова; дели реч на слогове у једноставнијим примерима; примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовним променама
СЈ.1.3.2. уочава разлику између књижевне и некњижевне акцентуације
СЈ.1.3.3. одређује место реченичног акцента у једноставним примерима
СЈ.1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи
СЈ.1.3.5. разликује просте речи од творенице; препознаје корен речи; гради реч према задатом значењу на основу постојећих творбених модела
СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу)
СЈ.1.3.7. разликује основне врсте независних реченица (обавештајне, упитне, заповедне)
СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима
СЈ.1.3.9. правилно употребљава падеже у реченици и синтагми
СЈ.1.3.10. правилно употребљава глаголске облике (осим имперфекта)
СЈ.1.3.11. препознаје бирократски језик као непожељан начин изражавања

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.1.3.12. познаје основне лексичке појаве: једнозначност и вишезначност речи; основне лексичке односе: синонимију, антонимију, хомонимију; метафору као лексички механизам
СЈ.1.3.13. препознаје различита значења вишезначних речи које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.)
СЈ.1.3.14. зна значења речи и фразеологизама који се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (у кући, школи и сл.), као и оних који се често јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.)
СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви)
СЈ.1.3.16. служи се речницима, приручницима и енциклопедијама

У подобласти НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИКученик/ученица:

СЈ.1.3.17. разликује појмове књижевног и народног језика; зна основне податке о развоју књижевног језика код Срба (од почетака до данас)

СЈ.1.3.18. зна основне податке о пореклу и дијалекатској разуђености српског језика
СЈ.1.3.19. зна основне податке о језицима националних мањина
СЈ.1.3.20. има позитиван став према дијалектима (свом и туђем)
СЈ.1.3.21. разуме важност књижевног језика за живот заједнице и за лични развој

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних књижевних дела (предвиђених програмима од V до VIII разреда) са именима аутора тих дела
СЈ.1.4.2. разликује типове књижевног стваралаштва (усмена и ауторска књижевност)
СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму
СЈ.1.4.4. препознаје врсте стиха (римовани и неримовани; осмерац и десетерац)
СЈ.1.4.5. препознаје различите облике казивања у књижевноуметничком тексту: нарација, дескрипција, дијалог и монолог
СЈ.1.4.6. препознаје постојање стилских фигура у књижевноуметничком тексту (епитет, поређење, ономатопеја)
СЈ.1.4.7. уочава битне елементе књижевноуметничког текста: мотив, тему, фабулу, време и место радње, лик...
СЈ.1.4.8. има изграђену потребу за читањем књижевноуметничких текстова и поштује национално, књижевно и уметничко наслеђе
СЈ.1.1.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела

СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање" (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци" (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања
СЈ.2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (излагање, технички опис, техничко приповедање, расправа, реклама)
СЈ.2.1.3. препознаје и издваја језичка средства карактеристична за различите функционалне стилове
СЈ.2.1.4. разликује све делове текста и књиге, укључујући индекс, појмовник и библиографију и уме њима да се користи
СЈ.2.1.5. проналази, издваја и упоређује информације из два краћа текста или више њих (према датим критеријумима)
СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима
СЈ.2.1.7. препознаје став аутора неуметничког текста и разликује га од другачијих ставова изнетих у таквом тексту

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.2.2.1. саставља експозиторни, наративни и дескриптивни текст, који је јединствен, кохерентан и унутар себе повезан

СЈ.2.2.2. саставља вест, реферат и извештај

СЈ.2.2.3. пише резиме краћег и/или једноставнијег текста

СЈ.2.2.4. зна основне особине говорног и писаног језика

СЈ.2.2.5. зна правописну норму и примењује је у већини случајева

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.2.3.1. одређује место акцента у речи; зна основна правила акценатске норме

СЈ.2.3.2. препознаје гласовне промене

СЈ.2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи

СЈ.2.3.4. познаје основне начине грађења речи (извођење, слагање, комбинована творба, претварање)

СЈ.2.3.5. препознаје подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима

СЈ.2.3.7. препознаје главна значења падежа у синтагми и реченици

СЈ.2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.2.3.9. познаје метонимију као лексички механизам

СЈ.2.3.10. зна значења речи и фразеологизама који се јављају у школским текстовима (у уџбеницима, текстовима из лектире и сл.), као и литерарним и медијским текстовима намењеним младима, и правилно их употребљава

СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери)

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТученик/ученица:

СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања

СЈ.2.4.2. повезује наслов дела из обавезне лектире и род, врсту и лик из дела; препознаје род и врсту књижевноуметничког дела на основу одломака, ликова, карактеристичних ситуација

СЈ.2.4.3. разликује лирско-епске врсте (баладу, поему)

СЈ.2.4.4. разликује књижевнонаучне врсте: биографију, аутобиографију, дневник и путопис и научно-популарне текстове

СЈ.2.4.5. препознаје и разликује одређене (тражене) стилске фигуре у књижевноуметничком тексту (персонификација, хипербола, градација, метафора, контраст)

СЈ.2.4.6. одређује мотиве, идеје, композицију, форму, карактеристике лика (психолошке, социолошке, етичке) и њихову међусобну повезаност

СЈ.2.4.7. разликује облике казивања у књижевноуметничком тексту: приповедање, описивање, монолог/унутрашњи монолог, дијалог

СЈ.2.4.8. уочава разлику између препричавања и анализе дела

СЈ.2.4.9. уме да води дневник о прочитаним књигама

НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ

У области ВЕШТИНА ЧИТАЊА И РАЗУМЕВАЊЕ ПРОЧИТАНОГ ученик/ученица:

СЈ.3.1.1. проналази, издваја и упоређује информације из два дужа текста сложеније структуре или више њих (према датим критеријумима)

СЈ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст

СЈ.3.1.3. издваја из текста аргументе у прилог некој тези (ставу) или аргументе против ње; изводи закључке засноване на сложенијем тексту

СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе

2. ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

У области ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ ученик/ученица:

СЈ.3.2.1. организује текст у логичне и правилно распоређене пасусе; одређује прикладан наслов тексту и поднаслове деловима текста

СЈ.3.2.2. саставља аргументативни текст

СЈ.3.2.3. пише приказ (књиге, филма, позоришне представе и сл.), репортажу и расправу

СЈ.3.2.4. пише резиме дужег и/или сложенијег текста

СЈ.3.2.5. зна и доследно примењује правописну норму

3. ГРАМАТИКА, ЛЕКСИКА, НАРОДНИ И КЊИЖЕВНИ ЈЕЗИК

У подобласти ГРАМАТИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.1. дели реч на слогове у сложенијим случајевима

СЈ.3.3.2. познаје гласовне промене (уме да их препозна, објасни и именује)

СЈ.3.3.3. зна и у свом говору примењује акценатску норму

СЈ.3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама

СЈ.3.3.5. познаје и именује подврсте синтаксичких јединица (врсте синтагми, независних и зависних предикатских реченица)

СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа и главна значења глаголских облика (уме да их објасни и зна терминологију у вези с њима)

У подобласти ЛЕКСИКА ученик/ученица:

СЈ.3.3.7. уме да одреди значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава, контекста у коме су употребљени, или на основу њиховог порекла

СЈ.3.3.8. зна значења речи и фразеологизама у научнопопуларним текстовима, намењеним младима, и правилно их употребљава

4. КЊИЖЕВНОСТ

У области КЊИЖЕВНОСТ ученик/ученица:

СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова карактеристичних тема и мотива

СЈ.3.4.2. издваја основне одлике књижевних родова и врста у конкретном тексту

СЈ.3.4.3. разликује аутора дела од лирског субјекта и приповедача у делу

СЈ.3.4.4. проналази и именује стилске фигуре; одређује функцију стилских фигура у тексту

СЈ.3.4.5. одређује и именује врсту стиха и строфе

СЈ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело

СЈ.3.4.7. изражава свој став о конкретном делу и аргументовано га образлаже

СЈ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави*

ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ (ЕНГЛЕСКИ, ФРАНЦУСКИ, НЕМАЧКИ И РУСКИ) ПЕТИ РАЗРЕД

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције и ИСХОДИ -

1. **Поздрављање и представљање себе и других и тражење/давање основних информација о себи и другима у ширем друштвеном контексту**;

ИСХОДИ- По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да у усменој и писаној комуникацији: разуме краће текстове који се односе на поздрављање, представљање и тражење/давање информација личне природе; - поздрави и отпоздрави, представи себе и другог користећи једноставна језичка средства; - постави и одговори на једноставнија питања личне природе; - у неколико везаних исказа саопшти информације о себи и другима;

2. Описивање карактеристика живих бића, предмета, појава и места;

ИСХОДИ - разуме једноставнији опис особа, биљака, животиња, предмета, појава или места; - упореди и опише карактеристике живих бића, предмета, појава и места, користећи једноставнија језичка средства;

3. **Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности;**

ИСХОДИ - разуме једноставније предлоге и одговори на њих; - упути једноставан предлог; - пружи одговарајући изговор или одговарајуће оправдање;

4. **Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења, и захвалности;**

ИСХОДИ - разуме и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упути једноставне молбе и захтеве; - затражи и пружи кратко обавештење; - захвали и извини се на једноставан начин; - саопшти кратку поруку (телефонски разговор, дијалог уживо, СМС, писмо, имејл) којом се захваљује;

5. **Разумевање и давање упутстава;**

ИСХОДИ - разуме и следи једноставнија упутства у вези с уобичајеним ситуацијама из свакодневног живота (правила игре, рецепт за припремање неког јела и сл.) са визуелном подршком без ње; - да једноставна упутства (нпр. може да опише како се нешто користи/прави, напише рецепт и сл.);

6. **Описивање и честитање празника, рођендана и значајних догађаја, честитање на успеху и изражавање жаљења;**

ИСХОДИ - разуме честитку и одговори на њу; - упути пригодну честитку; - разуме и, примењујући једноставнија језичка средства, опише начин прославе рођендана, празника и важних догађаја;

7. **Описивање догађаја и способности у садашњости;**

ИСХОДИ - разуме једноставније текстове у којима се описују сталне, уобичајене и тренутне радње и способности; - размени информације које се односе на дату комуникативну ситуацију; - опише сталне, уобичајене и тренутне догађаје/активности и способности користећи неколико везаних исказа;

8. **Описивање догађаја и способности у прошлости;**
ИСХОДИ - - разуме краће текстове у којима се описују догађаји и способности у прошлости; - размени информације у вези са догађајима и способностима у прошлости; - опише у неколико краћих, везаних исказа догађај у прошлости; - опише неки историјски догађај, историјску личност и сл.;

9. **Исказивање жеља, планова и намера;**
ИСХОДИ - разуме жеље планове и намере и реагује на њих; - размени једноставне исказе у вези са својим и туђим жељама, плановима и намерама; - саопшти шта он/она или неко други жели, планира, намерава;

10. **Исказивање потреба, осета и осећања;**
ИСХОДИ **-** разуме и реагује на свакодневне изразе у вези са непосредним и конкретним потребама, осетима и осећањима; - изрази, основне потребе, осете и осећања једноставнијим језичким средствима;

11. **Исказивање просторних односа и величина**;
ИСХОДИ - разуме једноставнија питања и одговори на њих; - разуме обавештења о простору и величинама; - опише специфичније просторне односе и величине једноставним, везаним исказима;

12. **Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког);**
ИСХОДИ - разуме, тражи и даје једноставнија обавештења о хронолошком времену и метеоролошким приликама у ширем комуникативном контексту; - опише дневни/недељни распоред активности; - опише метеоролошке прилике и климатске услове у својој земљи и једној од земаља циљне културе једноставним језичким средствима;

13. **Изрицање дозвола, забрана, правила понашања и обавеза;**
ИСХОДИ - разуме и реагује на једноставније забране, своје и туђе обавезе; размени једноставније информације које се односе на забране и правила понашања у школи и на јавном месту (у превозном средству, спортском центру, биоскопу, зоолошком врту и сл.) као и на своје и туђе обавезе; - представи правила понашања, забране и листу својих и туђих обавеза користећи одговарајућа језичка средства;

14. Изражавање припадања и поседовања;
ИСХОДИ - разуме и формулише једноставније изразе који се односе на поседовање и припадност; - пита и каже шта неко има/нема и чије је нешто;

15. Изражавање интересовања, допадања и недопадања;
ИСХОДИ - разуме и реагује на једноставније исказе који се односе на описивање интересовања, хобија и изражавање допадања и недопадања; - опише своја и туђа интересовања и хобије и изрази допадање и недопадање уз једноставно образложење;

16. Изражавање мишљења (слагања и неслагања);
ИСХОДИ - разуме и формулише једноставније исказе којима се тражи мишљење, изражава слагање/ неслагање;

17. Изражавање количине, бројева и цена;
ИСХОДИ - разуме једноставније изразе који се односе на количину нечега; - пита и каже колико нечега има/нема, користећи једноставија језичка средства; - на једноставан начин затражи артикле у продавници једноставним изразима за количину, наручи јело и/или пиће у ресторану и пита/каже/ израчуна колико нешто кошта; - састави списак за куповину - намирнице и количина намирница (две векне хлеба, пакет тестенине, три конзерве туњевине и сл.) - изрази количину у мерама - 100 gr шећера, 300 gr брашна и сл.

Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Слушање и читање краћих, једноставнијих текстова који се односе на дате комуникативне ситуације (дијалози, наративни текстови, формулари и сл.); реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака и сл.) и иницирање комуникације; усмено и писано давање информација о себи и тражење и давање информација о другима (СМС, имејл, формулари, чланске карте, опис фотографије и сл.); Слушање и читање једноставнијих описа живих бића, предмета, појава и места и њиховог поређења; усмено и писано описивање/поређење живих бића, предмета, појава и места; израда и презентација пројеката (постера, стрипова, ППТ-а, кратких аудио/видео записа, радио емисија и слично); Слушање и читање једноставнијих текстова који садрже предлоге; усмено и писано преговарање и договарање око предлога и учешћа у заједничкој активности; писање позивнице за прославу/журку или имејла/СМС-а којим се уговара заједничка активност; прихватање/одбијање предлога, усмено или писано, уз поштовање основних норми учтивости и давање одговарајућег оправдања/изговора; Слушање и читање једноставнијих исказа којима се тражи/нуди помоћ, услуга, обавештење или се изражава жеља, извињење, захвалност; усмено и писано тражење и давање обавештења, упућивање молбе за помоћ/ услугу и реаговање на њу, изражавање жеља, извињења и захвалности; Слушање и читање текстова који садрже једноставнија упутства (нпр. за компјутерску или обичну игру, употребу апарата, рецепт за прављење јела и сл.) са визуелном подршком и без ње; усмено и писано давање упутстава; Слушање и читање једноставнијих текстова у којима се описују и честитају празници, рођендани и значајни догађаји; описивање празника, рођендана и значајних догађаја; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање пригодних честитки у усменом и писаном облику; израда и презентација пројеката у вези са прославом празника, рођендана и значајних догађаја; Слушање и читање описа и размењивање исказа у вези са сталним, уобичајеним и тренутним догађајима/ активностима и способностима; усмено и писано описивање сталних, уобичајених и тренутних догађаја/активности и способности (разговор уживо или путем телефона, разгледница, СМС порука, имејл и сл.); Слушање и читање описа и усмено и писано размењивање исказа у вези са догађајима/ активностима и способностима у прошлости; усмено и писано описивање догађаја/активности и способности у прошлости; израда и презентација пројеката о историјским догађајима, личностима и сл.; Слушање и читање краћих текстова у вези са жељама, плановима и намерама; усмено и писано договарање о жељама, плановима и намерама (телефонски разговор, разговор уживо, СМС, имејл и сл.); Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима и осећањима; усмено и писано договарање у вези са задовољавањем потреба; предлагање решења у вези са осетима и потребама; усмено и писано исказивање, својих осећања и реаговање на туђа; Слушање и читање краћих текстова у вези са специфичнијим просторним односима и величинама; усмено и писано размењивање информација у вези са просторним односима и величинама; усмено и писано описивање просторних односа и величина; Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са хронолошким временом, метеоролошким приликама и климатским условима; усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности, метеоролошким приликама и климатским условима у ширем комуникативном контексту; израда и презентација пројеката (нпр. о часовним зонама, упоређивање климатских услова у својој земљи са климатским условима једне од земаља циљне културе и сл.); Слушање и читање исказа у вези са забранама, правилима понашања и обавезама; постављање питања у вези са забранама, правилима понашања и обавезама и одговарање на њих; усмено и писано саопштавање забрана, правила понашања и обавеза (нпр. креирање постера са правилима понашања, списка обавеза и сл.); Слушање и читање једноставнијих текстова с исказима у којима се говори шта неко има/нема или чије је нешто; постављање питања у вези са датом комуникативном ситуацијом и одговарање на њих; Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са нечијим интересовањима, хобијима и стварима које воли/не воли, које му/јој се свиђају/не свиђају; размена информација о својим и туђим интересовањима, хобијима, допадању и недопадању (телефонски разговор, интервју, обичан разговор са пријатељима у школи и сл.); усмено и писано описивање интересовања, допадања и недопадања (писање имејла о личним интересовањима, хобијима, допадању и недопадању, листе

ствари које му/јој се свиђају/не свиђају и сл.); истраживачке пројектне активности (нпр. колики број ученика у одељењу воли/не воли пливање, скијање, тенис и сл.) графичко приказивање и тумачење резултата; Слушање и читање једноставнијих текстова у вези са тражењем мишљења и изражавањем слагања/неслагања; усмено и писано тражење мишљења и изражавање слагања и неслагања; Слушање и читање једноставнијих текстова који говоре о количини нечега; постављање питања у вези с количином и одговарање на њих, усмено и писано; слушање и читање текстова на теме поруџбине у ресторану, куповине, играње улога (у ресторану, у продавници, у кухињи…); писање списка за куповину; записивање и рачунање цена;

(Интер)културни садржаји: устаљена правила учтивости; титуле уз презимена особа; имена и надимци; патроними и презимена начин писања адресе; географске карактеристике земаља чији језик ученик учи; биљни и животињски свет; прикладно позивање и прихватање/одбијање позива; правила учтиве комуникације; традиционалне/омиљене врсте јела; значајни празници и догађаји и начин обележавања/прославе; честитање; породични живот; живот у школи - наставне и ваннаставне активности; распусти и путовања; историјски догађаји, епохална открића; важније личности из прошлости (историјска личност, писац); свакодневни живот и разонода; породични односи; мимика и гестикулација; употреба емотикона; јавни простор; типичан изглед школског и стамбеног простора; локалне мерне јединице (инч, стопа…); природа; климатски услови у Великој Британији; разлика у часовној зони (Београд-Лондон); понашање на јавним местима; значење знакова и симбола; породица и пријатељи; однос према својој и туђој имовини; интересовања, хобији, забава, разонода, спорт и рекреација; уметност (књижевност за младе, стрип, музика, филм); поштовање основних норми учтивости у комуникацији са вршњацима и одраслима; друштвено окружење; локална мерна јединица за тежину (фунта); валута, намирнице и производи специфични за циљну културу;

ШЕСТИ РАЗРЕД - ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика у основном образовању је: развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова, стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији, стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика. Током основног образовања, ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се у једноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика. Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према комуникацији са говорницима других језика.

Стандарди:

- **Разумевање говора** - Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.
- **Разумевање писаног текста** - Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

- **Усмено изражавање -** Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.
- **Писано изражавање** - Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.
- **Интеракција** - Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.
- **Медијација** - У комуникативним контекстима који укључују говорнике ученикovог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.
- **Знања о језику -** Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Задаци по језичким вештинама -

- **Разумевање говора:** Ученик треба да: разуме дијалоге (до 10 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама садржајима и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме општи садржај и издвоји кључне информације из прилагођених текстова после 2-3 слушања; разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.).
- **Разумевање писаног текста**: Ученик треба да: разуме текстове (до 150 речи), који садрже претежно познате језичке елементе, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипови, ТВ програм, распоред часова, биоскопски програм, ред вожње, специјализовани часописи, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом; проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби) и из краћих књижевних форми (приповетке, поезија, драмски текстови) примерених узрасту и интересовању ученика; може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота.
- **Усмено изражавање:** Ученик треба да: усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о лицима, догађајима и активностима у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); препричава, упоређује и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме, садржаје и комуникативне функције предвиёене наставним програмом, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); у неколико реченица даје своје мишљење и изражава ставове у складу са предвиђеним комуникативним функцијама, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре).
- **Интеракција**: Ученик треба да: у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама, користећи познате морфосинтаксичке

структуре и лексику); учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд); да одговори на директна питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.

- **Писмено изражавање:** Ученик треба да: пише реченице и краће текстове (до 70 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; издваја кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, и сл.).
- **Медијација**: У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи; писмено преноси једноставне поруке и објашњења.
- **Доживљај и разумевање књижевног текста**: Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (илустрације и израда наменских реквизита, глума).
- **Знања о језику и стратегије учења**: Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи; разуме значај употребе интернационализама; примењује компензационе стратегије.

Теме обрађене у петом разреду даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице; приватне прославе (рођендан, годишњице и др.); припрема, планирање, организација, подела послова; обавезе у кући, уређење простора у којем се живи, промене у сопственом кутку (постери, нове боје...); изражавање обавезе, забране, недостатака; развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза); традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...); оброци (сличности и разлике са исхраном у земљама чији се језик учи), наручивање хране, савети о хигијени у кухињи; стамбена насеља - како станујемо (блок, насеље, кућа ....); споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама чији се језик учи); куповина на једном месту (велике робне куће, олакшице); развијање критичког става према негативним елементима вршњачке културе (нетолеранција, агресивно понашање итд.); тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у библиотеци/медиотеци; употреба информација из медија; образовни систем у другим земљама.

СЕДМИ РАЗРЕД - ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Стандарди:

- **Разумевање говора** - Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.

- **Разумевање писаног текста** - Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.
- **Усмено изражавање -** Ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.
- **Писано изражавање** - Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.
- **Интеракција** - Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.
- **Медијација** - У комуникативним контекстима који укључују говорнике ученикovог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.
- **Знања о језику -** Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Задаци по језичким вештинама -

- **Разумевање говора:** Ученик треба да: разуме дијалоге (до 15 реплика / питања и одговора), приче, друге врсте текстова и песме о темама предвиђеним наставним програмом, које чује уживо, или са аудио-визуелних записа; разуме општи садржај и издвоји кључне информације из краћих аутентичних текстова из свакодневног живота после 2-3 слушања (обавештења са разгласа на станици, аеродрому, у супермаркету или у школи); разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу (позив на групну активност, заповест, упутство, догађај из непосредне прошлости, планови за блиску будућност, свакодневне активности, жеље и избори, итд.); разуме краће рекламе, радио и ТВ емисије о темама предвиђеним наставним програмом;
- **Разумевање писаног текста**: Ученик треба да: разуме краће текстове (до 200 речи), који садрже већи проценат познатих језичких елемената, интернационализама, структуралних и лексичких, а чији садржај је у складу са развојним и сазнајним карактеристикама, искуством и интересовањима ученика; разуме и адекватно интерпретира садржај илустрованих текстова (стрипове, ТВ програм, биоскопски програм, ред вожње, информације на јавним местима итд.) користећи језичке елементе предвиђене наставним програмом; проналази и издваја предвидљиве информације у текстовима из свакодневног окружења (писма, краћи новински чланци, упутства о употреби, огласи, плакати, каталози); може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста са темом из свакодневног живота; разуме краће текстове у вези са градивом других предмета, ослањајући се на општи смисао текста и предходно стечена знања;
- **Усмено изражавање:** Ученик треба да: усклађује интонацију, ритам и висину гласа са сопственом комуникативном намером и са степеном формалности говорне ситуације; поред информација о себи и свом окружењу описује или извештава у неколико реченица о догађајима и активностима (познату радњу или ситуацију) у садашњости, прошлости и будућности, користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); препричава и интерпретира у неколико реченица садржај писаних, илустрованих и усмених текстова на теме предвиђене наставним програмом као и на теме из других наставних предмета користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их (допадање, недопадање, противљење, итд.), користећи познате језичке елементе (лексику и морфосинтаксичке структуре); једноставним речима описује

лица, догађаје, ситуације и предмете из окружења и упоређује их са другима из области свог интересовања као и из одређених садржаја других наставним предмета

- **Интеракција**: Ученик треба да: у стварним и симулираним говорним ситуацијама са саговорницима размењује исказе у вези с контекстом учионице, као и о свим осталим темама предвиђеним наставним програмом (укључујући и размену мишљења и ставова према стварима, појавама из домена њиховог интересовања, свакодневног живота и живота младих, користећи познате морфосинтаксичке структуре и лексику); учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације (тражи реч, не прекида саговорника, пажљиво слуша друге, итд); да одговори на ограничени број непосредних питања која се надовезују уз могућност да му се понове и пружи помоћ при формулисању одговора.
- **Писмено изражавање:** Ученик треба да: пише реченице и краће текстове (до 100 речи) чију кохерентност и кохезију постиже користећи познате језичке елементе у вези са познатим писаним текстом или визуелним подстицајем; записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео, чуо или прочитао; користи писани код за изражавање сопствених потреба и интересовања (шаље личне поруке, честитке, користи електронску пошту, пише лична писма и сл.);
- **Медијација**: У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи; писмено преноси једноставне поруке и објашњења; препричава садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; започиње краћи разговор о познатим темама, одржава континуитет и завршава га;
- **Доживљај и разумевање књижевног текста**: Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума); препознаје у тексту елементе културе земаља чији језик учи.
- **Знања о језику и стратегије учења**: Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом (на пример: препознаје и користи глаголске облике који изражавају садашњост, прошлост и будућност, употребљава прилоге и придеве); поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине (на пример: познаје и употребљава везнике за координацију); користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи; разуме значај употребе интернационализама; примењује компензационе стратегије.

Теме обрађене у предходним разредима даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и ван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице као и према другим особама; изражавање обавезе, забране, недостатака; вршњачка комуникација и људска права (толеранција - интеркултурна, интеретничка и интеррасна); развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза, загађивање/заштита човекове околине); традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи (карневал...); оброци (савети о хигијени у кухињи, развијање свести о правилној исхрани); стамбена насеља; како станујемо (предности живота у селу и у граду); споменици и знаменитости у великим градовима (у земљама чији се језик учи); знаменити људи и њихова дела (у земљама чији се језик учи); тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у раду с компјутером; употреба информација из медија и јачање медијске писмености; образовни систем у другим земљама.

ОСМИ РАЗРЕД - ПРВИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Стандарди:

- **Разумевање говора** - Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.
- **Разумевање писаног текста** - Ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом.
- **Усмено изражавање -** Ученик се усмено изражава, приступа различитим комуникативним ситуацијама и остварује комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом.
- **Писано изражавање** - Ученик се у писаној форми изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода.
- **Интеракција** - Ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући социокултурне норме интеракције.
- **Медијација** - У комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације.
- **Знања о језику -** Ученик препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Задаци по језичким вештинама -

- **Разумевање говора:** Ученик треба да: глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације) разуме различите усмене текстове (дијалоге, монологе, песме и друго) о темама предвиђеним наставним програмом у трајању од 3 до 5 минута (у зависности од степена познавања теме и контекста), које чује уживо или са аудио визуелних записа; Разуме и реагује на одговарајући начин на усмене поруке у вези са активностима на часу (говор наставника и другова, аудио и визуелни материјали у настави); Разуме рекламе, радио и ТВ емисије блиске интересовањима ученика или значајне за младе, као и о темама образовног карактера из популарне науке; Разуме усмене текстове које исказују говорници различитих стандардних

варијетета о темама из свакодневног живота ближег и даљег ученикoвог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања;

- **Разумевање писаног текста**: Ученик треба да: разуме глобално, детаљно и селективно (у зависности од захтева комуникативне ситуације и личних потреба) различите писане текстове (писма, новинске чланке, јасна илустрована упутства, огласе, прилагођене књижевне текстове, текстове у вези са градивом других наставних предмета и слично) о темама из свакодневног живота и популарне науке, ближег и даљег ученикoвог окружења, а које се односе на узрасно специфична интересовања и чија дужина зависи од чињенице у колико мери ученик познаје дату тему и контекст; Увиђајући намеру аутора текста и контекста у којем је текст настао (емоционални и друго), ученик чита: а) да би се информисао; б) да би пратио упутства; в) ради задовољства.
- **Усмено изражавање:** Ученик треба да: прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута, на структурисани начин: говори о себи и свом окружењу, о догађајима и активностима у школи и изван ње; изрази своје утиске, осећања и аргументовано мишљење и ставове у вези са темама које су програмом предвиђене;
- **Усмено изражавање:** Ученик треба да: прилагођавајући свој говор комуникативној ситуацији, у временском трајању од два до три минута, на структурисани начин: говори о себи и свом окружењу, о догађајима и активностима у школи и изван ње; изрази своје утиске, осећања и аргументовано мишљење и ставове у вези са темама које су програмом предвиђене;
- **Интеракција**: Ученик треба да: поштујући социокултурне норме комуникације, са саговорницима размењује информације, мишљења и ставове о темама из свакодневног живота, блиске његовом интересовању или из популарне науке и културе, започиње и води разговор о познатим темама, одржава његов континуитет и завршава га.
- **Писмено изражавање:** Ученик треба да: структурисане и кохерентне текстове дужине од 140 до 160 речи у којима, користећи познату лексику и морфосинтаксичке структуре, описује догађаје и лична искуства,поруке и писма (у електронској и традиционалној форми) различитог садржаја (захваљивање, позивање, извињење, тражење и давање информација);
- **Медијација**: У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) које не могу да се споразумеју, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и са циљног на матерњи; писмено преноси поруке и објашњења; препричава садржај писаног или усменог текста;
- **Доживљај и разумевање књижевног текста**: Може да изрази утиске и осећања о кратком прилагођеном књижевном тексту и тексту из области књижевности за младе (песма, скраћена верзија приче, музичка песма), користећи вербална и невербална средства изражавања (цртежи, моделирање, глума); препознаје у тексту елементе културе земаља чији језик учи; увиђа сличности и разлике са матичном и осталим културама;
- **Знања о језику и стратегије учења**: Ученик треба да: препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом ; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у

шире целине; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страног језика и страног језика који учи; разуме значај употребе интернационализама; примењује компензационе стратегије.

Теме обрађене у предходним разредима даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и изван ње (изласци, договори, преузимање одговорности у договореној ситуацији); договор и узајамно поштовање међу члановима породице, као и према другим особама; изражавање обавезе, забране, недостатака; вршњачка комуникација и људска права (толеранција, разумевање, хуманост); професионална оријентација (жеље и реалне могућности у вези са даљим школовањем и усавршавањем); развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (описивање времена, прогноза, загађивање/заштита човекове околине); традиција и обичаји у културама земаља чији се језик учи; однос према здрављу (развијање свести о здравом начину живота); становање - како станујемо (предности живота у селу и у граду); знаменитости, интересантна места и дешавања у већим градовима (у земљама чији се језик учи); знаменити људи и популарне личности, њихова делатност (у земљама чији се језик учи); тематске целине и повезаност садржаја са другим предметима; сналажење у раду с компјутером; употреба информација из медија и јачање медијске писмености; образовни систем у другим земљама; професионална оријентација (могућности даљег школовања).

Енглески језик

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 5. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	STARTER	0	4	4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4.2.3.1. 2.3.2.
2.	HELLO!	5	4	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
3.	HOME & PLACES	4	6	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
4.	EVERY DAY	4	6	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18.1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3.2.1.14.2.1.6. 2.1.7. 2.1.8.2.1.12.2.1.13.2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20.2.1.22.2.1.24. 2.1.25.2.1.26. 2.2.1.2.2.2. 2.2.3.2.2.4.2.3.1. 2.3.2.
5.	THE FIRST WRITTEN TEST	0	3	3	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.6. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1.2.2.2. 2.2.3.
6.	ALL ABOUT FOOD	3	8	11	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
7.	IT'S FUN!	4	5	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
8.	THE SECOND WRITTEN TEST	0	3	3	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2. 2.3.5.
9.	LONDON WAS GREAT!	4	5	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.22. 1.1.23.1.2.1.1.2.2. 1.2.3. 1.2.4.1.3.1. 1.3.2. 1.3.3. 1.3.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.14. 2.1.15. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.23. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
10	FESTIVITIES	0	4	4	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.7. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.20. 1.1.21. 1.1.22. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.14. 2.1.6. 2.1.7. 2.1.8. 2.1.12. 2.1.13. 2.1.15. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.24. 2.1.25. 2.1.26. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 2.3.2.
	укупно	24	48	72	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 6. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	HELLO	0	4	4
2.	MY LIFE	3	5	8
3.	BELIEVE IT OR NOT	4	6	10
4.	A VISIT TO A CITY	3	4	7
5.	THE FIRST WRITTEN TEST	0	3	3
6.	SCIENCE MATTERS	4	5	9
7.	DANGER	4	7	11
8.	NOWADAYS	3	6	9
9.	THE SECONDWRITTEN TEST	0	3	3
10.	FEELING GOOD	3	5	8
	укупно	24	48	72

Циљ наставе страног језика:
ученик треба да усвоји основна знања из страног језика која ће му омогућити да се уједноставној усменој и писаној комуникацији споразумева са људима из других земаља, усвоји норме вербалне и невербалне комуникације у складу са специфичностима језика који учи, као и да настави, на вишем нивоу образовања и самостално, учење истог или другог страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина :
разумевање говора (ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама,ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом);
разумевање писаног текста (ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са предвиђеним темама, ситуацијама и комуникативним функцијама);
усмено изражавање (ученик самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са предвиђеним темама);
писано изражавање (ученик се у писаној форми изражава у вези са предвиђеним темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиёеним поштујући правила писаног кода);
интеракција (ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са предвиђеним темама, ситуацијама и комуникативним функцијама поштујући социокултурне норме интеракције);
медијација (у комуникативним контекстима који укључују говорнике ученикових првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводикратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације).

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик,7.разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	BATTLE OF THE TEENS	3	6	9
2.	TRAVELLING AROUND	2	8	10
3.	GET ACTIVE	3	4	7
4.	THE FIRST WRITTEN TEST	0	3	3
5.	THE UNEXPLAINED	4	6	10
6.	LET'S COMMUNICATE	4	6	10
7.	H20	4	6	10
8.	THE SECOND WRITTEN TEST	0	3	3
9.	STAND BY ME	3	3	6
10.	NO LIMITS	1	3	4
	укупно	24	48	72

Циљ наставе страног језика:
јесте да осигура да сви ученици стекну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своја мишљење, да развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје,као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина су:
разумевање говора (ученик треба да разуме краће дијалоге,приче и песме о темама предвиђеним наставним програмом,разуме општи садржаји издвоји кључне информације из текста);
разумевање писаног текста (ученик треба да разуме краће текстове,може да изведе закључак о могућем значењу непознатих речи ослањајући се на општи смисао текста;
усмено изражавање (ученик треба да усклађује интонацију,ритам и висину гласа,у неколико реченица изражава своја осећања, мишљење и ставове аргументујући их,користећи језичке елементе);
интеракција (ученик треба да размењује исказе у вези са контекстом учионице и остали темама,учествује у комуникацији и поштује социокултурне норме комуникације);
писмено изражавање (ученик треба да пише реченице и краће текстове,записује кључне информације и препричава оно што је видео, доживео,чуо);
медијација (ученик треба да усмено преноси суштину поруке,преноси једноставне поруке и објашњења,препричава садржај краћег текста,записа или краће интеракције).

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик,8.разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	TEEN AGE	2	8	10
2.	TRAVEL	3	4	7
3.	TEAM SPIRIT	3	5	8
4.	ACTION	3	4	7
5.	THE FIRST WRITTEN TEST	0	3	3
6.	BEING HUMAN	3	5	8
7.	TIME	3	5	8
8.	COLOUR	3	5	8
9.	THE SECOND WRITTEN TEST	0	3	3
10.	CONSUMER SOCIETY	2	4	6
	укупно	22	46	68

Циљ наставе страног језика:
јесте да осигура да сви ученици стекну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своја мишљење, да развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје,као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Задаци на нивоу језичких вештина су:
разумевање говора (ученик треба да разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама и комуникатвним функцијама предвиђеним наставним планом и програмом);
разумевање писаног текста (ученик чита са разумевањем писане и илустроване текстовеу вези са темама предвиђеним наставним планом и програмом);
усмено изражавање (ученик се усмено изражава,приступа различитим комуникатвиним ситуацијама и остварује комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним планом и програмом);
писмено изражавање (ученик се писмено израђава у вези са темама, ситуацијама и комуникативним садржајима предвиђеним наставним планом и програмом поштујући правила писаног кода);
интеракција (ученик остварује комуникацију и са саговорником размењује информације у вези са темама, ситуацијама и комуникативним садржајима предвиђеним наставним планом и програмом поштујући социокултурне норме интеракције);
медијација (ученик препознаје принципе језика,тј. граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија у учењу страног језика).

Француски језик

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Француски језик, 5. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Destination français	2	1	3	1.1.1. 1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.71.1.10.1.1.16. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.20.1.2.1.1.2.2.1.2.3.1.2.4.
2.	Au collège	5	4	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.17. 1.1.19.1.1.20.1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.1.2.4 3.1.24.
3.	Joyeux anniversaire	5	6	11	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3.1.2.4.1.3.1. 2.1.1.2.1.2. 2.1.9. 2.1.21. 2.1.23. 2.1.29
4.	Fêtes de famille	5	6	11	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.81.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.13 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.19 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1.1.2.2.1.2.3.1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.4. 2.1.5 2.1.6. 2.1.9. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.21. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.2.1.2.2.3. 2.2.4
5.	Loisirs jeunes	5	6	12	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1.1.2.2.1.2.3.1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.4. 2.1.6.2.1.9. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.2.1.2.2.2.2.3.2.2.4. 2.3.1
6.	La ville	4	6	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1.1.2.2.1.2.3.1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.9. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.2.1.2.2.2.2.2.3. 2.2.4. 2.3.1
7.	Uneheure dans le monde	3	7	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.21. 1.1.23. 1.1.24. 1.2.1.1.2.2.1.2.3.1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.9. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.27. 2.1.28. 2.1.29. 2.1.30. 2.2.1.2.2.2.2.2.3. 2.2.4
	укупно	31	41	72	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Carnet de voyage!	3	2	5
2.	C'était bien!	3	2	5
3.	Je me suis bien amusé!	1	6	7
4.	Ma ville, mon quartier	3	2	5
5.	Mon apart	2	3	5
6.	Ma chambre	3	6	9
7.	Qui jette bien, aime bien !	1	3	4
8.	Ma terre, je l'aime	3	8	11
9.	Amour, amitié	3	2	5
10.	Mon magazine	2	2	4
11.	Le chaud et le froid	3	9	12
	укупно	27	45	72

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 7. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Le monde bouge	11	5	16
2.	Les uns et les autres	11	5	16
3.	Le monde communique	16	6	22
4.	Vive la culture !	8	10	18
	укупно	46	26	72

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 8. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Organisation et participation au concours « Super Sandwich »	7	8	15
2.	Réalisation d'un sondage sur le temps libre des jeunes	7	10	17
3.	Réalisation d'une interview pour le journal ou le site du collège	7	9	13
4.	Création d'une planche de bande dessinée	7	13	20
	укупно	28	40	68

Немачки језик

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(немачки језик - 5. РАЗРЕД)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1	HALLO	1	1	2	1.1.1. 1.1.2. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.23. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.2.1. 2.2.2. 2.3.2. 3.2.1. 3.2.2. 3.3.2.
2	DAS BIN ICH .	3	4	7	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.15. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2.1.2.3. 1.2.4.1.3.2. 2.1.1. 2.1.3.2.1.4. 2.1.6. 2.1.16. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 3.1.2. 3.1.3. 3.2.1. 3.2.2.
3	DAS IST MEINE .FAMILIE	2,5	7,5	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.16. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 3.1.3. 3.1.18. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.
4	MEINE FREUNDE .	5	6	11	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.15. 1.1.16. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.6. 2.1.10. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 3.2.1. 3.1.3. 3.1.18. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.
5	IN DER SCHULE .	4	6	10	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.7 1.1.8. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.19. 1.1.20. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.9. 2.1.16. 2.1.18. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.25. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 3.1.6. 3.1.13. 3.1.20. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(немачки језик - 5. РАЗРЕД)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
6	ZU HAUSE	3,5	7,5	11	1.1.1.1.1.2.1.1.3.1.1.4.1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.14.1.1.15. 1.1.17. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.2. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.10. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.23. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.7. 3.1.13. 3.1.18. 3.1.20. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.
7	MEIN TAG, MEINE WOCHE	1,5	4,5	6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.6. 2.1.10. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.7. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.18. 3.1.20. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.
8	MEIN GEBURT-STAG	2	7	9	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.5. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.9. 1.1.10. 1.1.11. 1.1.12. 1.1.13. 1.1.14. 1.1.15. 1.1.17. 1.1.18. 1.1.19. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.10. 2.1.16. 2.1.19. 2.1.20. 2.1.22. 2.1.26. 2.1.27. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.2. 3.1.1. 3.1.2. 3.1.3. 3.1.6. 3.1.13. 3.1.14. 3.1.18. 3.1.20. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.
9,	DIE VIER JAHRESZEITEN	1	5	6	1.1.1. 1.1.2. 1.1.3. 1.1.4. 1.1.6. 1.1.8. 1.1.10. 1.1.12. 1.1.14. 1.1.21. 1.2.1. 1.2.2. 1.2.3. 1.2.4. 1.3.1. 2.1.1. 2.1.2. 2.1.3. 2.1.4. 2.1.5. 2.1.10. 2.1.16. 2.1.17. 2.1.20. 2.1.24. 2.2.1. 2.2.2. 2.2.3. 2.2.4. 2.3.1. 3.1.1. 3.1.3. 3.1.4. 3.1.7. 3.1.13. 3.1.20. 3.2.1. 3.2.2. 3.2.3. 3.2.4.
	укупно	23,5	4	72	

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ИСХОДИ

По завршеној теми/области ученици су у стању да у усменој и писменој комуникацији:

1. Hallo! (Поздрављање и отпоздрављање);

- разумеју различите облике поздрављања,
- користе различите облике поздрављања.

2. Das Bin ich! (Представљање: давање и тражење информација - име, године, земља порекла; бројање до 12):

- представе себе,
- питају друге за име, старост и земљу порекла,
- именују бројеве до 12.

3. Das ist meine Familie (Именовање и представљање чланова породице: тражење и давање информација – име, старост, земља порекла, шта воле / не воле да раде; бројање до 100)

- именују и представе чланове породице,
- питају друге за њихову породицу,
- именују бројеве до 100.

4.Meine Freunde (Представљање и описивање пријатеља; шта пријатељи раде заједно; позивање на заједничке активности и одговор на позив – прихватање/одбија-ње; именовање и описивање кућних љубимаца)

- представе другове и кратко их опишу,
- именују боје,
- кажу шта другови раде заједно,
- позову на заједничке активности,
- прихвате или одбију позив,
- именују кућне љубимце и кратко их опишу.

5. In der Schule (Именовање школског прибора; именовање школских активности; замолити за нешто и захвалити се; разумевање налога/упутства)

- именују школске предмете,
- именују активности у школи,
- замоле за нешто и захвале се,
- разумеју налоге/упутства.

6. Zu Hause (Давање и тражење информације о месту становања, адреси и броју телефона; давање и тражење информација о путу; обраћање персирањем; описивање места становања)

- питају за место становања, адресу и број телефона и одговоре на иста питања,
- персирају одраслима,
- питају за пут и објасне га.

7. Mein Tag, meine Woche (Исказивање времена; именовање дана и делова дана; навођење активности у току дана/недеље; давање и тражење информација о хобијима)

- читају време на сату,
- именују дане и делове дана,
- питају за пут и објасне га,
- кажу, шта раде у току дана/недеље,
- питају за хоби и одговоре на питање

8.Mein Geburtstag (Именовање месеци; давање и тражење информација о месецу рођења; позивање на рођендан; давање и примање поклона; честитање рођендана)

- именују месеце,
- кажу и питају за месец рођења,
- позову на рођендан,
- направе списак за куповину,
- именују поклоне,
- честитају рођендан.

9.Die vier Jahreszeiten (Именовање годишњих доба; описивање временских прилика; именовање распуста и колико трају)

- именују годишња доба,
- описују временске прилике,
- наведу распусте и кажу колико трају.

Праћење и вредновање

- посматрање и праћење,
- усмена провера кроз играње улога у паровима,
- симулације у паровима,
- тестови вештина и
- различите технике формативног оцењивања.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(немачки језик - 6. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Freizeit-aktivitäten	5	5	10
2.	Winterferien / Sommerferien	3	5	8
3.	Alles Gute zum Geburtstag!	3	4	7
4.	Die Klassenarbeit Nr.1	3	3	6
5.	Körperteile / Weihnachten	3	5	8
6.	Gesund leben	3	4	7
7.	Wie war es in der Schule?	3	3	6
8.	Wo ist denn hier…?	3	5	8
9.	Die Klassenarbeit Nr. 2	3	3	6
10.	Hast du Lust ins Kino zu gehen?	2	2	4
11.	Ordnung muss sein!	1	2	3
12.	Годишња систематизација наставног градива	0	1	1
	укупно	32	40	72

Циљеви наставе немачког као страног језика јесте да ученици овладају основним правилима писања, читања и слушања немачког књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају и да се оспособе се да разумеју свакодневне фразе, лексику и граматичку структуру немачког језика.

Задаци наставе немачког као страног језика су поступно и систематично упознавање и савладавање граматике и правописа страног језика, оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе у различитим комуникационим ситуацијама.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(немачки језик - 7. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод у програмске садржаје	0	1	1
2.	Wie hast du die Mutti kennen gelernt?	3	2	5
3.	Wie war es damals?	3	4	7
4.	Tina hat sich wehgetan	3	10	13
5.	Lektüre	1	2	3
6.	Wie ist Thomas?	4	5	9
7.	Was wirst du dann machen?	4	7	11
8.	Verstehst du dich gut mit deinen Eltern?	2	8	10
9.	Lektüre	1	2	3
10.	Landeskunde	5	1	6
11.	Годишња систематизација наставног градива	0	1	1
	укупно	26	46	72

Циљеви наставе немачког као страног језика јесте да ученици овладају основним правилима писања, читања и слушања немачког књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају и да се оспособе се да разумеју свакодневне фразе, лексику и граматичку структуру немачког језика.

Задаци наставе немачког као страног језика су поступно и систематично упознавање и савладавање граматике и правописа страног језика, оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе у различитим комуникационим ситуацијама.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(немачки језик - 8. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Berufe, Reisen, Märchen	1	22	23
2.	Berufe, Reisen, Märchen	12	6	18
3.	Medien, Umwelt, Gesellschaft	8	7	15
4.	Landeskunde	3	3	6
5.	Alltägliches	0	7	7
	укупно	23	45	68

Циљеви наставе немачког као страног језика јесте да ученици овладају основним правилима писања, читања и слушања немачког књижевног језика на којем ће се усмено и писмено правилно изражавати, да упознају и да се оспособе се да разумеју свакодневне фразе, лексику и граматичку структуру немачког језика.

Задаци наставе немачког као страног језика су поступно и систематично упознавање и савладавање граматике и правописа страног језика, оспособљавање за успешно служење књижевним језиком у различитим видовима његове усмене и писмене употребе у различитим комуникационим ситуацијама.

Руски језик

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Руски језик, 5. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Семь шагов	5	5	10
2.	В путь, друзья	3,5	8,5	12
3.	Мой папа хороший	4	6	10
/.	Теремок	1	2	3
4.	Лучшее время года	4,5	8,5	13
5.	Трус не играет в хоккей	3,5	6,5	10
/.	Писмени задатак	0	3	3
6.	Коля и Маша	5	6	11
	укупно	26,5	45,5	72

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ –(Руски језик, 6. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Здравствуй школа, здравствуй осень	4	4	8
2.	Чему учат в школе	4	4	8
3.	Поздравляем и желаем	2	4	6
4.	Пришла пора зимы	4	8	12
5.	Завзятые театралы	4	8	12
6.	Конец зиме! Приходите на блины!	4	6	10
7.	Побывай в Санкт Петербурге, насмотрись на красоту	2	6	8
8.	Дай лапу, друг!	4	4	8
	укупно	28	44	72

Циљеви: овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика уз развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика;омогућавање једноставне писмене или усмене комуникације са људима чији се језик учи кроз усвајање норми вербалне и невербалне комуникације; стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Задаци: разумевање израза иречи у упутствима, кратким дијалозима и монолошким излагањима (до 8 реченица) и повезивање са језичком грађом усвојеном у претходном разреду; разумевање једноставних песама у вези са обрађеном тематиком; разговетно изговарање гласова, правилно акцентовање уз поштовање ритма и интонације при спонтаном говору и читању; вођење дијалога (5-6 реплика); постављање и одговарање на питања и вођење разговора у оквиру комуникативних функција и лексике обрађених током петог и шестог разреда; монолошко представљање себе или другога (до 10 реченица); саопштавање садржаја дијалога или наративног текста; опис ситуације, слике, лица, предмета или животиње; даљи рад на упознавању правила графије, ортпграфије и интерпункције уз примену знања; разумевање захтева, питања и смисла обрађених тематских јединица (до 70 речи); писање честитки, порука или електронских писама; личних података, спискова са различитим наменама; коришћење стечених знања и вештина у складу са комуникативном ситуацијом.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ –(Руски језик, 7. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Российские просторы	4	4	8
2.	В здоровом теле - здоровый дух	4	4	8
3.	Ах, эта мода!	2	4	6
4.	Молодость всегда в пути	4	8	12
5.	Делу время, потехе час	4	8	12
6.	Семья всему начало	4	6	10
7.	Экран и сцена - окно в мир	2	6	8
8.	Земля ждет твоей помощи	4	4	8
	укупно	28	44	72

Циљеви: овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика уз развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика;омогућавање једноставне писмене или усмене комуникације са људима чији се језик учи кроз усвајање норми вербалне и невербалне комуникације; стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Задаци: разумевање израза и речи у упутствима, кратким дијалозима и монолошким излагањима (до 12 реченица) и повезивање са језичком грађом усвојеном у претходном разреду; разумевање и реаговање на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и интересовањима; даље упознавање и савладавање технике читања у себи; даље упознавање правила графије, ортографије и интерпункције уз примену и повезивање са претходно стеченим знањима; разумевање смисла краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (огласи, плакати са већим бројем учесталих израза и интернационализмима - до 100 речи); издвајање основних информација о особи или догађају; наслућивање садржаја информативног текста ако је праћен визуелним додатком; разговетно изговарање гласова, правилно акцентовање, ритам и интонација; вођење дијалога (10 реплика) постављањем и одговарањем на питања; вођење разговора у оквиру комуникативних функција и лексике обрађених током претходних и током текуће година учења језика; монолошко комуницирање у оквиру 10-ак реченица на задате обрађене теме.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ –(Руски језик, 8. разред)				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Снова за партой	4	4	8
2.	Годовой круговорот	4	4	8
3.	Родительский дом - начало начал	4	4	8
4.	Зимние радости	4	6	10
5.	Кто в Москве не бывал, красоты не видал	4	8	12
6.	У кого что болит, тот о том и говорит	4	8	12
7.	Едем на эскурсию! Ура!	4	6	10
	укупно	28	40	68

Циљеви: овладавање комуникативним вештинама и развијање способности и метода учења страног језика уз развијање сазнајних и интелектуалних способности ученика, његових хуманистичких, моралних и естетских ставова; стицање позитивног односа према другим језицима и културама, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији; стицање свести и сазнања о функционисању страног и матерњег језика;омогућавање једноставне писмене или усмене комуникације са људима чији се језик учи кроз усвајање норми вербалне и невербалне комуникације; стицање вишејезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Задаци: разумевање говора и упутстава и краћих усмених текстова (до 15 реченица) на већ обрађене и новоуведене теме у вези са свакодневним животом, окружењем и узрасно специфичним интересовањима; разумевање општег смисла аутентичних и адаптираних текстова дужине до 150 речи и препознавање и идентификација њиховог општег садржаја, важних информација, суштине поруке и говорникове намере, као и емоционални контекст; давање основних информација о себи, својој породици, окружењу, школи и друговима и осталим адекватним темама; добијање жељених информација кроз постављање питања; вођење кратког разговора о познатим, већ обрађеним темама;записивање кратких белешки и коришћење кратких писаних форми:разгледнице, електронска писма, кратка писма са садржајем личне природе; коришћење писаме форме за остваривање ситуације молбе, захваљивања, упита, прихватања или одбијања предлога; самостално писање кратких састава на познате теме;преношење суштине поруке са матерњег на страни језик и обрнуто;вербално или невербално реаговање на упутства и постављена питања; изражавање допадања или недопадања, изношење или прихватање предлога, позива или извињења; активно учешће у комуникацији и раду за време часа; препознавање и коришћење граматичких садржаја;поштовање основних правила смисленог повезивања реченица у шире целине;увиђање могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика;разумевање везе између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима;уочавање сличности и разлике између матерњег и страних језика које учи;разумевање значаја употреба интернационализама;примењивање компезационе стратегије.

Општи стандарди постигнућа за први страни језик

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.1.1.1. Разуме фреквентне речи и једноставне изразе у јасно контекстуализованом и споромговору.
ПСТ.1.1.2. Разуме једноставне поруке и питања која се односе на једноставне информације инепосредно окружење.
ПСТ.1.1.3. Разуме кратка, једноставна, разговетно и споро изговорена упутства.
ПСТ.1.1.4. Разуме кратка саопштења и питања која се односе на познате/блиске теме.
ПСТ.1.1.5. Разуме предмет једноставног разговора других лица о познатим/блиским темама(нпр. личне и породичне ствари, непосредно окружење) уколико се говори споро и разговетно.
ПСТ.1.1.6. Разуме појединачне речи и једноставне изразе из текстова савремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.1.1.7. Разуме кратке поруке које се односе на једноставне информације и непосредноокружење (нпр. писма, мејлови итд.).
ПСТ.1.1.8. Разуме кратка, појединачна упутства која се тичу његових непосредних потреба,уколико укључују визуелне елементе.
ПСТ.1.1.9. Разуме општи смисао и најважније информације у једноставним врстама текстова(кратке приче, извештаји, огласи, временске прогнозе и сл.) уз одговарајуће илустративнеелементе.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.10. Успоставља и одржава друштвени контакт користећи једноставна језичкасредстава приликом поздрављања, представљања, добродошлице, окончања комуникације,захваљивања, извињавања, давања података о себи, распитивања о основним подацима којисе тичу саговорника (нпр. ко је, одакле је, чиме се бави итд.).
ПСТ.1.1.11. Уз дуже паузе и уз помоћ саговорника, саопштава основне информације о себи исвом непосредном окружењу, тражи одређени предмет, користећи кратке једноставне исказе.
ПСТ.1.1.12. Уз дуже паузе, описује или представља људе, предмете у свакодневној употреби,места, уобичајене активности користећи најједноставнија језичка средства.
ПСТ.1.1.13. Поставља једноставна питања о темама које одговарају његовим интересовањима(слободно време, хоби, школа, породица, другови) и одговара на слична питања саговорника.
ПСТ.1.1.14. Поставља и одговара на питања која се односе на изражавање допадања инедопадања, слагања и неслагања користећи једноставна језичка средства.
ПСТ.1.1.15. Формулише молбе и извињења.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.1.1.16. Пише једноставне податке о себи и лицима из блиског окружења, у обрасцима,упитницима или табелама.
ПСТ.1.1.17. Пише краће белешке о важним информацијама и тренутним потребама.
ПСТ.1.1.18. Писаним путем доставља/тражи основне информације о себи/другима.
ПСТ.1.1.19. Пише кратке и једноставне поруке (нпр. СМС, имејл, објаве на друштвениммрежама) у којима се захваљује, извињава или нешто честита.
ПСТ.1.1.20. Повезује неколико кратких исказа у кратак, везани текст о блиским темама.

МЕДИЈАЦИЈА

ПСТ.1.1.21. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао јавних натписа и краћихтекстова опште информативне природе (плаката, транспарената, јеловника...).

ПСТ.1.1.22. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког усменогисказа на страном језику.

ПСТ.1.1.23. На матерњем језику саопштава основну тему и најопштији садржај кратког писаногтекста на страном језику.

2**. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА**

ПСТ.1.2.1. Препознаје и разумљиво изговара једноставније гласове и најчешће гласовне групеи познаје основне интонацијске схеме (нарочито упитну).

ПСТ.1.2.2. Правилно записује познату лексику.

ПСТ.1.2.3. Познаје и користи ограничен број фреквентних морфолошких облика и синтаксичкихструктура у оквиру наученог репертоара језичких средстава.

ПСТ.1.2.4. Користи елементарне и најфреквентније речи и изразе за обављање основнихкомуникативних активности.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.1.3.1. Познаје основне појаве свакодневног живота циљних култура (нпр. начин исхране,радно време, навике, празници, разонода).

ПСТ.1.3.2. Зна за регије и државе у којима се страни језик користи као већински.

ПСТ.1.3.3. Познаје најзначајније историјске догађаје циљних култура.

ПСТ.1.3.4. Познаје неколико најпознатијих историјских и савремених личности циљнихкултура; наводи и на матерњем језику даје основне податке о некој личности из циљних култураза коју показује интересовање.

ПСТ.1.3.5. Познаје неколико најпознатијих културних остварења циљних култура; наводи иописује на матерњем језику неколико локација циљних култура за које показује интересовање.

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме **на средњем** нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА

ПСТ.2.1.1. Разуме краће низове (2-3) саопштења, упутстава, молби који се односе на његовепотребе и интересовања.

ПСТ.2.1.2. Разуме основни смисао и главне информације из разговора двоје или више (са)говорника о блиским и познатим темама, уколико се говори разговетно и умереним темпом.

ПСТ.2.1.3. Разуме основни смисао и главне информације споријих, јасно артикулисанихмонолошких излагања и прича о познатим и узрасно адекватним темама, уз одговарајућувизуелну подршку, паузе и понављања.

ПСТ.2.1.4. Разуме основни смисао и главне информације из подкаста, радио и телевизијскихемисија о познатим и узрасно адекватним темама, уколико се говори споро и разговетно.

ПСТ.2.1.5. Разуме општи смисао и фреквентне фразе и изразе једноставнијих текстова изсавремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА

ПСТ.2.1.6. Разуме општи смисао и главне информације у краћим порукама, писмима, мејловимао блиским темама.

ПСТ.2.1.7. Разуме краће низове (2-3) упутстава која се тичу његових непосредних потреба (нпр.оријентација у простору, употреба уређаја и апарата, правила игре и сл.), праћених визуелнимелементима.

ПСТ.2.1.8. Разуме општи смисао и главне информације у краћим текстовима, различитихврста и једноставне садржине, са интернета или других писаних медија, о познатим и узрасноадекватним темама.

ПСТ.2.1.9. Разуме општи смисао једноставних књижевних текстова прилагођених узрасту иинтересовањима.

ПСТ.2.1.10. Разуме општи смисао и једноставније формулације у текстовима савремене музике.

ПСТ.2.1.11. Разуме смисао једноставних рекламних порука уколико не садрже игру речи илинеко конотативно/скривено/ метафорично значење.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ

ПСТ.2.1.12. Успева да поведе и/или одржи разговор на блиске и познате теме.

ПСТ.2.1.13. Уз краће паузе и минимална помоћ саговорника, размењује информације, тражиодређени предмет, објашњење, услугу, повезујући неколико краћих исказа у смислену целину.

ПСТ.2.1.14. Уз краће паузе, описује себе и своје непосредно окружење, свакодневне активности,искуства из прошлости користећи једноставна језичка средства.
ПСТ.2.1.15. Поставља и одговара на 2-3 повезана питања, о познатим темама, у вези са личнимпотребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз одговарајућу помоћ саговорника ипонављање.
ПСТ.2.1.16. Исказује допадање и недопадање, слагање и неслагање и једноставним језичкимсредствима даје кратко објашњење.
ПСТ.2.1.17. Размењује основне информације о плановима и обавезама.
ПСТ.2.1.18. Једноставним језичким средствима пореди људе, ствари и појаве.
ПСТ.2.1.19. Објашњава оно што не разуме и тражи помоћ вербалним и невербалним средствима.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
ПСТ.2.1.20. Писаним путем доставља/тражи или преноси детаљније информације, обавештењаили податке о себи и другима.
ПСТ.2.1.21. Пише једноставна лична писма, поруке, мејлове у којима се са пријатељима ипознаницима договара о активностима или одговара на питања.
ПСТ.2.1.22. Саставља краће текстове о себи, својој породици и непосредном окружењу.
ПСТ.2.1.23. Описује искуства, активности и догађаје из прошлости користећи једноставнијејезичке структуре и увежбану лексику.

МЕДИЈАЦИЈА
ПСТ.2.1.24. На матерњем језику преноси саговорнику општи смисао и појединачне информацијекраћих и једноставнијих писаних текстова опште информативне природе.
ПСТ.2.1.25. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћегусменог исказа.
ПСТ.2.1.26. На матерњем језику саопштава основну тему и најважније информације краћегписаног текста.
ПСТ.2.1.27. На страном језику саопштава туристима најједноставније информације које сутражили од трећег лица (назив улице, број линије у градском саобраћају, цену).

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.2.2.1. Препознаје и разумљиво изговара већину гласова и гласовних група, уз одређенапрозодијска ограничења (акценти, интонација, дужина).
ПСТ.2.2.2. Правилно записује фреквентне и увежбане речи, познаје и примењује одређени бројосновних правописних правила.
ПСТ.2.2.3. Познаје и користи једноставније граматичке елементе и конструкције.
ПСТ.2.2.4. Поседује ограничени репертоар готових израза и вишечланих конструкција заисказивање свакодневних конкретних активности и потреба.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА
ПСТ.2.3.1. Разуме и описује сличности и разлике у свакодневном животу (нпр. начин исхране,радно време, навике, празници, разонода).
ПСТ.2.3.2. Познаје основне елементе у области умећа живљења (начин обраћања и поздрављања,тачност, конвенције и сл.).
ПСТ.2.3.3. Препознаје најкритичније обрасце понашања који су непримерени/неприкладни уконтексту циљних култура.
ПСТ.2.3.4. Препознаје најчешће стереотипе у вези са својом и циљним културама.
ПСТ.2.3.5. Познаје основне одлике регија и држава у којима се страни језик користи каовећински.
ПСТ.2.3.6. Познаје животне услове који владају у појединим екосистемима света (клима,географске одлике и сл.) где се користи страни језик.
ПСТ.2.3.7. Препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњостициљних култура.
ПСТ.2.3.8. Представља и укратко описује на циљном језику неколико познатих личности ипојава из циљних култура, као и оне за које показује интересовање.
Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме **на напредном** нивоу.

1. ФУНКЦИОНАЛНО-ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

РАЗУМЕВАЊЕ ГОВОРА
ПСТ.3.1.1. Разуме дуже низове саопштења, упутстава, молби итд. који се тичу његових потребаи интересовања.
ПСТ.3.1.2. Разуме основни смисао и главне информације у аутентичном разговору два иливише (са)говорника, уколико се говори разговетно и умереним темпом.
ПСТ.3.1.3. Разуме основни смисао и главне информације јасно артикулисаних монолошкихизлагања, прича, презентација и предавања на узрасно адекватне и блиске теме, уз одговарајућувизуелну подршку.

ПСТ.3.1.4. Разуме основни смисао и може да издвоји главне информације из аутентичнихподкаста, радио и телевизијских емисија о познатим, узрасно адекватним темама (нпр.репортажа, научно-популарних, документарних, играних, анимираних филмова, спотова) којеслуша/гледа у смисленим целинама.
ПСТ.3.1.5. Разуме општи смисао и већину фраза и израза сложенијих разговетних текстовасавремене музике.

РАЗУМЕВАЊЕ ПИСАНОГ ТЕКСТА
ПСТ.3.1.6. Разуме општи смисао и може да издвоји већину релевантних информација упорукама, писмима и мејловима о блиским темама.
ПСТ.3.1.7. Разуме упутства која се односе на сналажење на јавним местима (нпр. руковањеапаратима и уређајима, упозорења, безбедносне информације и сл.).
ПСТ.3.1.8. Разуме општи смисао и главне информације различитих врста текстова са интернетаили других писаних медија који су у складу са узрастом и интересовањима ученика.
ПСТ.3.1.9. Разуме главне идеје, поруке и специфичне информације адаптираних верзијабелетристике за младе.
ПСТ.3.1.10. На основу смисла читавог текста и садржаја појединачних делова открива значењанепознатих речи и конструкција.
ПСТ.3.1.11. Разуме експлицитно изражена осећања, жеље и расположења.
ПСТ.3.1.12. Разуме општи смисао и већину фраза и израза у текстовима из савремене музике.
ПСТ.3.1.13. Разуме смисао једноставних рекламних порука.
ПСТ.3.1.14. Проналази потребне информације у речницима, енциклопедијама, брошурама ина интернет страницама.
ПСТ.3.1.15. Разуме и може да издвоји потребне информације из табела, графикона, информатораи сл.

УСМЕНО ИЗРАЖАВАЊЕ
ПСТ.3.1.16. Течно и с лакоћом описује себе и околину, школски контекст и приватан живот,свакодневне навике, искуства/ догађаје из прошлости и планове за будућност.
ПСТ.3.1.17. Учествује у неформалном и формалном разговору (нпр. са наставницима,службеним лицима и сл.), поставља и одговара на неколико питања у низу на познате темеу вези са личним потребама, интересовањима, обавезама, жељама, уз евентуалну помоћ и
понављање.
ПСТ.3.1.18. Објашњава зашто му се нешто допада или не допада, зашто се слаже или не слаже,зашто нешто воли или не; на једноставан начин износи и образлаже своје ставове и мишљење.
ПСТ.3.1.19. Објашњава оно што не разуме, уме да тражи помоћ и да изрази мишљење/потребурасположивим језичким средствима.
ПСТ.3.1.20. На једноставан начин излаже на задату тему и одговара на питања која се односена њу.
ПСТ.3.1.21. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл.
ПСТ.3.1.22. Резимира текст који слуша или чита ослањајући се у мањој мери на језичка средстваког се у њему појављују.

ПИСАНО ИЗРАЖАВАЊЕ
ПСТ.3.1.23. Пише обична и електронска писма у којима са пријатељима и познаницима договараактивности и једноставним језичким средствима обрађује/спомиње узрасно релевантне теме.
ПСТ.3.1.24. Пише краће текстове од неколико логички повезаних реченица о узраснорелевантним темама (о себи, друштвеном и природном окружењу, аспектима приватног ишколског живота).
ПСТ.3.1.25. Прецизно описује искуства, активности и догађаје из садашњости и прошлости увиду дескриптивних и наративних текстова користећи познате сложеније језичке структуре иадекватну лексику.
ПСТ.3.1.26. Пише кратке приче од понуђеног језичког материјала на узрасно адекватне теме.
ПСТ.3.1.27. Резимира/парафразира одслушан или прочитан текст, ослањајући се минималнона језичка средства која се у њему појављују.
ПСТ.3.1.28. Описује и тумачи податке из табела, графикона, информатора и сл.

МЕДИЈАЦИЈА
ПСТ.3.1.29. На матерњем језику саопштава основну тему и појединачне информације нештоопширнијег усменог исказа, примереног узрасту и интересовањима.
ПСТ.3.1.30. На матерњем језику преноси саговорнику тему, садржај и главне информације изкраћих и једноставнијих писаних текстова (новинских и књижевних), примерених узрасту иинтересовањима.
ПСТ.3.1.31. На страном језику саопштава једноставније информације добијене од трећег лицау вези с блиским комуникативним ситуацијама и познатим темама.
ПСТ.3.1.32. На матерњем језику преноси информације, упутства, молбе, савете и сл. добијенеод трећег лица.

2. ЛИНГВИСТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.2.1. Углавном коректно изговара све гласове и гласовне групе, чак и у тежимкомбинацијама гласова, уз поштовање акценатско-интонацијских правила или уз мањенеправилности које не угрожавају разумевање поруке коју жели да саопшти.
ПСТ.3.2.2. Записује речи и изразе уз минималне ортографске неправилности које не реметеразумевање датог записа; познаје и примењује фреквентна правописна правила.
ПСТ.3.2.3. Познаје и користи одређени број граматичких елемената и конструкција, укључујући и најчешће изузетке, као и основне начине творбе и флексије именица, глагола, придева,прилога.
ПСТ.3.2.4. Користи фреквентне лексичке елементе који се односе на теме и ситуације из његовогнепосредног искуства.

3. ИНТЕРКУЛТУРНА КОМПЕТЕНЦИЈА

ПСТ.3.3.1. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у различитимаспектима свакодневног живота и прихвата постојање разлика.
ПСТ.3.3.2. Разуме основне сличности и разлике између своје и циљних култура у области умећаживљења и прихвата постојање разлика; примењује неке основне елементе у области умећаживљења (нпр. начин обраћања и поздрављања).
ПСТ.3.3.3. Разуме и избегава основне облике непримереног/неприкладног понашања уконтексту циљних култура.
ПСТ.3.3.4. Препознаје да постоји пристрасност у тумачењу културних појава и негује критичкомишљење у њиховом посматрању и разумевању.
ПСТ.3.3.5. Познаје положај земаља у којима се користи страни језик.
ПСТ.3.3.6. Познаје положај циљног језика у глобалном контексту и код нас.
ПСТ.3.3.7. Познаје најтипичније представнике појединих екосистема света где се користистрани језик и доводи их у везу са одликама екосистема.
ПСТ.3.3.8. Препознаје повезаност најважнијих појава из историје циљних култура и општеисторије.
ПСТ.3.3.9. Препознаје утицај неколико најзначајнијих личности и дела из друштвене иуметничке историје циљних култура у свету, које доводи у везу са друштвеним и уметничкимпојавама из наше историје и обрнуто.

ПЕТИ РАЗРЕД - ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе и учења страног језика је да се ученик усвајањем функционалних знања о језичком систему и култури и развијањем стратегија учења страног језика оспособи за основну писмену и усмену комуникацију и стекне позитиван однос према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу.

ОБЛАСТ/ТЕМА Комуникативне функције и ИСХОДИ -

1) Поздрављање;
ИСХОДИ - поздрави и отпоздрави, примењујући најједноставнија језичка средства;

2) **Представљање себе и других; давање основних информација о себи; давање и и тражење основних информација о другима;**
ИСХОДИ - представи себе и другог; - разуме јасно постављена једноставна питања личне природе и одговара на њих;

3) **Разумевање и давање једноставних упутстава и налога;**
ИСХОДИ - разуме упутства и налоге и реагује на њих;

4) **Исказивање правила понашања;**
ИСХОДИ - разуме једноставна и пажљиво исказана правила понашања (сугестије, препоруке, забране) и реагује на њих, уз визуелну подршку (знакови, симболи и слично) и без ње;
Позив и реаговање на позив за учешће у заједничкој активности;
ИСХОДИ - разуме позив и реагује на њега; - упути позив на заједничку активност;

5) **Исказивање молбе, захтева и захвалности;**
ИСХОДИ - разуме кратке и једноставне молбе и захтеве и реагује на њих; - упути кратке и једноставне молбе и захтеве; - искаже и прихвати захвалност на једноставан начин;

6) **Честитање;**
ИСХОДИ - разуме једноставно исказане честитке и одговара на њих; - упути једноставне честитке;

7) **Описивање живих бића, предмета, места и појава;**
ИСХОДИ -разуме једноставан опис живих бића, предмета, места и појава; - опише жива бића, предмете и места и појаве једноставним језичким средствима;

8) **Описивање уобичајених и тренутних активности, планова и способности;**
ИСХОДИ -разуме једноставне исказе о уобичајеним и тренутним активностима и способностима и реагује на њих; - опише и планира уобичајене и тренутне активности кратким једноставним језичким

средствима; - опише шта уме/не уме да (у)ради;

9) **Исказивање потреба, осета и осећања;**

ИСХОДИ - разуме свакодневне исказе у вези с непосредним потребама, осетима и осећањима и реагује на њих; - изрази основне потребе, осете и осећања кратким и једноставним језичким средствима;

10) **Исказивање просторних односа и величина;**

ИСХОДИ - разуме једноставна обавештења о простору и оријентацији у простору и реагује на њих; - тражи и пружи кратка и једноставна обавештења о оријентацији у простору; - опише непосредни простор у којем се креће;

11) **Исказивање времена (хронолошког и метеоролошког);**

ИСХОДИ - разуме једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену и реагује на њих; - тражи и даје кратка и једноставна обавештења о хронолошком/метеоролошком времену;

12) **Изражавање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања;**

ИСХОДИ - разуме једноставне исказе којима се изражава припадање/неприпадање, поседовање/ непоседовање и реагује на њих; - тражи и да једноставне исказе којима се изражава припадање/ неприпадање, поседовање/непоседовање;

13) **Изражавање допадања/недопадања;**

ИСХОДИ - разуме једноставне исказе за изражавање допадања/недопадања, слагања/неслагања и реагује на њих; - тражи мишљење и изражава допадање/недопадање једноставним језичким средствима;

14) **Изражавање количине и бројева;**

ИСХОДИ - разуме једноставне изразе који се односе на количину (број особа, животиња и предмета количина приликом куповине и сл.) и реагује на њих; - тражи и пружи основне информације у вези са количинама и бројевима; - изрази присуство и одсуство некога или нечега;

Језичке активности у комуникативним ситуацијама: Реаговање на усмени или писани импулс саговорника (наставника, вршњака, и слично) и иницирање упознавања; успостављања контакта (нпр. при сусрету, на разгледници, у имејлу, СМС-у); Иницирање упознавања, посредовање у упознавању и представљање других особа, присутних и одсутних, усмено и писано; слушање и читање кратких и једноставних текстова којим се неко представља; попуњавање формулара основним личним подацима (пријава на курс, претплата на дечји часопис, налепница за пртљаг, чланска карта и слично); Слушање и читање налога и упутстава и реаговање на њих (комуникација у учионици - упутства и налози које размењују учесници у наставном процесу, упутства за игру и слично); Слушање и читање једноставних исказа у вези са правилима понашања; Слушање и читање кратких једноставних позива на заједничку активност и реаговање на њих, усмено или писано (позив на рођендан, журку, на игру, у биоскоп...); упућивање и прихватање/одбијање позива на заједничку активност, усмено или писано, користећи најједноставније изразе молби, захвалности, извињења; Слушање и читање једноставних исказа којима се тражи помоћ, услуга или обавештење; давање једноставног, усменог и писаног одговора на исказану молбу или захтев; изражавање и прихватање захвалности у усменом и писаном облику; Слушање и читање кратких и једноставних устаљених израза којима се честита празник, рођендан или неки други значајан догађај; реаговање на упућену честитку у усменом и писаном облику; упућивање кратких пригодних честитки у усменом и писаном облику; Слушање и читање краћих једноставних описа живих бића, предмета, места и појава у којима се појављују информације о спољном изгледу, појавним

облицима, димензијама и осталим најједноставнијим карактеристикама; давање кратких усмених и писаних описа живих бића, предмета, места и појава; Слушање и читање описа у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима у породичној и школској средини; састављање порука и спискова у вези са уобичајеним и тренутним активностима, плановима и способностима; Слушање и читање исказа у вези са потребама, осетима осећањима; саопштавање потреба и осета и предлагање решења у вези с њима; усмено и писано исказивање својих осећања и (емпатично) реаговање на туђа; Слушање и читање краћих текстова у којима се на једноставан начин описују просторни односи и оријентација у простору; усмено и писано тражење и давање информација о сналажењу/оријентацији у простору; усмено и писано описивање просторних односа у приватном и јавном простору (соба, стан, кућа, учионица, школа, музеј, биоскоп); Слушање и читање кратких текстова који се односе на тачно време, дан, месец или део дана (разглас/план вожње на аутобуској/ железничког станици, аеродрому; биоскопски програм, договор за неку активност) или на метеоролошко време (тренутне или уобичајене временске прилике); усмено и писано тражење и давање информација о времену дешавања неке активности или метеоролошким приликама; Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање припадања/неприпадања и поседовања/ непоседовања и реаговање на њих; усмено и писано, исказивање припадања/неприпадања и поседовања/непоседовања; Слушање и читање краћих текстова с једноставним исказима за изражавање допадања/недопадања и реаговање на њих; усмено и писано исказивање слагања/неслагања, допадања/ недопадања; Слушање и читање једноставних исказа које садрже информације у вези са количином и бројевима (новчани износ, узраст, време, број телефона и слично); усмено и писано коришћење једноставних исказа са бројевима до 100.

(Интер)културни садржаји: формално и неформално поздрављање; устаљена правила учтивости; формално и неформално представљање, сличности и разлике у именовању сродства, земље енглеског говорног подручја; поштовање основних норми учтивости, песме; понашање на јавним местима, значење симбола; прикладно прихватање и одбијање позива, рођендан и прослава рођендана, игре; правила учтиве комуникације; најзначајнији празници и начин обележавања/прославе; култура становања, однос према живој и неживој природи, главни/већи градови земаља енглеског говорног подручја; радно време, разонода, живот породице; мимика и гестикулација; употреба емотикона; јавни простор, култура становања; клима, разговор о времену, географске дестинације; породица и пријатељи, однос према животињама, кућни љубимци; уметност (књижевност за младе, стрип, филм, музика...), храна, спорт; друштвено окружење, путовања.

ТЕМАТСКЕ ОБЛАСТИ У НАСТАВИ СТРАНИХ ЈЕЗИКА ЗА ОСНОВНУ ШКОЛУ

Напомена: Тематске области се прожимају и исте су у сва четири разреда другог циклуса основне школе.

1) Лични идентитет
2) Породица и уже друштвено окружење (пријатељи, комшије, наставници итд.)
3) Географске особености
4) Становање - форме, навике
5) Живи свет - природа, љубимци, очување животне средине, еколошка свест
6) Историја, временско искуство и доживљај времена (прошлост - садашњост - будућност) 7) Школа, школски живот, школски систем, образовање и васпитање
8) Професионални живот (изабрана - будућа струка), планови везани за будуће занимање
9) Млади - деца и омладина
10) Животни циклуси
11) Здравље, хигијена, превентива болести, лечење
12) Емоције, љубав, партнерски и други међуљудски односи
13) Транспорт и превозна средства

14) Клима и временске прилике
15) Наука и истраживања
16) Уметност (нарочито модерна књижевност за младе; савремена музика)
17) Духовни живот; норме и вредности (етички и верски принципи); ставови, стереотипи, предрасуде, толеранција и емпатија; брига о другоме
18) Обичаји и традиција, фолклор, прославе (рођендани, празници)
19) Слободно време - забава, разонода, хобији
20) Исхрана и гастрономске навике
21) Путовања
22) Мода и облачење
23) Спорт
24) Вербална и невербална комуникација, конвенције понашања и опхођења
25) Медији, масмедији, интернет и друштвене мреже
26) Живот у иностранству, контакти са странцима, ксенофобија

ШЕСТИ РАЗРЕД - ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика у основном образовању заснива се на потребама ученика које се остварују овладавањем комуникативних вештина и развијањем способности и метода учења страног језика.Учење другог страног језика, ослањајући се на искуства и знања стечена учењем првог страног језика, поспешује стицање вишјезичке и вишекултурне компетенције и развијање свести о језичком богатству ужег и ширег окружења.

Стандарди:

- ***Разумевање говора*** - Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од две до три минуте; и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).
- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
- ***Усмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.
- ***Писмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.
- ***Интеракција*** - Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. ***Знања о језику*** - Препознаје основне принципе граматичке и социолонгвистичке компетенције.

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина:

- ***Разумевање говора*** - На крају шестог разреда, ученик треба да: разуме изразе које наставник употребљава током часа да би дао упутства за рад и друго; разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до осам реченица, које наставник исказује природним темпом, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже искључиво језичку грађу обрађену током петог и шестог разреда; разуме једноставне песме у вези са обрађеном тематиком; разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и са активностима на часу.

- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик треба да: упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи и гласног читања; даље упознаје правила графије и ортографије; разуме упутства за израду вежбања у уџбенику и радним листовима; разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (око 70 речи); издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...).
- ***Усмено изражавање -***Ученик треба да: разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању; ступи у дијалог и у оквиру шест - седам реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог и шестог разреда; монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другога, уз помоћ питања саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише слику, лице, предмет, животињу и ситуацију; интерпретира кратке, тематски прилагођене песме и рецитације.
- ***Интеракција*** - Ученик треба да: реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом; поставља једноставна питања и одговара на њих; изражава допадање или недопадање; учествује у комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.); тражи разјашњења када нешто не разуме.
- ***Писмено изражавање*** - Ученик треба да: даље упознаје правила графије, ортографије и интерпункције; допуњава и пише речи и кратке реченице на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја; пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел; пише своје личне податке и податке других особа (име, презиме и адресу); одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично; прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе роёендана, обавезе у току дана...).
- ***Знања о језику -*** - препознаје шта је ново научио; схвата значај познавања језика; увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); - разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Теме обрађене у петом разреду даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и ван ње; спортски дан, обавезе у школи током дана; дневне обавезе (устајање, оброци); обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла...); развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње); празници и обичаји у културама земаља чији се језик учи; оброци (код куће и ван куће); становање (блок, насеље, кућа, град. село); куповина (обраћање и учтиве форме обраћања); предмети, распоред часова, недељна оптерећеност; слободне активности.

СЕДМИ РАЗРЕД - ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика

Стандарди:

- ***Разумевање говора*** - Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од 4 до 5 минута; и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).
- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
- ***Усмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.
- ***Писмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.
- ***Интеракција*** - Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама. ***Знања о језику*** - Препознаје основне принципе граматичке и социолонгвистичке компетенције.

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина:

- ***Разумевање говора*** -На крају седмог разреда, ученик треба да: разуме изразе и упутства које наставник употребљава и прати обична и краћа обавештења; разуме кратке дијалоге и монолошка излагања до 12 реченица, које наставник исказује природним темпом, други ученици или их чује преко звучног материјала, а који садрже познату језичку грађу обрађену током петог, шестог и седмог разреда; разуме једноставне песме у вези са обрађеном тематиком; разуме и реагује на одговарајући начин на кратке усмене поруке у вези са личним искуством и интересовањима и са активностима на часу.
- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик треба да: упозна и, када је у питању позната језичка грађа, савлада технике читања у себи; даље упознаје правила графије и ортографије; разуме смисао краћих писаних порука и илустрованих текстова о познатим темама (огласи, плакати са већим бројем учесталих израза и интернационализама око 100 речи); издваја основне информације из краћег прилагођеног текста у вези са неком особом или догађајем (ко, шта, где, када...); наслути садржај неког информативног текста ако је праћен визуелним додатком;
- ***Усмено изражавање -*** Ученик треба да: разговетно изговара гласове, посебно оне које наш језик не познаје, акцентује речи, поштује ритам и интонацију при спонтаном говору и читању; ступи у дијалог и у оквиру десет реплика, постављањем и одговарањем на питања, води разговор у оквирима комуникативних функција и лексике обрађених током петог, шестог и седмог разреда; монолошки, без претходне припреме, али уз наставников подстицај, у десетак реченица представи себе или другога, саопшти садржај дијалога или наративног текста, или опише слику, лице, предмет, животињу и ситуацију;
- ***Интеракција*** - Ученик треба да: реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом; поставља једноставна питања и одговара на њих; изражава допадање или недопадање; нуди и прихвата понуду, позив или извињење; учествује у комуникацији на часу (у пару, у групи, итд.); тражи разјашњења када нешто не разуме; остварује једноставну интеракцију уз стално понављање и поновно формулисање исказа и врши корекције;
- ***Писмено изражавање*** - Ученик треба да: даље упознаје правила графије, ортографије и интерпункције; пише реченице и краће текстове на основу датог модела, слике или другог визуелног подстицаја (биографије, краће описе догађаја из свакодневног живота); пише пригодне честитке, поруке и електронска писма користећи модел; одговори на једноставна питања (ко, шта, где) која се односе на обрађене теме, ситуације у разреду или њега лично; прави спискове с различитим наменама (куповина, прославе рођендана, обавезе у току дана...);

- ***Знања о језику*** - препознаје шта је ново научио; схвата значај познавања језика; увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима.

Теме обрађене у предходним разредима даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и ван ње; дневне обавезе; обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла...); здравствена заштита- развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње); знаменитости у културама земаља чији се језик учи; оброци (здрава исхрана); становање (блок, насеље, кућа, град. село); куповина (обраћање и учтиве форме обраћања); временске прилике; изласци (слободно време); предмети, распоред часова, недељна оптерећеност; слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције).

ОСМИ РАЗРЕД - ДРУГИ СТРАНИ ЈЕЗИК
ЗАЈЕДНИЧКИ ДЕО ПРОГРАМА ЗА СТРАНЕ ЈЕЗИКЕ

Циљ наставе страног језика јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да овладају комуникативним вештинама и развију способности и методе учења страног језика.

Стандарди:

- ***Разумевање говора*** - Ученик разуме једноставну усмену поруку исказану савременим језиком, не дужу од 4 до 5 минута; и то на нивоу глобалног разумевања (основно обавештење из поруке), на нивоу селективног разумевања (проналажење тражене информације). Разумевање треба да се односи на различите врсте усмених порука (монолог, краћи разговор, кратка информација).
- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик чита са разумевањем краће писане и илустроване текстове у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
- ***Усмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик је у стању да искаже једноставну усмену поруку, исприча лични доживљај, садржај разговора или наративног текста, самостално или уз помоћ наставника.
- ***Писмено изражавање*** - У оквиру програмом предвиђене језичке грађе, ученик пише поруке и кратке текстове.
- ***Интеракција*** - Ученик остварује комуникацију и размењује са саговорницима кратке информације у вези са познатим темама, садржајима и комуникативним функцијама.
- ***Знања о језику*** - Препознаје основне принципе граматичке и социолонгвистичке компетенције.

Оперативни задаци на нивоу језичких вештина:

- ***Разумевање говора*** -На крају осмог разреда, ученик треба да: разуме наставников говор и његова упутства, разуме краће усмене текстове (до 15 реченица и не дуже од 3 минута) које исказују говорници различитих стандардних варијетета, на већ обрађене и новоуведене теме у вези са свакодневним животом, ближим и даљим ученичковим окружењем и узрасно специфичним интересовањима; разуме садржај текстова савремених музичких композиција исказаних једноставним језичким средствима; у зависности од комуникативног циља ученик у тексту препознаје и идентификује: његов општи садржај, важне информације (специфициране и/или налогом захтеване), суштину поруке и говорникову намеру, као и емоционални контекст.
- ***Разумевање писаног текста*** - Ученик треба да: разуме општи смисао аутентичних и адаптираних текстова дужине до 150 речи (огласи, краћи извештаји и вести, брошуре, проспекти, сервисне информације, краће репортаже, интервјуи, стрипови) из домена већ обрађених и новоуведених тема у складу са узрастом и интересовањима (из домена свакодневног живота, ближег и даљег ученичковог окружења, друштвених појава значајних за младе); у зависности од комуникативног циља ученик у тексту препознаје и идентификује: његов општи садржај, важне информације (специфициране и/или налогом захтеване), суштину поруке и говорникову намеру, као и емоционални контекст;
- ***Усмено изражавање -*** Ученик треба да: једноставним језичким средствима (усвојеним речима, изразима, реченицама) дâ основне информације о себи, својој породици, свом окружењу, школи и друговима и осталим узрасно адекватним темама, као и да код саговорника распита о сличним информацијама; уз наставникову помоћ и уз употребу усвојених језичких средстава води кратак разговор о познатим, већ обрађиваним темама;
- ***Интеракција*** - Ученик треба да: реагује вербално или невербално на упутства и постављена питања у вези са конкретном ситуацијом; поставља питања и одговара на њих; изражава допадање или недопадање; нуди и прихвата понуду, позив или извињење; учествује у комуникацији на часу и ван њега (у пару, у групи, итд.); тражи разјашњења када нешто не разуме; остварује једноставну интеракцију уз поновно формулисање исказа и врши корекције;
- ***Писмено изражавање*** - Ученик треба да: записује кратке белешке на основу наставниковог излагања; користи кратке контактне форме: разгледнице, електронска писма, кратка писма са садржајем личне природе; користи кратке писане форме да оствари комуникативну ситуацију молбе, захваљивања, упита, прихватања и одбијања предлога (употребљавајући једноставна и усвојена језичка средства); самостално пише кратке саставе на познате, узрасно адекватне и блиске теме, дужине до 70 речи;
- ***Медијација*** - У ситуацији када посредује између особа (вршњака и одраслих) који не могу да се споразумевају, ученик треба да: усмено преноси суштину поруке са матерњег на циљни језик и обрнуто; писмено преноси једноставне поруке и објашњења; препричава садржај краћег текста, аудио или визуелног записа и краће интеракције; започиње краћи разговор о познатим темама, одржава континуитет и завршава га;

- ***Знања о језику*** - препознаје и користи граматичке садржаје предвиђене наставним програмом; поштује основна правила смисленог повезивања реченица у шире целине; увиђа могућности позитивног трансфера знања и стратегија стечених учењем првог страног језика; користи језик у складу са нивоом формалности комуникативне ситуације (нпр. форме учтивости); разуме везу између сопственог залагања и постигнућа у језичким активностима; уочава сличности и разлике између матерњег и страних језика које учи; разуме значај употреба интернационализама; примењује компензационе стратегије.

Теме обрађене у предходним разредима даље се проширују: заједничке активности и интересовања у школи и ван ње; дневне обавезе; обавезе у кући, уређење простора у којем живи (куповина животних намирница, подела посла...); здравствена заштита- развијање позитивног односа према животној средини и другим живим бићима (кућни љубимци, незбринуте животиње); знаменитости у културама земаља чији се језик учи; оброци (здрава исхрана); становање (блок, насеље, кућа, град. село); куповина (обраћање и учтиве форме обраћања); временске прилике; изласци (слободно време); предмети, распоред часова, недељна оптерећеност; слободне активности (посете, спортски дани, хуманитарне акције).

Кључни појмови садржаја страних језика у другом циклусу образовања су: комуникација, језичка активност, језичке компетенције, интеркултуралност, социјална интеракција, комуникативно-интерактивни приступ, аутентични материјали, језичка продукција, интердисциплинарност, интерјезичка повезаност и мултимедија.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОБРАЗОВАЊА

Програм предмета страни језик усмерен је на развој функционалних знања. Језичке активности слушања, читања, разговора и писања посматрају се интегративно. Полазећи од исхода, формално и садржински централну позицију програма заузимају управо комуникативне функције. На основу њих дефинисане су језичке активности помоћу којих се оне могу остварити. Комуникативне функције се преносе, усвајају и увежбавају током читавог образовног циклуса с растућим степеном сложености. Исходи, комуникативне функције и језичке активности дефинисани су као опште лингвистичке компоненте и стога су за све језике идентични искази.

Примена комуникативног приступа у настави страних језика заснива се на томе да се спроводе следећи ставови: - циљни језик се употребљава у контекстима који су осмишљени тако да одговарају атмосфери заједништва и сарадње; - говор наставника треба да буде прилагођен узрасту и знањима ученика; - наставник мора бити сигуран да је порука пренесена и да се њено језичко и културолошко значење разуме; - знања ученика се не мере према изворном говорнику већ према јасно одређеним критеријумима који одговарају узрасту и знању ученика; - наставник треба да организује наставу која се заснива и на социјалној интеракцији; - наставник упућује у законитости усменог и писаног кода и њиховог међусобног односа; - почев од петог разреда очекује се да наставник ученицима скреће пажњу и упућује их на значај граматичке прецизности исказа; знања ученика мере се јасно одређеним релативним критеријумима тачности и зато узор није изворни говорник; са циљем да унапреди квалитет и обим језичког материјала, настава се заснива и на социјалној интеракцији; рад у учионици и ван ње спроводи се путем групног или индивидуалног решавања проблема, потрагом за информацијама из различитих извора (интернет, дечији часописи, проспекти и аудио материјал) као и

решавањем мање или више сложених задатака у реалним и виртуелним условима са јасно одређеним контекстом, поступком и циљем; - сви граматички садржаји уводе се без детаљних граматичких објашњења, осим, уколико ученици на њима не инсистирају, а њихово познавање се евалуира и оцењује на основу употребе у одговарајућем комуникативном контексту.

Комуникативно-интерактивни приступ подразумева и да се садржаји усвајају кроз циљано учествовање у друштвеном чину; да наставник омогућава приступ и креирање нових идеја; да се поред наставнихј материјала користе и додатни материјали; да се рад на дневном нивоу може прилагођавати физичким условима, окружење прилагодити потребама ученика, да се остварује корелација са другим предметима у циљу подстицања когнитивног развоја ученика; за увођење новог лексичког материјала користити познате граматичке структуре, интернационализме и речи које су ученицима познате.

Када су у питању технике и активности, препоручује се следеће: - динамично смењивање техника/ активности које не би требало да трају дуже од 15 минута; - слушање и реаговање на упутства наставника или говорника са аудио записа на циљном језику (а у складу са узрастом и нивоима знања ученика); - рад у паровима/групама, мануелне активности (израда паноа, постера и сл); - вежбе слушања и разумевање преслушаног; - игре примерене узрасту и знању ученика; - класирање и упоређивање; - „превођење" исказа у гест и обрнуто; - повезивање звучног материјала са илустрацијом и текстом, повезивање наслова са текстом или пак именовање наслова; - заједничко прављење илустрованих и писаних материјала.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА У ПРВОМ И ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОБРАЗОВАЊА

Резултате целокупног праћења и вредновања наставник узима као основу за планирање наредних корака у раду. Праћење вредновања и оцењивање постигнућа ученика је формативно и сумативно, описно (у 1. разреду) и бројчано (остали разреди) и реализује се у складу са *Правилником о оцењивању у* основном *образовању и васпитању*.

Три кључне карактеристике формативног оцењивања су учесталост (чешће него сумативно оцењивање), интерактивни карактер (ученици активно учествују) и персонализовани циљеви учења који се прилагођавају резултатима оцењивања.

Методе сумативног оцењивања представљају традиционалан начин процене, тј, оцене постигнућа ученика; спроводи се на крају одређеног периода учења и одвија се просторно и временски независно од самог процеса учења.

Препоручује се да наставник континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако да његова повратна информација буде увремењена, конкретна и да буде позитивно интонирана. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба охрабривати да и сами учествују у процени својих постигнућа као и постигнућа других ученика.

Математика

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 5. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Природни бројеви и дељивост	16	18	34
2.	Основни појмови геометрије	7	10	17
3.	Угао	7	10	17
4.	Разломци	23	32	55
5.	Осна симетрија	5	8	13
6.	Писмени задаци		8	8
	укупно	58	86	144

Циљеви и задаци:

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

ИСХОДИ

Рб. теме	**Област/ тема**	**Исходи** По завршеној области / теми ученик ће бити у стању да:
1.	Природни бројеви и дељивост	-Израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину или нејједначину у скупу природних бројева - Реши једноставан проблем из свакодневног живпта користећи бројевни израз линеарну једначину или неједначину у скупу природних бројева -Применни правила дељивости са 2,3,4,5,9,25 и декадним јединицама -Разликује просте и сложене бројеве и растави број на просте чиниоце -одреди и примени НЗС и НЗД - Изводи скуповне операције уније,пресека,разлике и правилно употребљава одговарауће скуповне ознаке - правилно користи речи и И,ИЛИ,НЕ,СВАКИ у математичко логичком смислу

Рб. теме	Област/ тема	Исходи По завршеној области / теми ученик ће бити у стању да:
2	Основни појмови геометрије	-Аналиизира односе датих геометријских објеката и запише их математичким писмом -Опише основне појмове у вези са кригом (центар, полупречник, тангента, тетива) и одреди положај тачке и праве у односу на круг -Нацрта праву паралелну датој правој користећи геометријски прибор -Упореди сабира и одузима дужи конструктивно и рачунски -Преслика дати геометријски објекат центарлном симетријом и транслацијом -Правилно користи геометријски прибор
3	Угао	Индетификује врсте и опише својства углова (суседни, упоредни унакрсни угловни на трансверзали, углови са паралелним крацима) и примени њихове узајамне односе -Нацрта праву нормалну на дату праву користећи геометријски прибор -Измери дати угао и нацрта угао задате мере -Упореди сабере и одузме углове рачунски и конструктивно -реши једноставан задатак применом основбних својства паралелограма (јендакост наспрамних страница и насправних углова
4	Разломци	Прочита, запише, упореди и представи на бројевној полуправој разломке и децималне бројеве и преведе их из једног записа у други -одреди месну вредност цифре у запису децималног броја -заокругли број и процени грешку за округљивања -Израчуна вредност једноставнијег бројевног израза и реши једноставну линеарну једначину и неједначину - Реши једноставан пронблем из свакодневног живота користећи бројевни израд, линеарну једанчину или неједначину -Одреди проценат дате величие примени размеру у једноставним реалним ситуацијама -Примени аритметичку средину датих бројева -Сакупи податке и прикажи их табелом и кружним дијаграмом и по потреби користи калкулатор или расположиви софтвер
5	Осна симетрија	- Индетификуј осно симетричну фигуру и одреди њену осу симетрије -Симетрично преслика тачку,дуж и једноставнију фигуру користећи геометриски прибор -Конструише симетралу дужи,симетралу угла и примењује њихова својства -Конструише праву која је нормална на дату праву или паралелна датој прави

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 6. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	10	14	24
2.	ТРОУГАО	12	18	30
3.	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	14	31	45
4.	ЧЕТВОРОУГАО	8	12	20
5.	ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	6	11	17
6.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ	0	8	8
	укупно	50	94	144

Циљеви и задаци:

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 7. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	7	9	16
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	7	11	18
3.	СТЕПЕНОВАЊЕ	5	8	13
4.	МНОГОУГАО	5	8	13
5.	ПОЛИНОМИ	13	18	31
6.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	7	13	20
7.	КРУГ	6	9	15
8.	СЛИЧНОСТ	4	6	10
9.	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ	-	8	8
	укупно	54	90	144

Циљеви и задаци:

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 8. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	3	5	8
2.	ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	6	6	12
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	6	12	18
4.	ПРИЗМА	6	7	13
5.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	5	7	12
6.	ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ СТАТИСТИЧКИХ ПОДАТАКА	4	4	8
7.	ПИРАМИДА	6	10	16
8.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	6	6	12
9.	ВАЉАК	4	6	10
10.	КУПА	4	7	11
11.	ЛОПТА	3	3	6
12	ПИСМЕНИ ЗАДАЦИ	-	8	8
	укупно	53	81	134

Циљеви и задаци:

Циљ наставе математике у основној школи јесте да ученици усвоје елементарна математичка знања потребна за схватање појава и зависности у животу и друштву; да оспособи ученике за примену усвојених математичких знања у решавању разноврсних задатака из животне праксе, за успешно настављање математичког образовања и за самообразовање као и да доприносе развијању менталних способности, формирању научног погледа на свет и свестраном развитку личности ученика.

Образовни стандарди

ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица уме да:

МА.1.1.1. прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне)

МА.1.1.2. преведе децимални запис броја у разломак и обратно

МА.1.1.2. упореди по величини бројеве истог записа, помажући се сликом кад је то потребно

МА.1.1.3. изврши једну основну рачунску операцију са бројевима истог записа, помажући се сликом кад је то потребно (у случају сабирања и одузимања разломака само са истим имениоцем); рачуна, на пример 1/5 од n, где је n дати природан број

МА.1.1.4. дели са остатком једноцифреним бројем и зна када је један број дељив другим

МА.1.1.5. користи целе бројеве и једноставне изразе са њима помажући се визуелним представама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ ученик/ученица врши формалне операције које су редуциране и зависе од интерпретације; уме да:

МА.1.2.1. реши линеарне једначине у којима се непозната појављује само у једном члану
МА.1.2.2. израчуна степен датог броја, зна основне операције са степенима
МА.1.2.3. сабира, одузима и множи мономе
МА.1.2.4. одреди вредност функције дате таблицом или формулом

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица:

МА.1.3.1. влада појмовима: дуж, полуправа, права, раван и угао (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; разликује неке врсте углова и паралелне и нормалне праве)
МА.1.3.2. влада појмовима: троугао, четвороугао, квадрат и правоугаоник (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; ученик разликује основне врсте троуглова, зна основне елементе троугла и уме да израчуна обим и површину троугла, квадрата и правоугаоника на основу елемената који непосредно фигуришу у датом задатку; уме да израчуна непознату страницу правоуглог троугла примењујући Питагорину теорему)
МА.1.3.3. влада појмовима: круг, кружна линија (издваја њихове основне елементе, уочава њихове моделе у реалним ситуацијама и уме да их нацрта користећи прибор; уме да израчуна обим и површину круга датог полупречника)
МА.1.3.4. влада појмовима: коцка и квадар (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе и рачуна њихову површину и запремину)
МА.1.3.5. влада појмовима: купа, ваљак и лопта (уочава њихове моделе у реалним ситуацијама, зна њихове основне елементе)
МА.1.3.6. интуитивно схвата појам подударних фигура (кретањем до поклапања)

4. МЕРЕЊЕ

У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:

МА.1.4.1. користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и углова
МА.1.4.2 претвори веће јединице дужине, масе и времена у мање
МА.1.4.3. користи различите апоене новца
МА.1.4.4. при мерењу одабере одговарајућу мерну јединицу; заокругљује величине исказане датом мером

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:

МА.1.5.1. изражава положај објеката сврставајући их у врсте и колоне; одреди положај тачке у првом квадранту координатног система ако су дате координате и обратно
МА.1.5.2. прочита и разуме податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одреди минимум или максимум зависне величине
МА.1.5.3. податке из табеле прикаже графиконом и обрнуто
МА.1.5.4. одреди задати проценат неке величине

СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица уме да:

МА.2.1.1. упореди по величини бројеве записане у различитим облицима

МА.2.1.2. одреди супротан број, реципрочну вредност и апсолутну вредност броја; израчуна вредност једноставнијег израза са више рачунских операција различитог приоритета, укључујући ослобађање од заграда, са бројевима истог записа

МА.2.1.3. примени основна правила дељивости са 2, 3, 5, 9 и декадним јединицама

МА.2.1.4. користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ ученик/ученица је рачунске процедуре довео/ла до солидног степена увежбаности; уме да:

МА.2.2.1. реши линеарне једначине и системе линеарних једначина са две непознате

МА.2.2.2. оперише са степенима и зна шта је квадратни корен

МА.2.2.3. сабира и одузима полиноме, уме да помножи два бинома и да квадрира бином

МА.2.2.4. уочи зависност међу променљивим, зна функцију y=ax и графички интерпретира њена својства; везује за та својства појам директне пропорционалности и одређује непознати члан пропорције

МА.2.2.5. користи једначине у једноставним текстуалним задацима

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица уме да:

МА.2.3.1. одреди суплементне и комплементне углове, упоредне и унакрсне углове; рачуна са њима ако су изражени у целим степенима

МА.2.3.2. одреди однос углова и страница у троуглу, збир углова у троуглу и четвороуглу и да решава задатке користећи Питагорину теорему

МА.2.3.3. користи формуле за обим и површину круга и кружног прстена

МА.2.3.4. влада појмовима: призма и пирамида; рачуна њихову површину и запремину када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА.2.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте када су неопходни елементи непосредно дати у задатку

МА.2.3.6. уочи осносиметричне фигуре и да одреди осу симетрије; користи подударност и везује је са карактеристичним својствима фигура (нпр. паралелност и једнакост страница паралелограма)

4. МЕРЕЊЕ

У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:

МА.2.4.1. пореди величине које су изражене различитим мерним јединицама за дужину и масу

МА.2.4.2. претвори износ једне валуте у другу правилно постављајући одговарајућу пропорцију

МА.2.4.3. дату величину искаже приближном вредношћу

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:

МА.2.5.1. влада описом координатног система (одређује координате тачака, осно или централно симетричних итд)

МА.2.5.2. чита једноставне дијаграме и табеле и на основу њих обради податке по једном критеријуму (нпр. одреди аритметичку средину за дати скуп података; пореди вредности узорка са средњом вредношћу)

МА.2.5.3. обради прикупљене податке и представи их табеларно или графички; представља средњу вредност медијаном

МА.2.5.4. примени процентни рачун у једноставним реалним ситуацијама (на пример, промена цене неког производа за дати проценат)

НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

1. БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА

У области БРОЈЕВИ И ОПЕРАЦИЈЕ СА ЊИМА ученик/ученица уме да:

МА.3.1.1. одреди вредност сложенијег бројевног израза

МА.3.1.2. оперише са појмом дељивости у проблемским ситуацијама

МА.3.1.3. користи бројеве и бројевне изразе у реалним ситуацијама

2. АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ

У области АЛГЕБРА И ФУНКЦИЈЕ ученик/ученица је постигао/ла висок степен увежбаности извођења операција уз истицање својстава која се примењују;уме да:

МА.3.2.1. саставља и решава линеарне једначине и неједначине и системе линеарних једначина са две непознате

МА.3.2.2. користи особине степена и квадратног корена

МА.3.2.3. зна и примењује формуле за разлику квадрата и квадрат бинома; увежбано трансформише алгебарске изразе и своди их на најједноставнији облик

МА.3.2.4. разликује директно и обрнуто пропорционалне величине и то изражава одговарајућим записом; зна линеарну функцију и графички интерпретира њена својства

МА.3.2.5. користи једначине, неједначине и системе једначина решавајући и сложеније текстуалне задатке

3. ГЕОМЕТРИЈА

У области ГЕОМЕТРИЈА ученик/ученица уме да:

МА.3.3.1. рачуна са угловима укључујући и претварање угаоних мера; закључује користећи особине паралелних и нормалних правих, укључујући углове на трансверзали

МА.3.3.2. користи основна својства троугла, четвороугла, паралелограма и трапеза, рачуна њихове обиме и површине на основу елемената који нису обавезно непосредно дати у формулацији задатка; уме да их конструише

МА.3.3.3. одреди централни и периферијски угао, рачуна површину исечка, као и дужину лука

МА.3.3.4. израчуна површину и запремину призме и пирамиде, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати

МА.3.3.5. израчуна површину и запремину ваљка, купе и лопте, укључујући случајеве када неопходни елементи нису непосредно дати

МА.3.3.6. примени подударност и сличност троуглова, повезујући тако разна својства геометријских објеката

4. МЕРЕЊЕ

У области МЕРЕЊЕ ученик/ученица уме да:

МА.3.4.1. по потреби претвара јединице мере, рачунајући са њима

МА.3.4.2. процени и заокругли дате податке и рачуна са таквим приближним вредностима; изражава оцену грешке (нпр. мање од 1 динар, 1cm, 1g)

5. ОБРАДА ПОДАТАКА

У области ОБРАДА ПОДАТАКА ученик/ученица уме да:

МА.3.5.1. одреди положај (координате) тачака које задовољавају сложеније услове

МА.3.5.2. тумачи дијаграме и табеле

МА.3.5.3. прикупи и обради податке и сам састави дијаграм или табелу; црта график којим представља међузависност величина

МА.3.5.4. примени процентни рачун у сложенијим ситуацијама

Вредновање и оцењивање

- Свакодневно посматрање,разговор и презентација радова
- Писмено испитивање,5-15 мин.
- Вежбе,контролни задаци, наставни листови после сваке реализоване теме
- Активност на часу.
- Израда домаћих задатака.
- Опште ангажовање ученика

Корелација предмета: Информатика и рачунарство Техника и технологија Српски језик и књижевност Географија

Физика

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Физика 6. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Увод - физика као наука	2	0	2	ФИ.1.1.1., 1.1.2., 1.1.3., 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.,1.4.1., 1.4.2., 1.4.3., 1.4.5., 1.4.6., 1.7.1., 1.7.2., 2.1.1., 2.1.2., 2.1.5., 2.1.6., 2.4.1., 2.4.2., 2.4.3., 2.4.4., 2.6.1., 2.6.2., 2.6.3., 2.7.1., 2.7.2., 2.7.3., 3.1.3., 3.1.4., 3.4.1., 3.4.3., 3.7.1., 3.7.2.
2.	Кретање	7	7	14	
3.	Сила	6	8	14	
4.	Мерење	4	11	15	
5.	Маса и густина	5	10	15	
6.	Притисак	5	7	12	
	укупно	29	43	72	

Циљ наставе физике је да ученици упознају природне појаве и основне природне законе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су да ученици:

- развијање функционалне писмености;
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици;
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона;
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање;
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања;
- развијање логичког и апстрактног мишљења;
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења;
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја;
- развијање способности за примену знања из физике;
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине;
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи;
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Физика 7. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Сила и кретање	9	16	25	ФИ.1.1.1.,1.2.1., 1.2.2.,1.2.3.,1.4.1., 1.4.2.,1.4.3.,1.4.5., 1.4.6., 1.5.2,1.7.1., 1.7.2.,2.1.1.,2.1.2., 2.1.4.,2.2.1.,2.2.2., 2.4.1.,2.4.2.,2.4.3., 2.4.4.,2.5.1.,2.5.3., 2.6.1.,2.6.2.,2.6.3., 2.7.1.,2.7.2.,2.7.3., 3.1.1.,3.1.2.,3.2.1., 3.4.1., 3.4.3., 3.5.1.,3.7.1.,3.7.2.
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	4	8	12	
3.	Равнотежа тела	5	6	11	
4.	Механички рад и енергија Снага	6	9	15	
5.	Топлотне појаве	3	6	9	
	укупно	27	45	72	

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне природне законе, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су да ученици:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани,
- развијање функционалне писмености,
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици,
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање,
- развијање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности у мишљењу и вештине јасног и прецизног изражавања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- схватање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,
- схватање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине,
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној. оријентацији.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Физика 8. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Осцилаторно и таласно кретање	4	4	8	ФИ.1.1.1,1.1.2.1.2.1.1.2.2.1.2.3 1.3.1.1.3.2.1.4.1.1.4.2.1.4.3.1.5.11. 5.2.1.7.1.1.7.2.2.1.2.2.1.4.2.2.12.2. 2.2.2.3.2.3.1.2.3.2.2.3.3.2.3.4. 2.3.5.2.3.6,2.4.1.2.4.2.2.4.3.2.5.1.2 .5.2. 2.5.3.2.5.4.2.5.5.2.6.1.2.7.1. 2.7.2.2.7.3.3.1.2.3.2.1.3.2.2.3.2.3.3 .2.4.3.2.5. 3.2.6. 3.3.1. 3.4.1. 3.5.1. 3.5.2.3.7.1.3.7.2.
2.	Светлосне појаве	7	8	15	
3.	Електростатика	5	5	10	
4.	Електрична струја	8	11	19	
5.	Магнетно поље	4	2	6	
6.	Елем. атомске и нуклеарне физике	5	3	8	
7.	Физика и савремени свет	2	0	2	
	укупно	35	33	68	

Циљ наставе физике јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да упознају природне појаве и основне законе природе, да стекну основну научну писменост, да се оспособе за уочавање и распознавање физичких појава у свакодневном животу и за активно стицање знања о физичким појавама кроз истраживање, да оформе основу научног метода и да се усмере према примени физичких закона у свакодневном животу и раду.

Задаци наставе физике су да ученици:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе физике сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе физике буду у пуној мери реализовани,
- развијање функционалне писмености,
- упознавање основних начина мишљења и расуђивања у физици,
- разумевање појава, процеса и односа у природи на основу физичких закона,
- развијање способности за активно стицање знања о физичким појавама путем истраживања,
- подстицање радозналости, способности рационалног расуђивања, самосталности и критичког мишљења,
- развијање вештине јасног и прецизног изражавања,
- развијање логичког и апстрактног мишљења,
- разумевање смисла и метода остваривања експеримента и значаја мерења,
- решавање једноставних проблема и задатака у оквиру наставних садржаја,
- развијање способности за примену знања из физике,
- уочавање и разумевање повезаности физичких појава и екологије и развијање свести о потреби заштите, обнове и унапређивања животне средине,
- развијање радних навика и склоности ка изучавању наука о природи,
- развијање свести о сопственим знањима, способностима и даљој професионалној оријентацији.
- конструктивну сарадњу при решавању задатака.

Образовни стандарди

Образовни стандарди за Физику су дефинисани за следеће области:
1. СИЛЕ
2. КРЕТАЊЕ
3. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА
4. МЕРЕЊЕ
5. ТОПЛОТА И ЕНЕРГИЈА
6. МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ
7. ЕКСПЕРИМЕНТ

За један број исказа, нпр. оних који су повезани са вештинама мерења, постоји само индиректна потврда у резултатима испитивања, због тога што коришћени инструменти испитивања нису имали могућности да такве вештине измере. Ипак, они су укључени у стандарде зато што су те компетенције препознате као битне.

1. ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1.1. СИЛЕ

ФИ.1.1.1. уме да препозна гравитациону силу и силу трења које делују на тела која мирују или се крећу равномерно
ФИ.1.1.2. уме да препозна смер деловања магнетне и електростатичке силе
ФИ.1.1.3. разуме принцип спојених судова

1.2. КРЕТАЊЕ

ФИ.1.2.1. уме да препозна врсту кретања према облику путање
ФИ.1.2.2. уме да препозна равномерно кретање
ФИ.1.2.3. уме да израчуна средњу брзину, пређени пут или протекло време ако су му познате друге две величине

1.3. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

ФИ.1.3.1. уме да препозна да струја тече само кроз проводне материјале
ФИ.1.3.2. уме да препозна магнетне ефекте електричне струје

1.4. МЕРЕЊЕ

ФИ.1.4.1. уме да чита мерну скалу и зна да одреди вредност најмањег подеока
ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена
ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време
ФИ.1.4.4. уме да препозна јединице за брзину
ФИ.1.4.5. зна основна правила мерења, нпр. нула ваге, хоризонтални положај, затегнута мерна трака
ФИ.1.4.6. зна да мери дужину, масу, запремину, температуру и време

1.5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

ФИ.1.5.1. зна да агрегатно стање тела зависи од његове температуре
ФИ.1.5.2. уме да препозна да се механичким радом може мењати температура тела

1.7. ЕКСПЕРИМЕНТ

ФИ.1.7.1. поседује мануелне способности потребне за рад у лабораторији
ФИ.1.7.2. уме да се придржава основних правила понашања у лабораторији

2. СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

2.1. СИЛЕ

ФИ.2.1.1. уме да препозна еластичну силу, силу потиска и особине инерције
ФИ.2.1.2. зна основне особине гравитационе и еластичне силе, и силе потиска
ФИ.2.1.3. уме да препозна када је полуга у стању равнотеже
ФИ.2.1.4. разуме како односи сила утичу на врсту кретања
ФИ.2.1.5. разуме и примењује концепт густине
ФИ.2.1.6. зна да хидростатички притисак зависи од висине стуба флуида

2.2. КРЕТАЊЕ

ФИ.2.2.1. уме да препозна убрзано кретање
ФИ.2.2.2. зна шта је механичко кретање и које га физичке величине описују
ФИ.2.2.3. уме да препозна основне појмове који описују осцилаторно кретање

2.3. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

ФИ.2.3.1. зна да разликује електричне проводнике и изолаторе
ФИ.2.3.2. зна називе основних елемената електричног кола
ФИ.2.3.3. уме да препозна да ли су извори напона везани редно или паралелно
ФИ.2.3.4. уме да израчуна отпор, јачину струје или напон ако су му познате друге две величине
ФИ.2.3.5. уме да препозна топлотне ефекте електричне струје
ФИ.2.3.6. разуме појмове енергије и снаге електричне струје

2.4. МЕРЕЊЕ

ФИ.2.4.1. уме да користи важније изведене јединице SI и зна њихове ознаке
ФИ.2.4.2. уме да препозна дозвољене јединице мере изван SI, нпр. литар или тону
ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре
ФИ.2.4.4. зна када мерења понављамо више пута

2.5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

ФИ.2.5.1. зна да кинетичка и потенцијална енергија зависе од брзине, односно висине на којој се тело налази
ФИ.2.5.2. уме да препозна појаве код којих се електрична енергија троши на механички рад
ФИ.2.5.3. уме да препозна појмове рада и снаге
ФИ.2.5.4. зна да унутрашња енергија зависи од температуре
ФИ.2.5.5. зна да запремина тела зависи од температуре

2.6. МАТЕМАТИЧКЕ ОСНОВЕ ФИЗИКЕ

ФИ.2.6.1. разуме и примењује основне математичке формулације односа и законитости у физици, нпр. директну и обрнуту пропорционалност
ФИ.2.6.2. уме да препозна векторске физичке величине, нпр. брзину и силу
ФИ.2.6.3. уме да користи и интерпретира табеларни и графички приказ зависности физичких величина

2.7. ЕКСПЕРИМЕНТ

ФИ.2.7.1. уме табеларно и графички да прикаже резултате посматрања или мерења
ФИ.2.7.2. уме да врши једноставна уопштавања и систематизацију резултата
ФИ.2.7.3. уме да реализује експеримент по упутству

3. НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

3.1. СИЛЕ

ФИ.3.1.1. разуме и примењује услове равнотеже полуге
ФИ.3.1.2. зна какав је однос сила које делују на тело које мирује или се равномерно креће
ФИ.3.1.3. зна шта је притисак чврстих тела и од чега зависи
ФИ.3.1.4. разуме и примењује концепт притиска у флуидима

3.2. КРЕТАЊЕ

ФИ.3.2.1. уме да примени односе између физичких величина које описују равномерно променљиво праволинијско кретање
ФИ.3.2.2. уме да примени односе између физичких величина које описују осцилаторно кретање
ФИ.3.2.3. зна како се мењају положај и брзина при осцилаторном кретању
ФИ.3.2.4. зна основне физичке величине које описују таласно кретање
ФИ.3.2.5. уме да препозна основне особине звука и светлости
ФИ.3.2.6. зна како се прелама и одбија светлост

3.3. ЕЛЕКТРИЧНА СТРУЈА

ФИ.3.3.1. зна како се везују отпорници и инструменти у електричном колу

3.4. МЕРЕЊЕ

ФИ.3.4.1. уме да претвара јединице изведених физичких величина у одговарајуће јединице SI система
ФИ.3.4.2. уме да мери јачину струје и напон у електричном колу
ФИ.3.4.3. зна шта је грешка мерења

3.5. ЕНЕРГИЈА И ТОПЛОТА

ФИ.3.5.1. разуме да се укупна механичка енергија тела при слободном паду одржава
ФИ.3.5.2. уме да препозна карактеристичне процесе и термине који описују промене агрегатних стања

3.7. ЕКСПЕРИМЕНТ

ФИ.3.7.1. уме да донесе релевантан закључак на основу резултата мерења
ФИ.3.7.2. уме да препозна питање на које можемо да одговоримо посматрањем или експериментом

Хемија

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(ХЕМИЈА-7.разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ	1	2	3	ХЕ.1.1.9.ХЕ.1.1.10.ХЕ.1.6.1ХЕ.1.6.2 ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
2.	ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ	5	9	14	ХЕ.1.1.1.ХЕ.1.1.2.ХЕ.1.1.3.ХЕ.1.1.8. ХЕ.1.1.11.ХЕ.1.1.12.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2 ХЕ.2.1.2.ХЕ.2.1.7.ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.1.1.ХЕ.3.1.2.ХЕ.3.1.3. ХЕ.3.1.7.ХЕ.3.1.8.ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
3.	СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ - АТОМ И СТРУКТУРА АТОМА	6	10	16	ХЕ.1.1.6.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.1.4.ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
4.	СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ -ОСНОВНЕ ЧЕСТИЦЕ КОЈЕ ИЗГРАЂУЈУ СУПСТАНЦЕ: АТОМИ,МОЛЕКУЛИ,ЈОНИ	6	9	15	ХЕ.1.1.4.ХЕ.1.1.5.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.1.ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.1.3.ХЕ.3.1.4.ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
5.	ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ-РАСТВОРИ	4	5	9	ХЕ.1.1.7.ХЕ.1.1.8.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.1.1.ХЕ.2.1.3.ХЕ.2.1.5.ХЕ.2.1.16. ХЕ.2.1.9.ХЕ.2.1.10.ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.1.5.ХЕ.3.1.8.ХЕ.3.1.9. ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
6.	ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА	6	9	15	ХЕ.1.1.6.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.1.8. ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.1.8. ХЕ.3.1.9.ХЕ.3.6.1.ХЕ..3.6.2.ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.
	укупно	28	44	72	

ИСХОДИ

ХЕМИЈА И ЊЕН ЗНАЧАЈ Ученик уме да:

- безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
- прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте
- измери масу, запремину и температуру супстанце

ОСНОВНИ ХЕМИЈСКИ ПОЈМОВИ Ученик зна да:

- да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености
- на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу

- значење следећих термина: супстанца, смеша, елемент, једињење
- како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима
- на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање

СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ- АТОМ И СТРУКТУРА АТОМА Ученик зна:

- квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената и хемијских формула

СТРУКТУРА СУПСТАНЦЕ-ОСНОВНЕ ЧЕСТИЦЕ КОЈЕ ИЗГРАЂУЈУ СУПСТАНЦЕ: АТОМИ, МОЛЕКУЛИ, ЈОНИ Ученик зна да:

- су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе
- тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима
- како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)
- да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица
- структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона

ХОМОГЕНЕ СМЕШЕ-РАСТВОРИ Ученик зна да:

- шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу
- шта је засићен, незасићен и презасићен раствор
- изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)
- промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)
- израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто
- направи раствор одређеног процентног састава
- зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача

ХЕМИЈСКЕ РЕАКЦИЈЕ И ИЗРАЧУНАВАЊА Ученик зна:

- квалитативно и квантитативно значење хемијских једначина реакција
- израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине
- да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

1. Опште ангажовање ученика
2. Активност на часу
3. Разговори, усмено испитивање, презентације
4. Писмено испитивање
5. Израда домаћих задатака
6. Познавање технике рада у хемији

Циљеви:

- развијање функционалне хемијске писмености;
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских пој-мова, теорија, модела и закона;
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина;
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истраживања
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних про-блема;
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у миш-љењу;
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информа-ција у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет);
- развијање свести о важности одговорног односа према животној среди-ни, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супста-нци у свакодневном животу;
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој профе-сионалној оријентацији.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе хемије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе хемије буду у пуној мери реализовани
- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном животу, за развој различитих технологија и развој друштва уопште
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемијску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хемијских симбола, формула и једначина
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својствима супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко мишљење и критички став у мишљењу
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експерименталне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораторијским прибором, посуђем и супстанцама

- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних проблема
- стварање ситауција у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју квантитативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(ХЕМИЈА-8.разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	НЕМЕТАЛИ,ОКСИДИ НЕМЕТАЛА И КИСЕЛИНЕ	6	7	13	ХЕ.1.2.1.ХЕ.1.2.3.ХЕ.1.2.5.ХЕ.1.2.6. ХЕ.1.2.8.ХЕ.1.6.1ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.2.1. ХЕ.2.2.2.ХЕ.2.2.3.ХЕ.2.2.4.ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.2.1.ХЕ.3.2.2. ХЕ.3.2.3.ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.
2.	МЕТАЛИ,ОКСИДИ МЕТАЛА И ХИДРОКСИДИ (БАЗЕ)	4	4	8	ХЕ.1.2.1.ХЕ.1.2.3.ХЕ.1.2.2.ХЕ.1.2.5. ХЕ.1.2.6.ХЕ.1.2.8.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.2.1.ХЕ.2.2.2.ХЕ.2.2.3.ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ..3.2.1.ХЕ.3.2.2.Х Е.3.2.3.ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3. ХЕ.3.6.4.
3.	СОЛИ	3	2	5	ХЕ.1.2.5.ХЕ.1.2.6.ХЕ.1.2.9.ХЕ.1.6.1. ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.2.1.ХЕ.2.2.2.ХЕ.2.6.1. ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.2.5.ХЕ.3.2.6. ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
4.	ЕЛЕКТРОЛИТИЧКА ДИСОЦИЈАЦИЈА КИСЕЛИНА,ХИДРОКСИДА И СОЛИ	1	2	3	ХЕ.1.2.8.ХЕ.1.2.10.ХЕ.3.2.3.ХЕ.3.2.4. ХЕ.3.2.6.
5.	УВОД У ОРГАНСКУ ХЕМИЈУ	1	1	2	
6.	УГЉОВОДОНИЦИ	7	5	12	ХЕ.1.3.1.ХЕ.1.3.2.ХЕ.1.3.3.ХЕ.1.6.1. ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.3.1.ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.3.1.ХЕ.3.3.2.ХЕ.3.3.3.ХЕ.3.6.1. ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
7.	ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	5	4	9	ХЕ.1.3.1.ХЕ.1.3.2.ХЕ.1.3.3.ХЕ.1.6.1. ХЕ.1.6.2.ХЕ.2.3.1.ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2. ХЕ.2.6.3.ХЕ.3.3.1.ХЕ.3.3.2.ХЕ.3.3.3. ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2.ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
8.	БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	7	5	12	ХЕ.1.4.1.ХЕ.1.4.2.ХЕ.1.6.1.ХЕ.1.6.2. ХЕ.2.4.1.ХЕ.2.6.1.ХЕ.2.6.2.ХЕ.2.6.3. ХЕ.3.4.1.ХЕ.3.4.2.ХЕ.3.6.1.ХЕ.3.6.2. ХЕ.3.6.3.ХЕ.3.6.4.
9.	ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	2	2	4	ХЕ.1.5.1.
	укупно	36	32	68	

ИСХОДИ

НАЗИВ ТЕМЕ	ИСХОДИ
НЕМЕТАЛИ, ОКСИДИ НЕМЕТАЛА И КИСЕЛИНЕ	Ученик зна: -основна физичка и хемијска својства неметала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) -везу између својстава неметала и њихове практичне примене -утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис) на основу назива оксида и киселина састави формулу ових супстанци - експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом - испита најважнија хемијска својства киселина
МЕТАЛИ, ОКСИДИ МЕТАЛА И ХИДРОКСИДИ (БАЗЕ)	Ученик зна: - основна физичка и хемијска својства метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником) везу између својстава метала и њихове практичне примене -да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава -на основу назива оксида и база стави формулу ових супстанци - експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом
СОЛИ	Ученик зна да: - на основу назива соли стави формулу ових супстанци -да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења - примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења - основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
ЕЛЕКТРОЛИТИЧКА ДИСОЦИЈАЦИЈА КИСЕЛИНА,ХИДРОКСИДА И СОЛИ	Ученик зна да: -докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора -изведе реакцију неутрализације
УВОД У ОРГАНСКУ ХЕМИЈУ	Ученик зна да: -сва органска једињења садрже угљеник
УГЉОВОДОНИЦИ	Ученик зна да: -формуле и називе најважнијих угљоводоника -основна физичка и хемијска својства угљоводоника - практични значај угљоводоника у свакодневном животу -пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника

ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА СА КИСЕОНИКОМ	Ученик зна да: -формуле, називе и функционалне групе најважнијих алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара - основна физичка и хемијска својства алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара - практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу -пише једначине хемијских реакција сагоревања алкохола
БИОЛОШКИ ВАЖНА ОРГАНСКА ЈЕДИЊЕЊА	Ученик зна:да наведе - физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина -примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама
ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	Ученик схвата значај заштите животне средине

Циљеви:

- развијање функционалне хемијске писмености;
- разумевање промена и појава у природи на основу знања хемијских пој-мова, теорија, модела и закона;
- развијање способности комуницирања коришћењем хемијских термина, хемијских симбола, формула и једначина;
- развијање способности за извођење једноставних хемијских истражи-вања;
- развијање способности за решавање теоријских и експерименталних про-блема;
- развијање логичког и апстрактног мишљења и критичког става у миш-љењу;
- развијање способности за тражење и коришћење релевантних информа-ција у различитим изворима (уџбеник, научно-популарни чланци, Интернет);
- развијање свести о важности одговорног односа према животној среди-ни, одговарајућег и рационалног коришћења и одлагања различитих супста-нци у свакодневном животу;
- развијање радозналости, потребе за сазнавањем о својствима супстанци у окружењу и позитивног става према учењу хемије;
- развијање свести о сопственим знањима и способностима и даљој профе-сионалној оријентацији.

Задаци:

- омогућавање ученицима да разумеју предмет изучавања хемије и научни метод којим се у хемији долази до сазнања;
- омогућавање ученицима да сагледају значај хемије у свакодневном жив-оту, за развој различитих технологија и развој друштва уопште;
- оспособљавање ученика да се користе хемијским језиком: да знају хемиј-ску терминологију и да разумеју квалитативно и квантитативно значење хе-мијских симбола, формула и једначина;
- стварање наставних ситуација у којима ће ученици до сазнања о својств-има супстанци и њиховим променама долазити на основу демонстрационих огледа или огледа које самостално изводе, развијати при том аналитичко ми-ш-љење и критички став у мишљењу;

- стварање наставних ситуација у којима ће ученици развијати експериме-н-талне вештине, правилно и безбедно, по себе и друге, руковати лабораториј-ским прибором, посуђем и супстанцама;
- оспособљавање ученика за извођење једноставних истраживања;
- стварање ситуација у којима ће ученици примењивати теоријско знање и експериментално искуство за решавање теоријских и експерименталних про-блема;
- стварање ситауција у којима ће ученици примењивати знање хемије за тумачење појава и промена у реалном окружењу;
- омогућавање ученицима да кроз једноставна израчунавања разумеју ква-н-ти-тативни аспект хемијских промена и његову практичну примену.

Образовни стандарди:

1. ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.

1.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:

ХЕ.1.1.1. да прави разлику између елемената, једињења и смеша из свакодневног живота, на основу њихове сложености

ХЕ.1.1.2. о практичној примени елемената, једињења и смеша из сопственог окружења, на основу њихових својстава

ХЕ.1.1.3. на основу којих својстава супстанце могу да се разликују, којим врстама промена супстанце подлежу, као и да се при променама укупна маса супстанци не мења

ХЕ.1.1.4. да су чисте супстанце изграђене од атома, молекула и јона, и те честице међусобно разликује по наелектрисању и сложености грађе

ХЕ.1.1.5. тип хемијске везе у молекулима елемената, ковалентним и јонским једињењима

ХЕ.1.1.6. квалитативно значење симбола најважнијих хемијских елемената, хемијских формула најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и квалитативно значење хемијских једначина реакција оксидације

ХЕ.1.1.7. шта су раствори, како настају и примере раствора у свакодневном животу

ХЕ.1.1.8. значење следећих термина: супстанца, смеша, раствор, растварање, елемент, једињење, атом, молекул, јон, ковалентна веза, јонска веза, оксидација, оксид, киселина, база, со, индикатор

ХЕ.1.1.9. загрева супстанцу на безбедан начин

ХЕ.1.1.10. измери масу, запремину и температуру супстанце

ХЕ.1.1.11. састави апаратуру и изведе поступак цеђења

ХЕ.1.1.12. у једноставним огледима испита својства супстанци (агрегатно стање, мирис, боју, магнетна својства, растворљивост), као и да та својства опише

1.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:

ХЕ.1.2.1. основна физичка и хемијска својства неметала и метала (агрегатно стање, проводљивост топлоте и електрицитета и реакцију са кисеоником)

ХЕ.1.2.2. везу између својстава неметала и метала и њихове практичне примене

ХЕ.1.2.3. да препозна метале (Na, Mg, Al, Fe, Zn, Cu, Pb, Ag, Au) на основу њихових физичких и хемијских својстава

ХЕ.1.2.4. да на основу формуле именује основне класе неорганских једињења

ХЕ.1.2.5. примере оксида, киселина, база и соли у свакодневном животу као и практичну примену ових једињења

ХЕ.1.2.6. основна физичка и хемијска својства оксида, киселина, база и соли
ХЕ.1.2.7. утврди основна физичка својства оксида (агрегатно стање, боја, мирис)
ХЕ.1.2.8. докаже кисело-базна својства супстанци помоћу индикатора
ХЕ.1.2.9. испита растворљивост соли
ХЕ.1.2.10. безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором

1.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.3.1. формуле, називе и функционалне групе најважнијих угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.2. основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.1.3.3. практични значај угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара у свакодневном животу

1.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.1.4.1. да наведе физичка својства (агрегатно стање и растворљивост) масти и уља, угљених хидрата, протеина
ХЕ.1.4.2. примере и заступљеност масти и уља, угљених хидрата и протеина у намирницама

1.5. ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

У области ХЕМИЈА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ученик/ученица зна:
ХЕ.1.5.1. значај безбедног поступања са супстанцама, начине њиховог правилног складиштења, а са циљем очувања здравља и животне средине

2. СРЕДЊИ НИВО

2.1. ОПШТА ХЕМИЈА

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.
У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.2.1.1. како тип хемијске везе одређује својства супстанци (температуре топљења и кључања, као и растворљивост супстанци)
ХЕ.2.1.2. значење термина: материја, хомогена смеша, хетерогена смеша, анализа и синтеза, неутрализација, супституција, адиција, анхидрид, изомер, изотоп
ХЕ.2.1.3. шта је засићен, незасићен и презасићен раствор
ХЕ.2.1.4. да саставља формуле најважнијих представника класа неорганских и органских једињења, и једначине хемијских реакција неутрализације и супституције
ХЕ.2.1.5. изабере најпогоднији начин за повећање брзине растварања супстанце (повећањем температуре растварача, уситњавањем супстанце, мешањем)
ХЕ.2.1.6. промени концентрацију раствора додавањем растворене супстанце или растварача (разблаживање и концентровање)
ХЕ.2.1.7. у огледима испитује својства супстанци и податке о супстанцама приказује табеларно или шематски
ХЕ.2.1.8. израчуна процентни састав једињења на основу формуле и масу реактаната и производа на основу хемијске једначине, то јест да покаже на основу израчунавања да се укупна маса супстанци не мења при хемијским реакцијама
ХЕ.2.1.9. израчуна масу растворене супстанце и растварача, на основу процентног састава раствора и обрнуто
ХЕ.2.1.10. направи раствор одређеног процентног састава

2.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:
ХЕ.2.2.1. на основу назива оксида, киселина, база и соли састави формулу ових супстанци
ХЕ.2.2.2. пише једначине хемијских реакција синтезе и анализе бинарних једињења
ХЕ.2.2.3. експерименталним путем испита растворљивост и хемијску реакцију оксида са водом
ХЕ.2.2.4. испита најважнија хемијска својства киселина (реакција са карбонатима и металима)

2.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица зна да:
ХЕ.2.3.1. пише једначине хемијских реакција сагоревања угљоводоника и алкохола

2.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.2.4.1. најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима

3. НАПРЕДНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на напредном нивоу.

3.1. ОПШТА ХЕМИЈА

У области ОПШТА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.1.1. разлику између чистих супстанци (елемената и једињења) и смеша, на основу врста честица које их изграђују
ХЕ.3.1.2. како је практична примена супстанци повезана са њиховим својствима
ХЕ.3.1.3. да су својства супстанци и промене којима подлежу условљене разликама на нивоу честица
ХЕ.3.1.4. структуру атома, молекула и јона, које их елементарне честице изграђују и како од њиховог броја зависи наелектрисање атома, молекула и јона
ХЕ.3.1.5. зависност растворљивости супстанце од природе супстанце и растварача
ХЕ.3.1.6. значење следећих термина: естерификација, сапонификација
ХЕ.3.1.7. на основу својстава састојака смеше да изабере и изведе одговарајући поступак за њихово раздвајање
ХЕ.3.1.8. да осмисли експериментални поступак према задатом циљу/проблему/питању за истраживање, да бележи и приказује резултате табеларно и графички, формулише објашњење/а и изведе закључак/е
ХЕ.3.1.9. да израчуна процентуалну заступљеност неке супстанце у смеши, да изводи стехиометријска израчунавања која обухватају реактант у вишку и однос масе и количине супстанце

3.2. НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области НЕОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.2.1. да су физичка и хемијска својства метала и неметала одређена структуром њихових атома/ молекула
ХЕ.3.2.2. хемијска својства оксида (реакције са водом, киселинама, хидроксидима)
ХЕ.3.2.3. да општа својства киселина зависе од њихове структуре (реакција са хидроксидима, металима, карбонатима, бикарбонатима и базним оксидима)
ХЕ.3.2.4. да општа својства база зависе од њихове структуре (реакције са киселинама и са киселим оксидима)

ХЕ.3.2.5. да физичка и хемијска својства соли зависе од њихове структуре
ХЕ.3.2.6. изведе реакцију неутрализације

3.3. ОРГАНСКА ХЕМИЈА

У области ОРГАНСКА ХЕМИЈА ученик/ученица разуме:
ХЕ.3.3.1. хемијске реакције угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара
ХЕ.3.3.2. видове практичне примене угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара на основу својстава која имају
ХЕ.3.3.3. пише једначине хемијских реакција угљоводоника, алкохола, карбонилних једињења, карбоксилних киселина и естара

3.4. БИОХЕМИЈА

У области БИОХЕМИЈА ученик/ученица зна:
ХЕ.3.4.1. основу структуре молекула који чине масти и уља, угљене хидрате и протеине
ХЕ.3.4.2. основна хемијска својства масти и уља (сапонификацију и хидролизу), угљених хидрата и протеина

ЕКСПЕРИМЕНТ
(Заједничка област за предмете природних наука: Биологију, Физику и Хемију)

ОСНОВНИ НИВО
У области ЕКСПЕРИМЕНТ на основном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.1.6.1. безбедно рукује основном опремом за експериментални рад и супстанцама
ХЕ.1.6.2. изведе експеримент према датом упутству

СРЕДЊИ НИВО
У области ЕКСПЕРИМЕНТ на средњем нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.2.6.1. прикупи податке посматрањем и мерењем, и да при том користи одговарајуће инструменте
ХЕ.2.6.2. табеларно и графички прикаже резултате посматрања или мерења
ХЕ.2.6.3. изводи једноставна уопштавања и систематизацију резултата

НАПРЕДНИ НИВО
У области ЕКСПЕРИМЕНТ на напредном нивоу ученик/ученица уме да:
ХЕ.3.6.1. препозна питање/проблем које се може експериментално истражити
ХЕ.3.6.2. постави хипотезе
ХЕ.3.6.3. планира и изведе експеримент за тестирање хипотезе
ХЕ.3.6.4. донесе релевантан закључак на основу резултата добијених у експерименталном раду

ВРЕДНОВАЊЕ И ОЦЕЊИВАЊЕ

1. Опште ангажовање ученика
2. Активност на часу
3. Разговори, усмено испитивање, презентације
4. Писмено испитивање
5. Израда домаћих задатака
6. Познавање технике рада у хемији

Биологија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Биологија, 5.разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**исходи** У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:
1	ПОРЕКЛО И РАЗНОВРСНОСТ ЖИВОТА	16	18	34	- Истражује особине живих бића премау путствима наставника и води рачуна о безбедности током рада; - Групише жива бића према њиховим заједничким особинама; - Одабира макро-морфолошки видљиве особине важне за класификацију живих бића;
2.	ЈЕДИНСТВО ГРАЂЕ И ФУНКЦИЈЕ КАО ОСНОВА ЖИВОТА	5	6	11	- Идентификује основне прилагођености спољашње грађе живих бића на услове животне средине, укључујући и основне односе исхране и распрострањење; - Једноставним цртежом прикаже биолошке објекте које посматра и истражује и означи кључне детаље;
3.	НАСЛЕЂИВАЊЕ И ЕВОЛУЦИЈА	3	4	7	- прикупља податке о варијабилности организама унутар једне врсте, табеларно и графички их представља и изводи једноставне закључке; - разликује наследне особине и особине које су резултат деловања средине, на моделима из свакодневног живота; - поставља једноставне претпоставке, огледом испитује утицај срединских фактора на ненаследне особине живих бића и критички сагледава резултате; - користи доступну ИКТ и другу опрему у истраживању,обради података и приказу резултата;
4.	ЖИВОТ У ЕКОСИСТЕМУ	4	8	12	- доведе у везу промене у спољашњој средини (укључујући утицај човека) са губитком разноврсности живих бића на Земљи; - направи разлику у непосредном окружењу; - предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу, учествује у њима, сарађује са осталим учесницима и решава конфликте на ненасилан начин; - илуструје примерима деловање људи на животну средину и процењује последице таквих дејстава;
5	ЧОВЕК И ЗДРАВЉЕ	4	4	8	– идентификује елементе здравог начина живота и у односу на њих уме да процени сопствене животне навике и избегава ризична понашања.
	укупно	32	40	72	

ЦИЉ наставе и учења ***биологије*** је да ученик изучавањем живих бића у интеракцији са животном средином и биолошких процеса развије одговоран однос према себи и природи и разумевање значаја биолошке разноврсности и потребе за одрживим развојем.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА:

1. Математика,
2. Физичко и здравствено васпитање.
3. Информатика и рачунарство,
4. Географија,
5. Техника и технологија,
6. Ликовна култура,
7. Српски језик и књижевност,
8. Матерњи језик

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДАРЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Биологија, РАЗРЕД:6.)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Увод	2	1	3	БИ.1.1.3.БИ.1.1.4.БИ.1.1.5 БИ.1.2.1.БИ.1.2.3.БИ.1.4.3. БИ.2.1.2.БИ.2.1.3.БИ.2.1.4. БИ.2.2.2. БИ.2.2.3.БИ.2.2.4. БИ.2.2.5.БИ.2.2.6. БИ.3.1.3. БИ.3.1.4.
2.	Праживотиње	5	4	9	БИ.1.1.5.БИ.1.2.1.БИ. 2.2.4. БИ. 3.2.2.
3.	Царство животиња	24	24	48	БИ 1.1.5. БИ 1.2.2. БИ 1.2.4. БИ1.2.5. БИ 1.2.6. БИ 1.2.7. БИ1.3.1. БИ 1.3.2. БИ2.2.8. БИ 2.3.1.БИ 2.3.2. БИ 2.3.5. БИ 2.3.6. БИ 3.2.2. БИ 3.2.3. БИ 3.2.6. БИ 3.3.5. БИ 3.2.2. БИ 3.2.3. БИ 3.2.6. БИ 3.3.5. БИ 3.6.1.БИ 3.6.2. БИ 3.6.3. БИ 3.6.5.
4.	Угроженост и заштита животиња	3	3	6	БИ.1.4.6.БИ.1.4.8.БИ.1.5.1. БИ.1.5.3.
5.	Увод у еволуцију живог света	3	3	6	БИ.1.3.8.БИ.1.3.9.
	Укупно:	37	35	72	

Циљ:

Циљ наставе *биологије* јесте да ученици усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о животном простору, начину живота, основној грађи, разноврсности и значају животињског света.

Задаци наставе биологије су да ученици:

- развијање љубави према природи и осећања дужности да је очувају за себе и будуће генерације;
- развијање основне научне писмености, логичког расуђивања, објективности и критичког мишљења;
- упознавање спољашње и основне унутрашње грађе праживотиња; упознавање спољашње и основне унутрашње грађе животиња; поступно и систематично упознавање разноврсности животињског света; развијање одговорног односа према животињама; разумевање еволутивног развоја живог света; развијање хигијенских навика и здравствене културе.

Оперативни задаци у шестом разреду:

Ученици треба да:

- уоче потребу за класификовањем живог света због његове велике разноврсности;
- уочавају сличности и разлике у грађи и начину живота биљака, гљива и животиња;
- упознају основне појмове о природном систему животиња;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај праживотиња;
- упознају животни простор, начин живота, спољашњу грађу и основе унутрашње грађе, разноврсност и значај сунђера, дупљара, црва, мекушаца, зглавкара и бодљокожаца;
- схвате улогу инсеката у природи;
- упознају болести које изазивају или преносе животиње, начин преношења и превенцију;
- упознају животни простор, начин живота, грађу, разноврсност и значај риба, водоземаца, гмизаваца, птица и сисара; схвате значај бриге о потомству птица и сисара; схвате значај одговорног односа према животињама;
- сазнају основне научне чињенице о току и развоју живота на Земљи и етапе земљине историје;
- знају да живот на Земљи има историју са којом се могу упознати на основу фосилних остатака (записа);
- разумеју еволуцију живог света и схвате њен значај у формирању савременог биолошког мишљења.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Биологија, РАЗРЕД: 7.)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ПОРЕКЛО И РАЗВОЈ ЉУДСКЕ ВРСТЕ	3	1	4	БИ 1.1.4. БИ 1.2.3. БИ 1.3.8 БИ 1.3.10. БИ 2.3.1 БИ 2.2.3. БИ 2.3.6 БИ 3.1.4 БИ 3.2.1
2.	ГРАЂА ЧОВЕЧИЈЕГ ТЕЛА	34	25	59	БИ 1.2.4. БИ 1.2.5. БИ 1.2.6. БИ 1.2.7. БИ 1.3.1. БИ 1.3.2. БИ 1.3.3. БИ 1.3.4. БИ 1.3.5. БИ 1.3.6. БИ 1.3.7. БИ 1.5.1. БИ1.5.4. БИ 1.5.5. БИ 1.5.7 БИ 1.5.8. БИ 2.2.1. БИ 2.2.2 БИ 2.2.4. БИ 2.2.6. БИ 2.2.7. БИ 2.2.8. БИ 2.2.9. БИ 2.3.1. БИ 2.3.2. БИ 2.3.3. БИ 2.3.4. БИ 2.5.1. БИ 2.5.2. БИ 2.5.3. БИ 2.5.4. БИ 2.5.5.БИ 2.6.4. БИ 3.2.2. БИ 3.2.3. БИ 3.2.4. БИ 3.2.5. БИ 3.2.6. БИ 3.2.7. БИ 3.2.8. БИ 3.3.1. БИ 3.3.2. БИ 3.3.3. БИ 3.3.4. БИ 3.3.5. БИ 3.3.6. БИ 3.5.3.БИ 3.5.4. БИ 3.5.5.БИ 3.5.6. БИ 3.5.7.
3.	РЕПРОДУКТИВНО ЗДРАВЉЕ	5	4	9	БИ.1.5.9. БИ.1.5.10. БИ.1.5.11. БИ.1.5.12. БИ.1.5.13. БИ.2.6.3. БИ.2.6.4.
	Укупно:	42	30	72	

Циљеви:

Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја стекну основна знања о грађи и функционисању човечијег организма, развијају здравствену културу, хигијенске навике и схвате значај репродуктивног здравља.

Изучавањем биологије код ученика треба развијати одговарајуће квалитете живота, навике, запажања, способности критичког мишљења, објективно и логичко расуђивање као и хумане односе међу половима.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани
- разумевање улоге и значаја биологије за развој и напредак човечанства
- развијање свести о властитом пореклу и положају у природи
- разумевање еволутивног положаја човека
- упознавање грађе и функционисања организма, усвајање одређених хигијенских навика, стеицање одговорности за лично здравље и здравље других људи
- схватање да је полност саставни део живота и да човекова полност подразумева поштовање
- норми понашања које обезбеђују хумане односе међу људима
- стицање радних навика и способности за самостално посматрање и истраживање.

Оперативни задаци у седмом разреду:

Ученици треба да:

- науче основне податке о развоју људске врсте, етапе у развоју савременог човека и еволутивни положај човека данас
- стекну знања о грађи ћелија и ткива и повезаности органа и органских система у организам као целину
- упознају основну грађу и улогу коже
- упознају облик и грађу костију и мишића
- упознају грађу и функцију нервног система и чула
- упознају грађу и функцију жлезда са унутрашњим лучењем и њихову повезаност са нервним системом
- упознају грађу и функцију система органа за варење
- упознају грађу и функцију система органа за дисање
- упознају грађу и функцију система органа за циркулацију
- упознају грађу и функцију система органа за излучивање и њихов значај за промет материја
- упознају грађу и функцију система органа за размножавање, фазе у полном сазревању човека и биолошку регулацију процеса везаних за пол
- упознају најчешћа обољења и повреде органских система човека
- науче основна правила пружања прве помоћи
- развијају неопходне хигијенске навике
- схвате значај здравствене културе и репродуктивног здравља
- схвате значај и улогу породице у развоју, опстанку, напретку људског друштва као и последице њеног нарушавања

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ–(Биологија, РАЗРЕД: 8.)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД	4	2	6	
2.	ЕКОЛОГИЈА И ЖИВОТНА СРЕДИНА	9	5	14	
3.	УГРОЖАВАЊЕ, ЗАШТИТА И УНАПРЕЂИВАЊЕ ЕКОСИСТЕМА – ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	11	12	23	
4.	ГЛОБАЛНЕ ПОСЛЕДИЦЕ ЗАГАЂИВАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ	5	4	9	
5.	ЖИВОТНА СРЕДИНА И ОДРЖИВИ РАЗВОЈ	5	6	11	
6.	ЖИВОТНА СРЕДИНА, ЗДРАВЉЕ И КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	3	2	5	
	Укупно:	37	31	68	

Циљ:
Циљ наставе биологије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да усвајањем образовно-васпитних садржаја развијају знања, вештине и умења из области екологије и заштите животне средине, уз примену концепта одрживог развоја.

Задаци наставе биологије су:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе биологије. сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе биологије буду у пуној мери реализовани,
- упознавање еколошких појмова,
- образовање за животну средину,
- развијање потреба и могућности личног ангажовања у заштити животне средине,
- усвајање и примена принципа одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину.

Оперативни задаци у осмом разреду:
Ученици треба да:

- упознају појам биолошке разноврсности и њен значај за опстанак и еволуцију живота на Земљи;
- науче и схвате нивое организације живог света у природи;
- упознају предмет истраживања екологије и њен значај;
- упознају компоненте животне средине;
- упознају еколошке факторе и њихов значај за живи свет;
- схвате основне односе исхране и повезаност живих бића у ланцима исхране;

- схвате узајамне односе живих бића и животне средине и динамику односа материје и енергије;
- схвате значај еколошке равнотеже за одржавање екосистема;
- упознају основне типове екосистема и животне услове у њима;
- стекну знања у вези са изворима и последицама угрожавања животне средине – екосистема;
- упознају глобалне последице загађивања животне средине;
- упознају појам и концепцију одрживог развоја;
- разумеју улогу и значај личног ангажовања у заштити животне средине;
- упознају природне ресурсе, њихову ограниченост и значај рационалног коришћења;
- изграде ставове, развијају знања и умења неопходна за заштиту животне средине и допринос одрживом развоју;
- развијају еколошку, здравствену и културу живљења.

Вредновање и оцењивање:

1. Свакодневно посматрање, реазговор и презентација
2. Писмено испитивање, 5-15 мин. Вежбе, контролни задаци, наставни листови
3. Активност на часу
4. Израда домаћих задатака
5. Опште ангажовање ученик

Образовни стандарди - шести разред:

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	1.1.3 препознаје основне сличности и разлике у изгледу и понашању биљака и животиња 1.1.4 уме да наведе називе пет царстава и познаје типичне представнике истих 1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми сграђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије 1.2.3 зна основне карактеристике грађе биљака, животиња и човека и основне функције које се обављају на нивоу организма 1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	2.1.2. познаје и користи критеријуме за разликовање биљака и животиња и примењује их у типичним случајевима 2.1.3. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа кола/класе 2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа 2.2.3. зна карактеристике и основне функције спољашње грађе биљака, животиња и човека	3.1.3. разуме критеријуме по којима се разликују биљке и животиње и уме да их примени у атипичним случајевима 3.1.4. познаје критеријуме по којима се царства међусобно разликују на основу њихових својстава до нивоа класе/реда најважнијих група 3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.2.1. зна карактеристике и основне функције унутрашње грађе биљака, животиња и човека

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
		2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам 2.2.5. разуме да биљне ћелије, захваљујући специфичној грађи, могу да везују енергију и стварају (синтетишу) сложене (хранљиве) материје 2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање	
Праживотиње	1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.1 зна да су најмањи организми сагрђени од једне ћелије у којој се одвијају сви карактеристични животни процеси и зна основне карактеристике грађе такве ћелије	2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције
Царство животиња	1.1.5 зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.2 зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 1.2.4 познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5 разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном 1.2.6 разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.2.7 зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.3.1 разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте 1.3.2 зна основне појмове о процесима размножавања	2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију 2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања 2.3.2. разуме механизам настанка зигота 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) 3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције 3.6.1 разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2 уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3 уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.5 зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

Угроженост и заштита животиња	1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима	2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова)	
Увод у еволуцију живог света	1.3.8 зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9 зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама	2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције

Седми разред

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Порекло и развој људске врсте	1.3.8. зна основне научне чињенице о еволуцији живота на Земљи 1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа 1.3.10. зна да је природно одабирање основни механизам прилагођавања организама	2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине	
Грађа човечијег тела	1.2.2. зна да је ћелија најмања јединица грађе свих вишећелијских организама у чијим одељцима се одвијају разноврсни процеси, и зна основне карактеристике грађе тих ћелија 11.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси 1.2.5. разуме да је за живот неопходна енергија коју организми обезбеђују исхраном	2.2.1. разуме да постоје одређене разлике у грађи ћелија у зависности од функције коју обављају у вишећелијским организмима (разлике између биљне и животињске ћелије, између коштане и мишићне ћелије и сл.) 2.2.2. зна и упоређује сличности и разлике између нивоа организације јединке: зна да се ћелије које врше исту функцију групишу и образују ткива, ткива са истом функцијом органе, а органи са истом функцијом системе органа	3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност 3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције 3.2.4. разуме да је у остваривању карактеристичног понашања неопходна функционална интеграција више система органа и разуме значај такве интеграције понашања за преживљавање 3.2.5. разуме сличности и разлике у интеграцији грађе и функције јединке током животног циклуса

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Грађа човечијег тела	1.2.6. разуме да су поједини процеси заједнички за сва жива бића (дисање, надражљивост, покретљивост, растење, развиће, размножавање) 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином	2.2.4. разуме да је за живот неопходна енергија која се производи, складишти и одаје у специфичним процесима у ћелији и да се то назива метаболизам 2.2.6. разуме да и у биљној и у животињској ћелији сложене материје могу да се разграђују, при чему се ослобађа енергија у процесу који се назива дисање	3.2.6. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који информишу организам о стању у околини и њихову улогу у одржавању унутрашње равнотеже (улога нервног система) 3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање -улога ендокриног система) 3.2.8. зна и разуме које су последице стресног стања за организам 3.3.1. разуме разлику између телесних и полних ћелија у погледу хромозома и деоба 3.3.2. разуме да полне ћелије настају од посебних ћелија у организму
Грађа човечијег тела	1.3.1. разуме да јединка једне врсте даје потомке исте врсте 1.3.2. зна основне појмове о процесима размножавања 1.3.3. зна да свака ћелија у организму садржи генетички материјал 1.3.4. зна за појам и основну улогу хромозома 1.3.5. зна основне принципе наслеђивања 1.3.6. зна како делују гени и да се стечене особине не наслеђују 1.3.7. зна да од зигота настаје организам и да се тај процес назива развиће 1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.4. разуме зашто је важно да се придржава званичних упутстава која се односе на заразне болести (епидемије и пандемије) 1.5.5. препознаје основне знаке поремећаја функције појединих органа и основне симптоме инфекције и разликује стање у коме може сам да интервенише од стања када мора да се обрати лекару	2.2.7. познаје термин хомеостаза и зна да објасни шта он значи 2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију 2.2.9. зна да нервни и ендокрини системи имају улогу у одржавању хомеостазе 2.3.1. разуме основне разлике између полног и бесполног размножавања 2.3.2. разуме механизам настанка зигота 2.3.3. разуме зашто потомци личе на родитеље и њихове претке, али нису идентични са њима 2.3.4. зна да на развиће организама поред генетичког материјала утиче и средина 2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.2. разуме значај и зна основне принципе правилног комбиновања животних намирница 2.5.3. зна како се чува хранљива вредност намирница 2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека 2.5.5. зна механизме деловања хемијских материја на физиолошке процесе у организму и на понашање (утицај алкохола, различитих врста дрога, енергетских напитака и сл.)	3.3.3. зна функцију генетичког материјала и његову основну улогу у ћелији 3.3.4. зна да је број хромозома у ћелији карактеристика врсте 3.3.5. разуме како различити еволуциони механизми, мењајући учесталост особина у популацијама, доводе до еволуције 3.3.6. разуме да човек може да утиче на смер и брзину еволуционих промена својих популација и популација других врста 3.5.3. разуме основне биолошке процесе који леже у основи физиолошки правилне исхране 3.5.4. познаје главне компоненте намирница и њихову хранљиву вредност 3.5.5. познаје симптоме и главне карактеристике болести метаболизма и узроке због којих настају (гојазност, анорексија, булимија, шећерна болест) 3.5.6. разуме механизме поремећаја функције појединих органа 3.5.7. познаје основне биолошке механизме који доводе до развијања болести зависности 3.5.8. разуме механизме стресног стања и утицај јаких негативних емоција на физиолошке процесе у организму и на понашање појединца

Грађа човечијег тела	1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни и исхрани (конзерванси и неконтролисана употреба витамина, антиоксиданата, минерала итд.) и опасности до којих може да доведе неуравнотежена исхрана (редукционе дијете, претерано узимање хране и сл.) и познаје основне принципе правилног комбиновања животних намирница 1.5.7. разуме да загађење животне средине (воде, ваздуха, земљишта, бука, итд.) и неке природне појаве (UV зрачење) неповољно утичу на здравље човека 1.5.8. зна и разуме какав значај за здравље имају умерена физичка активност и поштовање биолошких ритмова (сна, одмора) да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима)	2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	
Репродуктивно здравље	1.5.9. разуме да постоје полне болести, познаје мере превенције и могуће путеве инфекције, као и њихове негативне последице на здравље 1.5.10. зна да постоје природне промене у понашању које настају као последица физиолошких промена (пубертет, менопауза), зна да у адолесцентом добу могу да се појаве психолошки развојни проблеми (поремећаји у исхрани, поремећаји понашања, поремећаји сна и сл.) 1.5.11. разуме одговорност и опасност превременог ступања у сексуалне односе и разуме зашто абортус у доба развоја има негативне последице на физичко и ментално здравље 1.5.12. зна да болести зависности (претерана употреба дувана, алкохола, дроге) неповољно утичу на укупан квалитет живота и зна коме може да се обрати за помоћ (институцијама и стручњацима) 1.5.13. зна како се треба понашати према особи која болује од болести зависности или је ХИВ позитивна	2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	

Образовни стандарди - осми разред:

Садржаји	ОСНОВНИ НИВО	СРЕДЊИ НИВО	НАПРЕДНИ НИВО
Увод	1.3.9. зна да живот на Земљи има заједничко порекло са чијом се историјом можемо упознати на основу фосилних записа		
Екологија и животна средина	1.1.5. зна да постоје просторне и временске промене код живих бића и познаје основне чињенице о томе 1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији са околином 1.4.2. препознаје утицаје појединих абиотичких и биотичких фактора на организме и популације	2.4.2. зна и правилно именује делове екосистема, заједница и популација и зна да опише везе између делова 2.4.3. уме да на разноврсним примерима одреди основне материјалне и енергетске токове у екосистему, основне односе исхране и најважнија својства биоценоза и популација	3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.2.7. зна и разуме главне морфолошке и функционалне карактеристике органа који реагују на промене у околини и карактеристике органа који враћају организам у равнотежу онда када је из ње избачен (стресно стање - улога ендокриног система)
	1.4.3. уме на задатом примеру да одреди материјалне и енергетске токове у екосистему, чланове ланаца исхране и правце кружења најважнијих супстанци (воде, угљеника, азота)	2.4.4. зна да у природи постоји кружење појединих супстанци (воде, угљеника и азота) 2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају	3.4.1. уме да објасни како различити делови екосистема утичу један на други као и међусобне односе популација у биоценози 3.4.2. разуме да се уз материјалне токове увек преноси и енергија и обратно и интерпретира односе исхране у екосистему (аутотрофне, хетеротрофне, сапротрофне животне комплексе, ланце исхране и трофичке пирамиде) 3.4.3. разуме значај кружења појединих супстанци у природи (воде, угљеника и азота) 3.4.4. разуме просторну и временску организацију животних заједница и популација

Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема-животне средине	1.4.4. препознаје животне услове који владају у карактеристичним екосистемима Србије и најважније представнике врста које их насељавају 1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/ графикону и извести о резултату	2.1.4. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у околностима када делује мањи број чинилаца на типичне заједнице живих бића или организме 2.2.8. зна да је неопходна координација функција у вишећелијским организмима и зна који органски системи омогућују ову интеграцију 2.3.5. уочава да постоје разлике између јединки исте врсте и различитих врста и зна да су оне настале деловањем еволуционих механизама 2.3.6. уочава прилагођеност организама и разуме да током еволуције природно одабирање доводи до прилагођавања организама на услове животне средине 2.4.5. препознаје различите биоме и зна њихов основни распоред на земљи 2.4.6. препознаје животне услове који владају у појединим екосистемима Европе и света и карактеристичне представнике врста које их насељавају	3.1.5. уме да објасни везу између промена у просторном и временском окружењу и промена које се дешавају код живих бића у комплексним ситуацијама у сложенијим заједницама 3.4.5. предвиђа на основу задатих услова средине тип екосистема који у тим условима настаје 3.4.6. познаје механизме којима развој човечанства изазива промене у природи (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) 3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата
		2.4.7. зна да објасни основне прилагођености живих организама на живот у ваздушној, воденој и земљишној средини 2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере

Глобалне последице загађивања животне средине	1.4.5. препознаје основне последице развоја човечанства на природу (утицај киселих киша, озонских рупа, појачање ефекта стаклене баште, глобалне климатске промене) и најважније врсте загађивања воде, ваздуха, земљишта 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/ графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	2.4.8. разуме последице загађења воде, ваздуха и земљишта, као и значај очувања природних ресурса и уштеде енергије 2.4.9. разуме значај природних добара у заштити природе (националних паркова, природних резервата, ботаничких башта, зоо-вртова) 2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
Животна средина и одрживи развој	1.4.6. разуме утицај човека на биолошку разноврсност (нестанак врста, сеча шума, интензивна пољопривреда, отпад) 1.4.7. препознаје основне процесе важне у заштити и очувању животне средине (рециклажу, компост) и у заштити биодиверзитета (националних паркова, природних резервата) 1.4.8. зна шта може лично предузети у заштити свог непосредног животног окружења 1.6.1. уме да разликује и користи једноставне процедуре, технике и инструменте за прикупљање података у биологији (посматрање, бројање, мерење) 1.6.2. уме да по упутству и уз помоћ наставника реализује једноставно истраживање, попуни формулар, прикаже резултате у табели/ графикону и извести о резултату 1.6.4. уме по упутству да изведе унапред постављени експеримент и одговори на једноставну хипотезу уз помоћ и навођење наставника	2.6.1. уме да уз навођење реализује сложено прикупљање података, систематизује податке и извести о резултату 2.6.3. уме, уз помоћ наставника, да прави графиконе и табеле према два критеријума уз коментар резултата 2.6.4. уме на задатом примеру, уз помоћ наставника, да постави хипотезу, формира и реализује једноставан експеримент и извести о резултату	3.4.7. познаје механизме деловања мера заштите животне средине, природе и биодиверзитета 3.4.8. разуме зашто се неограничен развој човечанства не може одржати у ограниченим условима целе планете 3.6.1. разуме значај и уме самостално да реализује систематско и дуготрајно прикупљање података 3.6.2. уме да осмисли једноставан протокол прикупљања података и формулар за упис резултата 3.6.3. уме самостално да прави графиконе и табеле према два критеријума уз детаљан извештај 3.6.4. разуме значај контроле и пробе у експерименту (варирање једног/више фактора), уме да постави хипотезу и извуче закључак 3.6.5. зна, уз одговарајуће навођење наставника, самостално да осмисли, реализује и извести о експерименту на примеру који сам одабере
Животна средина, здравље и култура живљења	1.5.1. зна основне мере за одржавање личне хигијене и хигијене околине и разуме зашто је важно да их се придржава 1.5.3. разуме значај одржавања хигијене кућних љубимаца, домаћих и дивљих животиња и правилног опхођења са њима	2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља 2.5.4. зна механизме којима загађење животне средине угрожава здравље човека	3.5.1. познаје узроке и физиолошке последице заразних болести

Вредновање и оцењивање

- Усмена провера знања
- Провера путем кратких одговора (блиц питања, блиц тестова)
- Писмена провера знања
- Оцењивање успешности реализације микроскопирања
- Провера успешности реализације плаката и презентација, ђачких истраживачких радова
- Самоевалуација
- Ангажованост на пројектима
- Индивидуализација

Историја

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ**
1.	ОСНОВИ ПРОУЧАВАЊА ПРОШЛОСТИ	3	2	5	Разликује основне временске одреднице (годину, деценију, век, миленијум, еру) Лоцира одређену временску одредницу на временској ленти, Разликује начине рачунања времена у прошлости и историјске периоде и наведе граничне догађаје; Разврста историјске изворе према њиховој основној подели; Повеже врсте историјских извора са установама у којима се чувају (архив, музеј, библиотека);
2.	ПРАИСТОРИЈА	1	2	3	Наведе главне проналаске и опише њихов утицај на начин живота људи у праисторији; Разликује основне одлике каменог и металног доба;
3.	СТАРИ ИСТОК	2	3	5	Користећи историјску карту доведе у везу особине рељефа и климе са настанком цивилизације Старог истока; Одреди место припадника друштвене групе на графичком приказу хијерархије заједнице; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај и личност у одговарајући миленијум или век; Прикупи и прикаже податке из различитих извора информација везаних за одређену историјску тему; Визуелне и текстуалне информације повеже са одговарајућим историјским периодом и цивилизацијом;
4.	АНТИЧКА ГРЧКА И ХЕЛЕНИЗАМ	6	6	12	Опште особености природних услова и географских положаја античке Грчке; Пореди начин живота припадника различитих друштвених слојева у античкој Грчкој; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај или личност из историје античке Грчке и хеленизма у одговарајући миленијум, век или деценију; Израчуна временску удаљеност између појединих догађаја; Користи основне историјске појмове;

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ**
5.	АНТИЧКИ РИМ	6	5	11	Разликује узроке од последица најзначајнијих догађаја у историји античког Рима; Илуструје примерима важност утицаја привредних, научних и културних достигнућа античког Рима на савремени свет; Користећи дату информацију или ленту времена, смести историјску појаву, догађај или личност из историје античког Рима у одговарајући миленијум, век или деценију.
	укупно:	**18**	**18**	**36**	

Циљ наставе и учења историје је да ученик изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.

Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, Страни језик, Географија, Ликовна култура, Музичка култура, Верска настава**,** Грађанско васпитање

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ЕВРОПА И СРЕДОЗЕМЉЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	9	7	16	ИС.1.1.1 ИС.1.1.2. ИС. 1.1.9 ИС.1.2.1. ИС.2.2.1. ИС.3.2.1. ИС.1.1.6. ИС. 3.1.2. ИС.1.1.8. ИС. 2.1.4. ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.2.6. ИС. 3.1.2. ИС.3.1.5. ИС.1.1.6. ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.2.6. ИС.2.1.6. ИС.1.1.8. ИС.2.1.3. ИС.1.1.6. ИС.2.1.2. ИС.3.1.5. ИС.3.1.3.
2.	СРБИ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У РАНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	7	6	13	ИС.1.1.4. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.1.10. ИС.3.1.6. ИС. 2.1.4. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС. 1.1.9.ИС.2.1.5. ИС.2.1.6. ИС.3.1.5. ИС.3.1.3. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.2.1.5. ИС.2.2.2. ИС.3.2.2. ИС.1.1.5.
3.	ЕВРОПА У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	6	6	12	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.2.1.1. ИС.2.2.1. ИС.1.1.8. ИС.1.1.10 ИС.1.2.3. ИС.1.1.8. ИС.2.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС. 1.1.9. ИС.1.2.4. ИС.2.1.6. ИС.3.1.6. ИС.1.1.8. ИС.2.1.4. ИС.3.1.2.ИС.3.1.3. ИС. 3.2.1. ИС.3.2.7.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
4.	СРПСКИ НАРОД И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ПОЗНОМ СРЕДЊЕМ ВЕКУ	9	8	17	ИС.1.1.7. ИС.2.1.1. ИС.2.1.5. ИС.3.1.2. ИС.3.2.6. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.1. ИС.2.1.5. ИС.1.1.7. ИС.1.2.1. ИС.1.2.4. ИС.2.1.5. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.2. ИС.3.1.3. ИС.3.1.4. ИС.1.1.7. ИС.1.1.6. ИС.2.1.4. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.2.2.1. ИС.3.2.2.ИС.2.1.2.
5.	СРПСКЕ ЗЕМЉЕ И ЊИХОВО ОКРУЖЕЊЕ У ДОБА ОСМАНЛИЈСКИХ ОСВАЈАЊА	6	8	14	ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.5. ИС.3.1.5. ИС.1.2.1. ИС.1.2.3. ИС.2.2.4. ИС.2.2.5. ИС.3.2.6. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.1.2.4. ИС.3.1.3. ИС.3.1.6. ИС.1.2.4. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.3.2.6. ИС.1.2.4. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.3.1.3. ИС.3.2.6.
укупно:		**37**	**35**	**72**	

Циљеви:

Циљ изучавања наставног предмета *Историја* је културни напредак и хума-нистички развој ученика. Циљ наставе историје је и да допринесе разуме-вању историјског простора и времена, историјских процеса и токова, као и развијању националног, европског и светског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци:

Задаци наставе историје су да ученици, уочавајући узрочно-последичне везе, разумеју историјске процесе и токове, улогу истакнутих личности које су одредиле развој људског друштва, и да познају националну и општу исто-ријy (политичку, економску, друштвену, културну...), као и историју суседних народа и држава.

Оперативни задаци у шестом разреду:

- разумевање појма Средњи век и основних одлика тог периода;
- разумевање основних одлика феудалног друштва;
- стицање знања о најзначајнијим државама средњевековне Европе;
- стицање знања о српским средњевековним државама
- стицање знања о личностима средњег века из опште и националне историје
- разумевање улоге религије у друштву средњег века
- упознавање културног наслеђа Срба у средњем веку
- упознавање културних и техничких достигнућа Европе у средњем веку
- развијање критичког односа према историјским изворима

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УСПОН ЕВРОПЕ	6	5	11	ИС.1.1.2. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.2.1.6. ИС.1.1.8. ИС.1.2.3. ИС. 2.1.4. ИС.3.1.3. ИС.2.2.1. ИС.1.1.8. ИС.2.1.6. ИС.1.1.6. ИС.1.2.4. ИС.2.1.3. ИС. 3.1.2.
2.	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ од 16 до краја 18 века	9	7	16	ИС.1.1.4. ИС.1.1.6. ИС.2.2.1. ИС.1.2.4. ИС.1.1.6. ИС.2.1.2. ИС. 3.1.2. ИС.1.1.7. ИС.1.1.10. ИС.3.1.3. ИС.1.2.4. ИС.2.1.5. ИС.2.2.3. ИС.1.2.4. ИС.2.1.5. ИС.3.1.3. ИС.3.2.4.
3.	ДОБА РЕВОЛУЦИЈА	9	10	19	ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС. 2.1.4. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС. 2.1.4. ИС.3.1.6. ИС.1.2.3. ИС.1.1.8. ИС.2.1.6. ИС.2.2.1. ИС.3.1.3. ИС.2.1.6. ИС.3.1.6. ИС.1.1.8. ИС.2.1.6. ИС.3.1.3. ИС.1.2.4. ИС.1.2.7. ИС. 2.1.4. ИС.3.1.3. ИС.1.1.7. ИС.1.1.8. ИС.2.1.2. ИС.2.1.6. ИС.3.1.3.
4.	НОВОВЕКОВНЕ СРПСКЕ ДРЖАВЕ СРБИЈА И ЦРНА ГОРА	11	10	21	ИС.1.1.7. ИС.1.2.1. ИС.2.1.5. ИС.3.1.6. ИС.1.1.7. ИС.1.2.4. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.3.1.3. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.3.1.3 ИС.1.2.4. ИС.2.2.2. ИС.2.1.6. ИС.2.1.5. ИС.2.2.1. ИС. 3.1.2. ИС.1.1.7. ИС.2.1.2. ИС. 3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.1.2.1. ИС.2.1.5. ИС.1.2.4.
5.	СРПСКИ НАРОД ПОД СТРАНОМ ВЛАШЋУ од 18 до 70 година 19 века	3	2	5	ИС. 1.1.9. ИС.2.1.5. ИС.1.1.7. ИС.2.1.2. ИС.2.2.2. ИС.1.2.4. ИС.3.1.3. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5.
укупно:		**34**	**38**	**72**	

Циљеви:

Циљ наставе историје јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје буду у пуној мери реализовани
- да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).

Оперативни задаци у седмом разреду:

Ученици треба да:

- усвоје појам нови век и стекну знања о основним одликама тог историјског периода
- стекну знања о историји најзначајнијих европских држава у новом веку
- стекну знања о положају српског народа под турском, хабзбуршком и млетачком влашћу
- стекну знања о настанку и развоју модерних српских држава до међународног признања независности 1878. године
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Европе и света у новом веку
- упознају културна и научно-технолошка достигнућа Срба у новом веку
- стекну знања о знаменитим личностима новог века
- развијају истраживачку радозналост и критички однос према историјским изворима.
- стекну знања о развоју грађанских слобода и права током новог века

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 8.РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	СВЕТ У ДУГОЈ ПОЛОВИНИ 19 И ПОЧЕТКОМ 20 ВЕКА	5	3	8	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС. 1.1.9. ИС.1.2.4. ИС.1.2.6. ИС.2.1.2. ИС.2.1.6. ИС.2.2.5. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5.
2.	СРБИ ОД БЕРЛИНСКОГ КОНГРЕСА ДО ПРВОГ СВЕТСКОГ РАТА	9	6	15	ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.1.ИС. 2.1.4. ИС.2.1.5. ИС.1.2.4. ИС.3.1.3. ИС.3.1.6. ИС. 3.1.2. ИС.1.1.8. ИС.1.1.5. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.2.1.1.
3.	ПРВИ СВЕТСКИ РАТ И РЕВОЛУЦИЈА У РУСИЈИ И ЕВРОПИ	4	2	6	ИС.1.1.5. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.1.1.8. ИС.1.1.6. ИС.2.1.1. ИС. 2.1.4. ИС.2.1.6. ИС.3.2.6. ИС.3.1.1.
4.	СРБИЈА И ЦРНА ГОРА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ	3	3	6	ИС.1.1.7. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.2.2.2. ИС.2.2.3. ИС.2.1.1. ИС.3.1.1. ИС.1.1.6. ИС.1.1.7. ИС.2.1.5. ИС.1.1.10. ИС.2.1.5. ИС.2.2.2. ИС.3.1.1.
5.	СВЕТ ИЗМЕЂУ ПРВОГ И ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	4	2	6	ИС.1.2.4. ИС.2.1.6. ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.1.5. ИС.2.1.6. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС.2.1.1. ИС.3.1.1.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 8.РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
6.	ЈУГОСЛОВЕНСКА КРАЉЕВИНА	3	2	5	ИС.1.1.7. ИС.1.2.4. ИС.2.1.1. ИС.2.1.5. ИС.2.2.2. ИС.3.1.1. ИС.2.1.5. ИС. 3.1.2. ИС.3.1.3. ИС.1.1.7. ИС.1.2.4. ИС.2.1.5. ИС.3.1.5. ИС.1.1.7. ИС.2.1.1. ИС.3.1.1. ИС.2.2.2.
7.	ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ	3	3	6	ИС.1.1.8. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.2.1.2. ИС.2.1.6. ИС.2.2.2. ИС.3.2.6. ИС.3.1.3. ИС.3.1.1. ИС.1.2.3. ИС.1.1.8. ИС.3.1.3. ИС.1.2.4. ИС.3.2.7. ИС.2.1.6. ИС.1.1.6. ИС. 3.1.2.
8.	ЈУГОСЛАВИЈА У ДРУГОМ СВЕТСКОМ РАТУ	4	2	6	ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.2.1.2. ИС.2.1.5. ИС.1.2.4. ИС.2.2.1. ИС.2.2.2. ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.2.6. ИС.3.2.7.
9.	СВЕТ ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	2	1	3	ИС.1.1.5. ИС.1.1.6. ИС.1.1.8. ИС. 1.1.9. ИС.2.1.6. ИС.3.1.3. ИС.3.2.7.
10.	ЈУГОСЛАВИЈА ПОСЛЕ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	3	4	7	ИС.1.1.7. ИС.1.2.4. ИС.2.1.5. ИС.2.2.2. ИС.3.1.1. ИС.3.1.3. ИС.3.2.6. ИС.1.1.7. ИС.2.1.5. ИС.3.1.1. ИС.1.1.7. ИС. 1.1.9. ИС.1.1.10. ИС.1.2.3. ИС.1.2.4. ИС.2.2.2. ИС.2.1.5. ИС.3.2.6.
	укупно:	**40**	**28**	**68**	

Циљеви:

Циљ наставе историје јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и развијање историјске свести и хуманистичко образовање ученика. Настава историје треба да допринесе разумевању историјског простора и времена, историјских догађаја, појава и процеса, као и развијању националног и европског идентитета и духа толеранције код ученика.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе историје сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе историје буду у пуној мери реализовани
- да ученици разумеју историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности у развоју људског друштва и да познају националну и општу историју (политичку, економску, друштвену, културну...).

Оперативни задаци у осмом разреду:

Ученици треба да:

- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о најважнијим одликама историјског периода од друге половине XIX до краја XX века на српском и југословенском простору
- стекну основна знања о историји европских и ваневропских држава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју најзначајније политичке идеје историјског периода од друге половине XIX до краја XX века
- стекну основна знања о знаменитим личностима периода од друге половине XIX до краја XX века у општој и националној историји
- се упознају са културним и научнотехнолошким достигнућима на српском, југословенском, европском и ваневропском простору у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- разумеју да национална историја представља саставни део опште историје
- развијају истраживачки дух и критички однос према прошлости и оспособе се да препознају различита тумачења истих историјских догађаја
- разумеју узроке и последице најважнијих историјских појава у периоду од друге половине XIX до краја XX века
- овладају вештином коришћења историјских карата за период од друге половине XIX до краја XX века
- науче да повезују различите историјске садржаје (личности, догађаје, појаве и процесе) са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
- поседују свест о повезаности појава из прошлости са појавама из садашњости

Образовни стандарди

На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину, консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Историја за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Историја на крају основног образовања и васпитања.

Стандарди су груписани у две велике области:

1. Историјско знање – знање о историји
2. Истраживање и тумачење историје.

ОСНОВНИ НИВО

На првом нивоу описани су захтеви који представљају основни ниво знања и вештина.
Очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво.

Област 1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица:

ИС.1.1.1. именује и разликује основне временске одреднице
ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода
ИС.1.1.3. зна поделу на праисторију и историју
ИС.1.1.4. уме да одреди којем веку припадају важне године из прошлости
ИС.1.1.5. уме да одреди којем историјском периоду припадају важне године из прошлости
ИС.1.1.6. препознаје значење основних појмова из историје цивилизације
ИС.1.1.7. именује најважније појаве из националне историје
ИС.1.1.8. именује најважније појаве из опште историје
ИС.1.1.9. зна на којем простору су се одиграле најважније појаве и догађаји из националне и опште историје
ИС.1.1.10. уме да наведе узроке и последице најважнијих појава из прошлости

Област 2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик/ученица:

ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч
ИС.1.2.2. препознаје разлику између текстуалног историјског извора и других текстова познатих ученику, који говоре о истим историјским појавама
ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике
ИС.1.2.4. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми историјске карте у којој је наведена легенда
ИС.1.2.5. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми табеле
ИС.1.2.6. уме да прочита једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми графикона
ИС.1.2.7. зна да исте историјске појаве могу различито да се тумаче
ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима

СРЕДЊИ НИВО:

На средњем нивоу описани су захтеви који представљају средњи ниво знања и вештина. Средњи ниво описује оно што просечан ученик може да покаже поред знања и вештина којима је овладао на основном нивоу. Очекује се да ће око 50% ученика постићи или превазићи овај ниво.

Област 1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица:

ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом
ИС.2.1.2. препознаје да постоји повезаност националне, регионалне и светске историје
ИС.2.1.3. препознаје да постоји повезаност регионалне и светске историје
ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости
ИС.2.1.5. зна и разуме узроке и последице важних историјских феномена у националној историји
ИС.2.1.6. зна и разуме узроке и последице важних историјских прекретница из опште историје

Област 2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик/ученица:

ИС.2.2.1. уме да закључи о којем догађају, феномену и личности је реч на основу садржаја карактеристичних писаних историјских извора

ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора

ИС.2.2.3. уме да одреди из које епохе или са ког географског простора потиче историјски извор када је текст извора непознат ученику, али се у њему наводе експлицитне информације о особинама епохе или географског простора

ИС.2.2.4. уме да одреди угао гледања на историјску појаву(победника или побеђеног) на основу поређења два историјска извора који говоре о истом историјском догађају, феномену

ИС.2.2.5. препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских личности, догађаја, феномена

НАПРЕДНИ НИВО:

На напредном нивоу описани су захтеви за ученике који представљају напредни ниво знања и вештина. Напредни ниво описује знања и вештине које могу да покажу ученици који ће вероватно бити успешни и у средњем образовању. Очекује се да ће око 25% ученика постићи тај ниво.

Област 1. ИСТОРИЈСКО ЗНАЊЕ ученик/ученица:

ИС.3.1.1. уме да примени знање из историјске хронологије(уме прецизно да одреди којој деценији и веку, историјском периоду припада одређена година, личност и историјски феномен)

ИС.3.1.2. уме да објасни специфичности важних историјских појмова и да их примени у одговарајућем историјском контексту

ИС.3.1.3. зна специфичне детаље из националне и опште историје

ИС.3.1.4. разуме на који начин су повезане појаве из националне, регионалне, опште историје

ИС.3.1.5. разуме како су повезане појаве из прошлости и садашњости

ИС.3.1.6. уме да закључи зашто је дошло до одређених историјских догађаја и које су последице важних историјских дешавања

Област 2. ИСТРАЖИВАЊЕ И ТУМАЧЕЊЕ ИСТОРИЈЕ ученик/ученица:

ИС.3.2.1. уме да изврши селекцију историјских извора

ИС.3.2.2. уме да анализира и процени релевантност историјског извора

ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора

ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор(идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора)

ИС.3.2.5. уме да прочита историјске информације у различитим симболичким модалитетима и повеже их са претходним историјским знањем(закључује на основу историјске карте без понуђене легенде, упоређује два графикона и закључује о појави)

ИС.3.2.6. уме да издвоји разлике и сличности у тумачењима и изворима који се односе на исту историјску појаву

ИС.3.2.7. уме да изрази став и мишљење о одређеном тумачењу историјског феномена и да одреди

Вредновање и оцењивање

1.Свакодневно посматрање, разговор и презентација рада
2. Писмено испитивање, 5-15- минутне вежбе,контролне вежбе, наставни листови
3. Активност на часу
4. Израда домаћих задатака
5. Опште ангажовање ученика

Географија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД	1	0	1	ГЕ.1.2.3.
2.	ВАСИОНА И ЗЕМЉА	4	2	6	ГЕ.1.2.1. ГЕ.1.2.2. ГЕ.2.2.1. ГЕ.2.1.3. ГЕ.3.2.1.
3.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	18	11	29	ГЕ.1.2.2. ГЕ.1.2.3. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.2.1. ГЕ.3.2.2.
	укупно:	23	13	36	

Циљ наставе и учења географије је да ученик изучавањем географских процеса у природном и друштвеном окружењу и међусобној повезаности са њима развије одговоран однос према себи, природи и будућности планете Земље

ИСХОДИ По завршеној области/ теми ученик ће бити у стању да:

ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА

- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком
- на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека
- разликује одговорно од неодговорног понашања човека према природним ресурсима и опстанку живота на планети Земљи

ВАСИОНА

- разликује појмове васиона,галаксија,Млечни пут,Сунчев систем,Земља
- објасни структуру Сунчевог система и положај Земље у њему
- разликује небеска тела и наводи њихове карактеристике
- одреди положај Месеца у односу на Земљу и именује месечеве мене
- искаже свој став и аргументовано дискутује о постојању још неких облика живота у васиони

ПЛАНЕТА ЗЕМЉА - **Облик Земље и структура њене површине**

- опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику
- опише распоред копна и воде на Земљи и наведе називе континената и океана
- објасни деловање Земљине теже на географски омотач

Земљина кретања

- разликује и објашњава Земљина кретања и њихове последице

Унутрашња грађа и рељеф Земље

- разликује деловање унутрашњих сила (сила Земљине теже,унутрашња топлота Земље)
- наведе спољашње силе (ветар,вода) Земље
- опише начине и последице кретања литосферних плоча (вулканизам,земљотреси,набирање и раседање)
- разликује хипоцентар и епицентар и наведе трусне зоне у свету и у Србији
- наведе поступке које ће предузети за време земљотреса
- опише процесе вулканске ерупције и њене последице
- разликује основне врсте стена,описује њихов настанак и наводи примере за њихову примену
- објашњава настанак планина и низија и разликује надморску и релативну висину
- разликује ерозивне и акомулативне процесе
- наведе примере деловања човека на промене у рељефу (бране,насипи,копови)

Ваздушни омотач Земље

- опише структуру атмосфере
- наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (втрови,падавине,облаци,загревање ваздуха..)
- разликује појам времена од појма климе
- наведе климатске елементе и чиниоце
- графички представи климатске елементе (кардиодијаграм) користећи ИКТ
- користи дневне метеоролошке извештаје у медијим и планира своје активности у складу са њима
- наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања
- наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстермне температуре и падавине, град, гром, олуја)

Воде на Земљи

- проналази на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе
- наводи својства морске воде
- прави разлику између речне мреже и речног слива
- наводи елементе реке (извор, ушће, различити водопади на речном току)
- разликује типове језерских басена према настанку
- наводи узроке настанка поплава и бујица и објашњава последице њиховог дејства
- наводи поступке који ће се предузети за време поплава и након ње
- наводи примере утицаја човека на загађење вода и предвиђа последице таквог понашања

Биљни и животињски свет на Земљи

- повеже климатске услове са распрострањеношћу живог света на Земњи
- наведе природне зоне и карактеристичан живи свет у њима
- опише утицај човека на изумирање одређених биљних и животињских врста
- наведе примере за заштиту живог света на Земљи

Образовни стандарди:

Образовни стандарди су дефинисани за област ФИЗИЧКА ГЕОГРАФИЈА, чињенице и везе у географском омотачу Земље у којем се додирују, прожимају и развијају Земљине сфере.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **ОСНОВНОМ нивоу**:

ГЕ.1.2.1. набрајају небеска тела у Сунчевом систему и наводи њихов распоред;

ГЕ.1.2.2.описују облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њена кретања

ГЕ.1.2.3. именују Земљине сфере и препознаје њихове одлике.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **СРЕДЊЕМ нивоу**:

ГЕ.2.2.1. описују небеска тела и њихова кретања

ГЕ.2.2.2.разликују и објашњавају географске чињенице- објекте, појаве, процесе у Земљиним сферама.

Следећи искази описују шта ученици треба да знају на **НАПРЕДНОМ нивоу:**

ГЕ.3.2.1. препознаје димензије Земље и објашњава последице Земљиног облика и њених кретања

ГЕ.3.2.2. објашњава физичко-географске законитости у географском омотачу и наводи мере за његову обнову и унапређивање.

Корелација:

Српски језик: Све тематске целине кроз форму есеја, приче и извештаја;

Ликовна култура: Све тематске целине: линија, форма, боја;

Математика: Васиона и Земља;

Биологија: Планета Земља, унутрашња грађа, ваздушни омотач Земље;

Историја: Постанак Земље;

Информатика: Све тематске целине, употреба рачунара.

Вредновање и оцењивање:

1.Свакодневно посматрање, разговори, презентације...

2.Писмено испитивање, 5-15 мин. вежбе, наставни листови...

3.Активност на часу.

4.Израда домаћих задатака.

5.Опште ангажовање ученика

Кључни појмови садржаја

1. Човек и географија
2. Васиона
3. Планета Земља

Упутство за дидактичко методичко остваривање програма

Поједини препоручени садржаји могу бити тешки и апстрактни ученицима, па се зато препоручује задржавање на основним појмовима, појавама и процесима уз обилато коришћење дидактичког материјала и разноврсних метода рада. Једна од основних вештина која се препоручује је правилно географско посматрање и уочавање природних објеката, појава и процеса у локалној средини чиме се подстиче природна радозналост деце, самостално истраживање и њихова правилна интерпретација. Садржаји физичке географије дају могућност стицања знања, вештина и навика коришћењем статистичког материјала који је систематизован у табелама, као и руковањем различитим мерним инструментима, регистровањем и обрадом података које они показују. Предлаже се, уколико за то има могућности да за обраду података ученици користе ИКТ. На овај начин повезују се и интерпретирају квантитативни показатељи и утврђују узрочно-последичне везе и односи. У оквиру ове теме сви физичко-географски објекти, појаве и процеси не могу се потпуно обрадити, што и није циљ овог наставног програма.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД		1	1	
2.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	5	3	8	ГЕ.1.2.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.2.2.
А	ВОДЕ НА ЗЕМЉИ	(3)	(2)	(5)	ГЕ.1.2.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.2.2. ГЕ.3.1.1.
Б	БИЉНИ И ЖИВОТИЊСКИ СВЕТ НА ЗЕМЉИ	(2)	(1)	(3)	ГЕ.1.2.3. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.2.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.2.2.
3.	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА НА ЗЕМЉИ	3	2	5	ГЕ.1.3.1. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.2.2.
4.	ГЕОГРАФСКА СРЕДИНА И ЉУДСКЕ ДЕЛАТНОСТИ	2	1	3	ГЕ.1.3.2. ГЕ.3.3.2.
5.	РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА ЕВРОПЕ	30	22	52	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.
А	ОПШТЕ ГЕОГРАФСКЕ ОДЛИКЕ ЕВРОПЕ	(5)	(3)	(8)	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
Б	ЈУЖНА ЕВРОПА	(8)	(6)	(14)	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.
В	СРЕДЊА ЕВРОПА	(6)	(4)	(10)	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.
Г	ЗАПАДНА ЕВРОПА	(4)	(4)	(10)	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.
Д	СЕВЕРНА ЕВРОПА	(2)	(2)	(4)	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.2.
Ђ	ИСТОЧНА ЕВРОПА	(5)	(3)	(8)	ГЕ.1.1.3. ГЕ:1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ:2.4.2. ГЕ:3.1.1. ГЕ.3.4.2.
	ГОДИШЊА СИСТЕМАТИЗАЦ.		3	3	
укупно:		**40**	**32**	**72**	

Циљеви:

Циљ изучавања наставног предмета *Географија* је усвајање знања о природно-географским и друштвено-географским објектима, појавама, процесима и њиховим међусобним везама и односима у геопростору. Настава географије треба да допринесе стварању реалне слике о свету у целини и месту и улози наше државе у свету.

Задаци:

Задаци наставе географије су вишеструки. Њиховим остварењем ученици се оспособљавају да стичу знања и умења и ставове о светским и националним вредностима и достигнућима.

Оперативни задаци у шестом разреду:

- упознавање основних појава, процеса и феномена у хидросфери;
- да ученици схвате значај воде за живот на Земљи;
- да упознају биљни и животињски свет, утицај природних фактора на човека, као и међусобну условљеност;да упознају људске активности које утичу на хидросферу;
- да упознају основне појмове из географије становништва и насеља;
- да схвате појмове природне и географске средине, географске регије;
- да стекну основна знања о привреди, подели и развоју привреде;
- да упознају најважније међународне организације и интеграцијске процесе у Европи и свету;
- да упознају најважније природне, друштвене и економскогеографске одлике Европе и специфичности њених држава и регија;
- да самостално користе географску катру као извор информација;
- да се оспособе да самостално користе географску литературу и други материјал ради лакшег савладавања наставног градива;

- да поседују осећање социјалне припадности и привржености сопственој нацији;
- да упознају и поштују традицију и идентитет других народа, заједница и група.

Образовни стандарди

На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину, консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Географија за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Географија на крају основног образовања и васпитања.

Искази образовних стандарда по нивоима:

Основни, очекује се да ће око 80% ученика постићи тај ниво;

Средњи, очекује се да ће око 50% ученика постићи тај ниво;

Напредни ниво, очекује се да ће око 25% ученика постићи тај ниво.

Образовни стандарди су дефинисани за области:

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ
2. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА
3. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да знају по нивоима из области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.1.4. препознаје и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе представљене моделом, сликом, графиком, табелом и шемом

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о каузалним и просторним везама географских чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва (природно и механичко) и структуру становништва

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе(просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**увод обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД	1	0	1	
2.	АЗИЈА- опште географске одлике	13	8	21	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
3.	АФРИКА- опште географске одлике	9	5	14	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
4.	СЕВЕРНА АМЕРИКА- опште географске одлике	7	5	12	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
5.	СРЕДЊА АМЕРИКА- опште географске одлике	2	1	3	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
6.	ЈУЖНА АМЕРИКА- опште географске одлике	5	4	9	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
7.	АУСТРАЛИЈА И ОКЕАНИЈА- опште географске одлике	4	2	6	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
8.	АРКТИК И АНТАРКТИК	2	1	3	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
9.	СВЕТ КАО ЦЕЛИНА	1	1	2	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.3.2. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.3.
10.	СИСТЕМАТИЗАЦИЈА ГРАДИВА		1	1	
	укупно:	**44**	**28**	**72**	

Циљеви:

Циљ наставе географије јесте да осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост, да напредују ка реализацији одговарајућих образовних стандарда постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да дискутују са другима и развију мотивацију за предметне садржаје, као и да упознају и разумеју географске објекте, појаве и законитости у простору, њихове узрочно-последичне везе и односе, развију географску писменост и географски начин мишљења, свести и одговорности према свом завичају, држави, континенту и свету у целини и толерантном ставу према различитим народима и њиховим културама.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите и облике рада током наставе географије, сврха, циљеви и задаци буду у пуној мери ралазовани
- упознавање и разумевање појава и процеса у географском омотачу Земље и у непосредном окружењу;
- картографско описмењавање за употребу географских карата у стицању знања и у свакодневном животу;
- упознавање основних географских одлика Европе, осталих континената и развијених дражава света;
- упознавање комплементарности и регионалних разлика савременог света
- развијање естетских опажања и осећања проучавање и упознавањем природних
- и других феномена у геопростору;
- развијање националног, европског и светског идентитета;
- развијање толеранције према мултиетничком, мултијезичном свету;
- развијање опште културе образовања
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација.

Оперативни задаци у седмом разреду:

Ученици треба да:

- стекну знања о природногеографским одликама ваневропских континената,
- њихових регија и појединих држава;
- стекну знања о друштвеногеографским одликама ваневропских континената њихових држава и регија;
- да се оспособе за праћење и разумевање економских и друштвених активности и промена у савременом свету и доприносу општег напретка човечанства;
- упознају регионалне разлике и комплементарност савременог света;
- разумеју проблеме у савременом свету(пренасељеност, неједнак привредни развој, недостатак воде, хране, сировина, еколошки проблеми, болести, ратови)
- развијају национални идентитет и упознају значај толеранције у мултиетничком мултијезичном и мултикултуралном свету;
- упознају различите културе континената, њихових регија и држава;
- развијају жељу и стичу потребу за даље образовање и самообразовање са циљем да се што успешније укључе у даље стручно оспособљавање;
- кроз рад у настави географије проширују знања из картографије и оспособе се за самостално коришћење географске карте у стицању нових знања;
- оспособе за самостално коришћење географске литературе и различитог графичког и илустративног материјала у циљу лакшег савладавања наставног градива и оспособљавања за самостални рад.

Образовни стандарди:

На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину, консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Географија за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Географија на крају основног образовања и васпитања.

Стандарди су груписани у три велике области:

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ
2. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА
3. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА

Искази образовних стандарда по нивоима:

Основни- очекује се да ће око **80%** ученика савладати тај ниво;

Средњи- очекује се да ће око **50%** ученика савладати тај ниво,

Напредни- очекује се да ће око **25%** ученика савладати трај нив

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.1.3**.** препознаје и чита географске и допунске елементе карте

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској ксрти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице- објекте, појаве, процесе и односе представљене моделом, сликом, графиконом и шемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти помоћу картографских средстава- боја, линија, графиком и шемом.

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним и каузалним везама географ. чињеница- објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима, уочава њихов распоред

ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје њене делатности

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становмиштва као и структуру

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из обасти РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.4.2**.** именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.4.2. описује природне и друштвене одлика континената и наводи њихове регије

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе и законитости на ваневропским континентима и уме да издвоји географске регије.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД	0	1	1	
2.	ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ ГРАНИЦЕ И ВЕЛИЧИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	1	1	2	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.4. ГЕ.3.1.1.
3.	ПРИРОДНЕ ОДЛИКЕ	16	11	27	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.4.1.
4.	СТАНОВНИШТВО И НАСЕЉА	5	3	8	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.4.1.
5.	ПРИВРЕДА	10	6	16	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.1.
6.	ЗАВИЧАЈНА ГЕОГРАФИЈА	3	3	6	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.3.2. ГЕ.1.4.1. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.4.1. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.3.2. ГЕ.3.4.1.
7.	СРБИ ВАН ГРАНИЦА СРБИЈЕ	2	2	4	ГЕ.1.1.3. ГЕ.1.3.1. ГЕ.1.4.2. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.1. ГЕ.2.4.2. ГЕ.3.1.1. ГЕ.3.3.1. ГЕ.3.4.2.
8.	РЕПУБЛИКА СРБИЈА У САВРЕМЕНИМ ИНТЕГРАЦИЈСКИМ ПРОЦЕСИМА	2	1	3	ГЕ.1.1.3. ГЕ.2.1.1. ГЕ.2.1.2. ГЕ.2.1.3. ГЕ.2.1.4. ГЕ.2.3.2. ГЕ.3.1.1.
10.	ГОДИШЊА СИСТЕМАТИЗАЦИЈА	0	1	1	
	укупно:	**40**	**28**	**68**	

Циљеви:

Циљ наставе географије јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и научну писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, да ученицима пружи знања о савременим географским појавама и објектима, као и процесима на територији Републике Србије. Ослањајући се на претходно стечена знања, настава географије ће им омогућити разумевање основних физичкогеографских одлика наше земље и уознавање сложених процеса и промена, како у нашој земљи, тако и на Балканском полуострву, Европи, као и свету у целини.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе географије сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе географије буду у пуној мери реализовани;
- да допринесе оспособљавању и развијању знања, вештина, ставова и вредности које су неопходне за развој хумане интеркултурно усмерене личности способне да се сналази у сложеним условима и трансформацији друштва, као и да допринесе развоју своје заједнице као одговоран грађанин.

Оперативни задаци у осмом разреду:

Ученици треба да:

- одређују, повезују и схватају значај географског положаја своје земље на Балканском полуострву, у Европи и свету;
- стекну основна знања о природно-географским и друштвено-географским одликама Србије, њеним природним лепотама и културном наслеђу;
- примењују стечена знања у свакодневном животу, како би са разумевањем могли да прате појаве и процесе на Балкану,у Европи и свету;
- познају својства географских објеката, појава и процеса у крају у коме живе и повезују појаве и процесе на националном и регионалном нивоу;
- развијају способности повезивања знања из географије са знањима из сродних наставних предмета;
- схватају потребу личног учешћа у заштити, обнови и унапређивању квалитета животне средине и значај очувања природних ресурса;

поседују осећања социјалне припадности и привржености сопственој нацији и култури, те активно доприносе очувању и неговању националног и културног идентитета

Образовни стандарди

На основу процене стручњака за предмет, стручњака за научну дисциплину, консултација са наставницима и резултата емпиријског истраживања, дефинисани су образовни стандарди за предмет Географија за крај обавезног образовања и васпитања. У листи стандарда наведени су искази који описују захтевана знања и вештине ученика за предмет Географија на крају основног образовања и васпитања.

Стандарди су груписани у три велике области:

1. ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ (ознака за област је број 1)
2. ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА (ознака за област је број 3)
3. РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА (ознака за област је број 4)

Искази образовних стандарда по нивоима:

Основни, очекује се да ће око 80% ученика постићи овај ниво.

Средњи, очекује се да ће око 50% ученика постићи тај ниво.

Напредни ниво, очекује се да ће око 25% ученика постићи овај ниво.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области ГЕОГРАФСКЕ ВЕШТИНЕ по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.1.1. одређује стране света у простору и на географској карти

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти

ГЕ.2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице представљене моделом, сликом, графиком, табелом и шемом

ГЕ.2.1.4. приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим и геометријским знацима)

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.1.1. доноси закључке о просторним и каузалним везама географ. чињеница на основу анализе географске карте.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области ДРУШТВЕНА ГЕОГРАФИЈА по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.3.1. познаје основне појмове о становништву и насељима и уочава њихов просторни распоред

ГЕ.1.3.2. дефинише појам привреде и препознаје привредне делатности и привредне гране

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.3.1. разликује и објашњава кретање становништва и структуру

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.3.1. објашњава утицај природних и друштвених фактора на развој и размештај становништва и насеља

ГЕ.3.3.2. објашњава утицај и размештај друштвених фактора на развој и размештај привреде и привредних делатности.

Следећи искази нам говоре шта ученици треба да савладају из области РЕГИОНАЛНА ГЕОГРАФИЈА по нивоима:

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.4.1. препознаје основне природне и друштвене одлике Србије

ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне одлике

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.4.1. описује природне и друштвене одлике наше земље и наводи њене географске регије

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.4.1. објашњава географске везе и законитости у нашој земљи и уме да издвоји географске регије

ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе и законитости у Европи.

Музичка култура

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Музичка култура, 5.разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**исходи** У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:
1	ЧОВЕК И МУЗИКА	6	4	10	- наведе начине и средства музичког изражавања у - праисторији и античком добу; - објасни како друштвени развој утиче на начине и облике музичког изражавања; - искаже своје мишљење о значају и улози музике у животу човека; - реконструише у сарадњи са другима начин комуникације кроз музику у смислу ритуалног понашања ипантеизма; - идентификује утицај ритуалног понашања у музици савременог доба (музички елементи, наступ исл.);
2.	МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТИ	18	10	28	-класификује инструменте по начину настанка звука; - опише основне карактеристике удараљки; - препозна везу између избора врсте инструментаи догађаја, односно прилике када се музика изводи; -користи могућности ИКТ-а у примени знања о музичким инструментима (коришћење доступних апликација)
3.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	18	9	27	- изражава се покретима за време слушања музике; - вербализује свој доживљај музике; - идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности (мелодија, ритам, темпо, динамика) утичу на тело и осећања; - анализира слушано дело у односу на извођачки састав и инструменте; - илуструје примере коришћења плесова и музике према намени у свакодневном животу (војна музика, обредна музика, музика зазабаву...); - критички просуђује лош утицај прегласне музике на здравље; - понаша се у складу са правилима музичког бонтона; - користи могућности ИКТ-а за слушањемузике

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Музичка култура, 5.разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**исходи** У оквиру области/теме ученик ће бити у стању да:
4.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	18	9	27	- кроз свирање и покрет развија сопствену координацију и моторику; - користи различита средства изражајног певања и свирања у зависности од врсте, намене и карактера композиције; - искаже своја осећања у току извођењамузике; - примењује принцип сарадње и међусобног подстицања у заједничком музицирању; - учествује у школским приредбама и манифестацијама; -користи могућности ИКТ-а у извођењу музике (коришћење матрица, караоке програма,аудиоснимака..);
5	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	0	2	- користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет; - изражава своје емоције осмишљавањем мањих музичких целина; - комуницира у групи импровизујући мање музичке целине гласом, инструментом или покретом; - учествује у креирању школских приредби, догађаја и пројеката; -користи могућности ИКТ-а за музичко стваралаштво.
	укупно	48	24	72	

Циљ наставе и учења **музичке културе** је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа

Корелација са другим предметима: Српски језик и књижевност, историја, страни језици, математика, биологија, географија, ликовна култура, физичко и здравствено васпитање, информатика и рачунарство, верска настава, грађанско васпитање.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Музичка култура, 6. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ЗНАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ	2	2	4	МК. 1.1.1. МК. 1.1.2. МК.2.1.1. МК. 2.1.2. МК. 2.1.3. МК. 3.1.1. МК. 3.1.2. МК. 3.1.3. МК. 3.1.4.
2.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	12	6	18	МК. 1.2.1. МК. 1.2.2. МК. 1.2.3. МК. 1.2.4. МК. 2.2.1. МК. 2.2.2. М.К.3.2.1. М.К.3.2.2. М.К.3.2.3.
3.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	8	4	12	М.К.1.3.1. М.К.1.3.2. М.К.3.3.1.
4.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	0	2	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.К.1.4.3. М.К.1.4.4. М.К.3.4.1. М.К.3.4.2. М.К.3.4.3.
	укупно	24	12	36	

Циљ предмета:

- развијање интересовања, музикалности и креативности
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања

Задаци предмета:

- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука
- подстицање креативности и ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Музичка култура, 7. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УПОЗНАВАЊЕ МУЗИКЕ РАЗЛИЧИТИХ ЕПОХА И ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	21	8	29	МК. 1.1.1. МК. 1.1.2. МК.2.1.1 МК. 2.1.2. МК. 2.1.3. МК. 3.1.1. МК. 3.1.2. МК. 3.1.3. МК. 3.1.4.
2.	ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	4	2	6	МК. 1.2.1. МК. 1.2.2. МК. 1.2.3. МК. 1.2.4. МК. 2.2.1. МК. 2.2.2. М.К.3.2.1. М.К.3.2.2. М.К.3.2.3.
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	1	0	1	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.К.1.4.3. М.К.1.4.4. М.К.3.4.1. М.К.3.4.2. М.К.3.4.3.
	укупно	26	10	36	

Циљ предмета:

- развијање интересовања, музикалности и креативности
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања
- упознавање традиције и културе свога и других народа

Задаци предмета:

- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука
- подстицање креативности и ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметностi

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ– Музичка култура, 8. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УПОЗНАВАЊЕ МУЗИКЕ РАЗЛИЧИТИХ ЕПОХА И ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	20	6	26	МК. 1.1.1. МК. 1.1.2. МК.2.1.1. МК. 2.1.2. МК. 2.1.3. МК. 3.1.1. МК. 3.1.2. МК. 3.1.3. МК. 3.1.4.
2.	ОСНОВЕ МУЗИЧКЕ ПИСМЕНОСТИ	4	2	6	МК. 1.2.1. МК. 1.2.2. МК. 1.2.3. МК. 1.2.4. МК. 2.2.1. МК. 2.2.2. М.К.3.2.1. М.К.3.2.2. М.К.3.2.3.
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	0	2	М.К.1.4.1. М.К.1.4.2. М.К.1.4.3. М.К.1.4.4. М.К.3.4.1. М.К.3.4.2. М.К.3.4.3.
	укупно	26	8	34	

Циљ предмета:

- развијање интересовања, музикалности и креативности
- оспособљавање за разумевање могућности музичког изражавања
- упознавање традиције и културе свога и других народа

Задаци предмета:

- развијање способности извођења музике (певање/свирање)
- развијање навике слушања музике, подстицање доживљаја и оспособљавање за разумевање музичких порука
- подстицање креативности и ангажовања у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике)
- упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности

Специфични задаци:

Рад са децом у болничком условима и у кућној настави, од којих нека имају озбиљна телесна и моторичка оштећења што захтева посебну припрему, приступ ученицима, мотивацију и облике рада.

Образовни стандарди:

ОБЛАСТ: 1. Знање и разумевање

Основни ниво

У области Знање и разумевање ученик уме да:

МК. 1.1.1. препозна основне елементе музичке писмености

МК. 1.1.2. опише основне карактеристике

- музичких инструмената и састава
- историјско стилских периода
- музичких жанрова
- народног стваралаштва

Средњи ниво

У области Знање и разумевање ученик уме да анализира повезаност:

МК. 2.1.1. музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком из ражајношћу (на пример, брз темпо са живахним карактером)

МК. 2.1.2. структуре и драматургије одређеног музичког жанра (на пример, оперски финале са догађајима у драми)

МК. 2.1.3. облика народног музицирања са специфичним контекстом народног живота

Напредни ниво

У области Знање и разумевање ученик:

МК. 3.1.1. зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела

МК. 3.1.2. разуме историјске и друштвене околности настанка жанра и облика музичког фолклора

МК. 3.1.3. критички и аргументовано образлажесвој суд

МК. 3.1.4. уме креативно да комбинује изражајне музичке елементе у естетичком контексту

ОБЛАСТ: 2. Слушање музике

Основни ниво

У области Слушање музике ученик уме, на основу слушања музичких примера, да именује:

МК. 1.2.1. музичке изражајне елементе

МК. 1.2.2. извођачки састав

МК. 1.2.3. музичке жанрове

МК. 1.2.4. српски музички фолклор

Средњи ниво

У области Слушање музике ученик уме да:

МК. 2.2.1. опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената

МК. 2.2.2. препозна структуру одређеног жанра

Напредни ниво

У области Слушање музике ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са:

МК. 3.2.1. структралном и драматуршком димензијом звучног примера

МК. 3.2.2. жанровским и историјско стилским контекстом звучног примера

МК. 3.2.3. контекстом настанка и примене различитих облика музичког фолклора

ОБЛАСТ: 3. Музичко извођење

Основни ниво

У области Музичко извођење ученик уме да:

МК. 1.3.1. пева једноставне дечи је, на род не или по пу лар не ком по зи ци је

МК. 1.3.2. изводи једноставне дечије, народне или популарне композиције на бар једном инструменту

Напредни ниво

У области Музичко извођење ученик уме да:

МК. 3.3.1. изведе разноврсни музички репертоар певањем и свирањем као солиста и у школским ансамблима.

ОБЛАСТ: 4. Музичко стваралаштво

Основни ниво

У области Музичко стваралаштво ученик уме да:

МК. 1.4.1. направи музичке инструменте користећи предмете из окружења

МК. 1.4.2. осмисли мање музичке целине на основу понуђених модела

МК. 1.4.3. изводи пратеће ритмичке и мелодијско–ритмичке деонице на направљеним музичким инструментима

МК. 1.4.4. учествује у одабиру музике за дати жанровски и историјски контекст.

Напредни ниво

У области Музичко стваралаштво ученик уме да:

МК. 3.4.1. осмишљава пратеће аранжмане за Орфов инструментаријум и друге задате музичке инструменте

МК. 3.4.2. импровизује и/или компонује мање музичке целине (ритмичке и мелодијске) у оквиру различитих жанрова и стилова

МК. 3.4.3. осмисли музику за школску представу, приредбу или перформанс.

Битни фактори за праћење музичког развоја и оцењивање сваког ученика су:

- ниво његових постигнућа у односу на дефинисане исходе као и
- рад, степен ангажованости,
- кооперативност,
- интересовање,
- став,
- умешност и
- креативност.

Главни критеријум за процес праћења и процењивања је

- *начин ученичке партиципације у музичком догађају*, односно да ли је у стању да прати музичко дело при слушању и
- како односно, да ли и како изводи и ствара музику користећи постојеће знање.

Постигнућа ученика се могу оценити:

- усменом провером,
- краћим писаним проверама (до 15 минута) и
- проценом практичног рада и уметничког и стваралачког ангажовања.

Поред ових традиционалних начина оцењивања, треба користити и друге начине оцењивања као што су:

- допринос ученика за време групног рада,
- израда креативних задатака на одређену тему,
- рад на пројекту (ученик даје решење за неки проблем и одговара на конкретне потребе),
- специфичне вештине.

Ликовна култура

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - ЛИКОВНА КУЛТУРА 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	УВОД У ЛИКОВНУ КУЛТУРУ	1	3	4	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.1.
2.	ЛИНИЈА	5	11	16	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.1.3.4. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.3.
3.	ОБЛИК	9	23	32	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
4.	РИТАМ	5	9	14	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2.
5.	ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	2	4	6	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4.
	укупно	22	50	72	

Циљ наставе и учења *ликовне културе* је да се ученик развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.

ОБЛАСТ/ТЕМА	**ИСХОДИ** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
РИТАМ	• опише ритам који уочава у природи, окружењу и уметничким делима; • пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ритма; • гради правилан, неправилан и слободан визуелни ритам, спонтано или с одређеном намером; • користи, у сарадњи са другима, одабране садржаје као подстицај за стварање оригиналног визуелног ритма; • разматра, у групи, како је учио/ла о визуелном ритму и где та знања може применити; • направи, самостално, импровизовани прибор од одабраног материјала; • искаже своје мишљење о томе зашто људи стварају уметност;

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
ЛИНИЈА	• опише линије које уочава у природи, окружењу и уметничким делима; • пореди утисак који на њега/њу остављају различите врсте ли- нија; • гради линије различитих вредности комбинујући материјал, угао и притисак прибора/материјала; • користи одабране садржаје као подстицај за стварање ориги- налних цртежа; • црта разноврсним прибором и материјалом изражавајући за- мисли, машту, утиске и памћење опаженог; • разматра, у групи, како је учио/ла о изражајним својствима ли- нија и где се та знања примењују; • искаже своје мишљење о томе како је развој цивилизације ути- цао на развој уметности;
ОБЛИК	• пореди облике из природе, окружења и уметничких дела према задатим условима; • гради апстрактне и/или фантастичне облике користећи одабра- не садржаје као подстицај за стваралачки рад; • наслика реалне облике у простору самостално мешајући боје да би добио/ла жељени тон; • обликује препознатљиве тродимензионалне облике одабраним материјалом и поступком; • преобликује предмет за рециклажу дајући му нову употребну вредност; • комбинује ритам, линије и облике стварајући оригиналан ор- намент за одређену намену; • објасни зашто је дизајн важан и ко дизајнира одређене про- изводе; • разматра, у групи, како је учио/ла о облицима и где та знања примењује; • искаже своје мишљење о томе зашто је уметничко наслеђе важно;
ВИЗУЕЛНО СПОРАЗУМЕВАЊЕ	• пореди различите начине комуницирања од праисторије до данас; • обликује убедљиву поруку примењујући знања о ритму, лини- ји, облику и материјалу; • изрази исту поруку писаном, вербалном, невербалном и визу- елном комуникацијом; • тумачи једноставне визуелне информације; • објасни зашто је наслеђе културе важно.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА Сви предмети

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

- Правилник о оцењивању
- Сагледавање целокупног напретка и крајњег резултата, тј. доказа о томе да је ученик напредовао

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - ЛИКОВНА КУЛТУРА 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Слободно ритмичко изражавање бојеним мрљама, линијама, светлинама, облицима и волуменима	2	2	4	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.3. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
2.	Визуелно споразумевање	2	1	3	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.2. ЛК.3.3.4.
3.	Текстура	4	2	6	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.3.
4.	Светлина	5	3	8	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.3. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.3.
5.	Боја	8	4	12	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.1. ЛК.3.3.2.
6.	Свет уобразиље у ликовним делима	2	1	3	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.2. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.3.
	укупно	23	13	36	

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу

- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем
- музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци у шестом:
Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет (осетљивост) за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција
- посматрају и естетски доживљавјау дела ликовних уметности
- развијају љубав према ликовном наслеђу
- оспособљавају се за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у
- природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за
- оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапређивање културе живљења
- развијају способности за креативно и апстрактно мишљење
- развијају способности сарадње и самопоуздања у тимском раду
- развијају индивидуално истраживање односа ликовних елемената на примерима националног и светског ликовног уметничког наслеђа.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ - ЛИКОВНА КУЛТУРА 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	АРАБЕСКА	1	3	4	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.3. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
2.	ПРОПОРЦИЈЕ	1	3	4	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.3. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
3.	КОМПОЗИЦИЈА И ПРОСТОР	17	4	21	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
4.	ОБЈЕДИЊАВАЊЕ ПОКРЕТА ИГРЕ И ЗВУКА	2	4	6	ЛК.1.1.1. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.2. ЛК.3.3.3.
5.	ФОТОГРАФИЈА	2	0	2	ЛК.1.1.3. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.1. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.1.3.4. ЛК.3.3.4.
	укупно	23	14	37	

Циљ и задаци наставе *ликовне културе* јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих стандарда образовних постигнућа; да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама; да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно - васпоновног рада у настави ликовне културе састоје се у стварању разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани развијању ученикове способности за:

- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа
- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацију
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци у седмом разреду:

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор,
- обједињавање покрета игре и звука и фотографију
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ – ЛИКОВНА КУЛТУРА 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Слободно компоновање	3	2	5	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.3.
2.	Визуелна метафорика и споразумевање	5	2	7	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.2. ЛК.1.3.4. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.4.
3.	Контраст,јединство и доминанта у простору	10	6	16	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.1. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.2. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.3. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
4.	Слободно компоновање и фантастика	4	2	6	ЛК.1.1.2. ЛК.2.1.2. ЛК.3.1.2. ЛК.1.2.1. ЛК.2.2.1. ЛК.3.2.4. ЛК.1.3.1. ЛК.2.3.1. ЛК.3.3.1.
	укупно	22	12	34	

Циљ наставе ликовне културе јесте да се осигура да сви ученици стекну базичну језичку и уметничку писменост и да напредују ка реализацији одговарајућих Стандарда образовних постигнућа, да се оспособе да решавају проблеме и задатке у новим и непознатим ситуацијама, да изразе и образложе своје мишљење и дискутују са другима, развију мотивисаност за учење и заинтересованост за предметне садржаје, као и да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци образовно- васпитног рада у настави *ликовне културе* састоје се у стварању разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе ликовне културе сврха, циљеви и задаци образовања, као и циљеви наставе предмета ликовна култура буду у пуној мери реализовани развијању ученикове способности за:

- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа

- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културном и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацију
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука и фотографију
- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад са литерарним и сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину

Образовни стандарди:

ОСНОВНИ НИВО:

У области МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК.1.1.1.разликује и користи у свом раду основне медије материјале и технике(цртање , сликање и вајање) визуелних уметности.

ЛК.1.1.2. изводи дводимензионалне и тродимензионалне радове.

ЛК.1.1.3. описује свој рад и радове других, исказује утисак

У области ЕЛЕМИНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ , МОТИВИ , ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСИ ученик треба да зна:

ЛК.1.2.1. описује свој рад и радове других, исказује утисак

У области УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК.1.3.1. описује разлике које уочава на уметничким радовима из различитих земаља, култура и периода

ЛК1.3.2. зна да наведе различита занимања за која су потребна знања и вештине стечене учењем у визуелним уметностима

ЛК. 1.3.3. познаје места и изворе где може да прошири своја знања везана за визуелне уметности (музеји, галерије, атељеи...)

ЛК.1.3.4. зна неколико примера визуелних уметности у свакодневном животу

СРЕДЊИ НИВО:

У области МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК.2.1.2. образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике, технике...)

ЛК.2.1.1. познаје и користи у свом раду основне изражајне могућности класичних и савремених медија , техника и материјала визуелних уметности

У области ЕЛЕМИНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ , МОТИВИ , ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК.2.2.1. одабира адекватан садржај да би представио неку идеју или концепт.

ЛК.2.2.2. образлаже свој рад и радове других (наводи садржај, тему, карактеристике, технике...)

У области УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК. 2.3.1. лоцира одабрана уметничка дела у историјски и друштвени контекст.

НАПРЕДНИ НИВО:

У области МЕДИЈИ, МАТЕРИЈАЛИ И ТЕХНИКЕ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК. 3.1.1. познаје и користи различите изражајне могућности класичних и савремених медија, техника и материјала визуелних уметности.

ЛК.3.1.2. одабира адекватна средства (медији, материјал, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.

У области ЕЛЕМИНТИ, ПРИНЦИПИ И САДРЖАЈИ (ТЕМЕ , МОТИВИ , ИДЕЈЕ...) ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСИ ученик треба да зна:

ЛК.3.2.1. одабира адекватна средства (медији, материјал, поступак) помоћу којих ће на најбољи начин реализовати своју идеју.

ЛК.3.2.2. изводи радове са одређеном намером, користећи основне визуелне елементе и принципе да би постигао одређени ефекат.

ЛК.3.2.3. користи тачне термине(текстура, ритам...)из визуелних уметности (примерене узрасту и садржају) када образлаже свој рад и радове других.

ЛК.3.2.4. уочава међусобну повезаност елемената, принципа и садржаја на свом раду и радовима других

У области УЛОГА, РАЗВОЈ И РАЗЛИЧИТОСТ ВИЗУЕЛНИХ УМЕТНОСТИ ученик треба да зна:

ЛК.3.3.1. анализира пдабрана уметничка дела у односу на време настанка и према културној припадности.

ЛК.3.3.2. описује потребна знања и вештине који су потребни у занимањима везаним за визуелне уметности.

ЛК.3.3.3. користи друга места и изворе (библиотека , интернет...) да би проширио своја знања .

ЛК.3.3.4. разуме међусобну повезаност и утицаје уметности и други

Техника и технологија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Техника и технологија 5. разред								
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**		**остали облици**		**укупно**		**образовни стандарди**
1.	Животно и радно окружење	6	3	0	0	6	3	
2.	Саобраћај	7	6	7	1	4	7	
3.	Техничка и дигитална писменост	8	8	8	0	16	8	
4.	Ресурси и производња	8	4	12	6	20	10	
5.	Конструкторско моделовање	2	2	14	6	16	8	
	укупно	31	23	41	13	72	36	

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Исходи

по завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- описује улогу технике, технологије и иновација у развоју заједнице и њихово повезивање;
- разликује основна подручја човековог рада, производње и пословања у техничко-технолошком подручју;
- наводи занимања у области технике и технологије;
- процењује сопствена интересовања у области технике и технологије;
- организује радно окружење у кабинету;
- правилно и безбедно користи техничке апарате и ИКТ уређаје у животном и радном окружењу;
- процени како би изгледао живот људи без саобраћаја;
- класификује врсте саобраћаја и саобраћајних средстава према намени;
- наводи професије у подручју рада саобраћај;
- направи везу између савременог саобраћаја и коришћења информационих технологија;
- разликује безбедно од небезбедног понашања пешака, возача бицикла и дечијих возила;
- правилно се понаша као пешак, возач бицикла и дечијих возила у саобраћају;
- користи заштитну опрему за управљање бициклом и дечијим возилима;
- аргументује неопходност коришћења сигурносних појасева на предњем и задњем седишту аутомобила и увек их користи као путник;
- повеже место седења у аутомобилу са узрастом ученика;

- одговорно се понаша као путник у возилу;
- показује поштовање према другим учесницима у саобраћају;
- анализира симулирану саобраћајну незгоду на рачунару и идентификује ризично понашање пешака и возача бицикла;
- самостално црта скицом и техничким цртежом једноставан предмет;
- правилно чита технички цртеж;
- преноси податке између ИКТ уређаја;
- примењује основне поступке обраде дигиталне слике на рачунару;
- користи програм за обраду текста за креирање документа са графичким елементима;
- користи Интернет сервисе за претрагу и приступање онлине ресурсима;
- преузима одговорност за рад;
- представи идеје и планове за акције које предузима користећи савремену информационо-комуникациону технологију и софтвер;
- самостално проналази информације потребне за израду предмета/модела користећи ИКТ и Интернет сервисе;
- одабира материјале и алате за израду предмета/модела;
- мери и обележава предмет/модел;
- ручно израђује једноставан предмет/модел користећи папир и/или дрво, текстил, кожу и одговарајуће технике, поступке и алате;
- користи програм за обраду текста за креирање документа реализованог решења;
- самостално представља пројектну идеју, поступак израде и решење/производ;
- показује иницијативу и јасну оријентацију ка остваривању циљева и постизању успеха;
- планира активности које доводе до остваривања циљева укључујући оквирну процену трошкова;
- активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима;
- пружи помоћ у раду другим ученицима;
- процењује остварен резултат и развија предлог унапређења.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Техника и технологија 6. разред								
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**		**остали облици**		**укупно**		**образовни стандарди**
1.	Животно и радно окружење	4	2	2	1	6	3	
2.	Саобраћај	4	2	4	2	8	4	
3.	Техничка и дигитална писменост	5	2	13	7	18	9	
4.	Ресурси и производња	18	9	2	1	20	10	
5.	Конструкторско моделовање	1	1	19	9	20	10	
	укупно	32	16	40	20	72	36	

Циљ наставе и учења технике и технологије је да ученик развије техничко-технолошку писменост, да изгради одговоран однос према раду и производњи, животном и радном окружењу, коришћењу техничких и технолошких ресурса, стекне бољи увид у сопствена професионална интересовања и поступа предузимљиво и иницијативно.

Исходи

по завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:

- повеже развој грађевинарства и значај урбанизма у побољшању услова живљења;
- анализира карактеристике савремене културе становања;
- класификује кућне инсталације на основу њихове намене;
- класификује врсте саобраћајних објеката према намени;
- повезује неопходност изградње прописне инфраструктуре са безбедношћу учесника у саобраћају;
- повезује коришћење информационих технологија у саобраћајним објектима са управљањем и безбедношћу путника и робе;
- демонстрира правилно и безбедно понашање и кретање пешака и возача бициклана уз помоћ рачунарске симулације;
- скицира просторни изглед грађевинског објекта;
- чита и црта грађевински технички цртеж уз примену одговарајућих правила и симбола;
- користи рачунарске апликације за техничко цртање, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашње уређење стана уважавајући потребе савремене културе становања;
- самостално креира дигиталну презентацију и представља је;
- класификује грађевинске материјале према врсти и својствима и процењује могућности њихове примене;
- повезује коришћење грађевинских материјала са утицајем на животну средину;
- повезује алате и машине са врстама грађевинских радова;
- реализује активност која указује на важност рециклаже;
- образложи на примеру коришћење обновљивих извора енергије и начине њиховог претварања у корисне облике енергије;
- правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора;
- повезује значај извођења топлотне изолације са уштедом енергије;
- повезује гране пољопривреде са одређеном врстом производње хране;
- описује занимања у области грађевинарства, пољопривреде, производње и прераде хране;
- изради модел грађевинске или пољопривредне машине или уређаја уз примену мера заштите на раду;
- самостално/тимски врши избор макете/модела грађевинског објекта и образложи избор;
- самостално истражује и проналази информације о условима, потребама и начину реализације макете/моделакористећи ИКТ;
- креира планску документацију (листу материјала, редослед операција, процену трошкова) користећи програм за обраду текста;

- припрема и организује радно окружење одређујући одговарајуће алате, машине и опрему у складу са захтевима посла и материјалом који се обрађује;
- израђује макету/модел поштујући принципе економичног искоришћења материјала и рационалног одабира алата и машина примењујући процедуре у складу са принципима безбедности на раду;
- учествује у успостављању критеријума за вредновање, процењује свој рад и рад других и предлаже унапређења постојеће макете/модела;
- одреди реалну вредност израђене макете/модела укључујући и оквирну процену трошкова;

Техничко и информатичко образовање

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Техничко и информатичко образовање 7. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Увод у машинску технику	1	0	1	
2.	Техничко цртање у машинству	3	1	4	
3.	Информатичке технологије	4	3	7	
4.	Материјали	1	0	1	
5.	Мерење и контрола	1	0	1	
6.	Технологија обраде материјала	2	0	2	
7.	Машине и механизми	6	2	8	
8.	Роботика	1	0	1	
9.	Енергетика	2	1	3	
10.	Конструкторско моделовање-модули	0	8	8	
укупно		21	15	36	

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се ученици упознају са техничко-технолошким развијеним окружењем, кроз стицање основне техничке и информатичке писмености, развојем техничког мишљења, техничке културе, радних вештина и културе рада.

Остали циљеви и задаци предмета су да ученици:

- стекну основно техничко и информатичко васпитање и образовање;
- стичу основна техничко-технолошка знања, умења, вештине и оспособљавају се за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу;
- схвате законитости природних и техничких наука;
- сазнају основни концепт информационо-комуникационих технологија (ИКТ), сазнају улоге ИКТ у различитим струкама и сферама живота;
- упознају рад на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стекну навике да их користи у свакодневним активностима;

- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе , интерфејс и интернет;
- развијају стваралачко и критичко мишљење;
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопственом плану рада и афирмишу креативност и оригиналност;
- развијају психомоторне способности;
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада;
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима;
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака;
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад;
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж);
- стекну знања за коришћење мерних инструмената;
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство;
- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете);
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија;
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу;
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору;
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе), израде или примене једноставнији програм за управљање преко рачунара;
- упознају економске, социјалне, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспектае рада и производње и њихов значај на развој друштва;
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду;
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења;
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ Техничко и информатичко образовање 8. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Информатичке технологије	2	6	8	
2.	Електротехнички материјали и инсталације	3	2	5	
3.	Електричне машине и уређаји	6	1	7	
4.	Дигитална електроника	5	1	6	
5.	Од идеје до реализације-модули	0	8	8	
	укупно	16	18	34	

Циљ наставе техничког и информатичког образовања у основној школи јесте да се ученици упознају са техничко-технолошким развијеним окружењем, кроз стицање основне техничке и информатичке писмености, развојем техничког мишљења, техничке културе, радних вештина и културе рада.

Остали циљеви и задаци предмета су да ученици:

- стекну основно техничко и информатичко васпитање и образовање;
- стичу основна техничко-технолошка знања, умења, вештине и оспособљавају се за њихову примену у учењу, раду и свакодневном животу;
- схвате законитости природних и техничких наука;
- сазнају основни концепт информационо-комуникационих технологија (ИКТ), сазнају улоге ИКТ у различитим струкама и сферама живота;
- упознају рад на једном од оперативних система и неколико најчешће коришћених корисничких програма и стекну навике да их користи у свакодневним активностима;
- науче употребу рачунара са готовим програмима за обраду текста, за графичке приказе , интерфејс и интернет;
- развијају стваралачко и критичко мишљење;
- развијају способност практичног стварања, односно да реализују сопствене идеје према сопственом плану рада и афирмишу креативност и оригиналност;
- развијају психомоторне способности;
- усвоје претпоставке за свесну примену науке у техници, технологији и другим облицима друштвено корисног рада;
- савладавају основне принципе руковања различитим средствима рада, објектима технике и управљања технолошким процесима;
- развијају прецизност у раду, упорност и истрајност приликом решавања задатака;
- стичу радне навике и оспособљавају се за сарадњу и тимски рад;
- комуницирају на језику технике (техничка терминологија, цртеж);
- стекну знања за коришћење мерних инструмената;
- на основу физичких, хемијских, механичких и технолошких својстава одаберу одговарајући материјал за модел, макету или средство;

- препознају елементе (компоненте) из области грађевинарства, машинства, електротехнике и да их компонују у једноставније функционалне целине (графички и кроз моделе, макете или предмете);
- разумеју технолошке процесе и производе различитих технологија;
- препознају природне ресурсе и њихову ограниченост у коришћењу;
- прилагоде динамичке конструкције (моделе) енергетском извору;
- одаберу оптимални систем управљања за динамичке конструкције (моделе), израде или примене једноставнији програм за управљање преко рачунара;
- упознају економске, социјалне, техничко-технолошке, еколошке и етичке аспектае рада и производње и њихов значај на развој друштва;
- примењују мере и средства за личну заштиту при раду;
- знају мере заштите и потребу за обнову и унапређење животног окружења;
- на основу знања о врстама делатности и сагледавања својих интересовања правилно одаберу своју будућу професију и др.

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

Вредновање и оцењивање ТиТ/ТиИО (ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА)

У настави оријентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукти учења.

У процесу оцењивања потребно је узети у обзир све активности ученика (уредност, систематичност, залагање, самоиницијативност, креативност и др.).

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ (тзв. вршњачко оцењивање).

Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење. Ако наставник са ученицима договори показатеље на основу којих сви могу да прате напредак у учењу, ученици се уче да размишљају о квалитету свог рада и о томе шта треба да предузму да би свој рад унапредили.

Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. На основу резултата праћења и вредновања, заједно са ученицима треба планирати процес учења и бирати погодне стратегије учења.

КОРЕЛАЦИЈА ПРЕДМЕТА

- Информатика и рачунарство,
- Физиком-од 6. разреда,
- Математиком,
- Биологијом,
- Географијом,
- Ликовном културом.

Информатика и рачунарство

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ** По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:
1.	**ИКТ**	8	1	9	– наведе примену информатике и рачунарства у савременом животу – правилно користи ИКТ уређаје – именује основне врсте и компоненте ИКТ уређаја – прави разлику између хардвера, софтвера и сервиса – прилагоди радно окружење кроз основна подешавања – креира дигитални слику и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – креира текстуални документ и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – примени алате за снимање и репродукцију аудио и видео записа – креира мултимедијалну презентацију и примени основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – сачува и организује податке – разликује основне типове датотека
2.	**Дигитална писменост**	4	1	5	– реагује исправно када дође у потенцијално небезбедну ситуацију у коришћењу ИКТ уређаја; – доводи у везу значај правилног одлагања дигиталног отпада и заштиту животне средине – разликује безбедно од небезбедног, пожељно од непожељног понашања на интернету – реагује исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета – приступа интернету, самостално претражује, проналази информације у дигиталном окружењу и преузима их на свој уређај – информацијама на интернету приступи критички – спроводи поступке за заштиту личних података и приватности на интернету – разуме значај ауторских права – препознаје ризик зависности од технологије и доводи га у везу са својим здрављем – рационално управља временом које проводи у раду са технологијом и на интернету

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 5. РАЗРЕД

Рб. теме	Назив теме	обрада	остали облици	укупно	ИСХОДИ По завршеној теми/области ученик ће бити у стању да:
3.	**Рачунарство**	11	5	16	– изводи скуповне операције уније, пресека, разлике и правилно употребљава одговарајуће скуповне ознаке – схвати математичко-логички смисао речи „и", „или", „не", „сваки", „неки", израза „ако...онда" – зна алгоритме аритметике (сабирања, множења, дељења с остатком, Еуклидов алгоритам) и интерпретира их алгоритамски – наведе редослед корака у решавању једноставног логичког проблема – креира једноставан рачунарски програм у визуелном окружењу – сврсисходно примењује програмске структуре и блокове наредби – користи математичке операторе за израчунавања – објасни сценарио и алгоритам пројекта – анализира и дискутује програм – проналази и отклања грешке у програму
4.	**Пројектна настава**	0	6	6	– сарађује са осталим члановима групе у одабиру теме, прикупљању и обради материјала у вези са темом, формулацији и представљању резултата и закључака – одабира и примењује технике и алате у складу са фазама реализације пројекта – наведе кораке и опише поступак решавања пројектног задатка – вреднује своју улогу у групи при изради пројектног задатка и активности за које је био задужен – поставља резултат свог рада на интернет, ради дељења са другима, уз помоћ наставника
	укупно	23	13	36	

Циљ предмета: Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

УПУСТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЉИВАЊЕ

Вредновање остварености исхода вршити кроз:

- праћење остварености исхода у стицању знања (40%- 50%)
- праћење развоја вештина при изради практичног рада и активност на часу (30-40%)
- пројектни задатак (20% -30%)

КОРЕЛАЦИЈА ПРЕДМЕТА: Сви предмети

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ** **По завршетку теме ученици ће бити у стању да:**
1.	**ИКТ**	10	4	14	– сачувају и организују податке – врше конверзију између различитих типова података – креирају текстуални документ и примене основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – креирају дигиталну слику и примене основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – сниме видео материјал – сниме аудио материјал – креирају мултимедијалну презентацију и примене основне акције едитовања и форматирања (самостално и сарадднички) – комбинују рад у више апликација за реализацију сложенијих идеја
2.	**Дигитална писменост**	3	1	4	– препознају уобичајене начине коришћења технологије и ван школе – користе технологију одговорно и на сигуран начин – воде бригу о приватности личних информација – објасне појам ауторских права и разликују основне лиценце за дељење садржаја – самостално претражују и проналазе информације у дигиталном окружењу – информацијама на интернету прилаже критички – разликују пожељно од непожељног понашања на интернету – реагују исправно када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета – потраже помоћ и подршку од правих особа и на правом месту када дођу у контакт са непримереним садржајем или са непознатим особама путем интернета – препознају ризик зависности од технологије – рационално управљају временом које проводе на интернету

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученици ће бити у стању да:
3.	Рачунарство	13	5	18	– креира, коришћењем визуелног програмског језика (програм се формира слагањем графички репрезентованих елемената), рачунарски програм ниске алгоритамске сложености који комуницира са корисником на нивоу кретања преддефинисаних графичких ликова и у оквиру кога се користе основни конструктивни елементи процедуралног програмирања, као што су променљиве са нумеричким вредностима, линијска структура, гранања и понављање – креира рачунарски програм тако што ће на основу задатог сценарија дефинисати понашања ликова – у програму примени математичку формулу са основним аритметичким операцијама и да из постављеног задатка закључи какву формулу треба да примени – исправља грешке у сопственом програму
	укупно	26	10	36	

Циљ предмета: Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

УПУСТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЉИВАЊЕ

Вредновање остварености исхода вршити кроз:

- праћење остварености исхода у стицању знања (40%- 50%)
- праћење развоја вештина при изради практичног рада и активност на часу (30-40%)
- пројектни задатак (20% -30%)

КОРЕЛАЦИЈА ПРЕДМЕТА: Сви предмети

Физичко и здравствено васпитање

Циљеви:
Циљ наставе и учења наставе *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Циљ предмета се остварује кроз наставу физичког и здрвственог васпитања (у трајању 2 школска часа недељно) или **72 часа** годишње и обавезне физичке активности ученика (у трајању 1,5 школски час недељно) или **54 часа** годишње.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ – Физичко васпитање, 5. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Атлетика	10	10	20	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7 ФВ1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3.ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.4
2.	Спортска гимнастика	10	10	20	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18.
3.	Рукомет	10	10	20	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.
4.	Плес и ритмика	4		4	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
5.	Теоретска настава	4	4	5	
	укупно	38	34	72	

Исходи:

Исходи су искази о томе шта ученици умеју да ураде на основу знања која су стекли у предмету физичко и здравствено васпитање и учешћем у обавезним физичким активностима. Исходи представљају опис интегрисаних знања, вештина, ставова и вредности ученика у три предметне области.

По завршетку теме, ученик ће бити у стању да:

ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ

- Примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби
- Изведе вежбе (разноврсна природна и изведена кретања) и користи их у различитим животним ситуацијама

МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ, СПОРТ И СПОРТСКЕ ДИСЦИПЛИНЕ

АТЛЕТИКА:

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Познаје и примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Се одговорно понаша према свим чиниоцима вежбања
- Примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби
- Доводи у везу развој физичких способности са атлетским дисциплинама

РУКОМЕТ

- Разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању
- Познаје и примењује правила игре
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Навија фер, чува себе и друге
- Се одговорно понаша према свим чиниоцима вежбања
- Примени једноставне комлексе простих и општеприпремних вежби

СПОРТСКА ГИМНАСТИКА

- Разуме сврху и значај вежбања као и процесе у физичком вежбању
- Поштује правила понашања на и у објектима за вежбање
- Се одговорно понаша према свим чиниоцима вежбања
- Примени једноставне комлексе простих и општеприпремних вежби
- Одржава стабилну и динамичку равнотежу у различитим кретањима и покретима, изводи ротације тела

ПЛЕС И РИТМИКА

- Препозна лепоту покрета и кретања у физичком вежбању

3. **ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА** (реализује се кроз све наставне области и теме уз практичан рад)

ФИЗИЧКО ВЕЖБАЊЕ И СПОРТ

- Објасни својим речима сврху и значај вежбања
- Користи основниу терминологију вежбања
- Поштује правила понашања у и на просторима за вежбање у школи и ван ње, као и на спортским манифестацијама
- Одговорно се односи према справама и реквизитима у просторима за вежбање
- Прихвати спствену победу и пораз у складу са "ферплејом"

ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ

- Наведе примере утицаја физичког вежбања на здравље
- Разликује здраве и нездраве начине исхране
- Примењује здравствено - хигијенске мере пре, у току и након вежбања
- Правилно реагује у случају повреде
- Чува животну средину током вежбања

УПУТСТВО ЗА ФОРМАТИВНО И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ УЧЕНИКА

- Активност и однос ученика према физичком и здравственом васпитању који обухвата:
- Вежбање у адекватној спортској опреми
- Редовно присуствовање на часовима физичког и здравственог васпитања и обавезним физичким васпитањима
- Учествовање у ванчасовним и ваншколским активностима и др
- Приказ једног од усвојених комплекса општепрпремних вежби (вежбе обликовања)
- Достигнут ниво постигнућа моторичких знања, умења и навика (напредак у усавршавању технике) у свим наставним темама у скалду са психо - физичким способностима ученика и материјално - техничким условима рада

Код ученика ослобођених од практичног дела наставе, наставник прати и вреднује:

- Ниво остварености исхода из области Физичка и здравствена култура
- Учешће у организацији ваннаставних активности

СПЕЦИФИЧНЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Биологија, Географија, Музичка култура, Физика, Историја, Математика

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ – Физичко васпитање, 5. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Атлетика	10	10	20	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7 ФВ1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3.ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.4
2.	Спортска гимнастика	10	10	20	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18.
3.	Кошарка	10	10	20	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.
4.	Плес и ритмика	4	0	4	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
5.	Теоретска настава	4	4	5	
	укупно	38	34	72	

Напомена: Исходи су у свим областима, осим у теми кошарка, исти, као и исходи за 5. разред основне школе

КОШАРКА - разуме сврху и значај вежбања, као и процесе у физичком вежбању;
- познаје и примењује правила игре;
- поштује правила понашања на и у објектима за вежбање;
- навија фер, чува себе и друге;
- се одговорно понаша према свим чиниоцима приликом вежбања;
- примени једноставне комплексе простих и општеприпремних вежби;
- изведе елементе кошаркашке технике.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ – Физичко васпитање, 7. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1	Мерење	2	4	6	
2.	Атлетика	9	13	22	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.6. ФВ.1.1.7 ФВ1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.4
3.	Вежбе на справама и тлу	7	9	16	ФВ.1.1.11. ФВ.1.1.12. ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14. ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18.
4.	Одбојка	15	7	22	ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1. ФВ.1.2.2 ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.1. ФВ.2.1.2.
5.	Ритмичка гимнастика и народни плесови	2	4	6	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
	укупно	35	37	72	

Напомена:

Често је тешко реализовати предвиђени план и програм са ученицима који су на дужем болничком лечењу или имају тежа моторичке оштећења. За те ученике план предмета Физичко васпитање се прилагођава.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ – Физичко васпитање, 8. разред					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1	Мерење	1	4	5	
2.	Атлетика	7	17	24	ФВ.1.1.3. ФВ.1.1.4. ФВ.1.1.6.ФВ.1.1.7 ФВ1.1.8. ФВ.1.1.9. ФВ.1.1.10. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1.ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4. ФВ.2.1.4
3.	Вежбе на справама и тлу	6	7	13	ФВ.1.1.11.ФВ.1.1.12.ФВ.1.1.19 ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4.ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3.ФВ.1.3.4. ФВ.1.1.13. ФВ.1.1.14 . ФВ.1.1.15. ФВ.1.1.16. ФВ.1.1.17. ФВ.1.1.18.
4.	Спортске игре	6	10	16	ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.1.1. ФВ.1.1.2.
5.	Ритмичка гимнастика и народни плесови	4	6	10	ФВ.1.1.20. ФВ.1.1.21. ФВ.1.1.22. ФВ.1.1.24. ФВ.1.1.25. ФВ.1.2.1 ФВ.1.2.2. ФВ.1.2.3. ФВ.1.2.4. ФВ.1.2.5. ФВ.1.3.1. ФВ.1.3.2. ФВ.1.3.3. ФВ.1.3.4.
	укупно	28	44	72	

Напомена:
Често је тешко реализовати предвиђени план и програм са ученицима који су на дужем болничком лечењу или имају тежа моторичке оштећења. За те ученике план предмета Физичко васпитање се прилагођава.

Образовни стандарди

Образовни стандарди су дефинисани за следеће области:
• ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА
• ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ
• ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ОД СТРАНЕ УЧЕНИКА

Област ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА чине савладани садржаји програма Физичког васпитања у Спортским играма (кошарка, одбојка, рукомет или фудбал), Атлетици (трчање, скокови, бацање), Вежбама на справама и тлу (тло, прескок, греда, двовисински разбој, кругови, коњ са хватаљкама, вратило, разбој), Плесу, Ритмичкој гимнастици, Пливању, Вежбама обликовања и Стоном тенису. Област ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ чине појмови који се користе у физичком вежбању, знања о основним принципима вежбања и правила спортских игара и индивидуалних спортова.

Област ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА ОД СТРАНЕ УЧЕНИКА чине уверења, ставови и вредности које ученик поседује на крају основног образовања о физичком вежбању и Физичком васпитању. Стандардима нису обухваћени ученици са посебним потребама, као ни ученици који су делимично ослобођени појединих активности из здравствених разлога. У оба случаја наставник врши проверу стандарда у области ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА према могућностима ученика. Напомена: у нашем систему физичког васпитања значајно место заузима развој моторичких способности, али ова област није обухваћена стандардима. За то је неопходно извршити посебно истраживање са већим бројем тестова, од којих би се формирала национална батерија тестова.

1. ОСНОВНИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на основном нивоу.
1.1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕученик/ученица ће моћи да:
ФВ.1.1.1. игра спортску игру примењујући основну технику, неопходна правила и сарађује са члановима екипе изражавајући сопствену личност уз поштовање других
ФВ.1.1.2. зна функцију спортске игре, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и пружа прву помоћ

У подобласти АТЛЕТИКА ученик/ученица:
ФВ.1.1.3. правилно трчи варијантама технике трчања на кратке, средње и дуге стазе и мери резултат
ФВ.1.1.4. зна терминологију, значај трчања, основе тренинга и пружа прву помоћ
ФВ.1.1.5. зна правилно да скаче удаљ згрчном варијантом технике и мери дужину скока
ФВ.1.1.6. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ
ФВ.1.1.7. зна правилно да скаче увис варијантом технике маказице
ФВ.1.1.8. зна терминологију, основе тренинга и пружа прву помоћ
ФВ.1.1.9. правилно баца куглу из места и мери дужину хица
ФВ.1.1.10. зна правила за такмичење, сигурносна правила, влада терминологијом, основама тренинга и пружа прву помоћ
У подобласти ВЕЖБЕ на справама и тлу ученик/ученица правилно изводи основне вежбе и комбинације на справама и тлу, чува и помаже, поштује сигурносна правила:
ФВ.1.1.11. ученик/ученица правилно изводи вежбе на тлу
ФВ.1.1.12. ученик/ученица правилно изводи прескоке
ФВ.1.1.13. ученик/ученица изводи вежбе и комбинације вежби на греди
ФВ.1.1.14. ученица правилно изводи основне вежбе на двовисинском разбоју
ФВ.1.1.15. ученик правилно изводи основне вежбе на коњу са хватаљкама
ФВ.1.1.16. ученик правилно изводи основне вежбе на круговима
ФВ.1.1.17. ученик правилно изводи основне вежбе на паралелном разбоју
ФВ.1.1.18. ученик правилно изводи основне вежбе на вратилу
ФВ.1.1.19. зна називе вежби, основе организације рада на справи и пружа прву помоћ
У подобласти ПЛЕС ученик/ученица:
ФВ.1.1.20. се успешно креће у ритму и темпу музичке пратње у простору основним облицима кретања (ходање, трчање)

У подобласти РИТМИЧКАГИМНАСТИКАученица:
ФВ.1.1.21. правилно изводи основне вежбе из ритмичке гимнастике
ФВ.1.1.22. зна називе вежби и основе тренинга, пружа прву помоћ
У подобласти ПЛИВАЊЕ ученик/ученица:
ФВ.1.1.23. плива и поштује правила самоспасавања и безбедности око и у воденој средини
У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊАученик/ученица:
ФВ.1.1.24. правилно изводи најмање један комплекс вежби обликовања и приказује вежбе за поједине делове тела

ФВ.1.1.25. зна утицај и значај вежби обликовања за организам, познаје поделу вежби обликовања и њихову терминологију, и функцију појединих вежби у комплексу
У подобласти СТОНИ ТЕНИС ученик/ученица:
ФВ.1.1.26. игра. стони тенис примењујући основне елементе технике и поштује правила игре
ФВ.1.1.27. зна функцију стоног тениса, основне појмове, неопходна правила, основне принципе тренинга и методику тренинга, пружа прву помоћ
Напомена: у Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета Физичко васпитање - Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовња стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

1.2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ ученик/ученица зна:

ФВ.1.2.1. смисао Физичког васпитања

ФВ.1.2.2. утицај физичког вежбања

ФВ.1.2.3. основне појмове везане за физичко вежбање

ФВ.1.2.4. безбедност током вежбања

ФВ.1.2.5. основна правила спортских игара

1.3. ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊА

У области ВРЕДНОВАЊЕ ФИЗИЧКОГ ВЕЖБАЊАученик/ученица:

ФВ.1.3.1. испољава позитиван став према физичком вежбању у свакодневном животу

ФВ.1.3.2. испољава заинтересованост за физичко вежбање

ФВ.1.3.3. доказује се кроз физичко вежбање

ФВ.1.3.4. испољава позитиван став према сарадњи са другима у реализацији различитих задатака Физичког васпитања

2. СРЕДЊИ НИВО

Следећи искази описују шта ученик/ученица зна и уме на средњем нивоу.

2.1. ОСПОСОБЉЕНОСТ У ВЕШТИНАМА

У подобласти СПОРТСКЕ ИГРЕученик/ученица:

ФВ.2.1.1. игра спортску игру примењујући виши ниво технике, већи број правила, једноставније тактичке комбинације и уз висок степен сарадње са члановима екипе изражава сопствену личност уз поштовање других

ФВ.2.1.2. зна функцију и значај спортске игре, већи број правила, принципе и утицај тренинга

У подобласти АТЛЕТИКАученик/ученица:

ФВ.2.1.3. правилно изводи варијанту технике штафетног трчања

ФВ.2.1.4. зна правилно да скаче удаљ варијантом технике увинуће

ФВ.2.1.5. зна правилно да скаче увис леђном варијантом технике

ФВ.2.1.6. правилно баца куглу леђном варијантом технике

ФВ.2.1.7. зна правила за такмичење

ФВ.2.1.8. учествује на такмичењу у једној атлетској дисциплини

У подобласти ВЕЖБЕ НА СПРАВАМА И ТЛУ ученик/ученица, на справама на којима вежба и на тлу:

ФВ.2.1.9. ученик/ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на тлу

ФВ.2.1.10. ученик/ученица правилно изводи згрчку

ФВ.2.1.11. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на греди

ФВ.2.1.12. ученица правилно изводи вежбе и комбинације вежби на двовисинском разбоју

ФВ.2.1.13. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на коњу са хватаљкама

ФВ.2.1.14. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на круговима

ФВ.2.1.15. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на паралелном разбоју

ФВ.2.1.16. ученик правилно изводи вежбе и комбинације вежби на вратилу

ФВ.2.1.17. зна мере сигурности, чување и помагање, називе вежби и основе организације рада

У подобласти ПЛЕС ученик/ученица:
ФВ.2.1.18. повезује просторно и временски плесне елементе у целину, изводи и реализује најмање један одабрани дечији плес
ФВ.2.1.19. влада основном терминологијом, препознаје и разликује друштвене и народне плесове
У подобласти РИТМИЧКА ГИМНАСТИКАученица:
ФВ.2.1.20. правилно изводи вежбу са реквизитима
У подобласти ПЛИВАЊЕученик/ученица:
ФВ.2.1.21. плива једном од техника спортског пливања, поседује вештину самопомоћи у води и безбедног понашања у и око водене средине
У подобласти ВЕЖБЕ ОБЛИКОВАЊАученик/ученица:
ФВ.2.1.22. правилно изводи и показује више комплекса вежби обликовања без и са реквизитима
ФВ.2.1.23. зна принципе састављања комплекса вежби обликовања и дозирање оптерећења
У подобласти Стони тенис ученик/ученица:
ФВ.2.1.24. игра стони тенис користећи виши ниво технике удараца повезујући их са кретањем, може да одигра тактичку замисао и користи више врста сервиса
ФВ.2.1.25. зна функцију и значај стоног тениса, већи број правила, принципе и утицаја тренинга
Напомена: у Програму физичког васпитања стони тенис се предвиђа у оквиру Обавезног изборног предмета Физичко васпитање - Изабрани спорт и у оквиру система школских спортских такмичења. У оквиру Образовних стандарда за крај обавезног образовања стони тенис се даје као пример наставницима како могу сами изградити стандарде за спортску грану која није обухваћена овим стандардима. Стони тенис се, у овом циклусу, не предвиђа као обавезан стандард.

2.2. ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ

У области ЗНАЊА О ФИЗИЧКОМ ВЕЖБАЊУ И ФИЗИЧКОМ ВАСПИТАЊУ ученик/ученица зна:
ФВ.2.2.1. терминологију
ФВ.2.2.2. основе тренинга
ФВ.2.2.3. да дозира оптерећење током вежбања

Изборни наставни предмети

Верска настава

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 5. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Припрема Света за долазак Исуса Христа	2	1	3
3.	Избор Аврама и његових потомака	2	2	4
4.	Аврам и Јевр.народ-праслика Цркве	4	4	8
5.	Десет божијих заповести	5	2	7
6.	Старозаветни мотиви у прав.иконографији	3	2	5
7.		6	2	8
	УКУПНО	23	13	36

Циљ и задаци наставе

Циљ наставе у 5.разреду јесте да ученици на примеру старозаветне историје уоче да Бог није одустао од остварења свог првобитног плана о свету, који се огледа у сједињењу свих створених бића са Богом преко човека, и поред тога што је то први човек Адам одбио да испуни. Бог је после греха првог човека променио начин остварења тог циља, али је циљ због кога је свет створен остао исти. Конкретна реализација тог циља почиње од избора Аврама и благосиљања јеврејског народа у њему, што означава почетак Цркве која има исту структуру као будуће Царство Божије

Оперативни задаци

Ученици треба да

- уоче да Бог није напустио свет после греха првог човека
- стекну свест о томе да Бог никад не напушта човека ма какав грех он учинио
- уоче да Бог није одустао од првобитног циља због кога је и створио свет

Корелација:

Ликовна култура,Музичка култура,Српски језик,Историја,Географија

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 6. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Припрема света за долазак Сина Божијега	3	2	5
3.	Увод у Нови завет	3	2	5
4.	Богочовек-Исус Христос	12	4	16
5.	Црква Светог Духа	5	4	9
	УКУПНО	24	12	36

Циљ наставе

Циљ наставе у шестом разреду јесте да се покаже да је Син Божији постао Нови Адам,преко кога се остварује јединство створене природе и Бога. У контексту догађаја везаних за Христа треба ученицима скренути пажњу на слободу,како Бога,тако и човека као кључног елемента у остварењу јединства Бога и тварне природе у коме створена природа превазилази смрт.

Оперативни задаци

- Ученици треба да уоче да је слобода кључни елемент у разумевању Тајне Христове;
- Науче да се слобода поистовећује с личношћу, односно да се личност поистовећује с љубављу према другој личности;
- Уоче да су покајање и врлински живот припрема за сусрет са Христом
- Запазе разлику између приказивања живота Христовог у православној иконографији и западној ренесансној уметности

Корелација:

Ликовна култура,Музичка култура,Српски језик,Историја,Географија

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 7. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Богопознање	4	1	5
3.	Символ вере	4	2	6
4.	Светотајински живот Цркве	8	3	11
5.	Српска Црква кроз векове	5	8	13
	УКУПНО	22	14	36

Циљ и задаци наставе

Ученици треба да изграде свест о томе да је носилац постојања природе личност;да је личност израз заједнице слободе с другом личношћу;да је Црква у својој литургијској пројави икона начина постојања Св.Тројице;да развију свест о значају и месту Символа вере у Крштењу и Литургији;да доживе српске светитеље као учитеље хришћанских врлина

Оперативни задаци

- Ученици треба да уоче да нам Христос открива Бога као Св.Тројицу
- Да је Црква на Саборима решавала проблеме са којима се сусретала кроз историју
- Да увиде да Црква Светим Тајнама повезује човека са Богом у најважнијим моментима његовог живота
- Да увиде значај хришћанских врлина кроз примере српских светитеља
- Да развију доживљај Крсне славе као молитвеног прослављања Бога и светитеља

Корелација:

Ликовна култура,Музичка култура,Српски језик,Историја,Географија

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ВЕРСКА НАСТАВА 8. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	0	1
2.	Човек је икона Божија	5	1	6
3.	Подвижничко-евхаристијски етос	5	2	7
4.	Литургија	5	4	9
5.	Царство Божије	6	5	11
	УКУПНО	22	12	34

Циљ наставе

Циљ наставе у осмом разреду јесте рекапитулација целокупног градива из претходних разреда са истицањем да је метафизичко начело постојања Бог, односно да истинско биће треба тражити у Богу који је Св.Тројица; да је онтолошко начело на основу православног учења о Богу као Св.Тројици личност, а не природа; да је личност заједница слободе са другом личношћу и да је човек створен као личност, позван да постоји на начин на који постоји Св.Тројица ако жели да превазиђе ограничења своје природе, што се остварује у Христу, односно у Литургији;

Оперативни задаци

- Ученици треба да стекну свест о томе да је личност заједница слободе с другом личношћу;
- Буду свесни разлике између природе и личности;
- Запазе да је личност носилац постојања природе;
- Уоче да у хришћанској онтологији нема сукоба и искључивости између једног и многих

Корелација:

Ликовна култура, Музичка култура, Српски језик, Историја, Географија

Грађанско васпитање

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**	**ИСХОДИ** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
1.	ЉУДСКА ПРАВА Права детета			10	- разликује жеље од потреба и наведе примере везе између потреба и људских права; - препозна своје потребе, као и потребе других и да их уважава; - штити своја права на начин који не угрожава друге и њихова права; - учествује у доношењу правила рада групе и поштује их; - аргументује потребу посебне заштите права детета; - на примеру препозна уграђеност права деце у основним документима која уређују рад школе; - наводи примере и показатеље остварености и кршења дечијих права; - наводи чиниоце који утичу на остварење дечијих права; - поштује права и потребе ученика који су у инклузији у његовом одељењу/школи; - препозна ситуације кршења својих права и права других; - идентификује кршење људских права на примеру неког историјског догађаја;
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО Школа као заједница			8	- поштује правила одељенске заједнице и правила на нивоу школе; - поступа у складу са моралним вредностима грађанског друштва; - искаже свој став о значају правила у функционисању заједнице; - понаша се у складу са правилима и дужностима у школи; - наводи начине демократског одлучивања; - препозна одговорност одраслих у заштити права деце; - објасни улогу појединца и група у заштити дечијих права; - реално процени сопствену одговорност у ситуацији кршења нечијих права и зна коме да се обрати за помоћ;

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**	**ИСХОДИ** По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ Сукоби и насиље			10	- препозна и анализира сличности и разлике између ученика у групи; - прихвата друге ученике и уважава њихову различитост; - проналази примере моралних поступака у књижевним делима које чита, у медијима и у свакодневном животу; - наводи примере из свакодневног живота предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама; - проналази примере нетолеранције и дискриминације у књижевним делима која чита; - у медијима проналази примере предрасуда, стереотипа, дискриминације, нетолеранције по различитим основама и критички их анализира; - препозна и објасни врсте насиља; - прави разлику између безбедног и небезбедног понашања на друштвеним мрежама; - заштити од дигиталног насиља; - анализира сукоб из различитих углова (препознаје потребе учесника сукоба) и налази конструктивна решења прихватљива за све стране у сукобу; - аргументује предности конструктивног начина решавања сукоба;
4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ			8	- препознаје примере грађанског активизма у својој школи и исказује позитиван став према томе; - идентификује проблеме у својој школи; прикупља податке о проблему користећи различите изворе и технике; - осмишљава акције, процењује њихову изводљивост и предвиђа могуће ефекте; - активно учествује у тиму, поштујући правила тимског рада (у групној дискусији показује вештину активног слушања, износи свој став заснован на аргументима, комуницира на неугрожавајући начин); - учествује у доношењу одлука у тиму/групи поштујући договорене процедуре и правила; - учествује у извођењу акције; - процењује ефекте спроведене акције и идентификује пропусте и грешке; - презентује, образлаже и аргументује изабрану акцију и добијене резултате за унапређивање живота у школи.
	УКУПНО			36	

Циљ наставе и учења *грађанског васпитања* је да ученик изучавањем основних принципа, вредности и процедура грађанског друштва постане свестан својих права и одговорности, осетљив за потребе појединаца и заједнице и спреман да активно делује у заједници уважавајући демократске вредности.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност Историја Ликовна култура Музичка култура Информатика и рачунарство

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**	**Исходи** по завршеној области/теми ученик ће бити у стању да
1.	УПОЗНАВАЊЕ ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНАТА ПРОГРАМА			6	Упознавање најзначајнијих појмова везаних за пројект грађанин. Правила и захеви тимског рада.Упознавање ученика са карактеристикама и правилима тимског рада Судија одељења,упознавање ученика са израдом разредне студије.Начином прикупљања материјала и документације за цетири дела студије.
2.	ПРВИ КОРАК - УОЧАВАЊЕ ПРОБЛЕМА У ЗАЈЕДНИЦИ			4	Уочава проблеме у друственој заједници Препознаје ситуације које изазивају проблем у друственој заједници Прикупља податке, разговара са родитељима, наставницима и другим члановима заједниве
3.	ДРУГИ КОРАК - ИЗБОР ПРОБЛЕМА			1	Уме да процењује прикупљене податке,дискутује о проблемима Бирају заједнички проблем на коме це радити Уме да идентификује извор информација Познаје технике ипоступцима прикупљања информација Успесно води разговор о прикупљеним подацима
4.	ТРЕЋИ КОРАК - САКУПЉАЊЕ ПОДАТАКА О ИЗАБРАНОМ ПРОБЛЕМУ			8	Уме да идентификује извор информација Познаје технике ипоступцима прикупљања информација Успесно води разговор о прикупљеним подацима
5.	ЧЕТВРТИ КОРАК - ИЗРАДА СТУДИЈЕ			12	Уме да разврстава прикупљени материјал према захтевима студије Уме да ради на два дела студије показном и документационом
6.	ПЕТИ КОРАК - ЈАВНА ПРЕЗЕНТАЦИЈА СТУДИЈЕ			1	Умеће јавно да представи разредну студију
7.	ШЕСТИ КОРАК - ОСВРТ НА НАУЧЕНО - ЕВАЛУАЦИЈА			4	Ученици могу самостално да процењују искуства и вештине које су стекли током прграма
УКУПНО				36	

Циљ:

Оспособљавање ученика за активно учествовање у животу школе и локалне заједнице, проширивањем знања о демократији, њеним принципима и вредностима кроз практично деловање.

Задаци:

- подстицање и оспособљавање за активно учешће у животу школе развијањем вештина за унапређивање услова школскогживота кроз праксу;
- упознавање школских правила и процедура;
- разумевање функционисања органа управљања школе и стручних тела;
- упознавање права и одговорности свих актера на нивоу школе;
- развијање комуникацијских вештина неопходних за сарадничко понашање, аргументовање ставова и изражавањемишљења;
- обучавање техникама групног рада;
- развијање способности критичког просуђивања и одговорног одлучивања и делања.

СПЕЦИФИЧНА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност, Историја, Ликовна култура, Музичк култура, Информатика и рачунарство

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**	**Исходи** по завршеној области/теми ученик ће бити у стању да
1.	УВОД			2	Умеће да разликује права и одговорности на нивоу школе,локалне заједнице. Разуме корист од узимања учешћа у животу школе или локалне заједнице
2.	ГРАЂАНИН			19	Сазнаје порекло речи грађанин и политика историски контекст развоја грађанских права и слобода сагледава знања вештине особине вредности и понашање одговорног и активног грађанина разуме појам и значај волонтерског покрета вредности слоидарност емпатија алтруизам.
3.	ДРЖАВА И ВЛАСТ			7	Разуме неопходност постојања власти зна поделу власти законодавна извршна и судска
4.	ЂАЧКИ ПАРЛАМЕНТ И ИНИЦИЈАТИВА			5	Разуме место и улогу ђачког парламента у животу ученика
5.	ЗАВРШНИ ДЕО			3	Израда речника кључних појмова са којима су се ученици упознали на часовима грађанског васпитања
	Укупно			36	

Циљ предмета: Да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су предпоставка за компентентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву.

Оперативни задаци:

Ученици треба да:

- разумеју значења кључних појмова који се односе на Грађанина, државу и власт
- схвате историјски развој грађанских права и слобода
- се упознају са карактеристикама одговорног и активног грађанина
- разумеју место и улогу детета као грађанина у друштву
- разумеју однос између грађанских права појединца и општег добра
- се упознају са начинима развијања грађанске одговорности
- разумеју волонтерски покрет и значај волонтерских акција
- буду подстицани да се ангажују у различитим иницијативама и акцијама;
- разумеју значај иницијативе за постизање промена у друштвеној заједници
- разумеју неопходност постојања власти
- се упознају са концептом ограничене власти
- се упознају са институцијом Ђачког парламента.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност, Историја, Ликовна култура, Музичка култура, Информатика и рачунарство

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**	**Исходи** по завршеној области/теми ученик ће бити у стању да
1.	УВОД			2	Ученик ће моћи да евалуира знања из предходних разреда
2.	ДЕЦА У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ			18	Ученик ће умети да препозна савремени тренутак и изазове који се стављају пред децу. Умеће да разврстају чиниоце који утичу на положајдеце у савременом свету (економске, социјалне и политичке). Разумеће значај организација за остварење дечијих права, као што су Уницеф, Унеско, Међународни комитет Црвеногкрста…
3.	МЕДИЈИ У САВРЕМЕНОМ ДРУШТВУ			11	Ученици ће умети да анализирајуі нформације и да сагледавају њихову објективност. Умеће да анализирају изабрани домаћи медији и како су у њему представљена деца.
4.	ЗАВРШНИ ДЕО			3	Деца ће умети да евалуирају корисност и употребљивост
	УКУПНО			34	

Циљ предмета:

Да ученици стекну сазнања, формирају ставове, развију вештине и усвоје вредности које су предпоставка за компентентан, одговоран и ангажован живот у демократском друштву.

Задаци:

- стварање разноврсних могућности да кроз различите садржаје и облике рада током наставе грађанског васпитања сврха
- циљеви и задациобразовања, као и циљеви наставе грађанског васпитања буду у пуној мери реализовани;
- разумевање концепта универзалности права детета;
- стицање знања о узроцима различитог степена остварености права детета у савременом свету;
- подстицање развоја критичког односа према појавама злоупотребе права детета;
- упознавање са неопходним условима за остваривање најбољег интереса детета;
- упознавање са местом , улогом и значајем међународних организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце;
- упознавање са местом , улогом и значајем институција и организација које се у свом раду баве унапређивањем положаја деце у Србији;
- упознавање са националним законодавним оквиром чији је циљ заштита интереса деце;
- разумевање места, улоге и одговорности државе, друштва, породице и детета у унапређивању положаја деце у једном друштву;
- идентификовање особина , знања и вештина код деце које су значајне за њихову активну улогу у унапређивању положаја деце у друштву;
- разумевање улоге и значаја медија у савременом друштву;
- унапређивање вештина критичког разматрања информација добијених преко различитих медија.

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТИМА

Српски језик и књижевност, Историја и Информатика и рачунарство

Обавезне слободне активности

Чувари природе

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 5. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Положај и улога човека у природи	4	7	11
2.	Природна богатства и одрживо коришћење	3	3	6
3.	Извори и последице загађивања животне средине	5	9	14
4.	Биодиверзитет-биолошка разноврсност	2	3	5
	Укупно	14	22	36

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање функционалне писмености из области заштите животне средине,усвајање и примена концепта одрживог развоја и остваривање образовања о квалитету живота.

Задаци:

- развијање образовања за заштиту животне средине
- развијање вредности, стевова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
- развијање здравог односа према себи и другима
- на основу стечених змања изабрати квалитетне и здраве стилове живота
- примењивање рационалног коришћења природних ресурса
- стицање способност за уочавање формулисање, анализирање и решавање проблема
- развијање радозналости, активно учествовање и одговорност
- развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – ЧУВАРИ ПРИРОДЕ 6. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Одрживост, животна средина и утицај човека	2	2	4
2.	Одговоран однос према одрживости животне средине	6	7	13
3.	Одговоран однос према здрављу	2	4	6
4.	Одговоран однос према животињама	3	3	6
5.	Одговоран однос према разноврсности живог света	2	5	7
	Укупно	15	21	36

Циљ наставе изборног предмета чувари природе јесте развијање пожељног понашања у складу са принципима одрживости, етичности и права будућих генерација на очувану животну средину, природу и биодиверзитет.

Задаци:

- развијање образовања за заштиту животне средине
- развијање вредности, стевова, вештина и понашања у складу са одрживим развојем
- развијање здравог односа према себи и другима
- на основу стечених знања изабрати квалитетне и здраве стилове живота
- примењивање рационалног коришћења природних ресурса
- стицање способност за уочавање формулисање, анализирање и решавање проблема
- развијање радозналости, активно учествовање и одговорност
- развијање свести о личном ангажовању у заштити и очувању животне средине

Свакодневни живот у прошлости

Циљ:

Циљ изучавања предмета је проширивање знања из области опште културе и оспособљавање ученика да, кроз упознавање с начином живота људи у прошлости, боље разумеју свет и време у коме живе и развију свест о континуитету и укорењености.

Ученици би требало да се упознају са специфичностима динамике културних промена и да науче како да сагледају себе у контексту "другог", да би сопствени идентитет што потпуније интегрисали у шири контекст разуђене и сложене садашњости.

Задаци:

Задаци предмета су да ученици, кроз наставу усмерену ка упознавању с различитим елементима свакодневног живота, као што су односи у породици, исхрана, образовање дечје игре, забава, станишта, одевање итд, уоче њихову условљеност историјским процесима и догађајима. Концепција наставе овог изборног предмета нагласак ставља на упознавање с основним елементима свакодневног живота у прошлости Србије, Југоисточне Европе, Средоземља и Европе у целини, с намером да се уоче њихови заједнички именитељи и упознају различитости које постоје у датом историјском контексту, као и у односу на савремено доба у којем ученик живи. Подстицањем радозналости, креативности и истраживачког духа у проучавању овог предмета, ученици треба да се оспособе да формирају јаснију слику о прошлим временима, да овладају елементарним процедурама прикупљања историјске грађе, као и да развију критички однос према њој.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СВЕКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 5. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	2	1	3
2.	Игре у прошлости	3	2	5
3.	Свакодневни живот у праисторији и Старом веку	16	12	28
	Укупно	21	15	36

Оперативни задаци у петом разреду:

- разумевање појма свакодневни живот;
- разумевање појма прошлост;
- разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости;
- усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости;
- идентификовање актуелних дечјих игара (врсте и њихова функција);
- упознавање с дечјим играма у прошлости (врсте и њихова функција);
- идентификовање сличности и разлика између игара некад и сад;
- разумевање значаја игре у развоју појединца и друштва;
- упознавање са свакодневним животом људи у праисторији;
- упознавање са свакодневним животом народа Старог истока;
- упознавање са свакодневним животом старих Грка;
- упознавање са свакодневним животом старих Римљана;
- подстицање ученика на самостални истраживачки рад;
- развијање способности повезивања знања из различитих области;
- подстицање креативности.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СВЕКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 6. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	1	2
2.	Грбови и заставе некад и сад	3	1	4
3.	Свакодневни живот у средњовековној Европи	10	8	18
4.	Свакодневни животу српским земљамаСредњег века	7	5	12
	УКУПНО	21	15	36

Оперативни задаци у шестом:

- разумевање појма свакодневни живот;
- разумевање значаја проучавања свакодневног живота у прошлости;
- усвајање и продубљивање знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости;
- упознавање са улогом и значајем грбова и застава;
- упознавање са улогом и значајем грбова и застава у прошлости српског народа;
- упознавање са свакодневним животом у средњем веку;
- упознавање са свакодневним животом српског народа у средњем веку;
- подстицање ученика на самостални истраживачки рад;
- развијање способности повезивања знања из различитих области

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СВЕКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 7. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	1	2
2.	Новац и банке некад и сад	3	1	4
3.	Свакодневни живот у Новом веку	10	7	17
4.	Свакодневни живот Срба од 15. до 19. века	7	6	13
	УКУПНО	21	15	36

Оперативни задаци у седмом разреду:

Ученици треба да:

- разумеју појам свакодневни живот;
- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости;
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости;
- усвоје и прошире знања о улози новца и банака у свакодневном животу људи некад и сад;
- употпуне знања о историји српског новца;
- стекну знања о свакодневном животу у новом веку;
- стекну знања о свакодневном животу Срба у новом веку;
- развијају истраживачку радозналост;
- развијају способност повезивања знања из различитих области.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – СВЕКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ, 8. РАЗРЕД				
Рб. теме	**Назив теме**	**Обрада**	**Остали облици**	**Укупно**
1.	Увод	1	1	2
2.	Фотографија, филм, радио и ТВ некад и сад	3	1	4
3.	Свакодневни живот у Европи и свету 19-20. век	8	6	14
4.	Свакодневни живот Срба у 19.и 20. веку	8	6	14
	УКУПНО	20	14	34

Оперативни задаци у осмом разреду:

Ученици треба да:

- разумеју значај проучавања свакодневног живота у прошлости
- усвоје и прошире знања о разликама између свакодневног живота данас и у прошлости
- стекну знања о свакодневном животу у Европи и свету од краја XIX до краја XX века
- стекну знања о свакодневном животу код Срба од краја XIX до краја XX века
- усвоје и прошире знања о улози фотографије, филма, радија и телевизије у свакодневном животу људи некад и сад
- развијају истраживачку радозналост
- развијају способност повезивања знања из различитих области.

Цртање, сликање и вајање

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДАРЕДОВНЕ НАСТАВЕ ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ ПЕТИ РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Врсте и својства линије	2	0	2	
2.	Линија као средство за стварање различитих квалитета површина	2	0	2	
3.	Естетско процењивање	0	1	1	
4.	Односи величина	2	0	2	
5.	Лепо писање са калиграфијом	2	0	2	
6.	Компоновање више ритмичких целина у простору	2	0	2	
7.	Естетско процењивање	1	0	1	
8.	Својства сликарских материјала и подлога	2	0	2	
9.	Ритмичко компоновање боја и облика	2	0	2	
10.	Коришћење разних материјала за компоновање	2	0	2	
11.	Визуелно споразумевање	0	2	2	
12.	Временски и просторни низови (цртани филм, стрип)	3	0	3	
13.	Сликање, естетско процењивање	0	1	1	
14.	Вајање, врсте вајарског материјала	4	0	4	
15.	Везивање тродимензионалних облика у простору	2	0	2	
16.	Слободно компоновање	2	0	2	
17.	Обликовање употребних премета (ситна пластика, накит	2	1	3	
18.	Вајање, естетска анализа	0	1	1	
	укупно	30	6	36	

Циљ и задаци:

Циљ васпитно-образовног рада овог изборног предмета јесте да додатно подстиче развој и практичних и теоријских знања ученика која су важна за њихово слободно, спонтано и креативно комбиновање ликовних елемената у области: Завод за унапређивање образовања и васпитањацртања, сликања, вајања, графике, примењених уметности и визуелних комуникација, а у циљу развоја њиховог креативног мишљења.

Ова изборна настава такође:

- омогућава и подстиче развој учениковог спонтаног и креативног мишљења у областима ликовне културе;
- омогућава и подстиче ученике на савладавање технолошких поступака ликовног рада у оквиру одређених средстава и медијума;
- мотивише ученике на упознавање основних елемената и закономерности ликовног језика;

- развија способности и веће осетљивости ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената: линија, облика, боја;
- ствара услове да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да креативним изражавањем боље упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развија способности ученика за визуелно памћење, за повезивање опажених информација као основе увођења у креативно визуелно мишљење;
- развија већу осетљивост за ликовне и визуелне вредности које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развија моторичке способности ученика и навике за лепо писање;континуирано подстиче и прати интересовања за посећивањем музеја, изложби и јача потребе код ученика за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- ствара услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућава разумевање позитивног емоционалног става према вредностима израженим у делима различитих подручја уметности;
- развија способности за препознавање основних својстава традиционалне,
- модерне и савремене уметности.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАНРАДАРЕДОВНЕ НАСТАВЕ ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ 6, РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ЦРТАЊЕ-Тачка, линија и смер	3	0	3	
2.	Слободан ритам маса и волумена, бојених мрља, линија, светлина	2	0	2	
3.	Компоновање основних тродимензионалних облика	3	0	3	
4.	Компоновање више ритмичких целина у простору (употребни предмети)	3	0	3	
5.	Естетско процењивање	0	1	1	
6.	СЛИКАЊЕ- Хроматски и ахроматски скуп	2	0	2	
7.	Интензивне (јарке, чисте) боје и боје ослабљеног интензитета (замућене боје)	2	0	2	
8.	Топле и хладне боје	2	0	2	
9.	Визуелно споразумевање	3	0	3	
10.	Пантомима, говор тела	1	0	1	
11.	Амбијент - сценски простор	1	1	2	
12.	ВАЈАЊЕ- Тактилне вредности површине и облика	2	0	2	
13.	Чврста и мека форма	2	0	2	

14.	Моделовање геометријских и неправилних форми	2	0	2	
15.	Конвексна и конкавна форма	2	0	2	
16.	Односи маса и волумена	2	0	2	
17.	Естетска анализа	0	2	2	
	укупно	32	4	36	

Циљ:

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте да подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увоёење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања и стварање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- развијају ликовно-естетски сензибилитет за спонтани ритам бојених мрља, линија, текстуру, светлину, боју и чулну осетљивост и осећајност за визуелно споразумевање и свет уобразиље у ликовним делима;
- покажу интересе и способности за самостално откривање визуелних појава и законитости света облика: светло-тамно, облик-боја, простор, композиција;
- посматрају и естетски доживљавају дела ликовних уметности;Завод за унапреёивање образовања и васпитања
- развијају љубав према ликовном наслеёу;
- се оспособе за стваралачко преношење визуелно-ликовних искустава у природно-друштвено научна подручја и тако развију интересовање за оплемењивање и заштиту природе и смисао за унапреёивање културе живљења;
- развијају свест да ће знања користити у даљој професионалној оријентацији и унапреёивању опште културе.
- развијају стваралачки однос према околини и веће компетенције визуелног мишљења;
- развијају осетљивост за проблеме у коришћењу ликовно-техничких средстава.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАНРАДАРЕДОВНЕ НАСТАВЕ ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ СЕДМИ РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	ЦРТАЊЕ ПРОПОРЦИЈЕ	2	3	5	
2.	Компоновање величина у простору.	2	0	2	
3.	Компоновање и степеновање облика у простору	2	0	2	
4.	Арабеска	1	2	3	
5.	СЛИКАЊЕ Равнотежа облика и боје у простору	3	1	4	
6.	Контраст, светлина, површина и облика у одређеном простору	3	1	4	
7.	Сродност ликовних вредности у одређеном простору	3	1	4	
8.	ВАЈАЊЕ Обликовање маса и волумена додавањем и одузимањем	3	1	4	
9.	Орнаменти (трдимензионални)	3	1	4	
10.	Вајање - гипс и одговарајућа средства и материјали.	2	0	2	
11.	Перформанс.	1	1	2	
	укупно	25	11	36	

Циљ:

Циљ образовно-васпитног рада у настави ликовне културе је да се подстиче и развија учениково стваралачко мишљење и деловање у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци васпитно-образовног рада у настави ликовне културе састоји се у развијању ученикове способности за:

- коришћење свих ликовних елемената
- ликовни стваралачки рад
- коришћење различитих материјала и медијума
- усвајање естетских критеријума и за креативно мишљење
- доживљавање ликовних уметничких дела у оквиру културне баштине за препознавање савремених кретања у уметности свог и другог народа
- визуелну перцепцију и аперцепцију
- критичко мишљење
- оплемењивање животног радног простора
- активно стваралачко деловање у културним и уметничком животу средине

- активно стваралачко деловање у културним и уметничком животу средине
- активно естетско унапређивање своје околине и очување природе и баштине завичаја и домовине
- неговање укупних људских достигнућа
- будућа занимања, професионалну оријентацијиу
- еманципацију личности ученика
- културу рада.

Оперативни задаци

Ученици треба да:

- проширују искуства у ликовном изражавању и развију ликовно-естетски сензибилитет за: арабеску, пропорције, композицију и простор, обједињавање покрета игре и звука, фотографију и перформанс- упознају основне елементе ликовне организације и припреме се за самостално и
- колективно преобликовање одређеног простора
- се оспособе да повезују ликовни рад с литерарним сценским изразом, звуком и покретом
- упознају вредности споменика културе и своју културну баштину.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАНРАДАРЕДОВНЕ НАСТАВЕ ЦРТАЊЕ СЛИКАЊЕ ВАЈАЊЕ 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ . Енформел	2	0	2	
2.	Ритмичко-хармонијска комопзиција чистог односа боје и форме	2	0	2	
3.	Систем низања скупова тачака, линија, боја, облика и волумена према одређеној схеми	2	0	2	
4.	Слободно компоновање		2	2	
5.	ВИЗУЕЛНА МЕТАФОРИКА Амблем, површинско обликовање	2	0	2	
6.	Амблем, тродимензионално обликовање	2	0	2	
7.	Визуелна метафорика		2	2	
8.	КОНТРАСТ, ЈЕДИНСТВО И ДОМИНАНТА У ПРОСТОРУ	10	0	10	
9.	Контраст, јединство и доминанта у простору	0	6	6	
10.	СЛОБОДНО КОМПОНОВАЊЕ И ФАНТАСТИКА Реални облици у нереалним односима	2	0	2	
11.	Фотомонтажа	1	0	1	
12.	Слободно компоновање и фантастика – вежбање	0	1	1	
	укупно	23	11	34	

Циљ и задаци

Циљ васпитно-образовног рада у настави ликовне културе јесте даподстиче и развија ученичко стваралачко мишљење и деловање, у складу са демократским опредељењем друштва и карактером овог наставног предмета.

Задаци:

- развијање способности ученика за опажање квалитета свих ликовних елемената;
- стварање услова да ученици на часовима у процесу реализације садржаја користе различите технике и средства и да упознају њихова визуелна и ликовна својства;
- развијање способности ученика за визуелно памћење и повезивање опажених информација као основе за увођење у визуелно мишљење;
- развијање осетљивости за естетске, ликовне и визуелне вредности, које се стичу у настави, а примењују у раду и животу;
- развијање моторичких способности ученика и навике за лепо писање;
- подстицање интересовања, стварање и неговање потребе код ученика за посећивањем музеја, изложби, као и за чување културних добара и естетског изгледа средине у којој ученици живе и раде;
- стварање услова да се упознавањем ликовних уметности боље разумеју природне законитости и друштвене појаве;
- омогућавање разумевања и позитивног емоционалног става према вредностима израженим и у делима различитих подручја уметности;
- развијање способности за препознавање основних својстава традиционалне, модерне и савремене уметности.

Оперативни задаци

Ученици треба да се:

- оспособе да опажају и представљају: слободне композиције, визуелне метафорике, контрасте, јединства и доминанте у простору, фантастике;
- формирају навике за виши ниво културе рада, квалитет производа, културу живота и слободног времена.
- ликовно-визуелно описмене, развију креативне способности, припремају за ефикасно и савремено укључивање у рад, односно за различита занимања.

Информатика и рачунарство

Седми разред

Циљ предмета: Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз:

- праћење остварености исхода у стицању знања (40%- 50%)
- праћење развоја вештина при изради практичног рада и активност на часу (30-40%)
- пројектни задатак (20% -30%)

Корелација предмета: Сви предмети

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**ИСХОДИ** По завршетку теме ученици ће бити у стању да:
1.	**ИКТ**	10	4	14	– прикупља, уноси и приказује податке којима се анализира неки проблем помоћу одговарајућег програма – открива однос између података користећи се визуелизацијом – сарадnички реализује наставне пројекте који укључују избор, коришћење и комбиновање више апликација да би досегао изазовне циљеве укључујући прикупљање и анализу података и задовољавање - потреба познатих корисника
2.	**Дигитална писменост**	3	1	4	– користи различите врсте технологије на сигуран, етички, одговоран и безбедан начин, водећи рачуна о онлајн идентитету и приватности; – препозна непримерени садржај и/или нежељене контакте и да се од њих заштити

Рб. теме	Назив теме	обрада	остали облици	укупно	ИСХОДИ По завршетку теме ученици ће бити у стању да:
3.	**Рачунарство**	13	5	18	– коришћењем текстуалног програмског језика опште намене, формира рачунарске програме који решавају одређене класе проблема уз помоћ одговарајућих програмских библиотека и прилагођених могућности развојног окружења, при чему сам програм не мора бити алгоритамски сложен – користи барем један алат који обухвата програмски језик, програмску библиотеку и развојно окружење и да решава једноставне проблеме типичне за област примена на коју је оријентисан тај алат – за описан задатак из одговарајућег домена примене опише планирано решење и да тако описано решење имплементира – користи документацију и доступне информације са интернета како би на одговарајући начин употребио алат за решавање задатог проблема – проналази и користи слободно доступне садржаје са
	укупно	26	10	36	

Осми разред

Циљ предмета:

Циљ наставе и учења информатике и рачунарства је оспособљавање ученика за управљање информацијама, безбедну комуникацију у дигиталном окружењу, производњу дигиталних садржаја и креирање рачунарских програма за решавање различитих проблема у друштву које се развојем дигиталних технологија брзо мења.

Оцењивање: Вредновање остварености исхода вршити кроз:

праћење остварености исхода у стицању знања (40%- 50%)

праћење развоја вештина при изради практичног рада и активност на часу (30-40%)

пројектни задатак (20% -30%)

Корелација предмета: Сви предмети

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА РЕДОВНЕ НАСТАВЕ

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 8. РАЗРЕД

Рб. теме	Назив теме	обрада	остали облици	укупно	ИСХОДИ По завршетку теме ученик ће бити у стању да:
1.	**Табеларни прорачуни**	8	2	10	-влада програмским пакетом Microsoft Office Excel -отвори стари и креира нови документ -форматира ћелије -ради са основним формулама -нацрта основне графиконе -познаје линијски мени и све опције линијског менија -користи уграђене формуле -ради са графичким објектима
2.	**Изборни модули**	9	1	10	-потпуно влада програмским језиком Visual Basic -самостално напише програм у Visual Basic-у -примењује команде за доделу вредности -објасни контролну структуру IF...Then...Else -примени команде уноса и исписа -објасни и примени контролну структуру For...To -критички вреднује информације доступне на мрежној презентацији -направи квалитетну презентацију на мрежи
3.	**Израда самосталног пројекта**	3	11	14	-искористи сва стечена знања како би израдио квалитетан пројекат. -зна елементе Browser-а и у стању је да га користи детаљно упознаје сервис www. -зна шта је сајт, хипертекст и линк -упознаје сервис e-mail и оспособљава се за рад на мрежи
	укупно	20	14	34	

Изабрани спорт - ШАХ

Седми и осми разред

Циљ и задаци:
Циљ наставе шаха јесте да ученици овладају основним и напредним законитостима и принципима шаховске игре ради формирања радних способности, савесности, истрајности, упорности, уредности, радозналости, креативности, оригиналности и спремности за сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, да се код ученика изгради култура рада, да се рад обавља у одређено време у предвиђеном радном простору, као и да се развије свесна потреба да се започети посао доврши до краја

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА – Изабрани спорт, Шах 7. и 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Уводни час	1	0	1
2.	Основе шаха	2	0	2
3.	Шаховске фигуре, њихово кретање и вредности	3	1	4
4.	Шаховска игра и њена правила	10	6	16
5.	Обележавање и записивање потеза	1	2	3
6.	Одигравање партије	2	8	10
	укупно	19	17	36

Обавезне физичке активности

Циљеви:
Циљ наставе и учења наставе *физичког и здравственог васпитања* је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.

Циљ предмета се остварује кроз наставу физичког и здрвственог васпитања (у трајању 2 школска часа недељно) или **72 часа** годишње и обавезне физичке активности ученика (у трајању 1,5 школски час недељно) или **54 часа** годишње.

Пети разред

Годишњи план реализације обавезних физичких активности, 5 разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остале активности**	**укупно**
1.	Стони тенис	9	9	18
2.	Шах	9	9	18
3.	Пикадо	9	9	18
	Укупно	27	27	**54**

Шести разред

Годишњи план реализације обавезних физичких активности, 5 разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**Остале активности**	**укупно**
1.	Стони тенис	9	9	18
2.	Шах	9	9	18
3.	Пикадо	9	9	18
	Укупно	27	27	**54**

Литература
Обавезни наставни предмети
Српски језик и књижевност

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Расковник, Читанка за пети разред ,	Зона Мркаљ и Зорица Несторовић	**Клет**
	Граматика за пети разред	Весна Ломпар	**Клет**
	Радна свеска за пети разред	Весна Ломпар Зона Мркаљ Зорица Несторовић	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе српског језика и књижевности	Милија Николић	**ЗУНС**
	Правопис српскога језика	Митар Пешикан, Јован Јерковић и Мато Пижурица	**Матица српска**
	Наша народна књижевност	Вукашин Станисављевић	**Пирг**
	Речник књижевних термина	Наташа Станковић Шошо	**Логос**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Српски језик 6, граматика	Весна Ломпар	**Клет**
	Читанка за 6. разред – Корак	Зорица Несторовић Златко Грушановић	**Клет**
	Српски језик 6, радна свеска уз граматику	Весна Ломпар	**Клет**
	Српски језик 6, радна свеска уз читанку	Наташа Станковић Шошо	**Клет**

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе српског језика и књижевности	Милија Николић	**ЗУНС**
	Методика наставе српског језика и књижевности	П.Илић	**Прометеј**
	Методика креативне наставе српског језика и књижевности	С.Маринковић	**Креативни центар**
	Наставно проучавање народног песништва	М.Андрић	**ЗУНС**
	Граматика српског језика	Живојин Станојчић, Љубомир Поповић	**ЗУНС**
	Правопис српскога језика	М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица	**ЗУНС**
	Речник књижевних термина	Д. Живковић	**Нолит**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Српски језик 7, граматика	Весна Ломпар	**Клет**
	Читанка за 7. разред – Пут	Зорица Несторовић Златко Грушановић	**Клет**
	Српски језик 7, радна свеска	Весна Ломпар	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе српског језика и књижевности	Милија Николић	**ЗУНС**
	Методика наставе српског језика и књижевности	П.Илић	**Прометеј**
	Методика креативне наставе српског језика и књижевности	С.Маринковић	**Креативни центар**
	Наставно проучавање народног песништва	М.Андрић	**ЗУНС**
	Граматика српског језика	Живојин Станојчић, Љубомир Поповић	**ЗУНС**
	Правопис српскога језика	М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица	**ЗУНС**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Српски језик 8, граматика	Весна Ломпар	**Клет**
	Читанка за 8. разред – Речи мудрости	Зорица Несторовић Златко Грушановић	**Клет**
	Српски језик 8, радна свеска	Весна Ломпар	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе српског језика и књижевности	Милија Николић	**ЗУНС**
	Методика наставе српског језика и књижевности	П.Илић	**Прометеј**
	Методика креативне наставе српског језика и књижевности	С.Маринковић	**Креативни центар**
	Наставно проучавање народног песништва	М.Андрић	**ЗУНС**
	Граматика српског језика	Живојин Станојчић, Љубомир Поповић	**ЗУНС**
	Правопис српскога језика	М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица	**ЗУНС**

Енглески језик

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	1. Project 2 уџбенички комплет	Tom Hutchinson	**Oxford University Press**
	2. English plus 1 уџбенички комплет	Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	1.ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Tom Hutchinson	**Oxford University Press**
	2. ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Ben Wetz, Diana Pye	

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	1. Project 3 уџбенички комплет	Tom Hutchinson	**Oxford University Press**
	2. English plus 2 уџбенички комплет	Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	1.ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Tom Hutchinson Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	1. Project 4 уџбенички комплет	Tom Hutchinson	**Oxford University Press**
	2. English plus 3 уџбенички комплет	Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	1.ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ 2. ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Tom Hutchinson Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	1. Project 5 уџбенички комплет	Tom Hutchinson	**Oxford University Press**
	2. English plus 4 уџбенички комплет	Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	1.ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ 2. ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Tom Hutchinson Ben Wetz, Diana Pye	**Oxford University Press**

Француски језик

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Et toi? уџбенички комплет	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Et toi? уџбенички комплет	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Et toi? уџбенички комплет	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Et toi? уџбенички комплет	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Мари Жозе Лопез, Жан Тјери л Буњек	**Klett**

Немачки језик

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Wir 1 Уџбеник за прву годину учења са ЦД-ом Немачки језик за 5.разред основне школе Wir 1 Радна свеска за прву годину учења	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Ђорђо Мота	**KLETT**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Wir 2 Уџбеник за другу годину учења са ЦД-ом Немачки језик за 6.разред основне школе Wir 2 Радна свеска за другу годину учења	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Wir 3 Уџбеник за трећу годину учења са ЦД-ом Немачки језик за 7.разред основне школе Wir 3 Радна свеска за трећу годину учења	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ ДИГИТАЛНИ УЏБЕНИК	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Wir 4 Уџбеник за четврту годину учења са ЦД-ом Немачки језик за 8.разред основне школе Wir 4 Радна свеска за четврту годину учења	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ ДИГИТАЛНИ УЏБЕНИК	Ђорђо Мота, Драгана Моос	**KLETT**

Руски језик

	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	"Орбита 1" - уџбеник са CD- ом и радна свеска за 5. разред основне школе	Предраг Пипер Марина Петковић Светлана Мирковић	Завод за уџбенике, Београд, 2010. године
	"Орбита 2" - уџбеник са CD- ом и радна свеска за 6. разред основне школе	Предраг Пипер Марина Петковић Светлана Мирковић	Завод за уџбенике, Београд, 2012. године
	"Орбита 3" - уџбеник са CD- ом и радна свеска за 7. разред основне школе	Предраг Пипер Марина Петковић Светлана Мирковић	Завод за уџбенике, Београд, 2011. године
	"Орбита 4" - уџбеник са CD- ом и радна свеска за 8. разред основне школе	Предраг Пипер Марина Петковић Светлана Мирковић	Завод за уџбенике, Београд, 2011. године
Литература за наставнике	Словарь русского языка	Ожегов, С. И.	Оникс – Мир и Образование, Москва,2006.
	Руско-српски и српско-руски речник за основну школу	Станковић, Б.	Завод за уџбенике , Београд, 2004.
	Русский язык – практика внеклассной работы	Девић, Р. В.	Завод за уџбенике, Београд, 2009.
	По-русски в классе	Девић, Р. В.	Завод за уџбенике, Београд, 1992.
	Русский язык. Практикум разговорной речи	Девић, Р. В.	Завод за уџбенике , Београд, 1996.
	Савремена настава руског језика: садржаји, организација, облици	Кончаревић, К.	Славистичко друштво Србије, Београд, 2004.
	Грамматика русского языка в иллюстрациях	Пехливанова, К. И., Лебедева, М. Н.	Русский язык, Москва, 2005.
	Општа методика наставе словенских језика у инословенској средини	Раичевић, В.	Завод за уџбенике, Београд, 2007.
	Граматика руског језика за основну школу	Станковић, Б., Несторов, Љ.	Завод за уџбенике, Београд, 2002.
	Орбита1 - руски језик за 5. разред основне школе, приручник за наставнике	Пипер, П., Петковић, М., Мирковић, С.	Завод за уџбенике, Београд, 2007.
	Орбита 2 - руски језик за 6. разред основне школе, приручник за наставнике	Пипер, П., Петковић, М., Мирковић, С.	Завод за уџбенике, Београд, 2008.
	Орбита 3 - руски језик за 7. разред основне школе, приручник за наставнике	Пипер, П., Петковић, М., Мирковић, С.	Завод за уџбенике, Београд, 2009.
	Орбита 4 - руски језик за 8. разред основне школе, приручник за наставнике	Пипер, П., Петковић, М., Мирковић, С.	Завод за уџбенике, Београд, 2010.

Математика

Пети разред

5. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Уџбеник и збирка задатака за V разред основне школе	Бранислав Поповић,Марија Станић,Сања Милојевић и Ненад Вуловић	**Klett; Београд**
	Збирка задатака из математике за 5. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић	**Klett; Београд**

Шести разред

6. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Математика за 6. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић	**Klett; Београд**
	Збирка задатака из математике за 6. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић, Сања Милојевић, Ненад Вуловић	**Klett; Београд**

Седми разред

7. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Математика за 7. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић	**Klett; Београд**
	Збирка задатака из математике за 7. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић	**Klett; Београд**

Осми разред

8. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Математика за 7. разред основне школе	Небојша Икодиновић, Слађана Димитријевић	**Klett; Београд**
	Збирка задатака из математике за 7. разред основне школе	Бранислав Поповић, Ненад Вуловић, Сања Милојевић	**Klett; Београд**

Физика

Шести разред

6. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 6. разред ОШ	др Г. Попарић, др А. Кандић	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за 6. разред ОШ	Ј. Шетрајчић, Д. Капор	**Завод за уџбенике, Београд**
	Збирка задатака	Н. Чалуковић; Ј. Шетрајчић, М. Распоповић, Б. Цветковић	**Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 6. разред ОШ	др Г. Попарић, др А. Кандић	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за први разред гимназије;	М. Распоповић	**Завод за уџбенике, Београд**
	Физика 2	Н. Чалуковић	**Круг, Београд**
	Физика 1	В. Вучић, Д. Ивановић	**Научна књига, Београд**
	Елементарна физика	М. Кука, Ј. Лазић	

Седми разред

7. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 7. разред ОШ	Д. Латас, А. Балаж	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за 7. разред ОШ	Ј. Шетрајчић, Д. Капор	**Завод за уџбенике, Београд**
	Збирка задатака	Н.Чалуковић; Ј. Шетрајчић, М.Распоповић, Б.Цветковић	**Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 7. разред ОШ	др Г..Попарић, др А.Кандић	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за први разред гимназије;	М.Распоповић	**Завод за уџбенике, Београд**
	Физика 2	Н.Чалуковић	**Круг, Београд**
	Физика 1	В. Вучић, Д. Ивановић	**Научна књига, Београд**
	Елементарна физика	М. Кука, Ј. Лазић	

Осми разред

8. РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 8. разред ОШ	Д. Поповић, М.Богдановић, А.Кандић	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за 8. разред ОШ	Ј. Шетрајчић, Д. Капор	**Завод за уџбенике, Београд**
	Збирка задатака	Н.Чалуковић; Ј. Шетрајчић, М.Распоповић, Б. Цветковић	**Круг** **Завод за уџбенике, Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика уџбеник са збирком и лабораторијским вежбама за 8. разред ОШ	др Г.Попарић, др А. Кандић	**ЛОГОС, Београд**
	Физика за трећи разред гимназије;	М.Распоповић	**Завод за уџбенике, Београд**
	Физика 3	Н.Чалуковић	**Круг, Београд**
	Физика 2	В. Вучић, Д. Ивановић	**Научна књига, Београд**
	Елементарна физика	М. Кука, Ј. Лазић	

Хемија

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	ХЕМИЈА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ	МИОМИР РАНЂЕЛОВИЋ МИРЈАНА МАРКОВИЋ	**БИГЗ БЕОГРАД, 2010.**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	ПРИРУЧНИК ЗА НАСТАВНИКЕ ХЕМИЈЕ ЗА СЕДМИ РАЗРЕД	ЉУБА МАНДИЋ ЈАСМИНКА КОРОЛИЈА ДЕЈАН ДАНИЛОВИЋ	**ЗУНС БЕОГРАД, 2003.**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	ХЕМИЈА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ	ЉУБА МАНДИЋ ЈАСМИНКА КОРОЛИЈА ДЕЈАН ДАНИЛОВИЋ	**ЗУНС БЕОГРАД, 2010.**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ			

Биологија

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Биологија 5 - уџбеник за 5 разред основне школе	Вера Матановић, Весна Милетић	**ЕДУКА**
	Биологија 5 - уџбеник за 5 разред основне школе	Гордана Субаков Симић, Марина Дрндарски	**НОВИ ЛОГОС**
	Биологија 5, за 5 разред основне школе	др Тијана Прибићевић, др Томка Миљановић, Славица Нинковић, мр Весна Миливојевић	**ГЕРУНДИЈУМ**
	Биологија 5 - уџбеник за 5 разред основне школе	Горан Милићев, Ена Хорват	**KLETT**
	Биологија 5, за 5 разред основне школе	Дејан Бошковић	**BIGZ školstvo**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеници и литература из области ботанике, интернет	Сви аутори побројани у литератури за ученике	**Сви издавачи**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Биологија- увбеник за 6 разред основне школе	Наталија Букуров Јасна Радосављевић Тања Станојевић	**БИГЗ**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеници и литература из области зоологије, интернет	Наталија Букуров Јасна Радосављевић Тања Станојевић	**БИГЗ**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Биологија- уџбеник за 7 разред основне школе	мр Наталија Букуров др Калина Младеновић Пауновић	**БИГЗ**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеници и литература из области анатомије човека, интернет	мр Наталија Букуров др Калина Младеновић Пауновић	**БИГЗ**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Биологија – уџбеник за 8 разред основне школе	Дмитар Лакушић Слободан Јовановић	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Уџбеник, литература из области екологије и заштите животне средине, интернет	Дмитар Лакушић Слободан Јовановић	ЗУНС

Историја

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Историја 5, уџбеник за пети разред основне школе Историјска читанка и Радна свеска за пети разред основне школе Историјски атлас (од 5 до 8 разреда)	Весна Лукић	БИГЗ
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Стара Грчка Историја Старог света Источне цивилизације Цезар и Христ Историја Старог Рима	Б.Б.Струве, Д.П.Калистов М. Ростоцев Вил Дурант Вил Дурант Н.А Машкин	

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Историја за шести разред основне школе Историјска читанка и Радна свеска за шести разред основне школе Историјски атлас (од 5 до 8 разреда)	Раде Михаљчић Марко Шуица, Снежана Кнежевић	ЗУНС
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Историја Византије Историја Срба 1 и 2 Историја Срба 1 и 2 Српске земље у средњем веку Београд у средњем веку	Георгије Острогорски Константин Јуричек Владимир Ћоровић Михаило Динић Јованка Калић	

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Мозаик прошлости, Уџбеник за седми разред основне школе	Горан Дујаковић	**БИГЗ**
	Мозаик прошлости , Радна свеска за седми разред основне школе	Горан Дујаковић	**БИГЗ**
	Историјски атлас (од 5 до 8 разреда)		
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Успон Европе (1450 – 1789)	Драгољуб Живојиновић	
	Источно питање	Васил Поповић	
	Уставобранитељи и њихова влага (1838 – 1858)	Слободан Јовановић	
	Друга влада Милоша и Михаила (1838 – 1858)	Слободан Јовановић	

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Мозаик прошлости, Уџбеник за осми разред основне школе	Зоран Павловић, Јово Боснић	**БИГЗ**
	Мозаик прошлости , Радна свеска за осми разред основне школе	Зоран Павловић, Јово Боснић	**БИГЗ**
	Историјски атлас (од 5 до 8 разреда)		
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Источно питање	Васил Поповић	
	Невољни ратници	Драгољуб Живојиновић	
	Влада Милана Обреновића	Слободан Јовановић	
	Влада Александра Обреновића	Слободан Јовановић	
	Време нетрпељивих	Андреј Митровић	
	Продор на Балкан и Србија (1908 – 1918)	Андреј Митровић	
	Историја Срба 3	Владимир Ћоровић	
	Историја Југославије (1918 – 1978)	Бранко Петрановић	

Географија

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Географија за 5. Разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев, Јелена Поповић-Ракочевић	**Клет**
	Географски атлас		**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе географије за 5. Разред	Вујадин Рудић	**ЗУНС**
	Општа физичка географија	Томислав Ракичевић	**ЗУНС**
	Географија за 5. Разред	Рада Ситарица, Милутин Тадић	**ЗУНС**
	Хидрологија	Душан Дукић	**Научна књига**
	Пут до савременог образовања	Ђурђица Комленовић	**Српско географско друштво**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Географија за 6. Разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Радна свеска за 6. Разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Географски атлас	Група аутора	**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Регионална географија	Милорад Васовић	**БИГЗ**
	Народи и етничке заједнице света	Петар Влаховић	**Вук Караџић**
	Демографија	Душан Брезник	**Научна књига**
	Хидрологија копна	Душан Дукић	**Научна књига**
	Настава географије у основним и средњим школама	Анђелија Ивков	
	Општа антропологија	Војислав Радовановић	
	Практикум из методике наставе географије	Јован Ромелић	**Грађевинска књига**
	Балканско полуострво	Јован Цвијић	**САНУ**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Географија за 7. разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Радна свеска за 7. разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Географски атлас	Група аутора	**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Регионална географија	Раде Давидовић	**ПМФ Нови Сад**
	Географија за 7. Разред	Милутин Тадић	**ЗУНС**
	Становништво свијета	Младен Фригановић	**Школска књига**
	Регионална географија- Африка	Иван Црквенчић	**Школска књига**
	Географска читанка	Рада Ситарица, Милутин Тадић	**ЗУНС**
	Методика наставе географије	Вујадин Рудић	**Научна књига**
	Практикум из методике наставе географије	Јован Ромелић	**ПМФ Нови Сад**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Географија за 8. Разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Радна свеска за 8. Разред	Винко Ковачевић, Радојка Влајев	**Клет**
	Географски атлас	Група аутора	**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Методика наставе географије	Вујадин Рудић	**Научна књига**
	Биогеографија са педологијом	Милорад Јаковић	**Географски факултет, БГ**
	Реке Србије	Љиљана Гавриловић, Душан Дукић	**ЗУНС**
	Влада Александра Обреновића	Слободан Јовановић	
	Практикум из методике наставе географије	Јован Ромелић	**ПМФ, Нови Сад**
	Основе урбане географије	Милан Вреск	**Школска књига**
	Регионална географија СФР Југославије	Јован Ђ. Марковић	**Грађевинска књига**
	Географија насеља	С.Ћурћић	**Институт за географију, Нови Сад**

Музичка култура

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Музичка култура 5 за пети разред основне школе	Гордана Стојановић Милица Рајчевић	**ЈП „Завод за уџбенике"**
	Музичка култура 5 уџбеник за пети разред основне школе	Мр Александра Паладин Мр Драгана Михајловић – Бокан	**Нови Логос**
	Музичке културе за 5 за пети разред основне школе	Маја Обрадовић	**Бигз школство**
	Музичка култура 5 уџбеник за пети разред основне школе	Габријела Грујић Маја Соколовић Игњачевић Саша Кесић	**Клет**
	Музичке културе за 5 за пети разред основне школе	Владица Илић	**Креативни центар**
	Музичко 5, музичка култура за пети разред основне школе	Јасмина Чолић Мирјана Савов Стојановић	**Наша кућа знања**
	У свету музике, музичка култура за пети разред основне школе	Мирјана Смрекар Станковић Валентина Динић	**Едука**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Повијест глазбе	Јосип Андреис	**СН Либер, Загреб**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Музичка култура за 6. разред основне школе	Гордана Стојановић Милица Рајчевић	**ЗУНС**
	Музичка култура за 6. разред основне школе	Мр Александра Паладин Мр Драгана Михајловић – Бокан	**Нови Логос**
	Уџбеник музичке културе за 6. разред основне школе	Мирослава Петров, Драгана Грујић Љубица Милићевић	**БИГЗ**
	Музичка култура за 6. разред основне школе	Александра Станковић	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Повијест глазбе	Јосип Андреис	**СН Либер, Загреб**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Музичка култура за 7. разред основне школе	Гордана Стојановић Милица Рајчевић	**ЗУНС**
	Музичка култура за 7. разред основне школе	Мр Александра Паладин Мр Драгана Михајловић – Бокан	**Нови Логос**
	Уџбеник музичке културе за 7. разред основне школе	Мирослава Петров, Драгана Грујић Љубица Милићевић	**БИГЗ**
	Музичка култура за 7. разред основне школе	Александра Станковић	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Повијест глазбе	Јосип Андреис	**СН Либер, Загреб**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Музичка култура за 8. разред основне школе	Гордана Стојановић Милица Рајчевић	**ЗУНС**
	Музичка култура за 8. разред основне школе	Мр Александра Паладин Мр Драгана Михајловић – Бокан	**Нови Логос**
	Уџбеник музичке културе за 8. разред основне школе	Мирослава Петров, Драгана Грујић Љубица Милићевић	**БИГЗ**
	Музичка култура за 8. разред основне школе	Александра Станковић	**Клет**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Повијест глазбе	Јосип Андреис	**СН Либер, Загреб**

Физичко и здравствено васпитање

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Настава физичког васпитања од 5. до 8. разреда основне школе	Вишњић Д.	**ЗУНС**

Ликовна култура

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Ликовна култура за пети разред		**Сви издавачи**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Ликовна култура за више разреде Основне школе разне уметничке књиге	З.Игњатовић	**ЗУНС**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Ликовна култура за шести разред		**Сви издавачи**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Ликовна култура за више разреде ОШ Разне уметничке књиге	З.Игњатовић	**ЗУНС**

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Ликовна култура за седми разред		**Сви издавачи**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Ликовна култура за више разреде ОШ Разне уметничке књиге	З.Игњатовић	**ЗУНС**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Ликовна култура за осми разред		**Сви издавачи**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Ликовна култура за више разреде ОШ Разне уметничке књиге	З.Игњатовић	**ЗУНС**

Техника и технологија

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	**Техника и технологија за пети разред основне школе** уџбенички комплет (уџбеник, материјал за конструкторско моделовање),	Зоран Д. Лапчевић	**Едука – Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика материјала	Напијало, М. М.	**Универзитет у Београду (1996)**
	Принципи науке о материјалима	Ристић, М. М.	**САНУ, Београд (1993)**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Техничко и информатичко образовање за шести разред основне школе	Слободан Попов, Тијана Тешан	**Завод за уџбенике – Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика материјала	Напијало, М. М.	**Универзитет у Београду (1996)**
	Принципи науке о материјалима	Ристић, М. М.	**САНУ, Београд (1993)**

Техничко и информатичко образовање

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Техничко и информатичко образовање за 7. разред	Иван Тасић, Драгана Глушац	**Завод за уџбенике – Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика материјала	Напијало, М. М.	**Универзитет у Београду (1996)**
	Принципи науке о материјалима	Ристић, М. М.	**САНУ, Београд (1993)**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Техничко и информатичко образовање за 8. разред	Вјекослав Сајферт, Иван Тасић, Марина Петровић	**Завод за уџбенике – Београд**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Физика материјала	Напијало, М. М.	**Универзитет у Београду (1996)**
	Принципи науке о материјалима	Ристић, М. М.	**САНУ, Београд (1993)**

Информатика и рачунарство

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Информатика и рачунарство са дигиталним материјалима на ЦД-у за пети разред основне школе;	Катарина Алексић, Катарина Вељковић, Милош Бајчетић, Дарко Крсмановић	**ЕДУКА**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Информатика и рачунарство за шести разред основне школе,	Драгољуб Васић, Драган Маринчић и Миодраг Стојановић,	**Завод за уџбенике, Београд**

Изборни наставни предмети

Информатика и рачунарство

Седми разред

СЕДМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Информатика и рачунарство за седми разред основне школе,	Драгољуб Васић, Драган Маринчић и Миодраг Стојановић,	**Завод за уџбенике, Београд**

Осми разред

ОСМИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
Литература за ученике	Информатика и рачунарство за осми разред основне школе	Драгољуб Васић, Драган Маринчић и Миодраг Стојановић,	**Завод за уџбенике, Београд**

Верска настава

Пети, шести, седми и осми разред

V-VIII РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Свето писмо Светосавско звонце		**ЗУНС**
ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКЕ	Приручник за наставнике основних и средњих		**ЗУНС**

Свакодневни живот у прошлости

Пети, шести, седми и осми разред

V-VIII РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Дневници из прошлости	Марко Шуица	ЗУНС

Чувари природе

Пети разред

ПЕТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Чувари природе за 5. разред	Вера Ђорђевић Вера Јовановић Слободан Јовановић	**ЗУНС**

Шести разред

ШЕСТИ РАЗРЕД	НАЗИВ УЏБЕНИКА	АУТОРИ	ИЗДАВАЧ
ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ	Чувари природе за 6. разред	Вера Ђорђевић Вера Матановић Слободан Јовановић	**ЗУНС**

Програм слободних активносту ученика

Литерарна секција

Циљ:
Циљ ове секције јесте да деца уживају у писању различитих писмених састава, познају главне елементе различитих врста писмених састава, користе богат фонд речи, испољавају оригиналност и креативност у писању и да могу да анализирају различите врсте писмених састава.

Задаци:
- Развој културе писменог изражавања
- Развој љубави према писаној речи
- Развој интересовања за писање
- Сликовитост и јасност у писању
- Развој маштовитости и креативности
- Развој радних навика

План рада литерарне секције:

1.Откривање тајни књижевног стварања
2.Одлике ваљаног књижевног текста
3.Како написати добар састав?
4.Како организовати литерарни конкурс?
5.Обнављање знања о књижевним врстама
6.Упознавање са функционалним стиловима
7.Упознавање са облицима новинарског изражавања
8.Писање вести
9.Писање извештаја
10.Писање репортаже
11.Самостално писање неког од облика новинарског изражавања
12.Читање и коментарисање радова
13.Репортажа и интервју
14.Интервју са неким лекаром
15.Интервју са наставником
16.Стилске фигуре
17.Расправа
18.Разговор о делима старе књижевности
19.Жанрови у средњовековној књижевности
20.Репортажа са неког актуелног догађаја
21.Прикупљање радова за школски лист
22.Прича мог детињства - пример ретроспекције

23.Свети Сава као инспирација за литерарно стваралаштво
24.Прича старе фотографије
25.Сан (описати сан, предосећање)
26.Час слободног стваралаштва (поезија)
27.Час слободног стваралаштва (проза)
28.Учешће у одабиру радова за школски лист
29.Дневник као књижевнонаучна врста
30.Страница мог дневника
31.Упознавање са научном расправом као жанром
32.Писање поезије
33.Писање сонета
34.Писање кратке приче
35.Писање модерне бајке
36.Читање најбољих радова

Рецитаторска секција

Циљеви:

- Развој личних склоности и способности за књижевност и књижевно стваралаштво.
- Стварање и одгајање књижевне публике чији ће се интереси за поезију издићи изнад обичне жеље за разбијање досаде.
- Развијати код ученика љубав према писаној речи и подстицати самостални истраживачки рад путем књижевног дела.
- Рад са ученицима у овој секцији ослања се на емоционално, интелектуално, естетско и литерарно искуство ученика.
- По принципу корелације на тематској, стилској и историјској основи повезати се са радом других сродних секција (ликовна, музичка, драмска, новинарска, литерарна)

Задаци:

- Упознати се са говорним вредностима: дикција, акценат, интонација, висина и интензитет гласа и темпо
- Организовање музичко-поетских вечери
- Припрема рецитала поводом : Дана школе, Школске славе, Дана љубави
- Учешће на такмичењима рецитатора
- Израда пратећих презентација уз одговарајућу поезију

План рада рецитаторске секције:

1.Формирање секције, план и програм рада
2. Чиниоци изражајног казивања, артикулација и дикција

3. Вежбе визуелног контакта, мимике и гестикулације
4. Врсте рецитовања (соло и хорско)
5. Слушање : Познати рецитују- слушање снимка
6. Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања
7. Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања
8. Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања
9. Увежбавање рецитација за приредбу
10.Увежбавање рецитација за приредбу
11. Вежбе изражајног рецитовања
12. Приредба Нова година
13. Припрема рецитатора за Савиндан
14. Избор рецитатора и конференцијера
15. Казивање и рецитовање песама и текстова за Дан поезије
16. Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања
17. Избор рецитација и вежбање изражајног рецитовања
18. Увежбавање рецитација за приредбу Дан жена
19. Приредба Дан жена
20. Избор песама и рецитатора за такмичење
21. Избор песама и рецитатора за такмичење
22. Школско такмичење у рецитовању.
23. Слушање – познати рецитују дечје песме
24. Анализа садржаја за дан школе и Дан ученичких постигнућа
25. Припрема и увежбавање за Дан ученичког постигнућа
26 . Припрема и увежбавање за Дан ученичког постигнућа
27 . Припрема и увежбавање за Дан ученичког постигнућа
28. Слушање – познати рецитују дечје песме
29. Изражајно казивање одабраних текстова
30. Анализа рада секција

Драмска секција

Циљеви:

- упознавање са основама драмског истраживања,
- богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења,
- развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе,
- стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања,
- стицање искуства и навика за колективни живот и рад,
- развој опажања, размишљања и слободног изражавања,
- развијање критичке способности,
- развијање самоконтроле, досетљивости...
- подстицање интересовања за истраживање

Задаци:

- упознавање са културом драмског стваралаштва,
- упознавање са основама драмског истраживања,
- развијање стваралачке способности,
- богаћење и развијањемаште и креативног начина мишљења,
- развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе,
- стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања,
- стицање искуства и навика за колективни живот и рад,
- развој опажања, размишљања и слободног изражавања,
- емоционално сазревање (емотивни и сазнајни развој)
- развијање критичке способности,
- развијање самоконтроле, досетљивости...
- подстицање интересовања за истраживање

План рада драмске секције:

1. Формирање секције
2. Драмска уметност
3. Доношење плана рада за текућу школску годину: избор комада за припрему и обнављање; читалачка проба
4. Рад на драмском текскту - Проучавање текста
5. Подела улога - читалачка проба
6. Распоредна проба: груписање лица и ствари на сцени.
7 . Распоредна проба: сценске радње
8 . Распоредна проба: вежбе ритма и темпа
9. Увежбавање комада, сцена, музика
10. Увежбавање комада, костими
11. Израда и постављање комплетног декора.
12. Јавни наступ Новогодишња жеља
13. Рад на драмском текскту - Проучавање текста
14. Подела улога - читалачка проба

15. Распоредна проба: груписање лица и ствари на сцени.
16. Распоредна проба: сценске радње
17. Увежбавање комада, сцена, музика , костими
18. Учешће секције на школској свечаности
19. Слушање радио – драме или стваралачки писмени рад: писање сценских дела – игроказа, дијалога, драматизација
20. Избор нових текстова
21. Подела улога
22. Спремање представе на Рехабилитацији поводом „Златне јесени"
23. Приредба „Златна јесен"
24. Приредба „Златна јесен"
25. Распоредна проба: груписање лица и ствари на сцени.
26. Распоредна проба: сценске радње, вежбе ритма и темпа
27. Дан школе и дан ученичких постигнућа
28.Припреме за такмичење у бесједништву (говору) – самостални рад
29. Такмичење у беседништву
30.Разматрање извештаја о раду секције

Talking culture секција

Циљеви: Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према култури и обележјима земаља језика који учи, као и комуникацији са говорницима других језика.

Задаци: Стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА СЕКЦИЈЕ Talking culture–(Енглески језик)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	GEOGRAPHY,HISTORY AND CULTURE OF THE UK	4	1	5	
2.	GEOGRAPHY,HISTORY AND CULTURE OF THE USA	5	1	6	
3.	SCHOOL	2	1	3	
4.	FESTIVALS	4	2	6	
5.	FOOD	4	4	8	
6.	ENTERTAINMENT	1	3	4	
7.	MUSIC AND POP CULTURE	3	1	4	
	укупно	23	13	36	

Culture et civilisation секција

Циљеви: Кроз наставу страних језика ученик богати себе упознајући другог, стиче свест о значају сопственог језика и културе у контакту са другим језицима и културама. Ученик развија радозналост, истраживачки дух и отвореност према култури и обележјима земаља језика који учи, као и комуникацији са говорницима других језика.

Задаци: Стицање позитивног односа према другим језицима и културама, као и према сопственом језику и културном наслеђу, уз уважавање различитости и навикавање на отвореност у комуникацији.

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА СЕКЦИЈЕ *CULTURE ET CIVILISATION*, ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Le saviez-vous?	4	6	10	
2.	Plus sur la France	6	4	10	
3.	La musique	4	4	8	
4.	Les fêtes	4	4	8	
5.	Le cinema	3	7	10	
6.	Education	4	4	8	
7.	Cuisine française	4	4	8	
8.	On voyage!	4	6	10	
	укупно	33	39	72	

Фото-секција

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ФОТО СЕКЦИЈЕ		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Упознавање ученика са фото апаратом (аналогним и дигиталним). Предности и мане аналогне и дигиталне технике	2
2.	Практична употреба фото апарата на терену. Фотографисање и снимање видео записа природе, предмета и портрета	8
3.	Фотографисање истих објеката под различитим углом, резолуцијом и ефектима употребом дигиталног фото апарата. Упоређивање фотографије предности и мане	10
4.	Пребацивање дигиталног слика и снимака из фото картице на хард диск. Обрада и анализа слике и снимака на рачунару	8
5.	Коришћење и употреба дигиталног фото апарата и дигиталне камере у настави (конструкторско моделовање-модули у предмету ТИО)	8
	укупно	36

Оригами секција

Циљ рада секције:

Развијање креативности код ученика, оспособљавање за самосталну израду украсних предмета од папира и развијање фине моторике руку**.**

ПЛАН РАДА ОРИГАМИ СЕКЦИЈЕ		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Упознавање са вештином оригами и врстама хартије	2
2.	Основна савијања	4
3.	Израда једноставних модела до 15 савијања	12
4.	Израда сложених база	6
5.	Израда сложених модела	12
	укупно	36

Музичка секција

Секција ће се одржавати једном недељно на пунктовима где услови то дозвољавају и у кућној настави, код оних ученика који покажу посебно интересовање за музику.

У оквиру секције вршиће се припреме за активности и приредбе као што су „Златна јесен" у октобру на Рехабилитацији, прослава Дана школе, прослава Нове године, прослава школске славе Светог Саве, обележавање Дана жена и др.

Са ученицима у кућној настави, као и са ученицима на пунктовима где услови то дозвољавају радиће се на усвајању знања везаних за свирање на инструментима који су на располагању. Са циљем да се украси и визуелно обогати простор у коме ученици проводе време у плану је такође и израда паноа са сликама инструмената, композитора, омиљених извођача забавне музике и сл. у чему ученици активно учествују са својим жељама, идејама и предлозима.

У оквиру секције са ученицима ће се разговарати о развоју забавне музике и новим трендовима, са циљем да се њихов музички укус обликује на најбољи могући начин. Ученици се кроз те разговоре упознају са правим музичким вредностима и изграђују лични укус и критичко мишљење. Уколико буду у могућности да посећују или прате путем медија разне музичке манифестације (концерте, шоу програме, фестивале и сл.) моћи ће да на секцији износе своје утиске и да дискутују о ономе што су чули и видели.

Циљ:

Општи циљ музичке секције је развијање интересовања за музичку уметност и упознавање музичке традиције и културе свога и других народа.

Задаци:

- да код ученика развија музичке способности и жељу за активном музицирањем/певањем и учествовањем у школским ансамблима;
- да подстиче креативност и смисао за колективно музицирање;
- да развија навику слушања музике, подстиче доживљај и оспособљеност за разумевање музичких порука;
- да подстиче стваралачко ангажовање у свим музичким активностима (извођење, слушање, истраживање и стварање музике);
- да развија критичко мишљење.

СЕПТЕМБАР	Изучавање српске изворне народне музике, народних инструмената и песама; Песме „Кићено небо звездама", „Домаћице од куће", „Јанко проси у далек девојку", „Мој голубе", „`Ајде Јано"; Познати извођачи изворне народне музике, начини обраде (Бора Дугић, Светлана Стевић, група „Моба", браћа Теофиловић, Јелена Томашевић, Мадам Пиано).
ОКТОБАР	Припрема музичког програма за манифестацију „Златна јесен"; Прикупљање новинских чланака о концертима, композиторима, извођачима. Гледање концерата класичне музике са легендарним извођачима (Карајан, Хоровиц, Кенеди, Радуловић и др). Како се понашамо на концерту.
НОВЕМБАР	Музички инструменти далеких земаља – Јапан, Кина, Бразил Аустралија...; Израда паноа са сликама музичких инструмената; Упознавање са животом и радом великих оперских звезда; Упознавање са животом и радом великих балетских звезда.
ДЕЦЕМБАР	Слушање музике по избору ученика. Сакупљање чланака и слика о омиљеним извођачима забавне музике; Израда паноа са сликама и подацима из живота највећих звезда домаће забавне музике. Гледање концерата забавне музике путем Ју – тјуба.
ЈАНУАР	Припрема музичког програма за прославу Светог Саве: Светосавска химна, Химна школе, „Ко удара тако позно", „Звониће звона", „Легенда", „У школама Светог Саве" идр.
ФЕБРУАР	Израда паноа са сликама и основним биографским подацима о славним композиторима (Бах, Моцарт, Бетовен, Лист, Чајковски).
МАРТ	Певање песама са инструменталном пратњом уз активно учествовање ученика у извођењу на (ударачким) инструментима из Орфовог инструментаријума. Гледање инсерата из музичких филмова („Коса", „Брилијантин", „Флешденс",

АПРИЛ	Ускршње песме „Мирише пролеће“, „Молитва“, „Христос васкрсе“, „Ускршње јутро“. Песме српских песника у популарној музици.
МАЈ	Припрема прославе Дана школе. Песме: Химна школе, „Нек свуд љубав сја“, „Другарство“, песме по избору ученика Организовање квиза знања са радним насловом “Колико знам о музици“.
ЈУН	Песме које волимо

Секција грађевинарства

ПЛАН РАДА ГРАЂЕВИНСКЕ СЕКЦИЈЕ		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Упознавање ученика са радом секције	2
2.	Грађевинске технике	2
3.	Грађевинска средства и материјали	2
4.	Читање планова и размера	2
5.	Израђивање макете од папира и картона	10
6.	Израђивање макете од дрвета	10
7.	Финална обрада макете	6
8.	Посета градилишту	2
	укупно	36

Секција верске наставе

Током школске године, у оквиру предмета Верска настава одржава се и:

- Молебан за почетак школске године (септембар– октобар)
- Једнодневни излет (октобар)
- Матурско путовање (прва недеља после Васкрса)

Програм допунске наставе у старијим разредима

Допунски рад се организује за ученике који, из објективних разлога, у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад. Такође, бира активности, методе које ће најпре довести до напретка.

Српски језик и књижевност

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Српски језик и књижевност, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Реченице по саставу	3	2	5
2.	Врсте речи	3	4	7
3.	Служба речи	3	4	7
4.	Правопис	1	2	3
5.	Падежи; значења и функције	2	2	4
6.	Глаголи (вид, род, инфинитивна и презентска основа, глаголски облици)	4	6	10
	укупно	16	20	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Српски језик и књижевност, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Просте, изведене и сложене речи (суфикси, префикси и корен речи)	3	6	9
2.	Гласови и гласовне промене	4	6	10
3.	Заменице (именичке и придевске)	3	5	8
4.	Правопис	1	2	3
5.	Глаголски облици (прости, сложени – грађење)	1	2	3
6.	Исказивање реченичних чланова	1	2	3
	укупно	13	23	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Српски језик и књижевност, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Врсте и служба речи	2	4	6
2.	Историја језика (старословенски језик, Ћирило и Методије)	3	3	6
3.	Правопис	2	2	4
4.	Напоредни односи међу реченичним члановима и независним реченицама	4	6	10
5.	Синтагме	2	4	6
6.	Падежи – значења и функције	2	2	4
	укупно	15	21	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Српски језик и књижевност, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Историја језика (развој српског језика, рад Вука Караџића, језик свакодневне комуникације)	3	5	8
2.	Народна поезија	3	4	7
3.	Правопис	2	2	4
4.	Књижевно-теоријски појмови	3	2	5
5.	Падежна синонимија	2	3	5
6.	Акценат	2	3	5
	укупно	15	19	34

Енглески језик

Циљ допунске наставе наставног предмета:

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави страног језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја или граматике, група ученика који нису савладали неки од предвиђених облика усменог и писменог изражавања итд.).

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 5. РАЗРЕД)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Мој живот-просто садашње време,редни и основни бројеви, датум	2	4	6	
2.	Животиње- вокабулар, садашње трајно време, субјекатске и објекатске заменице	2	4	6	
3.	Распуст – просто прошло време правилних и неправилних глагола	2	4	6	
4.	Исхрана- вокабулар,члан, some/ any, how much/many	2	4	6	
5.	Моја земља- вокабулар, компаратив и суперлатив придева, неправилно поређење придева	2	4	6	
6.	Забава – going to, придеви и прилози за начин, вокабулар	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 6. РАЗРЕД)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Мој живот-породица,пријатељи-просто прошло време правилних и неправилних глагола, вокабулар	2	4	6	
2.	Будућност- will, going to, вокабулар	2	4	6	
3.	Места и догађања- прошло трајно време, вокабулар	2	4	6	
4.	Лондон- одређени неодређени члан, неодређене заменице,садашње трајно време у служби будућности,присвојни придеви и заменице	2	4	6	
5.	Искуства – садашњи перфект,вокабулар	2	4	6	
6.	Проблеми- модални глаголи	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 7. РАЗРЕД)					
Рб. теме	Назив теме	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Прошлост и садашњост- просто прошло време,прошло трајно време, used to, Вокабулар	2	4	6	
2.	Слава и богаство- садашњи перфект,просто прошло време,придеви и именице-извођење	2	4	6	
3.	Здравље-субјекатске и објекатске односне реченице, слагање и неслагање	2	4	6	
4.	Херојии- герунд и инфинитив, придеви који се завршавају на ed и ing	2	4	6	
5.	Животна средина- пасив, вокабулар	2	4	6	
6.	Пријатељство- први кондиционал, именице и глаголи	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ (ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК 8. РАЗРЕД)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Проблеми у животу тинејџера- садашњи перфект,просто прошл време,прошло трајно време,плусквамперфект,вокабулар	2	4	6	
2.	Живот у будућности- будућа времена, предлози	2	4	6	
3.	Ризици и опасности- 1.2 и 3 кондиционал, множина именица, вокабулар, заменице	2	4	6	
4.	Медији- постављње питања, фразални глаголи	2	4	6	
5.	Људска права- индиректни говор, вокабулар	2	4	6	
6.	Куповина и продаја- пасив, вокабулар	2	2	4	
	укупно	12	22	34	

Француски језик

Циљ допунске наставе наставног предмета:

Допунска настава се организује за ученике који - из објективних разлога - у редовној настави страног језика не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад (на пример: група ученика с недовољним знањем одређених садржаја или граматике, група ученика који нису савладали неки од предвиђених облика усменог и писменог изражавања итд.).

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Француски језик	1	2	3	
2.	Други и ја	1	2	3	
3.	Обожавам!	1	2	3	
4.	Певачи	1	2	3	
5.	У биоскопу	1	2	3	
6.	Гости	1	2	3	
7.	Време је	1	2	3	
8.	Цезаров свет	1	2	3	
9.	Блогујемо	1	2	3	
10.	Укуси и боје	1	2	3	
11.	Чаробни свет	1	2	3	
12.	Победник или занесењак	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Carnet de voyage!	1	2	3	
2.	C'était bien!	1	2	3	
3.	Je me suis bien amusé!	1	2	3	
4.	Ma ville, mon quartier	1	3	3	
5.	Mon apart	1	2	3	
6.	Ma chambre	1	2	3	
7.	Qui jette bien, aime bien !	1	2	3	
8.	Ma terre, je l'aime	1	2	3	
9.	Amour, amitié	1	3	3	
10.	Mon magazine	1	2	3	
11.	Le chaud et le froid	1	3	3	
	укупно	11	25	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Le monde bouge	3	6	9	
2.	Les uns et les autres	3	6	9	
3.	Le monde communique	3	6	9	
4.	Vive la culture !	3	6	9	
	укупно	12	24	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Organisation et participation au concours « Super Sandwich »	3	6	9	
2.	Réalisation d'un sondage sur le temps libre des jeunes	3	6	9	
3.	Réalisation d'une interview pour le journal ou le site du collège	3	6	9	
4.	Création d'une planche de bande dessinée	3	4	7	
	укупно	12	22	34	

Немачки језик

Циљ допунске наставе наставног предмета:
Ученици који не могу да прате градиво (из различитих оправданих разлога) koje је предвиђено за савладавање лексике и граматике страног језика у току једне школске године, моћи ће да на допунској настави надокнаде пропуштено и постигну одговарајуће резултате у неком од тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Задаци допунске наставе наставног предмета:
У складу са наставним планом и програмом и са савременим принципима методике наставе немачког језика, задаци за ученика на допунској настави су да се научи примени стечених знања и да овлада основним правилима разумевања, писања, читања и слушања немачког књижевног језика. У изношењу граматичке грађе користе се сазнања теорије граматике која су прилагођена узрасту ученика.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Ich, du, wir...	2	4	6	
2.	Ich, du, wir...	1	2	3	
3.	Bei uns zu Hause	2	4	6	
4.	Bei uns zu Hause	1	4	5	
5.	Alltägliches	2	4	6	
6.	Alltägliches	1	2	3	
7.	Fertigkeitstraining	1	2	3	
8.	Fertigkeitstraining	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Freizeitaktivitäten	1	2	3	
2.	Winterferien / Sommerferien	1	2	3	
3.	Alles Gute zum Geburtstag!	1	2	3	
4.	Die Klassenarbeit Nr.1	1	2	3	
5.	Körperteile / Weihnachten	1	2	3	
6.	Gesund leben	1	2	3	
7.	Wie war es in der Schule?	1	2	3	
8.	Wo ist denn hier…?	1	2	3	

9.	Die Klassenarbeit Nr. 2	1	2	3	
10.	Hast du Lust ins Kino zu gehen?	1	2	3	
11.	Ordnung muss sein!	1	2	3	
12.	Годишња систематизација наставног градива	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Einleitung	1	2	3	
2.	Wie hast du die Mutti kennen gelernt?	2	3	5	
3.	Wie war es damals?	1	2	3	
4.	Tina hat sich wehgetan	1	2	3	
5.	Lektüre	1	2	3	
6.	Wie ist Thomas?	1	2	3	
7.	Was wirst du dann machen?	1	2	3	
8.	Verstehst du dich gut mit deinen Eltern?	1	2	3	
9.	Lektüre	1	2	3	
10.	Landeskunde	1	2	3	
11.	Systematisation	1	2	3	
	укупно	12	24	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ–НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Berufe, Reisen, Märchen	4	5	9	
2.	Berufe, Reisen, Märchen	2	5	7	
3.	Medien, Umwelt,Gesellschaft	2	5	7	
4.	Landeskunde	2	5	7	
5.	Alltägliches	2	2	4	
	укупно	12	23	34	

Руски језик

Циљ допунске наставе:
Допунска настава се организује за ученике који из објективних разлога, у редовној настави страног језика, не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја. Зависно од утврђених недостатака у знањима и умењима ученика, као и узрока заостајања, наставник формира одговарајуће групе с којима организује допунски рад.

Задаци :
Ученик разуме и реагује на усмени текст у вези са темама, ситуацијама икомуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; чита са разумевањем писане и илустроване текстове у вези са темама,ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом; самостално усмено изражава ситуације и комуникативне функције у вези са темама предвиђеним наставним програмом; у писаној форми се изражава у вези са темама и ситуацијама и комуникативним функцијама предвиђеним наставним програмом, поштујући правила писаног кода;у комуникативним контекстима који укључују говорнике учениковог првог језика (Л1) и циљног језика (Л2) преноси и преводи кратке поруке (у усменој и писаној форми) у складу са потребама комуникације;препознаје принципе граматичке и социолингвистичке компетенције уочавајући значај развијања личних стратегија учења страног језика.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК V РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Знакомство	2	0	2	
2.	Гости в школе / Гости в доме	0	2	2	
3.	Звуки и буквы	2	2	4	
4.	В Москве	0	2	2	
5.	Суббота	2	0	2	
6.	С Новым годом	0	0	0	
7.	Зимние забавы	0	2	2	
8.	О вкусах не спорят	2	0	2	
9.	Мы считаем, вычитаем	2	2	4	
10.	Как все успеть?	0	2	2	
11.	Занимайтесь спортом!	2	0	2	
12.	Наступила весна	0	2	2	
13.	О России	2	0	2	
14.	Занятия в школе	0	2	2	
15.	Обедаем по-русски	2	2	4	
16.	Скоро каникулы	0	2	2	
	укупно	16	20	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VI РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Здравствуй школа, здравствуй осень	/	2	2	
2.	Чему учат в школе	2	2	4	
3.	Поздравляем и желаем!	2	2	4	
4.	Пришла пора зимы	/	2	2	
5.	Завзятые театралы!	2	4	6	
6.	Конец зиме! Приходите на блины!	2	4	6	
7.	Побывай в Санкт Петербурге, насмотрись на красоту	2	4	6	
8.	Дай лапу,друг!	/	4	4	
	укупно	10	26	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VII РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Российские просторы	/	2	2	
2.	В здоровом теле - здоровый дух	2	4	6	
3.	Ах,эта мода!	2	2	4	
4.	Молодость всегда в пути	/	4	4	
5.	Делу время, потехе час	2	4	6	
6.	Семья всему начало	2	4	6	
7.	Экран и сцена - окно в мир	2	2	4	
8.	Земля ждет твоей помощи	/	4	4	
	укупно	10	26	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VIII РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Снова за партой	/	2	2	
2.	Годовой круговорот	2	4	6	
3.	Родительский дом - начало начал	2	4	6	
4.	Зимние радости	/	4	4	
5.	Кто в Москве не бывал,красоты не видал	2	4	6	
6.	У кого что болит, тот о том и говорит	2	4	6	
7.	Едем на экскурсию!Ура!	2	2	4	
	укупно	10	24	34	

Математика

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 5. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	10
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	5
3.	УГАО	5
4.	РАЗЛОМЦИ	13
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	3
	укупно	36

Предвиђени начини реализације допунске наставе:

Допунска настава се изводи сваке недеље по један школски час. На овим часовима биће практикован индивидуални рад наставника са сваким учеником сходно његовим могућностима и степену напредовања у савладавању најелементарнијих математичких садржаја предвиђених годишњим планом рада у 5. разреду.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 5. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ	5
2.	ТРОУГАО	8
3.	РАЦИОНАЛНИ БРОЈЕВИ	10
4.	ЧЕТВОРОУГАО	8
5.	ПОВРШИНА ТРОУГЛА И ЧЕТВОРОУГЛА	5
	укупно	36

Предвиђени начини реализације допунске наставе:

Допунска настава се изводи сваке недеље по један школски час. На овим часовима биће практикован индивидуални рад наставника са сваким учеником сходно његовим могућностима и степену напредовања у савладавању елементарних математичких садржаја предвиђених годишњим планом рада у 6. разреду.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 7. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ	6
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА	6
3.	РАЦИОНАЛНИ АЛГЕБАРСКИ ИЗРАЗИ	8
4.	МНОГОУГАО	4
5.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	4
6.	КРУГ	4
7.	РАЗМЕРА ДУЖИ И ПРОПОРЦИОНАЛНЕ ДУЖИ	4
	укупно	36

Предвиђени начини реализације допунске наставе:

Допунска настава се изводи сваке недеље по један школски час. На овим часовима биће практикован индивидуални рад наставника са сваким учеником сходно његовим могућностима и степену напредовања у савладавању најелементарнијих математичких садржаја предвиђених годишњим планом рада у 7. разреду.

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 8. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	3
2.	ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	2
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	6
4.	ПРИЗМА	4
5.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	5
6.	ПИРАМИДА	4
7.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	4
8.	ВАЉАК	2
9.	КУПА	2
10.	ЛОПТА	2
	укупно	34

Предвиђени начини реализације допунске наставе:

Допунска настава се изводи сваке недеље по један школски час. На овим часовима биће практикован индивидуални рад наставника са сваким учеником сходно његовим могућностима и степену напредовања у савладавању најелементарнијих математичких садржаја предвиђених годишњим планом рада у 8. разреду.

Физика

Циљ допунске наставе: Помоћ ученицима који нису усвојили основна знања из програма предмета.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ Физика 6. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бој часова**
1.	Увод - физика као наука	1
2.	Кретање	7
3.	Сила	7
4.	Мерење	8
5.	Маса и густина	7
6.	Притисак	6
	укупно	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ Физика 7. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Сила и кретање	12
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	6
3.	Равнотежа тела	6
4.	Механички рад и енергија, снага	8
5.	Топлотне појаве	4
	укупно	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ Физика 8. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Осцилаторно и таласно кретање	4
2.	Светлосне појаве	8
3.	Електростатика	5
4.	Електрична струја	10
5.	Магнетно поље	3
6.	Елем. атомске и нуклеарне физике	4
7.	Физика и савремени свет	0
	укупно	34

Хемија

Циљеви допунске наставе су:

Допунска настава из хемије се организује за ученике који спорије усвајају знања, ученике који нису били присутни на неким часовима, ученике који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће, што доприноси бољем усвајању знања и вештина везаних за наставно градиво.

Задаци допунске наставе су:

Да ученици који нису били присутни на неким часовима усвоје и утврде одређена знања и вештине везане за одређено наставно градиво, да ученици који спорије усвајају знања то успеју да постигну, као и да ученици који желе да утврде знање или уклоне евентуалне нејасноће то буду у могућности да остваре.

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Хемија, 7. разред			
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**
1.	Основни хемијски појмови	5	2
2.	Структура супстанце – атом и структура атома	4	4
3.	Структура супстанце – основне честице које изграђују супстанце	3	5
4.	Хомогене смеше - раствори	2	3
5.	Хемијске реакције и израчунавања	3	5
	укупно	17	19

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Хемија, 8. разред			
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	4	3
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе)	2	3
3.	Соли, електролитичка дисоцијација киселина, база и соли	2	4
4.	Угљоводоници	3	5
5.	Органска једињења са кисеоником	4	6
	укупно	15	21

Биологија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ –биологија, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Порекло и разноврсност живота	10	8	18
2.	Јединство грађе и функција као основ живота	4	3	7
3.	Наслеђивање и еволуција	2	1	3
4.	Живот у екосистему	2	2	4
5.	Човек и здравље	2	2	4
	укупно	20	16	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ –биологија, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Праживотиње	2	1	3
2.	Царство животиња	20	8	28
3.	Угроженост и заштита животиња	1	1	2
4.	Увод у органску еволуцију	2	1	3
	укупно	25	11	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ –биологија, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Порекло и развој људске врсте	1	1	2
2.	Грађа човечијег тела	22	8	30
3.	Репродуктивно здравље	2	2	4
	укупно	25	11	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ –биологија, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод	1	1	2
2.	Екологија и животна средина	6	4	10
3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине	6	4	10
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	3	3	6
5.	Животна средина и одрживи развој	3	3	6
6.	Животна средина,здравље и култура живљења	1	1	2
	укупно	20	16	36

Историја

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Историја, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод у историју	1	5	**6**
2.	Праисторија	0	4	**4**
3.	Стари век	3	23	**26**
	укупно	**4**	**32**	**36**

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Историја, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод	1	0	**1**
2.	Европа и средоземље у раном средњем веку	0	7	**7**
3.	Срби и њихово окружење у раном средњем веку	1	5	**6**
4.	Европа у позном средњем веку	1	3	**4**
5.	Српски народ и његови суседи у позном средњем веку	0	12	**12**
6.	Српске земље и њихово окружење у доба Османлијских освајања	0	6	**6**
	укупно	**3**	**33**	**36**

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Историја, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Успон Европе	1	4	**5**
2.	Српски народ под страном влашћу	1	6	**7**
3.	Доба револуција	1	4	**5**
4.	Нововековне српске државе и Црна Гора	2	17	**19**
	укупно	**5**	**31**	**36**

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Историја, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Свет у другој половини 19 и почетком 20 века	0	5	**5**
2.	Србија и Црна Гора и Срби у Хабзбургшком и Османском царству од Берлинског конреса до Првог светског рата	0	10	**10**
3.	Први светски рат, Србија и Црна гора у Првом светском рату	0	6	**6**
4.	Свет између два сватска рата и Југословенска краљевина	0	7	**7**
5.	Други светски рат, свет и Југославија после Другог светског рата	0	8	**8**
	укупно	0	**36**	**36**

Географија

Циљ:
Допунска настава из географије организоваће се за ученике који из било ког разлога заостаје у савлађивању наставног плана и програма.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Географија, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Човек и географија	2	3	5
2.	Васиона	4	5	9
3.	Планета Земља- Облик Земље, Земљина кретања	3	6	9
4.	Планета Земља- Унутрашња грађа и рељеф Земље	2	3	5
5.	Планета Земља- Ваздушни омотач	1	2	3
6.	Воде на Земљи	1	1	2
7.	Планета Земља Биљни и животињски свет на Земљи	1	2	3
	укупно	14	22	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Географија, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Воде на Земљи- Хидросфера	3	7	10
2.	Биљни и животињски свет	5	8	13
3.	Становништво и насеља	3	5	8
4.	Природна и географска средина	1	2	3
5.	Привреда	1	1	2
6.	Регионална географија Европе	15	21	36
	укупно	29	43	72

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Географија, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Азија	8	13	21
2.	Африка	6	10	16
3.	Северна и Средња Америка	6	12	18
4.	Јужна Америка	3	5	8
5.	Аустралија и Океанија	2	3	5
6.	Поларне области	1	3	4
	укупно	26	46	72

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ – Географија, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Географски положај, границе и величина Србије	2	4	6
2.	Природно-географске целине Републике Србије	8	14	22
3.	Становништво и насеља Србије	5	9	14
4.	Привреда Србије	7	13	20
5.	Завичајна географија и Срби ван граница Србије	2	2	4
6.	Србија у савременим интеграцијским процесима	0	2	2
	укупно	24	44	68

Информатика и рачунарство

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 5. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бр. часова**
1.	ИКТ	4
2.	Дигитална писменост	2
3.	Рачунарство	8
4.	Пројектна настава	4
	укупно	18

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 6. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бр. часова**
1.	ИКТ	4
2.	Дигитална писменост	2
3.	Рачунарство	8
4.	Пројектна настава	4
	укупно	18

Програм додатне наставе у старијим разредима

За додатни рад се опредељују даровити ученици и ученици посебних интересовања. Ангажоване ученике стога треба стимулисати (похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења које се организују) и постепено их уводити у области професионалне оријентације .

Српски језик и књижевност

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Српски језик и књижевност, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Књижевно дело по избору ученика - тумачење	2	1	3
2.	Реченични чланови	2	3	5
3.	Правописне промене	2	2	4
4.	Стилска изражајна средства	1	2	3
5.	Проучавање локалног говора	1	4	5
6.	Припрема за такмичења	2	14	16
	укупно	10	26	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Српски језики књижевност, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Грађење речи	2	3	5
2.	Гласовне промене (одступања)	1	3	4
3.	Правописне норме	1	2	3
4.	Драма – књижевни род (гледање позоришне представе по избору ученика)	1	4	5
5.	Метафора	1	2	3
6.	Припрема за такмичења	2	14	16
	укупно	8	28	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Српски језики књижевност, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Поезија српске модерне	1	3	4
2.	Историја српског језика – рад на текстовима писаним старословенским језиком	2	4	6
3.	Падежна синонимија	2	2	4
4.	Правописне промене	1	2	3
5.	Акценат	1	2	3
6.	Припрема за такмичења	2	14	16
	укупно	9	27	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Српски језики књижевност, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Развој српског књижевног језика	2	4	6
2.	Поетика српског романтизма	1	2	3
3.	Љубавна поезија Десанке Максимовић	1	1	2
4.	Значај рада Вука Караџића на реформи језика и правописа	2	3	5
5.	Локални говор	1	1	2
6.	Припрема за такмичења	2	14	16
	укупно	9	25	34

Енглески језик

Циљеви додатне наставе страног језика:

Додатни рад се организује за изнад просечне и посебно заинтересоване ученике који желе да сазнају више и покажу своју даровитост и да се припремају за такмичење (ученици осмог разреда). Проширивање се садржаји из редовне наставе, радити нови и мало тежи садржаји, а опет према афинитету и интересовању ученика.Уколико се укаже потреба биће сачињени индивидуални програми рада са ученицима на основу њихових претходних знања, интересовања и способности.Неговаће се све језичке вештине: читање, говор,писање и слушање. Ученици ће радити паное, а ученици седмог и осмог разреда ће учествовати у међународним пројектима који се организују у школи.У оквиру припрема за такмичење ученици осмог разреда ће радити тестове на часовима додатне наставе и код куће.Анализа грешака ће се вршити на часовима додатне наставе.

Задаци:

Усвајање сложених структура, развијање говорних

способности у комуникацији и проширивање знања о култури земаља у којима се енглески језик говори

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 5. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	FESTIVALS-SCIENCE AND MATHS (MEASURING TIME)	2	4	6	
2.	ANIMALS-BIOLOGY(ANIMAL CLASSIFICATION)	2	4	6	
3.	HOLIDAYS-HISTORY(TRANSPORT)	2	4	6	
4.	MEALS AND MEAL TIMES-GEOGRAPHY(FOOD FROM AROUND THE WORLD)	2	4	6	
5.	THE USA-EAST AND WEST	2	4	6	
6.	THE BRITISH CINEMA-HISTORY/ART (THE GREEK THEATRE)	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 6. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	FAMILIES-BIOLOGY(ANIMAL MIGRATION)	2	4	6	
2.	TRANSPORT-SCIENCE(THE SOLAR SYSTEM)	2	4	6	
3.	BRITAIN-GEOGRAPHY(TIME ZONES)	2	4	6	
4.	THE BIG APPLE-HOSTORY(THE PLAGUE)	2	4	6	
5.	HEROES AND HEROINES IN BRITAIN	2	4	6	
6.	EMERGENCY SERVICES-HEALTH (EYES)	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 7. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	THE STORY OF ENGLAND-HISTORY (MATERIALS)	2	4	6	
2.	TEENAGER'S READING HABITS-ICT (COMPUTERS)	2	4	6	
3.	SPORTS EVENTS-BIOLOGY (VITAMINS AND MINERALS)	2	4	6	
4.	ROBIN HOOD-ART (THE FIGHTING TEMERAIRE)	2	4	6	
5.	AUSTRALIA-SCIENCE (HURRICANES)	2	4	6	
6.	VOLUNTEERING-CITIZENSHIP (EUROPEAN UNION)	2	4	6	
	укупно	12	24	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 8. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Back to school– Present tenses (present simple,present continuous,state verbs,questions, pronouns)	2	3	5	
2.	Problems – Past tenses (past simple, past continuous, present perfect,present perfect continuous),articles,make,take,get, have	2	3	5	
3.	Place and time- future tenses (future simple, going to, present continuous for the future, future continuous)	2	3	5	

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–(Енглески језик, 8. разред)					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
4.	Такмичење	1		1	
5.	Environment- First, second and third conditional,word formation,	2	3	5	
6.	Civil rights- Indirect speech (orders and requests, statements, questions)	2	3	5	
7.	Environmental studies -Passive voice (present simple, past simple, present perfect,future simple),gerund, modals	1	3	4	
8.	Анализа тестова у оквиру припрема за такмичење	1	3	4	
	укупно	13	21	34	

Француски језик

Циљеви:
Додатни рад се организује за надпросечне и посебно заинтересоване ученике који желе да сазнају више и покажу своју даровитост и да се припремају за такмичење. Проширују се садржаји из редовне наставе, у циљу развијања индивидуалних могућности ученика, њихових интересовања, способности, као и развијања самопоуздања ученика и њихове унутрашње мотивације.

Задаци:
Усвајање сложенијих граматичких и језичких структура, развијање говорних способности у комуникацији и проширивање знања о култури и цивилизацији франкофоних земаља.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	La France et moi	3	2	5	
2.	Les loisirs	2	4	4	
3.	Le temps qui passe, le temps qui fait	4	6	10	
4.	La cuisine francaise	2	4	6	
5.	Le monde des ados	3	6	9	
	укупно	14	22	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ОДАТНЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Les vacances	3	4	7	
2.	En ville	3	5	8	
3.	Paris	3	4	7	
4.	La protection de l'environnement	2	4	6	
5.	La presse jeune	3	5	8	
	укупно	14	22	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ОДАТНЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	En Afrique	3	4	7	
2.	La vie avant et aujourd'hui	3	5	8	
3.	La musique	3	4	7	
4.	Les jeunes et les medias	2	4	6	
5.	Le cinema	3	5	8	
	укупно	14	22	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ–ФРАНЦУСКИ ЈЕЗИК, 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	L'alimentation	3	6	9	
2.	Les loisirs, l'ecole	3	5	8	
3.	Internet	3	6	9	
4.	L'Union europeenne	3	5	8	
	укупно	12	22	34	

Немачки језик

Циљ додатне наставе је да напредни и талентовани ученици примене сложене структуре немачког књижевног језика, развију говорне способности у комуникацији и прошире знања о култури земаља у којима се тај језик говори као службени језик.

Задаци додатне наставе су усвајање сложених језичких образаца као и обогаћивање писаног изражавања на немачком књижевном језику, развијање комуникативних способности и проширивање знања о култури и традицији земаља немачког говорног подручја.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 5. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Ich, du, wir...	3	6	5	
2.	Bei uns zu Hause	4	4	5	
3.	Alltägliches	4	6	10	
4.	Fertigkeitstraining	3	6	10	
	укупно	14	22	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 6. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Ich und meine Freunde	3	4	7	
2.	Familie	3	5	8	
3.	Mein Zuhause	3	4	7	
4.	Kleidung	2	4	6	
5.	Hier lebe ich	3	5	8	
	укупно	14	22	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 7. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Schule	3	4	7	
2.	Meine Freunde und ich	3	5	8	
3.	Wetter, Umwelt	3	4	7	
4.	Medien, Musik, Landeskunde	2	4	6	
5.	Gesundheit, Ferien	3	5	8	
	укупно	14	22	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – НЕМАЧКИ ЈЕЗИК, 8. РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Jung sein – anders sein	3	6	9	
2.	Landeskunde und Alltagsleben	3	5	8	
3.	Umweltschutz	3	6	9	
4.	Gesund leben	3	5	8	
	укупно	12	22	34	

Руски језик

Циљеви:

Додатни рад се организује за надпросечне и посебно заинтересоване ученике који желе да сазнају више и покажу своју даровитост и да се припремају за такмичење. Проширују се садржаји из редовне наставе, у циљу развијања индивидуалних могућности ученика, њихових интересовања, способности, као и развијања самопоуздања ученика и њихове унутрашње мотивације.

Задаци:

Усвајање сложенијих граматичких и језичких структура, развијање говорних способности у комуникацији и проширивање знања о култури и цивилизацији словенских земаља.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК V РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Знакомство	2	0	2	
2.	Гости в школе / Гости в доме	0	2	2	
3.	Звуки и буквы	2	2	4	
4.	В Москве	0	2	2	
5.	Суббота	2	0	2	
6.	С Новым годом	0	0	0	
7.	Зимние забавы	0	2	2	
8.	О вкусах не спорят	2	0	2	
9.	Мы считаем, вычитаем	2	2	4	
10.	Как все успеть?	0	2	2	
11.	Занимайтесь спортом!	2	0	2	
12.	Наступила весна	0	2	2	
13.	О России	2	0	2	
14.	Занятия в школе	0	2	2	
15.	Обедаем по-русски	2	2	4	
16.	Скоро каникулы	0	2	2	
	укупно	16	20	36	

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VI РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Здравствуй школа, здравствуй осень	0	4	4	
2.	Чему учат в школе	2	2	4	
3.	Поздравляем и желаем!	2	2	4	
4.	Пришла пора зимы	0	2	2	
5.	Завзятые театралы!	2	4	6	
6.	Конец зиме! Приходите на блины!	2	4	6	
7.	Побывай в Санкт Петербурге, насмотрись на красоту	2	4	6	
8.	Дай лапу,друг!	0	4	4	
	укупно	10	26	36	

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VII РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Российские просторы	0	2	2	
2.	В здоровом теле - здоровый дух	2	4	6	
3.	Ах,эта мода!	2	2	4	
4.	Молодость всегда в пути	0	4	4	
5.	Делу время, потехе час	2	4	6	
6.	Семья всему начало	2	4	6	
7.	Экран и сцена - окно в мир	2	2	4	
8.	Земля ждет твоей помощи	0	4	4	
	укупно	10	26	36	

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ЗА РУСКИ ЈЕЗИК VIII РАЗРЕД					
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**	**образовни стандарди**
1.	Снова за партой	0	2	2	
2.	Годовой круговорот	2	4	6	
3.	Родительский дом - начало начал	2	4	6	
4.	Зимние радости	0	4	4	
5.	Кто в Москве не бывал,красоты не видал	2	4	6	
6.	У кого что болит, тот о том и говорит	2	4	6	
7.	Едем на экскурсию!Ура!	2	2	4	
	укупно	10	24	34	

Математика

Циљеви:

Додатни рад се организује за натпросечне и посебно заинтересоване ученике који желе да сазнају више и покажу своју даровитост и да се припремају за такмичење. Проширују се садржаји из редовне наставе, у циљу развијања индивидуалних могућности ученика, њихових интересовања, способности, као и развијања самопоуздања ученика и њихове унутрашње мотивације.

Садржаји додатне наставе морају,пре свега, бити везани за садржаје овог разреда и на тај начин бити њихова интензивнија обрада. Уз то, могу да се изаберу и све друге занимљиве теме водећи рачуна да су битно садржајне. Препоручује се да руководиоци стручних већа контактирају добро афирмисане стручне институције, као што су Друштво математичара Србије, Математичка гимназија,КММ "Архимедес", итд.

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 5. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	ПРИРОДНИ БРОЈЕВИ И ДЕЉИВОСТ	10
2.	ОСНОВНИ ПОЈМОВИ ГЕОМЕТРИЈЕ	3
3.	УГАО	5
4.	РАЗЛОМЦИ	15
5.	ОСНА СИМЕТРИЈА	3
	укупно	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 6. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	ЦЕЛИ БРОЈЕВИ - ОДАБРАНИ ЗАДАЦИ	4
2.	ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ СА АПСОЛУТНОМ ВРЕДНОШЋУ	2
3.	ТРОУГАО	4
4.	СЛОЖЕНИ КОНСТРУКТИВНИ ЗАДАЦИ	2
5.	ЛОГИЧКО-КОМБИНАТОРНИ ЗАДАЦИ	2
6.	ПРОЦЕНАТ И ПРИМЕНА ПРОЦЕНТА	2
7.	ПОДУДАРНОСТ ТРОУГЛОВА	4
8.	КОНСТРУКЦИЈА ЧЕТВОРОУГЛОВА	4
9.	ЗАДАЦИ СА ТАКМИЧЕЊА	6
10.	ТАКМИЧЕЊА	6
	укупно	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 7. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	РЕАЛНИ БРОЈЕВИ – ОДАБРАНИ ЗАДАЦИ	4
2.	ПИТАГОРИНА ТЕОРЕМА И ЊЕНА ПРИМЕНА	4
3.	ПОЛИНОМИ	4
4.	ТАКМИЧЕЊЕ (ЗАДАЦИ СА РАНИЈИХ ТАКМИЧЕЊА-ПРИПРЕМЕ, АНАЛИЗА ЗАДАТАКА СА ТАКМИЧЕЊА)	12
5.	ПРАВИЛНИ ПОЛИГОНИ; МОЗАИЦИ	4
6.	ЗАВИСНЕ ВЕЛИЧИНЕ И ЊИХОВО ГРАФИЧКО ПРЕДСТАВЉАЊЕ	2
7.	КРУГ	2
8.	ПРОПОРЦИЈЕ И ПРОЦЕНТИ	4
	укупно	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ– МАТЕМАТИКА 8. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**укупно**
1.	СЛИЧНОСТ ТРОУГЛОВА	4
2.	ТАЧКА, ПРАВА, РАВАН	2
3.	ЛИНЕАРНЕ ЈЕДНАЧИНЕ И НЕЈЕДНАЧИНЕ	5
4.	ПРИЗМА	3
5.	ПИРАМИДА	4
6.	ЛИНЕАРНА ФУНКЦИЈА	5
7.	СИСТЕМИ ЛИНЕАРНИХ ЈЕДНАЧИНА СА ДВЕ НЕПОЗНАТЕ	5
8.	ВАЉАК	3
9.	КУПА	3
10.	ЛОПТА	2
	укупно	36

Физика

Циљ додатне наставе: Додатна настава има циљ да ученицима који воле физику и успешно усвајају садржаје у редовној настави омогући напредовање, продубљивањем и проширивањем тих садржаја.

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ Физика 6. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бој часова**
1.	Увод - физика као наука	1
2.	Кретање	7
3.	Сила	7
4.	Мерење	8
5.	Маса и густина	7
6.	Притисак	6
	укупно	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ Физика 7. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Сила и кретање	12
2.	Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења	6
3.	Равнотежа тела	6
4.	Механички рад и енергија, Снага	8
5.	Топлотне појаве	4
	укупно	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ Физика 8. разред		
Рб. теме	**Назив теме**	**Број часова**
1.	Осцилаторно и таласно кретање	4
2.	Светлосне појаве	8
3.	Електростатика	5
4.	Електрична струја	10
5.	Магнетно поље	3
6.	Елем. атомске и нуклеарне физике	4
7.	Физика и савремени свет	0
	укупно	34

Хемија

Циљеви додатне наставе су:

Додатна настава из хемије се организује за ученике који теже да прошире и продубе садржаје редовне наставе хемије. На часовима додатне наставе посебан акценат стављен је на експериментални рад и савладавање технике рада у хемијској лабораторији.

Задаци додатне наставе су:

Да ученицима који теже да прошире и продубе садржаје редовне наставе то буде омогућено, као и да се ученицима који показују посебно интересовање за предмет и за експерименте то обезбеди кроз смосталан експериментални рад, што и омогућава савлађивање основних техника рада у лабораторији

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Хемија, 7. разред			
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**
1.	Основни хемијски појмови	2	6
2.	Структура супстанце – атом и структура атома	2	5
3.	Структура супстанце – основне честице које изграђују супстанце	3	5
4.	Хомогене смеше - раствори	1	7
5.	Хемијске реакције и израчунавања	2	3
	укупно	10	16

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Хемија, 8. разред			
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**
1.	Неметали, оксиди неметала и киселине	1	4
2.	Метали, оксиди метала, хидроксиди (базе)	1	4
3.	Соли, електролитичка дисоцијација киселина, база и соли	2	6
4.	Угљоводоници	2	7
5.	Органска једињења са кисеоником	1	8
	укупно	7	29

Биологија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ –Биологија, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод у биологију	2	1	3
2.	Биљке-грађа и животни процеси	4	2	6
3.	Особине живих бића и разноврсност живог света	11	4	15
4.	Разноврсност биљака,значај и заштита	6	3	9
5.	Царство гљива	2	1	3
	укупно	25	11	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ –Биологија, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Праживотиње	2	1	3
2.	Царство животиња	20	8	28
3.	Угроженост и заштита животиња	1	1	2
4.	Увод у органску еволуцију	2	1	3
	укупно	25	11	36

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ –биологија, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Порекло и развој људске врсте	1	1	2
2.	Грађа човечијег тела	22	8	30
3.	Репродуктивно здравље	2	2	4
	укупно	25	11	36

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ –биологија, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Увод	1	1	2
2.	Екологија и животна средина	6	4	10
3.	Угрожавање, заштита и унапређивање екосистема - животне средине	6	4	10
4.	Глобалне последице загађивања животне средине	3	3	6
5.	Животна средина и одрживи развој	3	3	6
6.	Животна средина,здравље и култура живљења	1	1	2
	укупно	20	16	36

Историја

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Историја, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Историја – учитељица живота	3	5	**8**
2.	Праисторија	2	2	**4**
3.	Стари исток	2	4	**6**
4.	Стара Грчка	5	5	**10**
5.	Доба Александра великог	1	2	**3**
6.	Стари Рим	1	4	**5**
	укупно	**14**	**22**	**36**

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Историја, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Велика сеоба народа	1	3	**4**
2.	Тајанствена Византија	5	2	**7**
3.	Стари Словени	2	2	**4**
4.	Србија у доба владавине династије Немањића	5	11	**16**
5.	Српска држава после пропасти царства		5	**5**
	укупно	**13**	**23**	**36**

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Историја, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Нови век – доба открића и препорода	3	7	**10**
2.	Османско царство	6	4	**10**
3.	Српска револуција	6	10	**16**
	укупно	**15**	**21**	**36**

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ –Историја, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Европа у благостању и напретку	2	5	**7**
2.	Србија крајем 19 и почетком 20 века	3	7	**10**
3.	Први светски рат	3	6	**9**
4.	Краљевина СХС	2	2	**4**
5.	Други светски рат	4	2	**6**
	укупно	**14**	**22**	**36**

Географија

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Географија, 5. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Човек и географија	2	3	5
2.	Васиона	2	3	5
3.	Облик Земље и структура њене површине	2	2	4
4.	Земљина кретања, унутрашња грађа и рељеф Земље	3	3	6
5.	Ваздушни омотач	2	2	4
6.	Воде на Земљи	1	3	4
7	Ваздушни омотач Земље	1	3	4
8	Воде на Земљи	1	2	3
9	Биљни и животињски свет на Земљи	1	2	3
	укупно	12	24	36

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Географија, 6. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Хидросфера	4	10	14
2.	Биосфера	3	9	12
3.	Становништво и насеља на Земљи	4	8	12
4.	Географска средина и људске делатности	2	4	6
5.	Регионална географија Европе	9	19	28
	укупно	22	50	72

Седми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Географија, 7. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Највећи континент- Азија	7	16	23
2.	Најтоплији континент- Африка	6	13	19
3.	Три Америке - Северна, Средња и Јужна	6	14	20
4.	Најмањи континент- Аустралија	2	4	6
5.	Најхладнији континент- Антарктик	0	4	4
	укупно	21	51	72

Осми разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ – Географија, 8. разред				
Рб. теме	**Назив теме**	**обрада**	**остали облици**	**укупно**
1.	Србија у Европи- географски положај	1	4	5
2.	Природногеографске одлике Србије	7	16	23
3.	Демографске одлике Републике Србије	4	12	16
4.	Историјски развој и одлике привреде Србије	4	13	17
5.	Завичајна географија- презентације	1	5	6
6.	Србија, транзиција, интеграцијски процеси	1	4	5
	укупно	18	54	72

Информатика и рачунарство

Пети разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 5. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бр. часова**
1.	ИКТ	4
2.	Дигитална писменост	2
3.	Рачунарство	8
4.	Пројектна настава	4
	укупно	18

Шести разред

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО - 6. РАЗРЕД		
Рб. теме	**Назив теме**	**Бр. часова**
1.	ИКТ	4
2.	Дигитална писменост	2
3.	Рачунарство	8
4.	Пројектна настава	4
	укупно	18

Трајање и основни облици извођења програма

Обавезни и изборни наставни предмети и остали облици образовно васпитног рада се реализују од првог септембра.

Са ученицима који су укључени у наставни процес током целе школске године наставни програм се реализује у складу са Правилницима о наставном плану и програму за пети, шести, седми и осми разред основног образовања и васпитања, са прилагођавањима и идивидуализацијом у складу са потребама ученика. Страни језик, као изборни предмет, од петог разреда се одређује у складу са кадровским могућностима школе и жељом ученика.

Реализација садржаја обавезних наставних предмета са ученицима на болничком лечењу се наставља тамо где су ученици стали са обрадом градива пре него сто су дошли у болницу. Пошто су то ученици који долазе из других школа, они настављају да уче стране језике који су започели у школи из које долазе.

За ученике са сметњама у развоју, израђује се Индивидуални образовни план.

Са ученицима у кућној настави програм се реализује у целости, а наставни план са 50 % фонда прописаних часова.

Настава се одвија кроз индивидуални рад, групни рад и рад у паровима.

За изборне предмете ученици се изјашњавају јуна месеца за следећу школску годину, односно, приликом укључивања у наставни процес школе. Ученицима који су у краћем временском периоду наши ђаци нуде се изборни наставни предмети који се реализују у одељењу у које се укључују.

Програми

Програм културних активности школе

Културне активности обухватају прославу дана школе, почетка и краја школске године, завршетка основношколског образовања и васпитања, прославе школских и државних празника, приредбе, представе, изложбе, концерте, такмичења и смотре, посете уставновама културе, заједничке активности школе и јединице локалне самоуправе и друге активности које доприносе проширењу утицаја школе на васпитање ученика и културном развоју окружења школе.

Основна школа „Др Драган Херцог" у наредном периоду реализоваће своје културне активности у складу са Законом о основном образовању и васпитању и то под следећим условима:

- Приликом састављана плана културних активности узеће се у обзир специфичности наше школе, интересовања и могућности ученика, њихово здравствено стање, услови у којима они бораве, као и мисија коју школа треба да има у нашем друштву;
- Културне активности школе ће бити реализоване у сарадњи са здравственим установама у којима се наши ученици лече и бораве, локалном заједницом, установама културе, као и пријатељима и сарадницима школе;
- Осим традиционалних манифестација као што су Златна јесен, прослава Савиндана, Дана школе и мале матуре, у наредном периоду биће осмишљене и друге културне активности и манифестације, које ће бити у складу са специфичностима школе, њеном мисијом и Законом о основном образовању и васпитању;
- Посебну пажњу, приликом организовања културних активности у наредном периоду школа ће посветити развијању сарадње са електронским и писаним медијима, као и културним и спортским радницима.

План културних активности школе биће састављан на почетку сваке школске године и биће саставни део годишњег плана рада школе.

Програм школског спорта и спортских активност

Циљ је да се разноврсним и систематским моторичким активностима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела;
- развој и усавршавање моторичких способности;
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање;
- формирање морално-вољних квалитата личности;
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби очувања здравља и заштити природе и човекове околине.

Оперативни задаци:

- усмерени развој моторичких способности;
- усмерено стицање и усавршавање моторичких умења и навика;
- примена стечених знања, умења и навика у сложенијим условима (кроз игру и такмичење);
- задовољавање социјалних потреба за потврђивањем, групним поистовећивањем итд;
- естетско изражавањекратњом и доживљавање естетских вредности;
- усвајање етичких вредности.

Начин остваривања програма:

- рад по групама (екипама);
- приказивање стечених знања на часовима физичког васпитања и на спољашњим спортским теренима;
- такмичења спроводити на спољашњим спортским тренима;
- о мерама безбедности, регуларности такмичења, суђењу, вођењу записника брину носиоци активности.

Коралација са наставним предметима:

- планирање заједничких активности са сродном групама и секцијама;
- остваривање коорелације са биологијом, географијом, физиком.

Садржаји програма и начин њихове реализације биће детаљно планирани сваке школске године и биће саставни део годишњег плана рада школе.

Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања

Превенција насиља у нашој школи односи се на:

- унапређивање безбедности ученика;
- повећање квалитета рада у установи;
- развијање ученичких вештина наопходних за конструктиван и ненасилан начин решавања будућих животних проблема.

У складу са Општим протоколом за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања и Приручником за примену посебног протокола, једно од важних места у Школском програму рада заузима Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања.

Циљ Тима за заштиту јесте да, у сарадњи са свим учесницима образовно-васпитног процеса, родитељима и локалном заједницом креира климу и школску атмосферу у којој се:

- учи, развија, негује и подстиче култура понашања и уважавања личности;
- не толерише насиље;
- не ћути у вези са насиљем;
- поштују права детета
- развија одговорност свих за заштиту деце од насиља, злостављања и занемаривања

Задатак Тима је да, у сарадњи са запосленима у школи, родитељима, децом и локалном заједницом обезбеди спровођење Посебног протокола и Програма заштите. Тим планира, организује и управља активностима у школи ради превенције насиља, а с тим у вези:

1. припрема Програм заштите;
2. информише ученике, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима тражења подршке и помоћи од Тима за заштиту;
3. учествује у обукама и пројектима за развијање компетенција потребних за превенцију насиља, злостављања и занемаривања;
4. предлаже мере за превенцију и заштиту, организује консултације и учествује у процени ризика и доношењу одлука о поступцима у случајевима сумње или дешавања насиља, злостављања и занемаривања;
5. укључује родитеље у превентивне и интервентне мере и активности;
6. прати и процењује ефекте предузетих мера за заштиту ученика;
7. сарађује са стручњацима из других надлежних органа, организација, служби и медија ради свеобухватне заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
8. води и чува документацију;
9. извештава стручна тела и органе управљања;

Анализа стања и предлози за унапређивање рада

Основна школа "Др Драган Херцог" је сама по себи специфична специјална школа. Пружа образовање деци која због свог здравственог стања нису у могућности да похађају наставу у редовним школама. Настава се реализује у Клиничко-болничким установама и у кућним условима.

Наставни кадар, педагошко-психолошка служба, директор и административно особље су информисани о законским регулативама, Протоколима и Процедурама за спречавање, реаговање и заштиту ученика. Формулар за пријаву случајева насиља постоји и јасно је дефинисан али није видно истакнут на огласној табли школе. Иако школа располаже скромним просторним капацитетом, неопходно је наћи место на коме ће се видно истаћи списак чланова Тима са контакт телефонима и радним временом као и бројеви телефона релевантних служби (дом здравља, хитна помоћ, надлежна полицијска станица, центар за социјални рад), које треба контактирати у одређеним ситуацијама како би били доступни запосленима у установи и родитељима.

У наредном периоду требало би појачати сарадњу са клиничко-болничким центрима у којима се одвија настава и евидентирати случајеве ученика наше школе који су били изложени неком од видова насиља, злостављања и занемаривања и о томе водити евиденцију прописану Правилником а уколико је то потребно, обавестити и релевантне службе спољашње мреже заштите. Такође, на паноима (или огласним таблама) који се налазе у клиничко-болничким центрима треба обезбедити место за оглашавање Тима.

Што се тиче ученика у кућној настави, одељењске старешине би требало да информишу и ученике и родитеље о раду Тима за превенцију насиља, злостављања и занемаривања и дају им контакт телефоне чланова Тима. Такође, одељењске старешине и предметни наставници би требало да обавесте чланове Тима уколико су уочили да ученик трпи неки од видова насиља, злостављања и занемаривања а педагошко-психолошка служба би требало да бар два пута током школске године обиђе ученике укључене у кућну наставу.

Ученике треба подстицати да не ћуте о евентуалном насиљу, развијати и неговати са њима однос у коме поверење заузима важно место. Са обзиром на то да су деца изложена насиљу често у страху да кажу шта им се дешава, предлаже се да се покрене пројекат "ПИСМО ПОВЕРЕЊА" и отвори школски мејл Тима за заштиту.

Чланови Тима су мотивисани, али и даље код њих треба развијати и унапређивати специфична знања и вештине за решевање проблема насиља. У будућем периоду важно је усмерити више пажње на упознавање родитеља и запослених са правилницима и активностима Тима за заштиту. Такође, треба мотивисати и утицати на родитеље да ученике из кућне наставе што више укључе у разне програмске садржаје које реализује наша школа и на тај начин омогуће својој деци социјализацију и дружење са својим вршњацима.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ УЧЕНИКА

Принципи на којима се заснива Програм и поступање на основу њега, односе се на:

- право на живот, опстанак и развој сваког детета;
- најбољи интерес детета, уз обезбеђивање поверљивости података;
- спречавање дискриминације, што значи обухватање свих ученика овим Програмом;
- активно учешће ученика, које се обезбеђује правовременим информисањем и давањем могућности да искажу своје мишљење;

Програм заштите ученика од насиља има као општи циљ унапређивање квалитета живота и побољшање успеха ученика у школи применом мера превенције, ради стварања безбедне средине, и мера интервенције у ситуацијама када се јавља насиље, злостављање и занемаривање ученика.

Специфични циљеви Програма у превенцији су следећи:

- Програм је повезан са развојним планом школе и самовредновањем рада школе а циљеви су усклађени;
- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања;
- Повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање насиља и злостављања;
- Стручно оспособљавање наставника и стручних сарадника кроз акредитоване стручне обуке и примена стечених знања у раду;
- Унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, локалне заједнице за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља;
- Превенција насиља кроз наставне садржаје;
- Учешће ученика на разним литерарним и ликовним конкурсима који се баве превенцијом насиља и хуманитарним акцијама;

- Анализа пројекта "Писмо поверења";
- Обележавање светских и међународних дана и недеља посвећених толеранцији, љубазности, борби против дискриминације, расизма и слично;
- Организовање приредби, спортских манифестација, излета и екскурзије;
- Укључивање ученика у рад секција; организовање такмичења; прављење Топ листе најлепших поступака, речи;
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање;
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу;
- Дефинисање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе;
- Омогућавање свим ученицима који имају сазнања о могућем насилном акту да без излагања опасности врше пријављивање насиља;
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина;
- Сарадња са родитељима путем Савета, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора;
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи;

Специфични циљеви у интервенцији:

- Спровођење процедура и поступака реаговања у ситуацијама насиља;
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности спровођења Програма заштите;
- Рад на отклањању последица насиља и интеграција ученика у заједницу вршњака;
- Саветодавни рад са ученицима који трпе насиље, врше насиље или су посматрачи насиља;

Мере интервенције према нивоима:

- На првом нивоу активности преузима одељенски старешина, наставник, у сарадњи са родитељем, у смислу појачаног васпитног рада са одељенском заједницом, групом ученика и индивидуално.
- На другом нивоу активности предузима одељенски старешина у сарадњи са педагогом, психологом, Тимом за заштиту и директором, уз обавезно учешће родитеља, у смислу појачаног васпитног рада. Уколико појачан васпитнирад није делотворан, директор покреће васпитно-дисциплинки поступак и изриче меру, у складу са Законом.
- На трећем нивоу, активности предузима директор са Тимом за заштиту, уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа (центар за социјални рад, полиција...)
- Увек када је запослени починилац насиља, злостављања и занемаривања према ученику у установи, директор предузима мере према запосленом, у складу са законом, а према ученику мере за заштиту и подршку.

Процедуре у интервенцији су различите са обзиром на три ситуације – да ли се насиље јавља међу децом, од стране одраслог у школи или од стране одраслог ван школе.

Кораци у интервенцији:

- Сазнање о насиљу или откривање насиља одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.
- Прва реакција треба да буде заустављање насиља, евидентирање насилног понашања и обавештавање о томе надлежне особе: одељењског старешину, чланове Тима, директора или помоћника, ПП службу, а који ће даље проценити да ли треба позвати МУП или здравствену службу.
- Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима.Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања.
- Прикупљање информација значи разговор са актерима и другим учесницима у догађају уз вођење записника.Разговор треба да води неко од чланова Тима, педагог или психолог, одељенски старешина.За трећи ниво насиља и злостављања, изјава се даје директору, у присуству психолога или педагога, и родитеља, осим ако је родитељ спречен да дође. Посебна пажња треба да буде обраћена на жртву насиља тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх од освете ученика којима ће бити изречене мере.
- Након тог разговора обављају се консултације у оквиру установе – са колегом, са Тимом за заштиту, са ПП службом, директором, дежурним наставником, при чему се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите, водећи рачуна о принципу поверљивости и најбољем интересу ученика. Уколико је потребно, обављају се консултације са службама ван установе(Центар за социјални рад, здравствена служба).На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.
- Након консултација и заузимања става школе о догађају, предузимају се акције: позивају се родитељи и информишу о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања); уколико је потребно, обавештава се МУП, Центар за социјални рад (рок три дана од дана када се насиље десило), Министарство просвете и науке, односно надлежна школска управа (у року од 24 сата, за трећи ниво насиља и злостављања). Подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени).
- Праћење ефеката предузетих мера врши Тим, водећи рачуна о интеграцији свих актера у заједницу и успостављању односа сарадње и толеранције.

Унутрашња заштитна мрежа

Унутрашњу заштитну мрежу чине сви запослени и ученици школе. Прописане су улоге и одговорности запослених и ученика у школи на превенцији насиља:

Одељенски старешина (и предметни наставници)

- уочава и пријављује случајеве насилног понашања и реугује одмах, обавештава ПП службу
- учествује у процесу заштите ученика
- резговара са учесницма насиља
- информише родитеље и сарађује са њима
- сарађује са Тимом за заштиту
- прати ефекте предузетих мера
- евидентира случајеве насиља и води своју докуметнацију
- по потреби, сарађује са релевантним установама

Тим за заштиту

- уочава сличајеве насилног понашања
- покреће процес заштите ученика, регује одмах
- сарађује са одељенским старешинама
- по потреби, разговара са родитељима
- пружа помоћ и подршку ученицима
- разматра случајеве насиља и осмишљава мере заштите
- прати ефекте предузетих мера
- спроводи Програм заштите
- сарађује са другим тимовима и установама
- води одговарајућу еводенцију

Помоћно-техничко особље (током приредби и прослава у просторијама школе)

- дежура
- прекида насиље
- уочава и пријављује случајеве насилног понашања

Ученици

- уочавају случајеве насилног понашања
- траже помоћ одраслих
- учествују у мерама заштите

Насиље се пријављује члановима Тима за заштиту попуњавањем одговарујућег формулара.

Спољашња заштитна мрежа

Спољашњу заштитну мрежу чине следеће институције:

- Центар за социјални рад
- МУП
- Дом здравља
- Културни центар
- Локална самоуправа
- Медијске куће
- Удружења грађана

Циљ сарадње : пружање стручне помоћи и сарадња у решавању проблема, као и задовољавање културних потреба ученика.

ПРАЋЕЊЕ, АНАЛИЗА, ЕВАЛУАЦИЈА И ИЗВЕШТАВАЊЕ ЕВИДЕНЦИЈА И НАЧИНИ ПРАЋЕЊА СЛУЧАЈЕВА НАСИЉА

Запослени у школи – одељенски старешина, стручна служба и Тим – у обавези су да воде евиденцију о појавама насиља у образац за евиденцију о случајевима насиља који треба да садржи:

- Шта се догодило?
- Ко су учесници?
- Како је пријављено насиље?
- Врсте интервенције?
- Какве су последице?
- Који су исходи предузетих корака?
- На који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба?
- Праћење ефеката предузетих мера.

Потребно је пратити:

- понашање детета које је трпело насиље (да ли се повлачи, да ли постаје агресивно, да ли тражи подршку и на који начин...) и детета које се понашало насилно (да ли наставља са нападима, да ли тражи друге жртве, да ли га група одбацује, да ли га група подржава...); како реагују пасивни посматрачи (да ли се обраћају старијима за помоћ, да ли сви знају како да се повежу са унутрашњом заштитном мрежом и ко је њихова особа од поверења, да ли се препознаје страх, да ли сами предузимају неке акције и сл.);
- шта се дешава у васпитној групи, одељењу (да ли се издвајају нове групе, каква је атмосфера ...);
- колико су родитељи сарадници у активностима на смањивању насиља;
- како функционише Тим и унутрашња заштитина мрежа (где су слабе тачке и шта се може боље);
- колико су друге институције (спољна заштитна мрежа) укључене и који су ефекти њиховог укључивања

Извештавање

Извештавање о појединим случајевима насиља путем саопштења даваће директор школе водећи рачуна о поверљивости података, заштити приватности стављајући интересе детета изнад интереса родитеља, школе, струке и др. Подаци до којих се дође су поверљиви и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља.

Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија и опаснија, неопходно је предузети следеће заштитне мере:

- појачати опрез свих запослених и ученика;
- укључити у рад родитеље;
- наставити са индивидуалним радом - психолог школе;
- укључити стручњаке из других установа (из спољашње заштитне мреже);

Све субјекте укључене у решавање проблема треба обавезати на дискрецију и заштиту права ученика.

ПРОЦЕЊИВАЊЕ ЕФЕКАТА ПРЕВЕНЦИЈЕ/ИНТЕРВЕНЦИЈЕ

На основу евиденције које воде одељенске старешине и Тим праћење ефеката ће вршити педагошка-психолошка служба школе преко следећих индикатора:

- броја и нивоа облика насилног понашања;
- број случајева насилног понашања са позитивним ефектима у односу на укупан број пријављених у току школске године;
  - однос пријављених облика насилног понашања текуће и претходне школске године;
  - однос броја случајева насилног понашања са позитивним ефектима текуће и претходне школске године;
  - анализа упитника проведеног међу ученицима;

АСПЕКТИ ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА ће бити видљиви преко ефеката предузетих превентивних и интервентних активности.

АНАЛИЗА ПРИМЕНЕ ПРОГРАМА - Примену Програма прати и анализира Тим (ПП – служба) квартално преко евиденције о реализованим активностима које су планиране Програмом. Овим путем се утврђују и узроци уколико неке планиране активности нису реализоване.

ИЗВЕШТАВАЊЕ О ПРИМЕНИ ПРОГРАМА - Тим полугодишње и годишње извештава Наставничко веће, Школски одбор и Савет родитеља Школе о реализацији превентивних и интервентних мера.

Програм професионалне орјентације

Професионална орјентација је мултидисциплинарна делатност заснована на основама медицине, психологије, педагогије и других наука, која системски, континуирано и комплексно пружа помоћ појединцу у процесу развоја каријере. Приликом одабира животног занимања и даљег школовања треба сагледати здравствено стање ученика, као и психофизичке способности ученика.

Циљ:

Приликом одабира животног занимања и даљег школовања треба сагледати здравствено стање ученика, као и психофизичке способности ученика.Примаран циљ је координирати и повезати здравствене установе, основне и средње школе, Службу за запошљавање као и удружење послодаваца, а крајњи циљ оваквог начина професионалне орјентације је радно оспособљавање и запошљавање деце са посебним потребама

Програмом професионалне орјентације деца са посебним потребама била би информисана, саветована и усмерена на одабир школе и занимања према својим могућностима, способностима, као и склоностима поштујући њихове жеље и интересовања.

Потребно је деловати у правцу усмеравања родитеља/старатеља и деце са посебним потребама према правилном одабиру занимања сходно њиховим могућностима, способностима, склоностима, жељама и интересовањима.

Координатор из области професионалне орјентације (ПО) је педагог, а носиоци послова су одељенске старешине и предметни наставници.

Саерадници на реализацији овог програма биће спољни сарадници и родитељи

Задаци:

Кораци Стручног тима подршке у процесу професионалног информисања, саветовања и селекције су следећи:

- Упознавање свих чланова тима о дететовом здравственом стању
- Упознавање чланова тима са учениковим могућностима, способностима, разним напредовањима у досадашњем школовању(из досијеа ученика, извештаја разредних старешина и профила ученика)
- Рад на упознавању жеља да се дете упише у одређену средњу школу и занимање којим би се желео бавити(самоспознаја властитих способности, склоности, жеља и интересовања)..
- Организовање реалних сусрета који би омогућили детету са посебним образовним потребама и његовим родитељима/старатељима посету одабраној средњој.
- Након завршене професионалне орјентације детета са посебним потребама стручни тим даје препоруку о упису у средњу школу за које дете има способности, склоности и капацитет.

Програм здравствене заштите

Здравствена заштита ученика остварује се у оквиру болница, домова здравља, рехабилатиционих центара, а основна школа може бити посредник између породице, ученика и здравствене установе.

Школа наставу изводи у оквиру болница тако да је директно упућена на здравствено стање ученика.

Циљ програма:

- Развијање свести о потреби сарадње између наставног и болничког особља .
- Унапређивање начина рада са ученицима на болничком лечењу у складу са њиховим здравственим стањем.
- Подизање нивоа свести о важности спровођења систематских прегледа,вакцинације...

Циљне групе:

- ученици од првог до осмог разреда основне школе на болничком лечењу;
- ученици у кућној настави

Задаци програма:

- Успостављање боље сарадње у здравственим установама у којима се ради, у циљу прилагођавања обима градива и начина рада, у односу на стање ученика.
- Примена адекватних наставних метода у односу на здравствено стање ученика.
- Успостављање система информисања родитеља о обавези спровођења систематских прегледа,вакцинације...

Програм социјалне заштите

Закон о основама система образовања и васпитања, обезбеђује сваком детету право на бесплатно школовање и лечење, као и право на остваривање социјалне помоћи.

Социјална заштита подразумева систем различитих мера и активности чији је циљ пружање подршке ученицима који су социјално угрожени тј. породицама са социјалним проблемима.

Право на остваривање социјалне помоћи имају:

- Ученици из осетљивих друштвених група
- Телесно инвалидна деца
- Емоционално занемарена деца (деца без родитељског старања)
- Деца са сметњама у развоју и поремећајем у понашању
- Деца из социјално угрожених категорија (деца из маргинализованих група).
- Материјално угрожена деца

Програм социјалне заштите треба бити усмерен ка побољшању статуса ученика на личном, породичном и ширем социјалном плану. Препознавање ученика са социјалним проблемима се врши стално. Директор, педагог и психолог школе се преко разредних старешина информишу о социјалном статусу ученика и на основу тога се прави даљи план спровођења социјално- заштитних мера.

Програм социјалне заштите треба се базирати на следећим принципима:

- Интерес корисника (пружати услуге које су усаглашене са потребама ученика уз поштовање дечијих права)
- Доступност услуга (да се обезбеде услови у којима ученици могу да задовоље своје потребе у средини у којој живе, на локалном нивоу и школи)
- Континуитет заштите и могућност избора услуга (пружати одговарајуће услуге благовремено, у континуитету и потребном трајању).
- Информисање корисника (детета, ученика) о програму пружања социјалне заштите.

Циљ програма социјалне заштите:

Општи циљ: Унапређење квалитета живота деце.

- Индентификација ученика из области социјалне заштите.
- Сарадња са родитељима, старатељима.
- Успостављање сарадње са установама и организацијама социјалне заштите.
- Унапређење положаја деце са сметњама у развоју, деце из маргинализованих породица, деце из хранитељских породица, деце жртве насиља у породици и деце са поремећајем у понашању кроз програме едукације, олакшице у школовању и стварање бољих услова у образовању и васпитању.

Специфични циљеви:

- спровођење и неговање климе прихватања, толеранције и уважавања
- укључивање свих интересних група/ ученици, наставници, директор,стручни сарадници, родитељи, старатељи и локална заједница.
- подизање нивоа свести свих укључених у препознавању социјално угрожених категорија (наставници који су у непосредном раду са овом категоријом деце – предлагачи социјалног давања
- организовање бесплатних концерата, позоришних представа, излета и екскурзија и обезбеђивање бесплатних уџбеника.

Фокусирати се на побољшање здравља, образовања и животних услова поменутих група деце. Потребна је сарадња између локалне заједнице, институција социјалне и здравствене заштите, васпитно -образовног система и невладиних организација.

Интервентне активности: врши се процена нивоа материјалних и социјалних могућности породице за безбедност, лечење и школовање детета и сходно томе одређују се поступци и процедуре.

У складу са проценом доноси се одлука о начину реаговања:

- Случај се решава у установи социјалне заштите на територији места боравка ученика
- Случај решава установа социјалне заштите у сарадњи са владиним и невладиним организацијама, удружењима и посредством медија
- Јединица локалне самоуправе – општина
- Уколико је потребно школа може организовати прикупљање средстава за намењену сврху, кроз акцију школског спорта, волонтирање и других добротворних акција.
- Школа периодично и по потреби може организовати хуманитарне концерте и прикупљање одеће и обуће и школског материјала за ученике тешког материјалног стања

Институције социјалне заштите у сарадњи са заинтересованим појединцима и организацијама требало би да обезбеде приступ у планирању, имплементацији и евалуацији социјалне заштите, да развијају превентивне програме и услуге подршке угроженим групама и планирају и обезбеђују потребна средства кроз различите изворе финансирања(донације).

Препорука : радити на формирању тима за подршку деце са сметњама у развоју , уклањању баријера за једнак приступ образовању свих група деце. Организовати дружења у оквиру школе са широм заједницом ради рушења предрасуда и сензибилизацији заједнице за потребе деце са сметњама у развоју као и пружање помоћи у интеграцији кроз различите видове сарадње са удружењима, невладиним организацијама и основним школама.

Програм заштите животне средине

У формирању еколошке културе савременог човека важну улогу има систем еколошкког образовања и васпитања. Образовно – васпитни процес у функцији заштите и унапређивања животне средине представља свесно и планско развијање знања о човековој средини у току читавог живота, које има за циљ развијање свести о основним карактеристикма човекове средине, односа у њој и односа према њој, на основу које ће човек тежити очувању и унапређивању средине. Еколошко знање треба да пружи веома сигурна знања о основним еколошким питањима савременог друштва, развија критички став према растућој деградацији животне средине и указује на неопходност рационалног коришћења природних ресурса.

Циљеви:

- развијање свести о основним карактеристикма живоне средине
- разумевање основних односа животне средине
- развијање знања о основним еколошким питањима савременог друштва
- развијање свести о важности очувања животне средине
- развијање критичког става према растућем повећању загађења животне средине
- развијање свести о неопходности рационалног коришћења природних ресурса
- развијање свести о неопходности личног ангажовања свакога од нас на унапређивању животне средине

Задаци:

- овладавање појмом животне средине
- препознавање и описивање најупечатљивије појаве и промене у животној средини
- стицање знања о појавама које угрожавају животну средину
- препознавање негативних појава у човековом односу према животној средини
- уочавање узрочно-последичних веза
- стицање навика одговорног понашања према животињама
- упознавање са основним појмовима поремећености еколошке равнотеже и деградације човекове средине
- стицање знања о негативном дејству загађеног ваздуха, воде, земљишта, као и о начину спречавања и заштити од свих негативних утицаја

Програм заштите животне средине у основи се ослања на развијању свести како код ученика, тако и код свих наставника о важности очувања животне средине и рационалног коришћења природних ресураса. Свако од нас мора бити свестан важности личног ангажовања на унапређивању животне средине, а посебно наставници биологије, хемије и геофрафије. Они својим активностим треба да развију свест о сталној бризи о животној средини. Своје активности они ће базирати на активностима и међународним данима обележавања појединих аспеката очувања животне средине.

Програм излета, екскурзија и наставе у природи

Основна школа "Др Драган Херцог" реализоваће своје излете и ескурзије у складу са Законом о основном образовању и васпитању, узимајући, при том у обзир и све специфичности наше школе. Стим у вези ове активности биће организоване и реализоване под следећим условима:

- због здравственог стања наших ученика сви излети које будемо организовали биће једнодневни
- матурске ескурзије, које ће школа у наредном периоду реализовати моћи ће да буду дводневне или тродневне, али уз услов да буду организоване на начин који ће строго водити рачуна о њиховом здравственом стању и свим другим специфичностима
- излети и ескурзије ће, из истих разлога бити организовани искључиво у периоду септембар-октобар и април-јун, односно њихова реализација неће бити могућа после 31. октобра, нити пре 01. априла текуће школске године
- излети и ескурзије биће реализовани искључиво на територији Републике Србије
- приликом организовања излета и ескурзија сви ученици који на њих крену морају имати пратњу родитеља или неког другог члана породице, односно (за децу на болничком лечењу) наставника или здравственог особља установа у којима бораве.
- излети и ескурзије ће бити организовани тако да њихова реализација не угрози здравље ученика, односно не доведе до непотребних оптерећења. Стим у вези бираће се локација излета (место извођења), дужина путовања и боравка ученика, као и њихове активности на самом излету.
- сви планирани излети и ескурзије морају бити бесплатни за ученике и њихове пратиоце. Средства за реализацију излета (гориво, исхрана, улазнице..) биће обезбеђена уз помоћ донација пријатеља и сарадника школе, као и других установа и организација које су и до сада показивале своју хуманост помажући нашој школи приликом реализација оваквих активности
- приликом избора превозника посебна пажња посветиће се безбедности учесника излета и матурских ескурзија, као и потреби да деца која на њих крену буду што удобније и безбедније превежена. Желимо да нагласимо да је школа, по том питању до сада имала добру сарадњу са превозницима "Ласта" и ГСП "Београд", као и са Војском и МУП-ом Републике Србије
- пре организовања и реализације сваког излета или ескурзије, осим мишљења управе школе тражиће се и сагласност Савета родитеља

Такође, у складу са мисијом школе, годишњим планом и програмом, као и постојећим законским решењима сви излети, чија се организација и реализација буду планирли морају имати јасно дефинисане циљеве, задатке, садржаје, време извођења, план реализације, имена носиоца и сарадника, као и начин обезбеђивања средстава за њихово извођење. Сви излети и ескурзије предвиђени током текуће школске године морају бити саставни део школског програма и годишњег плана рада школе.

Настава у природи реализује се у складу са потребама и могућностима ученика.

Циљ наставе у природи је да ученицима на занимљив, очигледан и непосредан начин пружи сазнања и информације које су у вези са наставно образовним процесом у школи.

Програм рада школске библиотеке

Програм рада школског библиотекара обухвата задатке и послове образовно-васпитне, библиотечко-информацијске, културне и јавне делатности школске библиотеке.

I ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНА ДЕЛАТНОСТ

1.1. Непосредни рад са ученицима

- систематско упознавање књижне и некњижне грађе, библиотечког пословања и мреже библиотека на територији уже и шире територијалне заједнице;
- систематско припремање (обучавање) ученика за самостално коришћење различитих извора сазнања и свих врста информација у настави и ван ње;
- помоћ ученицима при избору литературе и друге грађе;
- обезбеђивање књижне и некњижне грађе за ученике;
- помоћ ученицима у организовању самосталног рада ван школе и усвајању метода самосталног рада на тексту и другим материјалима (учење самоучење);
- припремање и реализовање специјализованих програма намењених појединим групама и колективима ученика;
- сарадња с предметним наставницима у припремању ученика за самостално коришћење разних извора информација; организовање наставних часова у библиотеци, као и часова из појединих предмета (општеобразовних и стручних);
- остваривање програма рада библиотечке секције и других ваннаставних активности ученика у школској библиотеци;
- развијање читалачких и других способности ученика; усмеравање ученика у складу с њиховим интересовањима и потребама;
- навикавање ученика на правилно руковање књижном и некњижном грађом, на њено чување и заштиту и друго.

1.2. Сарадња с наставницима, стручним сарадницима и родитељима

- сарадња с предметним наставницима у утврђивању годишњег плана обраде лектире и коришћења наставничко-сарадничког дела школске библиотеке;
- сарадња са свим предметним наставницима у обезбеђивању књижне и некњижне грађе за потребе образовно-васпитног рада (за ученике, наставнике и сараднике);
- сарадња са стручним активима наставника, педагогом, психологом и директором школе у вези с набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе те целокупном организацијом рада школске библиотеке;
- одабирање и припремање литературе и друге грађе за разне образовно-васпитне активности (теоријска и практична настава, допунски и додатни рад, ваннаставне активности ученика и др.);
- програмирање и остваривање образовно-васпитних активности школске библиотеке и библиотечке секције; учешће у реализацији годишњег програма образовно-васпитног рада школе др.

II БИБЛИОТЕЧКО-ИНФОРМАЦИЈСКА ДЕЛАТНОСТ

- систематско информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима и другој грађи;
- припремање тематским изложби књижне и некњижне грађе у вези с појединим издањима, ауторима, акцијама и јубилејима;
- усмено и писмено приказивање појединих књига и часописа;
- припремање тематских библиографија и израда анотација;
- израда пописа и библиографских података у вези с наставним предметима и стручно-методичким образовањем и усавршавањем наставника и сарадника;
- вођење библиотечког пословања (инвентарисање и сигнирање, каталогизација, класификација);
- праћење и евиденција коришћења школске библиотеке;
- вођење политике набавке књига и друге грађе према договореним критеријумима и донетим плановима;
- вођење збирки и посебних фондова;
- организовање међубиблиотечке позајмице и сарадње;
- уредно вођење све прописане документације школске библиотеке и др.

III КУЛТУРНА И ЈАВНА ДЕЛАТНОСТ

- припремање и организовање разних културних активности школе (књижевне трибине, сусрети, разговори, "Месец дана књиге", акције прикупљања књига и уџбеника, разни конкурси, обележавање јубилеја и друго);
- учешће у припремању "прилога" за школска гласила;
- сарадња са народним и другим библиотекама на територији општине, округа и Републике;

IV ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

- учешће у раду стручних органа школе - наставничког већа, разредних већа и стручних актива "језика" и школске библиотеке;
- сарађује са стручним институцијама (новинско-издавачким предузећима, радио-телевизијским центрима, филмским и позоришним кућама, домовима културе, организацијама које се баве радом и слободним временом омладине и другим образовним институцијама);
- стручно усавршавање - полагање стручног библиотекарског испита учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима библиотекара, стално праћење издавачке делатности и стручне литературе и др.
- припрема за рад и води документацију о свом раду.

Програм рада школског библиотекара обухвата и друге послове и задатке који су утврђени годишњим програмом рада школе и библиотеке.

Програм сарадње са породицом

Породица је узор и модел детету за усвајање друштвено-социјалних облика понашања и изградње основних црта личности. Школа је најважнија друштвена институција где се ти облици шире и продубљују, па из тога проистиче да је сарадња породице и школе императив за успех и напредак.

Циљ програма сарадње школе са породицом ученика је подизање нивоа партнерства родитељ-школа у остваривању образовно-васпитне функције школе и пружање помоћи и подршке родитељима при обављању васпитне улоге. Овај циљ ће бити реализован организовањем различитих облика активности, усмерених на обезбеђивање трајне и квалитетне сарадње родитеља и школе и на правовремено информисање родитеља о свим аспектима школског живота, рада и понашања, релевантних за развој, образовање и васпитање ученика.

облик сарадње	садржај	реализатори
Индивидуални разговори (отворена врата)	Размена информација о успеху, напредовању, интересовањима и понашању ученика у породици и школи;	Разредни старешина или предметни наставник, психолог, педагог, директор
Родитељски састанци	Упознавање са наставним планом и програмом, организацијом рада школе, уџбеницима, правилима понашања, интерним актима, успехом и проблемима одељења...	Разредни старешина, ПП служба, директор
Саветодавни рад са родитељима	Различити облици саветодавног рада којима су обухваћени: проблеми адаптације, образовни и васпитни проблеми, развојни проблеми и тешкоће,..	Психолог, педагог, разредни старешина, директор
Едукативна предавања	Подизање нивоа родитељских компетенција и ангажовање у изради ИОП-а;	ПП служба и актуелни носиоци предавања на трибинама;
Учешће родитеља у Савету родитеља, Школском одбору, Тимовима за развојно планирање, самовредновање, превенцију насиља;	Активности дефинисане законом и правилницима о раду ових стручних и руководећих органа	Директор, координатори и чланови тимова
Дан отворених часова	Родитељи ученика могу једном месечно да присуствују часовима (последњи радни дан у месецу у млађим разредима, први радни дан у месецу у старијим разредима)	Предметни наставници
Дан дечака и Дан девојчица	Родитељи ученика осмог разреда представљају своја занимања у оквиру програма професионалне оријентације	Чланови тима за професионалну оријентацију ученика
Свет занимања	Реални сусрети са занимањима на радном месту родитеља добровољаца	Чланови тима за професионалну оријентацију
Анкета о задовољству родитеља сарадњом	Облик самовредновања, једном у полугодишту	ПП служба
Информисање	Постављање свих релевантих информација у учионицама, пано и сајт школе. Израда штампаних обавештења.	Сви запослени
Донације	Донацијама родитељи могу да учествују у хуманитарним акцијама за помоћ социјално угроженим ученицима, као и у побољшању услова рада и техничкој опремљености школе	Директор, Школски одбор, Вршњачки тим

Програм сарадње са локалном самоуправом

Локална заједница је важан фактор који доприноси укупном развоју младих и потенцијално пружа велике шансе да их подржи у том смислу.

Обухвата одговоре на 5 питања које садрже бројне аспекте ове теме:

1. Процена политичке културе сарадње школе и огледа се у степену и начину информисаности у окружењу;

2. Степен поверења у друштвене институције;

3.Укљученост у живот заједнице;

4.Степен грађанске вредности и њихова хијерархија-однос према верским и етичким заједницама;

5. Извођење огледа у иновацији значаја сарадње партиципације добровољних учесника и страних амбасада из наше локалне заједнице у начинима помоћи заштите права деце на образовање, здравствену и социјалну заштиту у оквиру припадности Европске заједнице, неговање вредности: једнакост свих народа, слобода, заштита права мањина и посебно деце са посебним потребама, традиција, приватност, национални идентитет, вера.

Према томе циљ овог огледа је смањење предрасуда, стереотипа и неповерења у представнике власти локалне, али и институција Европске Уније које су од великог значаја, партиципација наше школе у токове промена које чланство у ЕУ потенцијално носи по питањима пре свега вредновања квалитета образовног стандарда европских земаља.

Увођење овог огледа је у складу са законом и Уставом члан 101 и Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања-спољашње вредновање рада школе и њен стратешки план развоја остварења квалитета рада за период од 3-5 година.

Програм безбедности и здравља на раду

Околност да школа наставу изводи у београдским болницама и у кућним условима, ствара претпоставку о максималној безбедности ученика и родитеља.

У оквиру законских обавеза, у школи постоји:

1. Правилник о безбедности и здрављу на раду, дел. бр. 02/96-6Б од 26.2.2013. године
2. Акт о процени ризика на радном месту и у радној околини, дел. бр. 02/96-6А од 26.2.2013. године
3. Програм за оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, дел. бр. 02/96-6В од 26.2.2013. године
4. Правилник о средствима и опреми личне заштите, дел. бр. 02/96-6Г од 26.2.2013. године.

Наведена акта се налазе у сефу секретаријата школе и чине саставни део школског програма за период 2018. - 2022. године

Начин остваривања других области развојног плана школе које утичу на образовно - васпитни рад

Школским програмом планира се рад на 4 области које утичу на образовно-васпитни рад: настава и учење,ресурси, етос, руковођење, организација и обезбеђивање квалитета.

Општи циљеви су:

- Рад на континуираном прилагођавању индивидуалним могућностима наших ученика и условима рада наставног особља на терену.
- Побољшавање међусобне сарадње свих који учествују у раду наше школе (наставници, ученици, родитељи, болничко особље).
- Већа промоција школе

Начин остваривања:

1. Области настава и учење и ресурси су тесно повезани преплићу се и произилазе један из другог.

Пошто постоји потреба за наставницима који имају лиценце за специфичне методе у настави за рад са децом са сметњама у развоју, који би своја знања хоризонтално преносили колегама.Потребно је пронаћи финансијска средства за едукацију стручњака у земљи и иностранству.

2. Области етос и руковођење,организација и обезбеђивање квалитета такође су блиско повезане.

Потребно је организовати : радионице, предавања, акције и сл. које подразумевају међусобну сарадњу медицинског особља, родитеља, ученика и наставника. Њихово боље упознавање, повезивање и разумевање.

Овакве активности би требало да доведу и да већег препознавања школе у јавности

ПРАВИЛНИК О ПОСТУПАЊУ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ИЛИ УТВРЂЕНОГ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

("Сл. гласник РС", бр. 65/2018)

Члан 1

Овим правилником прописује се поступање установе када се посумња или утврди дискриминаторно понашање, начини спровођења превентивних и интервентних активности, обавезе и одговорности детета, ученика, одраслог (у даљем тексту: учесник у образовању), родитеља, односно другог законског заступника, запосленог, трећег лица у установи, органа и тела установе и друга питања од значаја за заштиту од дискриминације.

Овим правилником прописује се и поступање установе када се посумња или утврди вређање угледа, части или достојанства личности у установи, начини спровођења превентивних и интервентних активности, услови и начини за процену ризика, начини заштите и друга питања од значаја за заштиту.

Термини изражени у овом правилнику у граматичком мушком роду, подразумевају природни мушки и женски род лица на које се односе.

Члан 2

Поступање установе, начин спровођења превентивних и интервентних активности, права, обавеза и одговорности и друга питања из члана 1. овог правилника утврђена су у Прилогу - "Превентивне активности и активности и мере које покреће установа у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности", који је одштампан уз овај правилник и чине његов саставни део.

Члан 3

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије", а примењује се од школске 2018/2019. године.

Прилог

ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ И АКТИВНОСТИ И МЕРЕ КОЈЕ ПОКРЕЋЕ УСТАНОВА У СЛУЧАЈУ СУМЊЕ ИЛИ УТВРЂЕНОГ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА И ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ ИЛИ ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

УВОДНИ ДЕО

Чланом 21. став 3. Устава Републике Србије забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета, а чланом 22. став 1. да свако има право на судску

заштиту ако му је повређено или ускраћено неко људско или мањинско право зајемчено Уставом, као и право на уклањање последица које су повредом настале.

Чланом 23. став 1. Устава Републике Србије прокламовано је да је људско достојанство неприкосновено и сви су дужни да га поштују и штите.(у даљем тексту: Правилник) и другим прописима.

Забрана дискриминације прописана је и Законом о забрани дискриминације ("Службени гласник РС", број 22/09), **Законом о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом** ("Службени гласник РС", бр. 33/06 и 13/16), Законом о равноправности полова ("Службени гласник РС", број 104/09), Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17 и 27/18 - други закон, у даљем тексту: Закон), Законом о предшколском васпитању и образовању ("Службени гласник РС", бр. 18/10 и 101/17), Законом о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 101/17 и 27/18 - други закон), Законом о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 101/17 и 27/18 - други закон), Законом о дуалном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 27/18), Законом о образовању одраслих ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 88/17 - др. закон и 27/18 - др. закон), другим законима, Правилником о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", број 30/10) - (у даљем тексту: Правилник о протоколу) и Правилником о ближим критеријумима за препознавање облика дискриминације од стране запосленог, детета, ученика или трећег лица у установи образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 22/16) - (у даљем тексту: Правилник) и другим прописима.

Системом правне заштите од дискриминације обухваћене су грађанскоправна, кривичноправна, прекршајноправна и уставно-судска заштита, као и заштита Повереника за заштиту равноправности (у даљем тексту: Повереник). Важећи прописи представљају правни основ и оквир да се у области образовања и васпитања пропишу превентивне и интервентне мере и активности на спречавању и заштити од дискриминације и других облика понашања којима се вређа углед, част или достојанство личности у систему образовања и васпитања

Обавеза државе да сузбија и обезбеди делотворну заштиту од дискриминације проистиче и из међународних уговора о људским правима, а нарочито: Универзалне декларације о људским правима из 1948. године, Конвенције против дискриминације у образовању УНЕСКО из 1960. године, Конвенције ОУН о укидању свих облика расне дискриминације из 1965. године, Међународног пакта о економским, социјалним и културним правима из 1966. године, Међународне конвенције о укидању свих облика дискриминације жена из 1979. године, као и других међународних уговора на чије поштовање се обавезала Република Србија.

Посебан значај има Конвенција о правима детета из 1989. године (у даљем тексту: Конвенција), која у члану 2. прокламује принцип недискриминације прописивањем дужности држава: да поштују и обезбеђују права сваком детету под својом јурисдикцијом, без икакве дискриминације, укључујући и право на образовање, да спречавају дискриминацију и да им обезбеде делотворну заштиту од свих облика непосредне и посредне дискриминације по било ком стварном или претпостављеном личном својству. У члану 29. Конвенције прокламовано је да образовање треба да буде усмерено ка развоју поштовања људских права и основних слобода, односно принципа садржаних у Повељи ОУН, развоју поштовања према родитељима деце, њиховом културном идентитету, језику и вредностима, националним вредностима државе у којој дете живи или из које је пореклом, као и поштовању других цивилизација.

Значење појмова и израза у овом акту

Установа, у смислу овог акта, јесте предшколска установа, основна и средња школа и дом ученика. Под простором установе подразумева се простор у седишту и ван њеног седишта у коме се остварује васпитно-образовни, образовно-васпитни и васпитни рад, као и васпитни рад кроз дигиталне облике комуникације (у даљем тексту: образовно-васпитни рад).

Учесник у образовању, у смислу овог акта, јесте дете, ученик и одрасли уписан у установу.

Родитељ, односно други законски заступник, у смислу овог акта, јесте: родитељ, усвојитељ, старатељ и други законски заступник одређен за заштиту појединих права детета или ученика (у даљем тексту: родитељ).

Запослени, у смислу овог акта, јесте: наставник, васпитач, медицинска сестра-васпитач, дефектолог-васпитач, стручни сарадник, секретар установе, сарадник, педагошки, односно андрагошки асистент, помоћни наставник, друго ненаставно особље и директор установе.

Треће лице, у смислу овог акта, јесте: предавач, приправник-стажиста, тренер, водитељ, инструктор, радник обезбеђења и друго лице са којим је установа закључила одговарајући уговор, као и хранитељ, чланови породице, лични пратилац, члан органа управљања, инспектор, просветни саветник, аутор уџбеника, издавач и друга лица која се по било ком другом основу налазе у простору установе или присуствују образовно-васпитном раду.

Под дискриминацијом, односно дискриминаторним понашањем, у смислу Закона и овог акта подразумева се понашање којим се на непосредан или посредан, отворен или прикривен начин, неоправдано прави разлика или неједнако поступа, односно врши пропуштање чињења (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лице или групе лица, као и на чланове њихових породица или њима блиска лица, а који се заснива на раси, боји коже, прецима, држављанству, статус, мигранта, расељеног лица, националној припадности или етничком пореклу, језику, верским или политичким убеђењима, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, социјалном и културном пореклу, рођењу, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету, брачном и породичном статусу, осуђиваности, старосном добу, изгледу, чланству у политичким, синдикалним и другим организацијама и другим стварним, односно претпостављеним личним својствима, као и по другим основама утврђеним законом којим се прописује забрана дискриминације.

Извршилац дискриминације, у смислу овог акта, јесте лице - учесник у образовању, запослени, родитељ или треће лице, као и установа, њени органи и тела који својим чињењем или пропуштањем чињења врше дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим, у свим релацијама.

Дискриминисано лице, у смислу овог акта, јесте лице - учесник у образовању, запослени, родитељ и треће лице, група - учесника у образовању, запослених, родитеља и трећих лица, чланови органа и тела установе који су претрпели дискриминацију у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Насиље и злостављање, у смислу овог акта, јесте сваки облик једанпут учињеног, односно поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства личности учесника у образовању, запосленог и родитеља.

Насилно понашање није у сваком случају дискриминаторно, али свако дискриминаторно јесте насилно.

Вређање угледа, части или достојанства личности у установи јесте понашање лица или групе лица које може да има обележја психичког и социјалног насиља или злостављања. Када се узнемиравањем и понижавајућим поступањем повређује неко од личних својстава, понашање се квалификује као дискриминација.

ПРЕВЕНЦИЈА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ВРЕЂАЊА УГЛЕДА, ЧАСТИ И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

Превенција дискриминације, као и вређања угледа, части или достојанства личности, у смислу овог акта, јесу мере и активности које предузима установа да се предупреди сваки облик дискриминаторног понашања, као и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности, у било ком од односа, подигне свест свих у установи о његовим негативним последицама на лица, групу лица, односно установу.

Превентивним мерама и активностима у установи ствара се сигурно и подстицајно окружење, негује атмосфера сарадње, уважавања и конструктивне комуникације, развија позитиван систем вредности.

У примени овог акта дужност установе је да обезбеди услове за сигурно и подстицајно одрастање и развој сваког учесника у образовању, заштиту од свих облика дискриминације и понашања којим се вређа углед, част или достојанство личности и социјалну реинтеграцију дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације.

Превентивним мерама и активностима заснованим на принципу једнаких могућности, кроз једнакост и доступност права на образовање и васпитање, без дискриминације:

1) подиже се ниво свести и осетљивости свих у установи - нулта толеранција на све облике дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

2) остварује се пуна посвећеност установе и свих њених органа и тела у препознавању, спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности;

3) сви носиоци обавеза заштите од дискриминације у установи (унутрашња заштита) и ван ње (спољашња заштита - породица, јединица локалне самоуправе, надлежни орган унутрашњих послова, центар за социјални рад, здравствена служба, министарство надлежно за послове образовања (у даљем тексту: Министарство), Повереник, Заштитник грађана, Покрајински заштитник грађана - омбудсман, органи правосуђа и др.), сагласно закону, поступају хитно, ефикасно и координисано у спречавању и сузбијању дискриминаторног понашања.

Права, обавезе и одговорности лица у превенцији дискриминације и понашања којима се вређа углед, част и достојанство личности

Запослени својим квалитетним радом и применом различитих метода, садржаја, облика рада и активности, личним понашањем и ставом утичу, помажу и обезбеђују недискриминаторно, подстицајно, инклузивно и безбедно образовно окружење за све - учеснике у образовању, за родитеље, запослене и за трећа лица у установи и својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Наставник, васпитач, стручни сарадник и одељењски старешина избором одговарајућих садржаја и начина рада са учесницима у образовању доприносе стицању знања, вештина и формирању ставова који утичу на промену понашања, који помажу превазилажењу стереотипа и предрасуда, повећавању осетљивости на повреде осећања других лица и група по неком од заштићених личних својстава, развијању толеранције, прихватања и уважавања различитости, конструктивног превазилажења сукоба и др.

Стереотип, у смислу овог акта, подразумева унапред створено и широко прихваћено мишљење о одређеној групи, при чему се свим припадницима групе приписују иста обележја и негирају њихове индивидуалне карактеристике.

Предрасуда, у смислу овог акта, подразумева научени образац мишљења који је логички неоснован, упорно одржаван социјални став према некој групи, који се лако шири и утиче на формирање негативног мишљења и односа према одређеној групи.

Запослени су одговорни, нарочито, за своје изјаве и понашања којима се испољава и промовише дискриминаторно понашање, стереотипи, предрасуде и нетолеранција према припадницима мањинских и осетљивих друштвених група, посебно, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и др.

Присутни запослени и дежурни наставник, односно васпитач и сваки наставник, васпитач, стручни сарадник, одељењски старешина, дужан је да на целисходан начин **увек реагује и обезбеди заштиту** учесника у образовању од сваког облика дискриминације и дискриминаторног понашања, заустављањем понашања које се непосредно врши и смиривањем дискриминисаног лица, извршиоца дискриминације и посматрача.

Ученици и одрасли, као одговорни учесници у образовању, обавезни су да: уважавају и поштују личност и национални, полни, верски, родни, сексуални и све друге аспекте идентитета учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица; поштују правила установе која се односе на забрану дискриминације и дискриминаторног понашања и принципа једнаких могућности; активно учествују у активностима које се остварују у установи - одељенској заједници, ученичком парламенту и органима и телима, а које су усмерене на превенцију дискриминације и дискриминаторног понашања; својим понашањем не подстичу, не помажу, не изазивају, не доприносе вршењу дискриминације и вређања угледа, части или достојанства личности.

Родитељ је дужан да у најбољем интересу детета и ученика: сарађује са установом; учествује у мерама и активностима које се планирају, припремају и спроводе ради спречавања дискриминаторног понашања; уважава и поштује личност и све аспекте идентитета свог детета, друге деце, ученика, одраслих, других родитеља, запослених и трећих лица. Родитељ детета и ученика не сме својим понашањем у установи да подстиче, помаже, изазове или на било који начин допринесе дискриминацији и вређању угледа, части или достојанства личности.

Програм превенције дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности

Програмом превенције дискриминације и дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: програм превенције) одређују се мере и активности којима се обезбеђује остваривање циљева превенције свих облика дискриминације и дискриминаторног поступања утврђених овим актом. Програм превенције је део предшколског, односно школског програма и развојног плана, а конкретизује се годишњим планом рада установе.

Програм превенције утврђује се на основу анализе стања у остваривању равноправности, распрострањености различитих облика нетолеранције и дискриминације, сагледавања потреба учесника у образовању за додатном подршком, специфичности установе и резултата самовредновања и вредновања квалитета њеног рада. Годишњим планом рада установе, између осталог, опредељују се превентивне активности, одговорна лица и временска динамика остваривања планираних активности.

Програм превенције садржи:

1) начине на које се принципи једнаких могућности и недискриминације уграђују и остварују у свакодневном животу и раду установе на свим нивоима, у свим облицима рада (појединац, васпитна група, одељење, ученички парламент, стручни органи и тимови, родитељски састанци, родитељи као појединци и група, савет родитеља);

2) начине на које се пружа додатна подршка учесницима образовања и њиховим родитељима из мањинских и осетљивих друштвених група, а нарочито, у случају сметњи у развоју и инвалидитета, здравствених тешкоћа, недовољног познавања српског језика или језика на коме се изводи настава, ризика од напуштања образовања и васпитања и др.;

3) стручно усавршавање запослених ради унапређивања компетенција за промовисање и развијање културе људских права, интеркултуралности, толеранције, превазилажење стереотипа и предрасуда код учесника у образовању, рад у мултикултуралној групи, односно одељењу, стварање инклузивног окружења, препознавање дискриминације и целисходно реаговање на дискриминаторно понашање;
4) начине информисања о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације и дискриминаторног понашања;
5) облике и садржаје рада са учесницима у образовању ради превазилажења стереотипа и предрасуда, развијања свести о опасности и штетним последицама дискриминације, унапређивања толеранције и разумевања, интеркултуралности, уважавања и поштовања различитости и др.;
6) облике и садржаје рада са учесницима у образовању који трпе, чине или сведоче дискриминаторно понашање;
7) начине, облике и садржаје сарадње са родитељима, јединицом локалне самоуправе, надлежним органима, службама и др.;
8) начине поступања у случајевима подношења пријаве установи, односно притужбе Поверенику и кривичне пријаве надлежном органу због дискриминаторског поступања и поступања којима се вређа углед, част или достојанство личности;
9) начине праћења, вредновања и извештавања органа установе о остваривању и ефектима програма спречавања дискриминације и дискриминаторног понашања, а нарочито, у односу на:

(1) учесталост дискриминаторног понашања и број поднетих пријава, притужби, односно кривичних пријава;

(2) распрострањеност различитих облика дискриминације;

(3) број лица изложених дискриминаторном понашању;

(4) учесталост и број васпитно-дисциплинских поступака против ученика и дисциплинских поступака против запослених због дискриминаторног понашања;

(5) број и ефекте предузетих мера и активности које међу учесницима у образовању промовишу толеранцију, уважавање различитости, једнаке могућности и недискриминацију;

(6) степен и квалитет укључености родитеља у спречавање свих облика дискриминације и др.;

(7) остварене обуке стручног усавршавања за спречавање дискриминаторног понашања и потребе даљег усавршавања.

Ради континуираног праћења ефеката програма спречавања дискриминаторног понашања, установа врши анализу стања у остваривању равноправности и једнаких могућности. У припреми анализа учествују и представници учесника у образовању и родитеља. Анализа се разматра у одељењима (часови одељењског старешине и одељењских заједница), на родитељским састанцима, ученичком парламенту, стручним органима и тимовима и на савету родитеља. Орган управљања разматра и питања дискриминације у оквиру доношења аката установе (развојни план, годишњи план рада, план стручног усавршавања запослених), усвајања извештаја о њиховом спровођењу и разматрања поштовања општих принципа, остваривања циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа, најмање два пута годишње кроз извештаје директора о свом раду и раду установе.

Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања

Установа има тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (у даљем тексту: тим за заштиту).

Осим надлежности поступања у ситуацијама насиља, злостављања и занемаривања, задаци тима за заштиту јесу, нарочито, да:

1) анализира стање у остваривању равноправности и једнаких могућности;
2) припрема програм превенције;
3) информише учеснике у образовању, запослене и родитеље о планираним активностима и могућностима пружања подршке и помоћи;
4) учествује у пројектима и обукама за развијање потребних знања и вештина за превенцију и поступање у случајевима дискриминаторног понашања;
5) предлаже мере за унапређивање превенције и заштите од дискриминације, организује консултације и учествује у доношењу одлука о начину поступања у случајевима сумње на дискриминаторно понашање;
6) укључује родитеље у планирање мера и спровођење активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања;
7) прати и процењује ефекте предузетих мера и активности за спречавање и сузбијање дискриминаторног понашања и даје одговарајуће предлоге директору;
8) сарађује са школском управом Министарства и другим надлежним органима, организацијама и службама, ради спречавања и заштите од дискриминације;
9) води и чува посебну документацију о случајевима и појавним облицима дискриминације, броју пријава и притужби, броју спроведених неформалних и формалних поступака, њиховом исходу и др.
10) број и састав чланова тима за заштиту зависи од величине и специфичности установе (ниво, врста, организација рада, издвојена одељења, број учесника у образовању из мањинских и осетљивих друштвених група и др.).

Директор образује тим за заштиту.

Стални састав тима за заштиту чине: директор, стручни сарадник-педагог и психолог и секретар установе, а повремено се могу укључивати чланови за конкретне случајеве, из реда наставника и васпитача установе, а може из реда родитеља, ученичког парламента, јединице локалне самоуправе, односно стручњака за поједина питања.

Директор одређује психолога, педагога или, изузетно, другог запосленог - члана тима за заштиту, одговорног за вођење и чување документације о свим ситуацијама дискриминације и дискриминаторног понашања у којима учествује тим.

Седницама тима за заштиту могу да присуствују представници ученичког парламента и савета родитеља.

У планирању и спровођењу активности у овој области остварују пуну сарадњу и координисано делују тим за заштиту и други стручни органи у установи, укључујући и могућност спровођења заједничких мера и активности.

Тим за заштиту примењује, осим Закона: Правилник о протоколу, Правилник, овај акт и друге подзаконске акте који прописују поступање установе у случајевима повреда Законом прописаних забрана и тежих повреда обавеза ученика и одраслих.

Тим за заштиту планира, организује и стара се о спровођењу мера и активности у установи на превенцији дискриминаторног понашања и насиља самостално и у сарадњи са другим тимовима - за инклузивно образовање, самовредновање и др.

У ситуацијама када се примети да постоји одступање од прописаних принципа, тим за заштиту реагује у сарадњи са органима установе.

Важно је да у установи постоји свест свих запослених да тим за заштиту не може сам да остварује планиране мере и активности. До резултата се долази само учешћем и одговорношћу сваког лица у стварању ненасилног и подстицајног окружења за живот и учење. Због осетљивости и сложености проблема, тиму за заштиту је неопходна стална подршка и ангажованост стручних органа и других тимова, директора, органа управљања, савета родитеља, општинског савета родитеља и локалне заједнице. За активности које тим за заштиту планира и предлаже на нивоу установе, директор задужује и остале чланове колектива, јер је неопходно да сви учествују у превенцији дискриминације и насиља.

ИНТЕРВЕНЦИЈА

У установи се интервенише у случајевима сумње или утврђеног вређања угледа, части или достојанства личности и дискриминаторног понашања из расистичких, сексистичких, хомофобичних, ксенофобичних, исламофобичних, антисемитских, антициганистичких или других облика дискриминаторног понашања према лицу, а нарочито млађем, слабијем, са сметњама у развоју и инвалидитетом, према родном идентитету, полу, сексуалној оријентацији, раси, боји коже, верској и националној припадности, језику, имовном стању, социјалном и културном пореклу и другим и претпостављеним или стварним личним својствима.

Расизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.

Сексизам, у смислу овог акта, подразумева уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.

Хомофобија и трансфобија, у смислу овог акта, подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.

Ксенофобија, у смислу овог акта, подразумева интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима.

Исламофобија, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима.

Антисемитизам, у смислу овог акта, подразумева мржњу, нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији.

Антициганизам, у смислу овог акта, подразумева посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, ирабљивање, стигматизацију и дискриминацију.

Аблеизам, у смислу овог акта, подразумева негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом.

Родна равноправност, у смислу овог акта, подразумева заштиту права лица по основу пола и рода, а родна улога - скуп очекивања заједнице у вези са понашањем лица у односу на његову полну припадност

Интервенцију чине мере и активности којима се дискриминаторно понашање или вређање угледа, части или достојанства личности (у даљем тексту: дискриминаторно понашање) зауставља, осигурава безбедност учесника у образовном и васпитном процесу (оних који трпе - дискриминисана лица, сведоче или чине - извршиоци дискриминације), смањује ризик од понављања, ублажавају последице за све учеснике и прате се ефекти предузетих мера.

У установи се интервенише у случају сумње и када је утврђено дискриминаторно понашање, и то, када се оно припрема, дешава или се догодило између: учесника у образовању (дете-дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли; учесник у образовању - запослени; учесник у образовању - родитељ; учесник у образовању - треће лице у установи); запосленог (запослени - учесник у образовању, запослени-родитељ, запослени-запослени, запослени - треће лице); родитеља (родитељ - учесник у образовању, родитељ-родитељ, родитељ-запослени, родитељ - треће лице); треће лице (треће лице - учесник у образовању, треће лице - родитељ, треће лице - запослени; треће лице - треће лице).

Директор, запослени и трећа лица имају обавезу да препознају дискриминацију, а ако је утврђена, предузму мере и активности у установи према учеснику у образовању прописане Законом и овим актом. ,

Директор има обавезу да предузме Законом утврђене мере и активности према запосленом, родитељу и трећем лицу као извршиоцу дискриминације и пријави дискриминацију надлежним државним органима, органима аутономне покрајине и локалне самоуправе.

У случају дискриминаторног понашања запосленог утврђује се одговорност у дисциплинском поступку, у складу са Законом

Одговорност родитеља за повреду законске забране дискриминације од стране његовог детета које је ученик школе утврђује се у прекршајном поступку, а на основу Закона. У случају када је родитељ извршилац дискриминације, одговорност се утврђује пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Одговорност трећег лица за повреду законске забране дискриминације утврђује се у поступку пред Повереником или у судском поступку, у складу са законом.

Мотив или намера извршиоца дискриминације није од значаја.

Матрица за процену ризика од дискриминаторног понашања учесника у образовању

Дискриминација у области образовања и васпитања уређена је Законом, а ближи критеријуми за препознавање облика дискриминације прописани су Правилником и обавезују све учеснике у образовном и васпитном процесу на дужност поштовања те забране и уздржавања од свих аката чињења или нечињења који могу да доведу до кршења исте.

Ради предузимања одговарајућих мера и благовременог реаговања на ризике од дискриминаторног понашања учесника у образовању, сачињава се матрица за процену нивоа дискриминације, тако што се уочено дискриминаторно понашање сврстава се у један од три нивоа дискриминаторног понашања, у зависности од:

1) узраст учесника у образовању;
2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;
3) облик и начин дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање;
4) последица дискриминаторног понашања.

Приликом сврставања у ниво дискриминаторног понашања учесника у образовању према наведеној матрици, место и време извршеног понашања утичу на избор врсте мере и активности које се предузимају у интервенцији.

Када се дискриминаторно понашање догоди ван простора установе, у било које време, а од стране учесника у образовању, установа предузима мере појачаног васпитног рада, без вођења васпитно-дисциплинског поступка. Уколико се дискриминаторно понашање догоди у простору установе у време образовно-васпитног рада и других активности, предузимају се мере појачаног васпитног рада, покреће, води и окончава васпитно-дисциплински поступак, у роковима и на начин утврђен Законом.

Елементи матрице јесу:

1) узраст учесника у образовању

Процену тежине облика дискриминације обавља тим за заштиту, полазећи од релација: лице у односу на друго лице истог или приближног узраста; узрасно старијег лицу према млађем лицу и групе лица према лицу, односно групи лица, и то:

(1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете- дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;

(2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;

(3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта,подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена - која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) облик и начин дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај пониженост,узнемиреност или одбаченост, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

Покренут прекршајни или судски поступак, не утиче на предузимање интервентних мера и активности.

Примери појединих типичних ситуација дискриминаторног понашања учесника у образовању, су:

- излагање подсмеху учесника у образовању по основу његове националности;
- омаловажавање учесника у образовању или групе по основу њиховог личног својства;
- имитирање хода, говора, изгледа или било какво друго излагање подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју или инвалидитетом;

- ословљавање погрдним називима учесника у образовању или групе, запосленог или родитеља - припадника одређене групе;
- изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређене групе;
- причање увредљивих и понижавајућих шала и вицева о припадницима одређене групе;
- промовисање родних стереотипа у вези са очекивањима, успесима и достигнућима девојчица и дечака;
- певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;
- слање увредљивих и понижавајућих порука одређеном лицу или групи лица путем СМС-а, ММС-а или друштвених мрежа;
- вербално привилеговање припадника већинске групе лица неоправданим и прекомерним похвалама;
- неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе;
- игнорисање и избегавање контаката са учесником образовања због његовог личног својства;
- одбијање да седи у клупи са другим учесником образовања због његовог личног својства;
- омаловажавање родитеља ученика по основу личног својства.

Дискриминаторно понашање када је извршилац дискриминације запослени или треће лице у установи

Стављање у неповољнији положај

Стављање у неповољнији положај је свако поступање којим се лице или група лица због свог личног својства ставља у неповољнији положај у било којој активности у процесу образовања и васпитања или у вези са њим.

Примери појединих типичних ситуација стављања у неповољнији положај учесника у образовању су:

- одбијање уписа учесника у образовању због његовог личног својства;
- фактичко скраћивање или сужавање плана и програма наставе и учења намењено учеснику у образовању из осетљиве друштвене групе;
- необезбеђивање додатне образовне подршке, односно индивидуализованог рада детету и ученику коме је таква помоћ потребна;
- неоправдана примена нижих критеријума за оцењивање ученика и одраслих ромске националности;
- необезбеђивање наставног материјала прилагођеног учесницима образовања са инвалидитетом и сметњама у развоју;
- необезбеђивање исхране детету и ученику прилагођене његовим потребама;
- неукључивање ученика из осетљивих друштвених група у ученичке парламенте и слично;
- изостанак прописаног поступања у случају непохађања припремног предшколског програма, односно непохађања наставе од стране деце из осетљивих друштвених група и ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју;
- изостављање учесника у образовању из појединих активности у току наставе због његових личних својстава;

- давање неоправданих погодности учеснику у образовању због личних својстава или социјалног статуса његових родитеља;
- необавештавање родитеља детета и ученика из осетљиве друштвене групе о родитељском састанку;
- пропуштање запосленог да реагује у случају сумње на занемаривање учесника у образовању из осетљиве друштвене групе;
- искључивање деце и ученика из осетљивих група из вршњачких активности у оквиру слободног времена у установи.

Тешки облици дискриминације

Тешки облици дискриминације, утврђени законом о забрани дискриминације, као што су: виктимизција, сегрегација, говор мржње, подстицање и удруживање ради вршења дискриминације, физички напад мотивисан мржњом због националне припадности, вере, пола или другог личног својства и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу, сврставају се у трећи ниво.

Виктимизација, у смислу овог акта, подразумева шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.

Сегрегација, у смислу овог акта, подразумева одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању - издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом.

Узнемиравање и понижавајуће поступање учесника у образовању, као извршиоца дискриминације подразумева обраћање лицу или припадницима одређене групе лица и квалификује се као први ниво дискриминације, а говор мржње подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.

Ако група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје, овај облик дискриминаторног понашања квалификује се као трећи ниво.

Уколико је физички напад мотивисан мржњом, установа предузима и активности као у случајевима насиља трећег нивоа.

Поједини примери тешких облика дискриминације су:

- неоправдано формирање посебних одељења за учеснике у образовању по основу њиховог личног својства, на пример посебна одељења учесника у образовању ромске националности (сегрегација);
- излагање руглу ученика који је тражио заштиту од дискриминације (виктимизација);

- неоправдано смањивање оцене ученику чији је родитељ пријавио дискриминацију над дететом (виктимизација);
- исписивање расистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука или симбола на објектима установе или у њеном непосредном окружењу (говор мржње);
- позивање на насиље према припадницима ЛГБТИ популације путем друштвених мрежа (хомофобија);
- организовање неформалне групе ради слања претећих или увредљивих расистичких, националистичких, ксенофобичних, антисемитских, антиисламских, хомофобичних, сексистичких порука лицима која припадају одређеној друштвеној групи (удруживање ради дискриминације);
- излагање руглу и подсмеху учесника у образовању из осетљивих друштвених група, нпр. ромске девојчице (вишеструка или укрштена дискриминација), са сметњама у развоју и инвалидитетом (аблеизам);
- континуирано омаловажавање истог учесника у образовању по основу његовог личног својства које дуже траје (продужена дискриминација);
- физички напад на учесника у образовању, родитеља или запосленог мотивисан мржњом због њихове националне припадности, вере, социјалног статуса или другог личног својства.

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА УЧЕСНИКА У ОБРАЗОВАЊУ

Установа поступа у складу са овим актом увек када је учесник у образовању дискриминисано лице, извршилац дискриминације, односно сведок.

Сазнање о дискриминаторном понашању у установи може да се добије: опажањем, на основу сумње или информације да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно - усмено, у писаном облику, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно - од његовог родитеља, вршњака, запослених, трећих лица као сведока, као и на основу анонимне пријаве.

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се дискриминаторно понашање припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је следећи:

1) Проверавање добијене информације да се дискриминаторно понашање припрема или се догодило обавља се прикупљањем информација - директно или индиректно. Циљ проверавања информације јесте утврђивање одлучујућих чињеница на основу којих се потврђује или одбацује сумња на дискриминаторско поступање. Током прикупљања информација поштују се принципи утврђени Конвенцијом и правила која се примењују у поступцима у којима учествује малолетно лице - дете и ученик.

Установа проверава сваку информацију о дискриминаторном понашању прегледом видео записа, уколико установа има електронски надзор над простором, анонимном анкетом учесника у образовању и на други начин примерен облику и врсти дискриминаторног понашања.
Када родитељ пријави директору непримерено понашање запосленог према његовом детету, директор поступа у складу са Законом.
У случају непотврђене сумње дискриминаторног понашања, појачава се васпитни рад и прати понашање учесника у образовању. Када се потврди сумња, директор и тим за заштиту предузимају мере и активности за повреду законске забране дискриминације.

2) Заустављање дискриминаторног понашања и смиривање учесника јесте обавеза свих запослених у установи, а нарочито најближег присутног запосленог, дежурног наставника, односно васпитача или радника обезбеђења да одлучно прекине све активности, раздвоји и смири учеснике.
У случају да запослени процени да не може сам да заустави дискриминаторно понашање зато што је сукоб високо ризичан, као и због истовременог физичког насиља, одмах ће тражити помоћ.
Након заустављања сукоба, ако се посумња у повређивање дискриминисаног лица, затражиће се пружање прве помоћи, обезбеђивање лекарске помоћи, обавештавање полиције и центра за социјални рад.
Смиривање учесника подразумева, најпре, одвојене разговоре са извршиоцем дискриминације и са дискриминисаним лицем, а ако се процени да је могућ, без опасности по наставак сукоба, и заједно учесницима и родитељима.

3) Обавештавање и позивање родитеља је обавеза установе. Одмах након заустављања сукоба учесника - детета или ученика (као дискриминисаног лица и извршиоца дискриминације) установа обавештава и позива родитеља на пријављени број контакт телефона. Уколико родитељ није доступан, установа одмах обавештава центар за социјални рад.

4) Прикупљање релевантних информација и консултације врше се у установи ради: разјашњавања околности, анализирања чињеница на што објективнији начин, процене нивоа дискриминације, ризика и предузимања одговарајућих мера и активности, избегавања конфузије и спречавања некоординисане акције. Нивои дискриминације, на основу овог акта, за учесника у образовању су: први, други и најтежи - трећи ниво. Процену нивоа увек врши тим за заштиту. Да би извршио правилну процену, тим за заштиту прикупља све релевантне податке, консултује, осим директора, одељењског старешину, дежурног наставника, односно васпитача, радника обезбеђења, другог запосленог као очевица, представника ученичког парламента. Тим за заштиту информише родитеље и укључује их у појачан васпитни рад и план заштите од дискриминације.
Уколико у току консултација у установи директор и тим за заштиту, услед сложених околности не могу са сигурношћу да процене ниво дискриминације, као и да одреде одговарајуће мере и активности, у консултације укључују надлежне органе и друге организације и службе: Министарство - школску управу, центар за социјални рад, полицију, здравствену службу, Повереника и др.

5) Предузимање мера и активности према учеснику у образовању, и то за све нивое дискриминације. План заштите од дискриминације сачињава се за конкретну ситуацију сваког од нивоа и за све учеснике - дискриминисано лице, извршиоца дискриминације и сведоке. План заштите од дискриминације зависи од: узраста и броја учесника, облика и нивоа дискриминације, последица по лице и колектив и сл.

План заштите од дискриминације садржи: активности усмерене на промену понашања и ставова који су допринели дискриминаторном понашању - појачан васпитни рад и по интензитету примерен повреди законске забране (интензиван), рад са родитељем, васпитном групом, односно одељењском заједницом, укључивањем ученичког парламента и савета родитеља, а по потреби и органа управљања; носиоце тих активности временску динамику; начине којима ће се обезбедити поновно укључивање свих учесника у заједницу. Мере и активности се предузимају укључивањем учесника у образовању, усклађене са његовим развојним могућностима. Када тим за заштиту процени да постоји потреба да се, осим појачаног васпитног рада или васпитног рада који у интензитету одговара потребама ученика, прилагоди и образовно-васпитни рад, предложиће тиму за пружање додатне образовне подршке припрему индивидуалног образовног плана.

План заштите од дискриминације сачињава тим за заштиту заједно са одељењским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом (уколико нису чланови тима за заштиту), директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. У припрему плана заштите, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељењске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и учеснике у дискриминацији.

План заштите укључује и информације о мерама и активностима које установа предузима самостално, у сарадњи са другим надлежним организацијама и службама и када друге надлежне организације и службе спроводе активности самостално. Када су у мере и активности укључене друге организације и службе, одређују се задаци, одговорна лица, динамика и начини међусобног извештавања.

За сваки процењени ниво дискриминације директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство - надлежну школску управу, у року од 24 сата од догађаја. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту, полиција или центар за социјални рад процене да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика.

Уколико је комуникација са медијима неопходна, одговоран је директор, осим ако постоји сумња или је утврђено да је директор извршилац дискриминације. У том случају комуникацију са медијима остварује председник органа управљања.

6) Праћење ефеката предузетих мера и активности прати установа (одељењски старешина, васпитач, тим за заштиту, психолог и педагог, ако нису чланови тима) ради провере успешности, даљег планирања заштите и других активности установе. Установа прати понашање учесника у образовању које је дискриминисано лице и које је извршилац дискриминације, али и оних који су индиректно били укључени (сведоци).

Прати се и укљученост родитеља и других надлежних органа, организација и служби. Ефекте предузетих мера прате и надлежне службе Министарства

ПОСТУПАЊЕ УСТАНОВЕ У СЛУЧАЈУ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА ЗАПОСЛЕНОГ ПРЕМА УЧЕСНИКУ У ОБРАЗОВАЊУ

Установа поступа у складу са Законом и овим актом када је запослени извршилац дискриминације, а дискриминисано лице, односно сведок-учесник у образовању.

Сазнање о дискриминаторном понашању запосленог у установи може да се добије: опажањем, сумњомили информацијом да се дискриминација припрема, догађа или се догодила. Информација може да се добије непосредно - усмено, у писаном облику, као и на основу анонимне пријаве, коришћењем дигиталних средстава, поверавањем од самог дискриминисаног учесника у образовању или посредно - од његовог родитеља, вршњака, других запослених или трећих лица као сведока.

Редослед поступања у интервенцији зависи од тога да ли се на основу информације дискриминаторно понашање запосленог припрема, догађа или се догодило.

Редослед поступања у интервенцији је:

1) Заустављање дискриминаторног понашања је обавеза сваког лица које има сазнање о дискриминаторном понашању да реагује прекидањем таквог поступања запосленог и позивањем помоћи.

2) Смиривање ситуације подразумева обезбеђивање сигурности и подршке за учесника у образовању.

3) Обавештавање и позивање родитеља и информисање васпитача, односно одељењског старешине одвија се паралелно са заустављањем поступања и смиривањем учесника, са најминималнијим временским размацима.

4) Подношење пријаве директору установе ради покретања поступка у коме се прикупљају информације о дискриминаторском поступању запосленог и на основу релевантних чињеница предузимају мере у складу са Законом. Тим за заштиту предузима мере и активности у односу на дискриминисано лице, односно лица - учесника у образовању.

5) Консултације тима за заштиту које се одвијају ради прикупља свих релевантних чињеница за доношење плана заштите од дискриминације и праћењу ефеката мера за учесника у образовању као дискриминисано лице. Тим за заштиту по потреби обавља консултације са одговарајућим стручњацима и установама и укључује надлежне службе. Одељењски старешина, односно васпитач у сарадњи са тимом, информише родитеље и укључује их даље у васпитни рад или план заштите.

6) Обавештавање Министарства - надлежне школске управе, од стране директора установе у року од 24 сата од извршеног, односно од сазнања о дискриминаторном понашању запосленог према учеснику у образовању и на основу релевантних чињеница покреће и води дисциплински поступак, у складу са Законом

7) Праћење ефеката предузетих мера заштитних мера према дискриминисаном лицу и сведоку-учеснику у образовању врши се континуирано.

У случају када дискриминаторно понашање испољава лице која није запослено у установи, кораци су исти, уз обавезу установе да поднесе притужбу Поверенику. Тим за заштиту може да предложи план заштите учесника у образовању и активности у вези са едукацијом родитеља, односног трећег лица које није запослено у установи.

Уколико се сумња у дискриминаторно поступање директора, та сумња се пријављује Министарству. Просветна инспекција самостално, а ако је потребно у сарадњи са просветним саветником, утврђује чињенице о поступању установе и њених органа о обезбеђивању заштите учесника у образовању и запослених од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, као и од понашања које вређа углед, част и достојанство, а у складу са Законом, посебним законом, Правилником, Правилником о Протоколу и овим актом. О утврђеним чињеницама, односно наложеним мерама и роковима за отклањање неправилности и недостатака, просветни инспектор обавештава орган управљања установе и министра.

Уколико постоји сумња да је учињено кривично дело, привредни преступ или прекршај, односно да је повређена забрана дискриминације, насиља злостављања и занемаривања, просветни инспектор подноси пријаву, односно захтев надлежном органу.

Документација, анализа и извештавање

У спровођењу превентивних и интервентних мера и активности установа:

1) прати остваривање програма заштите установе;

2) евидентира све случајеве дискриминације у установи;

3) прати остваривање конкретних планова заштите;

4) анализира стање и извештава.

О случајевима дискриминације тим за заштиту води педагошку документацију и евидентира податке о дискриминисаним лицима, извршиоцима дискриминације, догађају, предузетим радњама и др.

Педагошку документацију води, чува и анализира за потребе установе психолог или педагог, а изузетно, други члан тима за заштиту кога је одредио директор. Тим за заштиту сачињава извештај два пута годишње, који директор доставља органу управљања, савету родитеља и ученичком парламенту.

Извештај о остваривању програма заштите саставни је део годишњег извештаја о раду установе и доставља се Министарству - односно надлежној школској управи. Извештај обавезно садржи: анализу ефеката превентивних мера и активности и резултате самовредновања у овој области, број и врсту случајева дискриминације, предузете интервентне мере и активности, као и њихове ефекте.

Овлашћено лице у установи има обавезу да ажурира податке о дискриминацији.

Директор одлучује о дозволи приступа документацији и подацима учесника у образовању у складу да прописима којима се уређује заштита података о личности.

На основу анализа стања, праћења дискриминације, вредновања квалитета и ефикасности предузетих мера и активности у области превенције и интервенције, установа дефинише даљу политику заштите од дискриминације учесника у образовању, родитеља, запослених и трећих лица.

СЕГРЕГАЦИЈА

Сегрегација представља издвајање учесника у образовању на основу личног својства, и то када се:
1) учесници у образовању у установи или у вези са радом установе, услед свог личног својства, неоправдано одвајају од других учесника и искључују из активности групе или одељења;
2) образују засебне групе или одељења из разлога који није у складу са Законом и посебним законом;
3) у групи, одељењу, односно у установи структура учесника у образовању у погледу припадности различитим етничким и другим осетљивим друштвеним групама драстично одступа од структуре деце и ученика са подручја установе, осим уколико је то последица специфичности установе, у складу са законом.
Драстично одступање од структуре деце и ученика са подручја установе, када то није последица специфичности установе у складу са законом, у смислу овог акта јесте више од 25% деце из осетљивих друштвених група у предшколској установи и ученика у основној школи, групи и одељењу појединачно.
Ако је установа на подручју јединице локалне самоуправе у близини насеља у коме живи национална мањина или осетљива друштвена група, структура деце и ученика у установи треба да одражава структуру становништва целе јединице локалне самоуправе, осим ако се ради о образовању на језику националне мањине, у складу са законом.

ПРЕВЕНЦИЈА

Превентивне активности установе на спречавању сегрегације

У циљу спречавања сегрегације установа спроводи следеће активности:

- формирање етнички, језички, социјално разноврсних група или одељења која су у складу са структуром учесника у образовању на подручју јединице локалне самоуправе као целине, а не само у њеном једном делу;
- организовање активности које су усмерене на подизање свести запослених у установи и родитеља о препознавању и мерама за спречавање сегрегације;
- јачање капацитета запослених за пружање додатне подршке, конципирање програма и предузимање активности усмерених на унапређивање односа међу учесницима у образовању, прихватање различитости и развоју интеркултуралности;
- организовање састанка савета родитеља установе и родитељских састанака у групама и одељењима и обавештавање савета, односно родитеља о структури деце и ученика у установи, положају деце и ученика из осетљивих друштвених група и добробитима које сва деца и ученици имају у групама и одељењима која су етнички, језички и социјално разноврсна;

- обезбеђивање сразмерне заступљености родитеља деце и ученика припадника националне мањине у савету родитеља и општинском савету родитеља. Установа у којој стичу образовање припадници националних мањина статутом уређује и обезбеђује сразмерну заступљеност родитеља деце и ученика припадника националне мањине, односно друштвено осетљивих група;
- обезбеђивање додатне подршке за укључивање у вршњачку групу и инклузивно образовање кроз мере индивидуализације наставе, интензивног учења српског језика или језика националне мањине и друге мере подршке у складу са потребама учесника у образовању, у складу са Законом.

ИНТЕРВЕНЦИЈА

У установи се интервенише одмах: када се сумња у сегрегацију, када поступци родитеља на промени издвојеног одељења - објекта предшколске установе или основне школе доведу до сегрегације и када је утврђено постојање сегрегације.

У случају сумње у постојање сегрегације, свако има право да иницира њено утврђивање.

Иницијативу за спровођење интервентних активности на нивоу установе може покренути установа у којој постоји сегрегација, орган надлежан за обављање послова инспекцијског, односно стручно-педагошког надзора, општински савет родитеља, Повереник, Заштитник грађана, Омбудсман, организације које се баве заштитом људских права.

Када просветни инспектор самостално или са просветним саветником утврди да у установи има више од 25% учесника у образовању и који су услед свог личног својства или етничке припадности организовани у посебна одељења или групе које нису у складу са законом или када њихов број не одражава структуру становништва на нивоу јединице локалне самоуправе, налаже установи мере са роковима за десегрегацију. Ако орган инспекцијског надзора у оквиру контролног инспекцијског надзора утврди да установа није ни након предузетих мера и активности извршила десегрегацију јер активности превазилазе границе њених објективних могућности, извештава о томе министра, школску управу Министарства и орган локалне самоуправе, ради предузимања заједничких мера и активности и доношења акционог плана десегрегације.

Директор установе поступа по службеној дужности или по иницијативи, тако што одмах предузима мере и активности у случају када се сумња и када је утврђена сегрегација. Приликом препознавања сегрегације, установа користи податке чији је руковалац, у складу са Законом.

Сматра се да је директор предузео мере десегрегације, ако је у границама објективних могућности предузео мере и активности у установи и писмено обавестионадлежне органе, министра, школску управу Министарства и јединицу локалне самоуправе о предузетим мерама и обавештава их о њиховим ефектима.

Сматра се да је директор савесно поступао на десегрегацији и у случају када је, након исцрпених могућности у установи, захтевао у писменом облику помоћ и укључивање: надлежног органа јединице локалне самоуправе, надлежне школске управе Министарства, Повереника и Заштитника грађана, односно Омбудсмана.

Уколико је прилив деце из осетљивих друштвених група приликом уписа у припремни предшколски програм, у први разред, преласка на нови ниво образовања, преласка из друге установе већи од 25%, установа је дужна да обавести министра и јединицу локалне самоуправе.
Директор установе је одговоран за непредузимање или неблаговремено предузимање одговарајућих мера (у случајевима повреда свих забрана, тежих повреда радних обавеза запослених и тежих повреда обавеза ученика утврђених Законом) и због таквих непоступања, министар разрешава директора.

Мере и активности које се спроводе у установи у процесу десегрегације

У установи у којој се препозна да постоји сегрегација састав тима за заштиту проширује се у складу са потребом и:
- припрема план десегрегације;
- координира и прати спровођење плана десегрегације кроз мере и активности примерене специфичностима ситуације сегрегације у установи.

Тим за заштиту у поступку израде плана десегрегације консултује и активно укључује:
- родитеље деце и ученика који су изложени сегрегацији;
- децу и ученике који су изложени сегрегацији;
- представнике родитеља деце и ученика из већинске заједнице;
- представнике ученичког парламента;
- представника органа јединице локалне самоуправе надлежног за послове образовања;
- представника центра за социјални рад;
- представника дома здравља;
- представника организације које се баве заштитом људских права.

План десегрегације утврђује се на основу анализе узрока сегрегације, специфичности установе и расположивих ресурса. Њиме се дефинишу: временска динамика остваривања, одговорна лица, интервентне активности, праћење ефеката и кориговање мера у складу са резултатима праћења и показатељи којима се прате резултати.

Трајање мера десегрегације зависи и од чињеница које су утицале на појаву сегрегације и околности у којима се дешава десегрегација.

У случајевима где је препозната сегрегација, осмишљавање, координацију, извештавање праћење ових активности координира тим за заштиту, а надлежна школска управа Министарства прати ефекте примене плана десегрегације и о њима извештава министра.

У случају постојања посебних група или одељења из разлога који није у складу са законом, установа спроводи следеће одговарајуће активности у оквиру плана десегрегације:

- израда плана распоређивања деце и ученика који су били у посебним групама или одељењима, из разлога који нису у складу са законом, у друге групе, односно одељења уз вођење рачуна да њихов број драстично не одступа од структуре деце, односно ученика са целокупног подручја јединице локалне самоуправе;
- у случају учесника у образовању ромске националности, избеглица или мигранта, њихов број у једној групи или одељењу не може бити већи од 25% од укупног броја учесника у образовању;
- активности усмерене на подизање свести запослених у установи о препознавању сегрегације и њеним последицама, као што су: презентације анализе стања и дискусије на седницама васпитно-образовног, односно наставничког већа, радионице за превазилажење предрасуда и прихватање културолошких разлика; радионице за израду плана десегрегације, састанке актива и усаглашавање начина рада; састанке са осталим учесницима у процесу (центром за социјални рад, надлежном школском управом Министарства итд.);
- јачање компетенција запослених за унапређивање квалитета наставе и учења, пружање подршке ученицима који су у ризику од осипања и ризичног понашања, формативно оцењивање итд.;
- активности чији је циљ припрема све деце и ученика у установи укључујући децу и ученике који су били у сегрегисаном окружењу за креирање толерантне атмосфере, за интеркултуралност и инклузивно образовање, уз одговарајућу разраду механизама безбедности, превенције конфликата међу децом и ученицима као и атмосфере уважавања различитости;
- јачање веза са породицом и локалном заједницом. Организација састанка савета родитеља и обавештавање родитеља о ситуацији у установи, представљање плана десегрегације и добробити које ће сви ученици имати;
- укључивање вршњачке подршке (формирање вршњачког тима за подршку новопридошлим ученицима, укључивање ученичког парламента и предочавање значаја њихове улоге у целом процесу);
- обавештавање надлежног органа јединице локалне самоуправе о потреби обезбеђивања превоза деце и ученика или средстава за превоз деце и ученика уколико постоји таква потреба у процесу десегрегације.

Мере које се примењују за појединачно дете и ученика током процеса десегрегације

У зависности од врсте сегрегације прописане Правилником, тим за заштиту и тим за инклузивно образовање у сарадњи спроводе следеће активности које су обавезни део плана десегрегације, а које су усмерене на појединачно дете и ученика:
- израда плана подршке за свако дете и ученика који је био изложен сегрегацији и који треба да буде премештен у другу групу или одељење, другу радну јединицу предшколске установе или школу. Установа израђује план транзиције, обезбеђује мере психосоцијалне подршке у циљу развијања самопоуздања, самопоштовања, комуникационих вештина, организује мере индивидуализације, по потреби израђује индивидуални образовни план, а на основу претходно остварених, евидентираних и вреднованих мера индивидуализације и израђеног педагошког профила детета и ученика и остварује га у сарадњи са родитељем;

- укључивање детета и ученика који су због свог личног својства били изложени сегрегацији у све школске активности, уз извршена прилагођавања на основу плана подршке за дете и ученика или индивидуалног образовног плана;
- организовање интензивног учења (индивидуализована допунска настава, додатна настава и индивидуални рад), одговарајуће подршке вршњака деци и ученицима који не познају језик наставе (препоручљиво је формирати парове за подршку где ученик који боље зна језик може помоћи другом ученику);
- организовање вршњачког учења, свакодневних заједничких активности и образовно-васпитног рада са вршњацима из других одељења и израда плана транзиције ка редовним одељењима у циљу инклузије;
- организовање распореда седења деце и ученика у оквиру одељења или групе који подразумева честе ротације.